

A ZUGLÓI ARANY JÁNOS ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS

ALAFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

Budapest, 2020. június 29.

A Zuglói Arany János Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola Pedagógiai Programja

1. A Pedagógiai Program jogi Háttere

Az 1993. évi közoktatásról szóló, többször módosított LXXIX. törvény helyébe lépett az alapszáma megújult **2011. évi CXC. törvény a nemzeti köznevelésről**. E kerettörvény végrehajtási rendelete a **20/ 2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet**, mely a 11/1994. (VI. 8.) MKM rendeletet váltotta fel.

A pedagógiai program kidolgozásakor a következő jogszabályokat kellett figyelembe vennünk:

- 2012. évi LXXI. törvény a szakképzésről.
- 2012. évi CXXIV. törvény a nemzeti köznevelésről (Nkt.) szóló törvény módosításáról.
- 213. évi LV. törvény a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény módosításáról.
- 2012. évi CXXV. törvény a tankönyvpiac rendjéről.
- 2012. évi CLXXXVIII. törvény a köznevelési feladatokat ellátó egyes önkormányzati fenntartású intézmények állami fenntartásba vételéről.
- 110/2012. (VI. 4.) kormányrendelet a NAT bevezetéséről.
- 202/2012. (VII. 27.) kormányrendelet a Klebelsberg Intézményfenntartó Központtól
- 229/2012. (VIII. 28.) kormányrendelet a Nkt. végrehajtásáról.
- 363/2012. (XII. 17.) kormányrendelet - az óvodai nevelés alapprogramja.
- 28 – 30/2012. (IV. 27.) NEFMI rendeletek
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet a nemzeti köznevelési törvény végrehajtásáról
- 30/2012. (IX. 28.) EMMI rendelet az esélyegyenlőséget szolgáló intézkedésekről
- 3/2012. (VI. 8.) EMMI rendelet a 2012/2013. tanév rendjéről
- 32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet¹ a kerettantervek kiadásának és jóváhagyásának rendjéről (mellékletei a kerettantervek, óraszámok)

---

¹ A pedagógiai program elfogadása után újabb fontos módosító rendelet jelent meg: a **23/2013. (III. 29.) EMMI rendelet**. A módosítás legfontosabb eleme, hogy újabb - a nevelési-oktatási terület - kerettanterveivel egészíti ki az 51/2012. számú EMMI rendelet mellékleteit. Intézményünk vonatkozásában ez főképpen a gazdasági és pénzügyi kultúra tantárgy bevezetése miatt lényeges.

- 4/2013. (I. 11.) EMMI rendelet a két tanítási nyelvű oktatásról (intézményünkben az új körzethatárok kapcsán)
- 16/2013. (II. 28.) EMMI rendelet a tankönyvvé nyilvánítás, a tankönyvtámogatás, valamint az iskolai tankönyvellátás rendjéről.

Az alapidokumentumok felülvizsgálatakor, a **helyi tanterv** összeállításakor:

- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 7. § (1.b).
- 110/2012. (VI. 4) kormányrendelet a Nemzeti Alaptantervről.
- **51/2012. (XII. 21.) EMMI rendelet a kerettantervekről**
- 2011. évi CXCV. törvény 26. § (2).
- Valamint a közoktatásról szóló 1993. évi LXXIX. törvény 3. sz. mellékletének **2013. augusztus 31-ig** érvényben lévő táblázati adatait a nevelési tanácsadó véleménye alapján kiadandó igazgatói határozatok esetében.
- **5/2020. (I. 31.) Kormányrendelet a kerettantervekről**

A 2011. évi CXCV. törvény 26. § (a Nkt. 21. fejezete) **a pedagógiai programról** rendelkezik.

- 26. § (1): A nevelő és oktató munka az óvodában, az iskolában, a kollégiumban pedagógiai program szerint folyik. A pedagógiai programot a nevelőtestület fogadja el és az intézményvezető hagyja jóvá. A pedagógiai program azon rendelkezéseinek érvénybe lépéséhez, amelyekből a fenntartóra többletkötelezettség hárul, a fenntartó egyetértése szükséges. A pedagógiai programot nyilvánosságra kell hozni.

- 26. § (2): Az iskola pedagógiai programjának részeként, ha e törvény másként nem rendelkezik, a miniszter által kiadott kerettanterveket kiegészítve **helyi tantervet** készít. A helyi tanterv megnevezi az oktatásért felelős miniszter által kiadott kerettantervek közül választottat és rendelkezik a kerettantervben meghatározott, a kötelező és nem kötelező tanórai foglalkozások időkerete legfeljebb **tíz százalékának** felhasználásáról.

- 26. § (5): Az iskola pedagógiai programját vagy annak módosítását a jóváhagyást követő tanévtől felmenő rendszerben vezetik be.

A 363/2012. (XII. 17.) kormányrendelet az óvodai nevelés országos alapprogramjáról - mellyel a 137/1996. (VIII. 28.) kormányrendeletet hatályát veszti - intézményünk számára azért fontos, mert meghatározza azokat az alapvető követelményeket, amelyeket az első évfolyam tanítói jogosan várhatnak el az óvodákból iskolába kerülő kisgyermekkel kapcsolatban.

2. Bevezetés

„A jó tanár egész életen át ható példát ad, egy olyan új világot nyit meg emberségben és tudásban, amelyet a diák soha el nem felejt.”

Csermely Péter

A többcélú közoktatási intézmény, összetett iskola - általános iskola és alapfokú művészeti iskola - egy 1959-ben épült barátságos, emberléptékű épületben, Zugló zöldövezetében áll. Az iskola és környezete is rendezett, külső és belső harmóniát áraszt.

Iskolánk alapításától kezdve heterogén összetételű, mely segíti az életben való helytállást, mivel a tantárgyi tudásban és a szociális képességek alakulásában is pozitív eredményeket mutat fel.

A jó színvonalú tudás megszerzéséhez vezető utat *a pedagógiai munka minden területén megjelenő sokoldalú személyiségfejlesztésben* látjuk.

Pedagógiai munkánk középpontjába három területet helyeztünk:

1. A differenciált képességfejlesztés és tehetséggondozás,
2. Az érzelmi-művészeti nevelés,
3. A teljes körű egészségfejlesztés.

Egyenlő esélyt biztosítunk mindenkinek arra, hogy az adott időben kapja azt, amire fejlődéséhez szüksége van, melynek eredményeképpen tanulóink sikeresen felvételiznek a középiskolákba.

A többcélú intézményt azzal a szándékkal hozták létre, hogy az általános iskola alapfokú művészeti tevékenységet folytasson a színművészet - bábművészet ágban *a színjáték tanszakon*, a táncművészet ágban *moderntánc* és *a néptánc tanszakon*. Ezáltal lehetőséget adjon az iskola és vonzáskörzete tehetséges gyermekeinek tehetségük kibontakoztatására, fejlődésére, hogy a képzésben résztvevő tanulók megismerkedjenek a választott művészeti terület alapvető tudnivalóival, elsajátítsák azokat, hogy alkotói vagy befogadói lehessenek a művészetek által közvetített értékeknek, különösképpen fejlesztve kulturális kompetenciájukat.

A művészeti képzésben részt vevő tanulók olyan készségek és képességek birtokába is jutnak, amelynek eredményeként alkotó módon bontakozhat ki kreativitásuk, önmegvalósítási törekvésük. Az alapfokú művészetoktatás 8 évfolyamon keresztül tart.

A 8 évfolyam megoszlása: 1-2. évfolyam előképző,
1-6. évfolyam alapfok.

Az intézmény rendelkezik a kötelezően előírt tárgyi- és eszközfeltételekkel a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet előírásai szerint. Ennek részletezése a mellékletben megtalálható.

3. Jövőképünk

Iskolánk komoly eredményeket mutat fel a differenciált képességfejlesztés és tehetséggondozás, valamint az angol nyelv oktatása terén. Kiváltképpen szembetűnőek eredményeink a művészeti nevelésben, a művészeti képzés minden területén. Jó hagyományokkal bírunk az egészségnevelés (egészségfejlesztés) programjában is, a jövőben a *testi-lelki egészség* összhangjának még szorosabb egységét hangsúlyozva. Ezt szolgálja a követelményeket erőteljesen, ugyanakkor humánusan közvetítő értékelési gyakorlatunk, melynek hatására fejlődött tanulóink reális önértékelése, önismerete. A közeljövőben bevezetendő előmeneteli beszámolók a számonkérés új szintjét jelentik, ezzel is kiemelve iskolánk magas színvonalú követelményeit.

Az elkövetkező években kiteljesítjük személyiségfejlesztő programunkat.

Célunk, hogy az iskola az élet, a tanulás és a munka harmonikus színtere legyen.

Minden tanulónk, pedagógusunk és szülő érezze jól magát hosszú távon is, mert ez biztosítja esélyeit.

Művészeti nevelésünk, a dráma, a tánc és önkifejezés köré épülve, komplex módon jelenik meg színpadi formában is. Tevékenyen részt veszünk Zugló művészeti életében, a dráma, a képző- és mozgásművészet harmonikus egységét kínáljuk szűkebb és tágabb környezetünknek.

A XXI. századi oktatás újszerű követelményeinek igyekszünk megfelelni.

A jelenlegi tendencia folytatásaként folyamatosan növekedik, tanulóink létszáma.

A köznevelési törvény elvárásai szerint számos oktatási- nevelési-fejlesztési célú terem válik szükségessé.

A **mindennapos testnevelés** bevezetése, valamint az **alapfokú művészetoktatás** igényei nélkülözhetetlenné teszik a tornaterem bővítését, vagy az alagsori helyiségek egyikének tornaszobává alakítását.

Az **etika tantárgy** bevezetésével párhuzamosan zajló **hit- és erkölcstanoktatás** teremigénye, illetve a **fejlesztő és felzárkóztató foglalkozások** helyiségszükséglete az iskola bővítését új termek kialakítását tesz szükségessé.

A 2015/2016-os tanévtől bevezetésre került **gazdasági és pénzügyi** kultúra nevű tantárgy a 7. és a 8. évfolyamon sajátos intézményi profilt biztosít számunkra. A kormány oktatáspolitikája által is támogatott képzési irány a hozzá kapcsolódó **választható**

tantárgyakkal egyedi általános iskolai modellként járul hozzá Zugló sokszínű oktatási-nevelési lehetőségeihez.

4. Hitvallásunk - Küldetésnyilatkozatunk

"Mit megtanulunk, az mienk késő korig... Neveljétek hát gondosan a gyermeket!"

(Euripidész)

Értékeink

Magas színvonalú oktatás-nevelés

Művészeti nevelés

Konzervatív és modern értékrend együttese

Differenciálás

Ösztönző, személyre szabott értékelési rendszer

Egészség

Empátia

Felelősség, megbízhatóság

Szeretetteljes bánásmód

Együttérző, előítélet-mentes érzelmi kapcsolat

Kooperációs és kommunikációs képesség

Kreativitás

Produktivitás

Fegyelem, biztonság

Demokratizmus

Nyitottság

5. NEVELÉSI PROGRAM

5.1 Általános iskolai nevelő-oktató munkánk pedagógiai alapelvei

- Kötelességünk, hogy minden rendelkezésünkre álló lehetőséget megadjunk tanulóinknak a saját adottságaikhoz igazodó testi, értelmi, érzelmi, erkölcsi fejlődésre.
- A tanuló személyiségének fejlesztésében, képességeinek kibontakoztatásában együttműködünk a szülőkkel.
- A multikulturális környezet világnézeti sokszínűségét toleráns módon kell megközelítenünk, tiszteletben tartva a tanuló, a szülő és a pedagógus vallási, világnézeti meggyőződését, és a köznevelési törvény rendelkezései szerint lehetővé

kell tenni, hogy a tanuló egyházi jogi személy által szervezett fakultatív hitoktatásban vagy állami erkölcstanoktatásban vehessen részt.

- Bízunk a gyerek önerejében és abban, hogy kialakul benne az önálló, felelősségteljes döntés képessége. Ezt a megfelelő légkör kialakításával segítjük elő.
- A gyerek ismeretét, érzelmi biztonságának megteremtését és gondozását a jó pedagógiai munka alapfeltételének tekintjük. A gyereket a maga komplexitásában szemléljük, vagyis a szellemi adottságain kívül a mozgásos tevékenységét, érzelmi életét, esetleges érzelmi megterhelését is figyelemmel kísérjük.
- Mindenkit a maga erősségén keresztül fejlesztünk.
- Hiszünk a differenciált képességfejlesztésben.
- Az ismeretszerzésben az élményszerűséget, az alkotást és az aktivitást tartjuk elsődlegesnek. Nem a tények közlése, hanem a probléma közös kibontása, a tapasztalatok megfogalmazása, csiszolása, a kérdésekre adandó válaszok pontosítása a lényeges és hangsúlyos. Építünk a gyerekek kreativitására. Ezáltal fejlesztjük önbizalmukat – intellektuális, művészi és szociális – készségeiket.
- A pedagógus nyitottsága, érzékenysége, empátiája, a gyerek érdeklődését, képességeit figyelembe vevő türelmes magatartása, a kutatást – keresést ösztönző módszerei a gyerek hasonló jellemzőinek kialakulását segítik.
- Demokratikusan működő iskolánkban a gyerek, a szülő és a pedagógus – mint szuverén partnerek - együtt alkotják az iskola társadalmát.

5.1.2 Az alapfokú művészetoktatásban folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei

- Színvonalas, sokoldalú képzést valósítunk meg a választott művészeti ágban, amely felkészít a félévi és év végi vizsgákra, bemutatókra, fesztiválokra, országos versenyekre.
- Nevelőmunkánkkal alkotó gondolkodásra és alkotásra nevelünk, amelynek "eredménye" az önmagát megvalósító sikeres felnőtt.
- A tanítási- tanulási és alkotó folyamatban a növendék olyan önálló feladatokat kap, amelyben hasznosítja a megszerzett tudást, átélheti az alkotás örömét.
- Korszerű, sokoldalú tudást-műveltséget biztosítunk a művészeti nevelésben magas színvonalú művészeti műveltség elsajátíttatásával.
- Kialakítjuk, illetve fejlesztjük a művészi kommunikációs – vizuális - auditív készséget.

- A művészeti neveléssel elősegítjük a tanuló önállóságának, magabiztosságának folyamatos fejlődését.
- Tanulóink megismerik a kultúra, jelesen a művészeti kultúra értékeit, amelynek személyiségbe történő beépülése az élet örömeinek felismerését és átélését teszi lehetővé a művészet átörökítő szerepén keresztül.
- Különleges esztétikai élményt nyújtunk azáltal, hogy tanulóinkat alkalmassá tesszük arra, hogy ne csak befogadói, de alkotói is legyenek a művészeti tevékenységnek.
- Erkölcsi tartásra törekvő egyéni és közösségi nevelést valósítunk meg, együttműködési készséget, ugyanakkor egészséges versenyszellemet alakítunk ki a művészeti értékek felfedeztetésével, melyek beépülnek a személyiségbe.
- Az egészséges életmódra, a környezetvédelmi gondolkodásra, a mindennapok esztétikájának észlelésére való nevelés alapelveinket meghatározó tényező, amely azt az általános iskolai törekvést erősíti, hogy a tanulók mindennapi életének részévé válják egészségük megőrzése, nemcsak testileg, de mentálisan is.
- A szép és ápolt, szűkebb és tágabb környezet kialakításának igénye természetes követelmény legyen minden tanulóinkban.
- Az intézményben folyó képzés teljes ideje alatt az alapvető készségek biztos kialakítása után a képességek fejlesztésére helyezzük a hangsúlyt. A szilárd alapokat megteremtve nyitottá, fogékonyakká kell tenni a tanulókat az értékek befogadására, kreatívvá a szerzett képességek alkalmazásában. Érzelemközpontú nevelésünk és oktatásunk fokozatosan billenjen át teljesítményközpontúvá, alakuljon ki a versenyképes tudás.
- Tanulóinkat az élet tiszteletére, a természet szeretetére, az emberi munka, kultúra megbecsülésére, az egészséges életvitel igényére, s az ehhez szükséges önfegyelemre, az erkölcsös cselekvés igenlésére és igényére, a természetben és az emberi alkotásban megjelenő szépség értékelésére, valamint tevékeny és alkotó életre kell nevelni.

5. 1. 3 Nevelő-oktató munkánk pedagógiai céljai

- Az életkori sajátosságoknak megfelelő gyermeki élet biztosításával a kiegyensúlyozott, boldog felnőtté válás útjának támogatása, ösztönzése.
- Segíteni az önmagával és környezetével elégedett gyermeki személyiség kibontakozását, az individuum teljes tiszteletben tartásával.
- Megszerettetni a gyerekekkel a munkát úgy, hogy az élete mozgatórugójává tegye, azt a siker veleszületett öröméhez társítsa.

- Kialakítani a külső kényszer nélküli belső aktivitást, motiváltságot, a belülről fakadó figyelmet.
- Öntevékenységre és közösségi tevékenységre képes autonóm embert nevelni.
- Kialakítani, fejleszteni és gyakoroltatni az együttműködés, az egymásra figyelés, az együttérzés, az összetartozás, a másik ember tiszteletének képességét. (Affektív - érzelmi - célok.)
- Megalapozni az összefüggésekben való gondolkodás képességét és ökológiai felelősségtudatát.
- Felkelteni a tudásszerzés, az érdeklődés, az önművelés, az önálló ismeretszerzés, az ismeretek alkotó alkalmazásának igényét; az ismeretekre építve készségeket kialakítani és képességeket fejleszteni, hogy a gyermek a senki által nem ismert jövőt el- és be tudja majd fogadni. (Kognitív célok.)
- Az együttélés során nagy hangsúlyt fektetünk a felelősség, a becsületesség, az őszinteség, a szorgalom, a célratörés, a küzdeni akarás, a kitartás, a csapatszellem, a megbízhatóság, a szavahihetőség pozitív megtapasztalására és beépülésére. (Morális célok.)
- Az életmóddal, életstílussal kapcsolatos célok: önismeret, döntésképeség, egészséges világnézet, elfogadó magatartás, pozitív, konstruktív életvezetési szemlélet, kapcsolatteremtő- és fenntartó készségek, jártasságok, az érzelmek pontos megfogalmazása és kifejezése, korszerű tanár-diák kapcsolat.
- Az állampolgárságra, hivatásra neveléssel kapcsolatos célok: önálló, döntésképes, áldozatvállaló és alkotó személyiség, aki - ha a helyzet úgy kívánja - az idegen nyelvet is elsajátítva, fel tudja találni magát minden helyzetben, emellett tud igazodni szülőföldje elvárásaihoz.

5. 1. 4 Az alapfokú művészetoktatás pedagógiai céljai

- A művészeti iskola elsődleges célja a meghatározott követelmények teljesítésével történő tehetség- és képességfejlesztés, amelyet a művészeti műveltség megalapozásával, elmélyítésével és állandó fejlesztésével ér el oly módon, hogy a követelmény eléréséhez szükséges tananyagot eszköznek tekinti a gyermekek érzelmi, értelmi és kifejezőképességeinek fejlesztésében. A készség- és képességfejlesztést, az ismeretgazdagítást a személyiségformálás eszközeként tekinti, követelményeit a gyermek életkori jellemzőihez igazítja.
- Lehetővé teszi, hogy a művészeti iskolából kikerült fiatalok önbizalommal, kiváló alkalmazkodóképességgel, az élet igényeihez rugalmasan alkalmazkodjanak, a

társadalomban és benne, a művészeti életben eligazodjanak. Tevékeny, magas fokú viselkedéskultúra jellemezze növendékeinket, és a sajátos kommunikációs (vizuális-auditív) technika birtokában magabiztos, kreatív emberekké váljanak. Az egyetemes és nemzeti kultúra értékeit megőrző, a nemzeti hagyományokat ápoló kompetens személyek legyenek.

- Az iskola nagy hangsúlyt kíván fordítani az autonóm, a kreatív, a problémamegoldásra érzékeny, az egészséget és a környezetét megóvó személyiség kialakítására, embertársaik értékeinek megbecsülésére, tiszteletére, a nemzeti hagyományok ápolására, a demokratikus szellemiség, valamint a harmonikus légkör kialakítására.
- Az iskola célul tűzi ki továbbá, hogy elősegíti a tanulók kulturális igényeinek fejlődését, a művészetek iránti érzékenységet, nyitottságukat, önművelés iránti igényüket továbbfejleszti.
- Nagy gondot fordít az egészséges életvitel kialakítására és megőrzésére. Erősíti a környezet iránti felelősséget azzal is, hogy a tanulókkal a mindennapok esztétikai értékeit felfedeztetni, és alakítására ösztönzi.
- Alakítani kívánja önismeretüket, önállóságukat, fokozni kívánja a művészeti problémák iránti érzékenységet.

5. 1. 5 Az egyes művészeti tevékenységek cél-és feladatrendszere

Az alapfokú művészetoktatási intézményben két művészeti ágban folyik a művészeti nevelés-oktatás. Ennek megfelelően eredetileg a 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet által megfogalmazott egyes művészeti tevékenységek célja és feladata került átvételre.

A 2013/2014-es tanévtől a művészeti nevelés irányelveit a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet figyelembe vételével fogalmaztuk meg.

5. 1. 6 A színművészeti képzés célrendszere és funkciói

Az alapfokú művészetoktatás keretében folyó színművészeti nevelés célja az, hogy lehetőséget biztosítson a színművészet iránt vonzódó tanulók képességeinek fejlesztésére, ismereteik gyarapítására, művészeti kifejező készségeik kialakítására, a művészeti szakterületen való jártasság megszerzésére és gyakorlására, figyelembe véve a tanulók érdeklődését, életkori sajátosságait, előzetes színházi-dramatikus tapasztalatait.

A képzés feladata (funkciója) az, hogy lehetővé teszi a színművészet területén a változatos dramatikus tevékenységformákban való részvételt, a színpadi megjelenítés törvényszerűségeinek megismerését.

A differenciált feladatokon keresztül a tanulók megismerik a dramatikus technikákat és a színházi konvenciókat, azok széles körű alkalmazását.

Lehetővé válik a tanulók drámával és színházzal kapcsolatos fogalmi készletének, aktív szókincsének bővítése, számos élő és felvett színházi előadást - köztük társaik által készített produkciókat láthatnak.

Megélhetik a tanulók azt az élményt, hogy egyénileg és csoportosan előadást tervezhessenek, létrehozassanak, illetve a létrejött előadást bemutathassák; a közös alkotómunka örömteli együttlétét, az önkifejezést, az önértékelést.

5. 1. 7 Az alapfokú táncművészeti oktatás célrendszere és funkciói

A táncművészeti oktatás célja, hogy felkészítse és irányítsa a tehetséges tanulókat a táncművészeti pályára, illetve az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra, hogy a múlt és a jelen hagyományainak és táncművészeti értékeinek megismertetésével és megszerettetésével lehetőséget teremtsen a tanulók számára életkoruknak megfelelő táncművészeti kultúra és műveltség megszerzésére.

A táncművészeti nevelés-oktatás feladata az, hogy lehetőséget nyújtson a tanulók mozgásműveltségének és mozgáskultúrájának sokirányú fejlesztésére, fizikai állóképességének, ügyességének, cselekvő biztonságának, ritmusérzékének, hallásának, tér- és formaérzékének fejlesztésére, gazdagítására. Egészséges életmódra, magabiztosságra, határozottságra, érzelmi nyitottságra nevel. Hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenység és a művészetek iránt. Kibontakoztatja a tanulók kreativitását, improvizációs képességét, készségét.

A táncművészeti nevelés alkalmat ad a táncművészet különböző műfajai iránt érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását. Figyelembe veszi az életkorra jellemző fizikai és szellemi sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tapasztalataira, folyamatos technikai fejlődésére építve gyarapítja ismereteiket, fejleszti képességeiket és alakítja készségeiket. A tanulók képességeiktől és a szorgalmuktól függően fejleszthetik tánctechnikai, előadói műveltségüket, és különféle szakirányú területeken szerezhetnek jártasságot.

5. 1. 8 Nevelési feladataink

Affektív feladatok

A gyerek érzelmi biztonsága és személyes kapcsolata elemi szükséglet az iskolai életben. Az érzelmi intelligenciának komoly befolyása van a boldogulásra. Ezt az érzelmi

intelligenciát pedig az érzelmi biztonság megteremtése alapozza meg, és a művészetek fejlesztik. Nem művészeket képezünk - bár ez sem kizárt -, az a fontos, hogy a gyerekek a művészetek légkörében nőjenek fel.

A művészet az emberi jellem fejlesztésének egyik leghatékonyabb eszköze.

Feladatunk:

- az esztétikumra nevelés az esztétikum által,
- a művészet iránti érzékenység kialakítása,
- a mindennapi élet esztétikumának felismerése.
- Fontos, hogy kisiskolás korban minél többet cselekedtessük a gyereket, próbálja ki önmagát a legváltozatosabb művészeti tevékenységekben. Az ember számára a (mű)alkotás élmény, felpozíció az életkedvet.

Kognitív feladatok.

A helyesen nevelt gyerek természetes érdeklődésénél fogva szeret és akar tanulni.

Feladatunk:

- megőrizni, ébren tartani természetes kíváncsiságát és felfedező kedvét,
- a tanulás tanítása,
- az általános műveltség megalapozása a tantárgyak egyenértékűsége jegyében,
- könyvtár- és számítógép-használóvá, olvasóvá, gondolkodóvá nevelni,
- a tananyag adta nevelési lehetőségek, a tanulók nyitottságának, érdeklődésének hatékony kihasználása,
- a differenciált képességfejlesztés, tehetséggondozás és fejlesztés.

Morális feladatok

„A nevelés nem más, mint együttélés a gyerekekkel. Hiszen a gyereket nem azzal neveljük, hogy valamit elmagyarázunk nekik, hanem azáltal neveljük őket, amilyenek vagyunk.”

Vekerdy Tamás

- Természetes élethelyzetek és szituációk, örömteli kortárskapcsolatok lehetőségének biztosítása élet/élménygazdagító együttlétekkel.
- Pozitív példaadás, következetesség; közösen felállított szabályok, betartásuk ellenőrzése, az etikai alapú megközelítésmód fontosságának hangsúlyozása, szükség esetén szankcionálás.

Életmóddal kapcsolatos feladatok

Mindig a gyerek ismereteiből kell kiindulni.

Feladatunk:

- korszerű pedagógiai módszerekkel új és új ismeretekhez juttatni a tanulót,

- fejleszteni vitakultúráját, együttműködési készségét, a csapatmunka szellemet.

Állampolgári neveléssel kapcsolatos feladatok

Egy demokratikus társadalomban csak az önálló, döntésképes, alkotó és áldozatkész személyiség szolgálhatja önmaga és a társadalom valódi érdekeit. Ilyen személyiségek kialakítását tekinti iskolánk is céljának. A felelős, hazájáért cselekedni akaró és tudó állampolgár nevelésének része annak megértetése, hogy a diktatúrák elleni küzdelem elsődleges állampolgári kötelezettség. Az iskola minden évfolyamán fontos feladat- az életkori sajátosságoknak megfelelően- Magyarország Alaptörvényének értelmező megismertetése.

A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. A tanítás során bemutatjuk a jeles magyar történelmi személyiségeket, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók tevékenységét.

Célunk, hogy a tanulók legyenek képesek arra, hogy az alkotókat etikai alapon is helyesen ítéljék meg. , Az iskolai nevelésnek része kell, hogy legyen a nemzetiségek, a vallási-nyelvi etnikumok történelemformáló szerepének felismerése, ami iskolánk multikulturális jellegéből adódóan is természetes számunkra

A szociális tanulás (nevelés) alapvető változatai:

- ⊖ a kondicionálás: meghatározott magatartás-és tevékenységformák megerősítése, illetve fejlesztése,
- a megfigyelésen vagy utánzáson alapuló tanulás, a modelltanulás, amelynek eredménye legkedvezőbb esetben egy általános életvezetési minta vagy életterv kialakítása,
- a tapasztalatok, az információk kognitív feldolgozásán alapuló szociális tanulás, amelynek eredményeképpen interiorizált normák hierarchizált rendszere alakul ki a személyiségben.

5. 1. 9 Az alapfokú művészetoktatás feladata

- Az alapfokú művészetoktatási intézmény alapfeladata, hogy feltárja a művészet, ezen belül a választott művészeti ág megörökítő és átörökítő szerepét, megérteti, hogy az alkotás a legértékesebb emberi alapképesség.
- A művészeti iskola feladatát oly módon teljesíti, hogy olyan ismereteket ad, amelyek elsajátításával és alkalmazásával a növendék alkalmassá válik élményvilága vizuális és auditív megjelenítésére, kreativitásának bemutatására a művészet különböző területein.

- Azt az igényt igyekszik kielégíteni, hogy a művészeti iskolából kikerülve valamennyi tanuló aktív részese legyen, akár mint értő befogadója, akár mint aktív szereplője a művészetek világának.

5. 1. 10 Az oktató-nevelő munka pedagógiai eszközei, eljárásai

„ Az agy nem egy edény, amit meg kell tölteni, hanem tűz, amelyet lángra kell lobbantani. „ *(Plutarchos)*

A tanulás lényege: nem szövegek emlékezetbe vésése (ez nem zárja ki a kötelező memoritert), hanem az önálló gondolkodásra épülő, öntevékenyen folytatott feladat-és problémamegoldás, műveletvégzés. Az egyén és környezete közötti dinamikus interakció, minden érzékszervet megmozgató tanulás, tapasztalat-és cselekvésorientált tanulás, örömmel végzett önkéntes tanulás.

A felsorolás előtt részletesen tekintsünk át két munkaformát!

Differenciálás a tanítás-tanulás folyamatában

Ma a gyermek saját képességeinek maximális kibontakoztatása a cél, mely az iskolában különböző képességű és eltérő ütemben fejlődő tanulók egyéni fejlesztéséről való gondoskodást jelenti. Egyénre szabott készség- és képességfejlesztés, korszerű, továbbépíthető alpműveltség nyújtása csak differenciált tanítási-tanulási folyamatban valósítható meg.

Az iskolakezddéskor a legfontosabb, hogy minden gyereket képességstruktúrájának harmonizálására való törekvéssel, a hiányzó vagy sérült részképességek fejlesztésével juttassuk el legalább arra a szintre, hogy az iskolában értelmi képességei szerint eredményesen tanítható, fejleszthető legyen. A differenciálás formái: tanórai differenciálás, csoportos oktatás, páros és egyéni munkaformák, nívócsoportok, differenciált készség- és képességfejlesztés, térszervezés.

A projektoktatás

- Konkrét élethelyzetből bontakozik ki.
- A választott téma a tanulók érdeklődésének megfelelő.
- A tevékenység folyamatában ez az érdeklődés továbbfejlődik.
- A projektmunka tervezése, kivitelezése, bemutatása során a tanulók önszervezése és felelőssége érvényesül.
- A projektmunka során sokféle szellemi és fizikai tevékenységformára van lehetőség.
- Az együttműködés során sokszínű, intenzív szociális tanulás folyik.
- A téma feldolgozására az interdiszciplináris megközelítés jellemző.

- A projektmunka eredménye mindig valamilyen mások számára is bemutatható produktum.
- A projekt megoldása során a pedagógus szerepe a szemmel tartás, szükség esetén a segítő, továbbblendítő, indirekt vagy direkt beavatkozás

A projektoktatás középpontjában a gyerek áll. A folyamatot oly módon kell irányítanunk, hogy az eltervezett célok és feladatok a távlatosan értelmezett nevelési koncepciókkal adekvát célrendszerbe illeszkedjenek.

A projektmunka lehet egyéni vagy foglalkozhat vele több tanuló.

Munkaformák:

- differenciált óravezetés,
- személyre szabott feladatok,
- páros és csoportmunka,
- kooperatív technikák,
- cselekvésközpontú oktatás, a gondolkodási műveletek tárgyi *tevékenységre* történő alapozása,
- tapasztalatszerzést biztosító módszerek,
- időszakosan szervezett differenciált keretek, tantárgyi nívócsoportok.
- A kooperatív tanulási szituáció magában foglalja a belső motivációt, a magas sikerelvárást, a megismerési kíváncsiságot, a folyamatos érdeklődést, az erős tanulási elkötelezettséget és kitartást.
- A csoportmunka jellemzői a közös erőfeszítés, a célszerű és ésszerű munkamegosztás, mely hatékonyabb, mint az egyéni tanulás. A heterogén csoport az eredményesebb. Jobban megszeretik társaikat, segítőkészebbek irántuk, kedvezőbb az iskolai attitűdjük.
- A divergens gondolkodás - több megoldási út keresése, változatos megközelítés, rugalmasság, eredetiség. Kifejtésre, értelmezésre, önálló véleményalkotásra irányuló nyitott kérdések.
- A problémaszituáció a kreativitás fejlődését segíti elő a gondolkodásban, magatartásban, tevékenységben. Jellemzői: humorérzék, megfontoltság, érzelmi érzékenység, szorgalom, szeretetteljesség. Tehetséggondozás, fejlesztés.
- Időt és lehetőséget biztosítani az egyéni érdeklődésre, utánjárásra, kutatásra

Módszerek

- meggyőzés, felvilágosítás, tudatosítás, példaképállítás- és követés, szociális technikák - fejlesztve ön-és emberismeretét,

- beszélgető kör,
- közösségi tevékenységek,
- személyes példa a kapcsolatépítés, a problémakezelés terén,
- kooperatív, konstruktív problémamegoldás - közösen olyan utat keresnek a konfliktusba került személyek, amely mindegyikük szükségleteinek, törekvéseinek kielégítésére alkalmas.
- esztétikus környezet, természetes anyagok, tiszta forrás, tisztességes munka hiteles információ,
- meleg-megengedő nevelési stílus, ahol a gyerek bizalommal fordulhat problémáival a felnőtthöz; a kapcsolatot az okos szeretet jellemzi, a gyerek maga is részt vesz a saját nevelésében; az érzelmi melegség önállóságra ösztönöz;
- a társas viszonyok, találkozási lehetőségek - hely, idő, mód - elősegítése, melyek nemcsak a gyerek érzelmi motivációs jellemzőit, énképét alakítják, hanem értelmi fejlődésében is szerepet játszanak;

5.2 A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

" Minden gyereket a maga lehetséges és folyton fejlődő szintjén képessé tenni a való világ megértésére, feldolgozására ... és arra, hogy képes legyen számára elfogadható viszonyt kialakítani ahhoz a valósághoz, amelyben él."

(Loránd Ferenc)

A gyerek személyiségfejlesztésében a gyerek, a szülő és a pedagógus - mint szuverén partnerek - működnek együtt. Fontos szempont, hogy a gyerek világnézeti, erkölcsi nevelésének felelőssége és joga a szülőt illeti meg. A pedagógusnak ismernie kell a gyermek előtörténetét, tudnia kell, honnan indulnak a közös úton. Feltétlen bizalommal és pedagógiai optimizmussal kell vezetni minden gyereket a saját útján. A pedagógus folyamatos értékkommunikáció révén segíti a gyereket saját értékeinek a megkonstruálásában.

Ki kell alakítania a gyerekek igényességét a saját maguk vallotta értékek strukturálásában és képviselésében, miközben fenntartja és vonzóvá teszi a maga értékeit. Mindig az életkori sajátosságokhoz igazodva kell eljárni. Kisiskolás korban nagyobb szerepe van a mintaadásnak, a tanító határozott érték közvetítésének, irányításának. Az érett erkölcsi cselekvés a morális gondolkodás érett formáit feltételezi, s a morális elvek szerinti cselekvés képessége csak a fogalmi gondolkodás szintjén alakulhat ki (kb. 12 éves kortól).

A szülőnek tisztában kell lennie az iskola pedagógiai programjával, nevelési céljaival és eszközeivel. A harmonikus együttműködés elengedhetetlen feltétele az azonosulás. Ahhoz,

hogyan a gyermek "beváljon" az életben, ki tudja teljesíteni önmagát, az iskolának az ismeret-közvetítés mellett, szocializációs célok egész sorát is meg kell valósítania.

a/ Az autonómia (a személyiség önvezérlő képessége) lehetővé teszi, hogy az egyén ne engedje magát sodortatni a változó élethelyzetek által, ellenkezőleg ő alakítsa saját arculatának, igényeinek megfelelően a szituációkat.

b/ Az altruisztikus (önzetlen, áldozatkész) jelleg, szenzibilitás (érzékenység, fogékonyság), szociális extenzivitás képessé teszi az egyént a személyes és szűkebb csoport érdekein való felülemelkedésre.

c/ A morális tudatosság (realitásérzék, racionalitás, kreativitás, relativitás, legitimitás) lehetővé teszi, hogy az egyén ne legyen manipulálható, önvezérlése folyamatos önkontrollal párosuljon, normarendszere folyamatosan fejlődjen, differenciálódjon, elemeiben gazdagodjon.

A művészeti tevékenység, mint minden tevékenység, magában hordozza a személyiségformálás specifikus lehetőségét. A művészeti nevelés alapja a nemzeti és egyetemes kultúra és a mindennapi élet esztétikai jelentéssel bíró tartománya. A művészeti nevelés biztosítja a tanulás személyes tapasztalati módját.

A tanulók élményszerűen tapasztalhatják meg a művészeti stílusok és irányzatok sokszínűségét, valamint azokat a kifejezési formákat, amelyek az iskola által oktatott művészeti ágban, a különböző tanszakokban megjelennek.

Az iskola a művészeti nevelés sajátos módszereivel olyan személyiségeket kíván kibocsátani, akik a mindennapokban harmóniára törekszenek. Igényük van az önművelésre, önállóságról, öntevékenységről és magas fokú együttműködésről tesznek tanúbizonyságot. A kulturált viselkedés szabályait betartják, és igényük van arra, hogy másokkal is betartatják.

Az alapfokú művészeti iskolában folyó nevelés feltárja a művészeti élmény katartikus szerepét, megérteti, hogy az alkotás a legértékesebb emberi alapképesség.

Iskolánk művészeti nevelése megalapozza a tanuló esztétikai szemléletét, az értékes alkotások iránti igényét. A rendszeresen átélt pozitív élmények alakítják ki azokat az emberi tulajdonságokat, magatartási szokásokat, amelyek a művészetek területén az eredményes szereplés összetevői.

A személyiségfejlesztés szinterei

A/ **A művészeti, érzelmi nevelés**, melynek elsődleges célja a személyiségfejlesztés, másodlagos a tehetséggondozás. Törekszünk arra, hogy a művészi-alkotói szabadságot ne korlátozza mások jogai elleni megnyilvánulása és etikai alapú megítélése.

A művészeti képzés fejleszt:

- az érzékszerveket, melyek a tanulás legfontosabb eszközei,
- a gondolkodást, azaz a logikát, a kombináló készséget, az originális megoldások fonását,
- a személyiség önmeghatározó képességét, amely ösztönzi az egyéniség önmegismerő folyamatát, azaz magának az egyedi jellemnek a kialakulását,
- az ízlést, a kritikai érzéket és a következetes bírálat képességét.

A művészeti műveltségi blokk részterületei tanórákon

- drámapedagógia,
- vizuális kultúra,
- ének-zene,
- tánc.
- A drámapedagógia / irodalom

A drámatanítás a személyiségfejlesztés, a gyermekközpontú pedagógia alappillére. Segít az önkifejezésben, a vitakultúra fejlesztésében, a gátlások feloldásában, a kapcsolatrendszerek kiépítésében, a közösségformálásban, a tapasztalás örömeiben, a lelki problémák mozgatórugóinak felfedezésében, fejleszti a kommunikációs készséget. Az alsó tagozaton a magyar tantárgyba építve, az alapozó szakaszban – a magyar irodalom tantárgyhoz kapcsolva – drámajátékban valósul meg.

- A képzőművészeti nevelés áthatja az egész iskolát, meghatározza arculatát. Jól felszerelt rajzterem segíti az oktatást.

A képzőművészet, a vizuális kommunikáció, a tárgy-és környezetkultúra – különböző életkorokban, személyenként eltérő mértékben – képes kifejteni motiváló hatását, alkalmasak a differenciált képességfejlesztésre.

A vizualitás nélkülözhetetlen a tanulásban, a művelődésben, a mindennapi életben.

A kézműves technikák széles repertoárja gazdagítja a gyerekek kreativitását, személyiségét.

- A zenei nevelés speciális, mással nem helyettesíthető szerepet vállal a lelki - érzelmi – értelmi nevelésben. A zene az emberről, annak a világhoz, az élethez való viszonyáról szól. Gyermeknevelő erejét a lélek oly mély rétegeiben fejt ki, hol a szó már kevés. A lelkesítő, örömszerző, megnyugtató vagy éppen felemelő zene, igazi érzelmek átélésével, szépre és jóra fogékony személyiséget nevel. Az összetartozás, egymásrautaltság megélésével is gyarapodnak a gyerekek. Az adott légkörben őszintén megnyilvánulhatnak, szabad önkifejezésre kapnak lehetőséget.

Célunk, hogy fantáziájukat kreativitásra tudják váltani. Ösztönös zenei felfedezések, sikerélmények kísérik az ízlésformálásuk során. A gyerekeket furulyaoktatással is fejleszthetjük.

- A tánc létöröme. A néptánc eszköztárával a gyermek kommunikációját, önismeretét pontosíthatja. Nemi identitástudata a helyes úton, kapcsolatteremtő képessége kulturált keretek között fejlődik.

Lelki érzékenysége, finomsága megtalálja gyökereit a jeles napok, ünnepek, bemutatók, táncházak régmúltat idéző világában. A tánc a bevezető szakaszban heti egy órában, az ének-zene blokkban nyer elhelyezést, az alapozó szakaszban – szintén az ének-zene tantárgyhoz kapcsolva valósul meg.

Művészetoktatás a tanórán kívül

- Képzőművész szakkör, kórus, délutáni szabadidősprogramok

Művészeti élmények az iskolán kívül

- A családdal történt színház- és múzeumlátogatás (a látottak, hallottak feldolgozása). Meghívásos szereplések.
- Egyéni pályamunkák.

5. 3 Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A 2013/2014-es tanévtől – felmenő rendszerben – a kivezetett egészséges élet tantárgy elemeit integráljuk az iskolai oktatás és nevelés komplex programjába, e néven, önálló tantárgyként történő tanítása – a kerettantervekkel egységben – fokozatosan kivezetésre kerül.

Az *egészséges élet* programjának szellemiségét igyekszünk megőrizni az integráció során, mivel ennek erői túlmutatnak az egészségnevelés hagyományos keretein:

- önismeretre, döntésképessegre, egészséges világnézetre, elfogadásra nevel, miközben -mindig a gyermekek ismereteiből kiindulva - korszerű pedagógiai módszerekkel új és új ismeretekhez juttatja a tanulót, fejleszti vitakultúráját, együttműködési készségét, a csapatmunka szellemet, pozitív életvezetési szemléletet nyújt,
- segíti a kapcsolatteremtő- és fenntartó készségek, jártasságok kialakulását és művelését,
- tanítja az érzelmek pontos megfogalmazását és kifejezését, a másik ember tiszteletét,
- korszerű tanár-diák kapcsolatot feltételez.

Egészségnevelés a tanórán kívül

- Demokratikus légkör, egészséges környezet.
- Aktív sportélet, tömegsport, diáksportkörök foglalkozások, versenyek.
- Sport és egészségnapok

- Külső szervezésben karate tanfolyamokon való részvétel biztosítható.
- Egészséges, esztétikus mikrokörnyezet, tiszta, kulturált étkezési lehetőség,

5. 4 Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja, hogy a tanulók

- ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát;
- ismerjék meg az élettannal, anatómiával kapcsolatos legfontosabb alapfogalmakat.
- ismerjék fel a vészhelyzeteket;
- tudják a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit;
- sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat;
- ismerkedjenek meg a mentőszolgálat felépítésével és működésével;
- sajátítsák el, mikor és hogyan kell mentőt hívni.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos kiemelt feladatok:

- a tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek elsősegély-nyújtási alapismeretek területén;
- a tanulóknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük elsősegély-nyújtás alapismereteit;
- a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) foglalkozások keretében – foglalkoznak az elsősegély-nyújtással kapcsolatos legfontosabb alapismeretekkel.

Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátítását elsősorban a következő tevékenységformák szolgálják:

- a helyi tantervben szereplő alábbi tantárgyak tananyagaihoz kapcsolódó alábbi ismeretek:
  - Biológiából pl. a rovarcsípések, az artériás és ütőeres vérzés, a légúti akadály fogalmának tárgyalásakor.
  - Kémiából a mérgezések, vegyszer okozta sérülések, savmarás, égési sérülések, szénmonoxid-mérgezés tananyagánál.
  - Fizikából pl. az égés, égési sérülések, forrázás tárgykörénél.
  - Testnevelés órákon a különböző fizikai igénybevételek hatására előforduló sérülések, ezek kezelése és az ezekhez kapcsolódó elsősegély-nyújtás megismerése jelent fontos ismereteket.

Az elsősegély nyújtásával kapcsolatos ismeretek tantárgyankénti és évfolyamonkénti megjelenését a pedagógiai program mellékletét képező tantervek tartalmazzák.

Ezek között tematikusan is megtartható az ötödik-nyolcadik évfolyamon az osztályfőnöki órák tanóráin feldolgozott elsősegély-nyújtási ismeretek: teendők közlekedési

baleset esetén, segítségnyújtás baleseteknél; a mentőszolgálat felépítése és működése; a mentők hívásának helyes módja; valamint az iskolai egészségügyi szolgálat (iskolaorvos, védőnő) segítségének igénybe vétele. Cél: félévente egy alkalommal az ötödik-nyolcadik évfolyamon egy-egy osztályfőnöki óra megtartásában az elsősegély-nyújtási alapismeretekkel kapcsolatosan.

A baleset-megelőzés és elsősegélynyújtás

A gyermekek biztonsága, s ezzel kapcsolatban a jövő generációjának balesetelkerülő biztonságos életre, közlekedésre nevelése alapvető társadalmi érdek, amely számos intézmény munkájának szerves részét képezi.

A baleset- megelőzés területei

- a) *Tanév kezdéskor megtartott baleset- és tűzvédelmi oktatás* (Baleset megelőzésére, felkészítés a balesetveszélyes helyzetek felismerésére, elkerülésére. Tilos és elvárható magatartásformák ismertetése életkoruknak és fejlettségi szintjüknek megfelelően)
- b) *Tantárgyakhoz kapcsolódó egyéni baleset és tűzvédelmi szabályok ismertetése* (Kémia, fizika óra: a kísérletekhez szükséges anyagok és eszközök szakszerű, balesetmentes használata. Testnevelés: a sporttevékenységek sérülések nélküli végzése. Technika órákon: a munkafolyamatok szakszerű végzése. Technika óra: helyes, balesetmentes eszközhasználat.)
- c) *Baleset-megelőzés az iskolán kívül, külső helyszíneken.*(Tanulmányi kirándulások, nyári táborok. Balesetveszélyes helyzetek a víz mellett, vizeken. A közlekedés elmélete és gyakorlata. - Biztonságos átkelés az úttesten, gyalogos és tömegközlekedési szabályok, kerékpározás szabályai, útburkolati jelek.)
- d) *„Az iskola rendőre”*(Munkája során kapcsolatot tart a nevelőtestülettel, így a leghatékonyabban képes ellátni az alapvetően preventív jellegű feladatait. „Az iskola rendőre” jelen van minden jelentősebb iskolai rendezvényen (tanévnyitó, tanévzáró, valamint szülői értekezleten és a fogadóórán. Segítsége kérhető a diákok tájékoztatásában, védelmében.)

5. 5 A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A közösség fogalma

A közösen vallott értékek mentén szerveződött egyéneket a közösen folytatott tevékenységek különböző színterein megélt saját élményeik teszik a közösség tagjaivá, fejlesztik személyiségüket.

A közös tevékenységben megélt személyes élmény, az értéképzési folyamat közben megtapasztalhatják önmagukat.

A hagyományos közösségek (osztály, csoport, évfolyam) mellett minél több lehetőséget biztosítunk a spontán közösségek szerveződésére. Segítjük a gyerekeket abban, hogy megalkossák szabályaikat, meghatározzák működési rendjüket, mert ez ad biztonságot, ez készíti elő önállóságukat.

A közösség-építés szakaszai:

- a közösségi élet szokásainak kialakítása,
- a közösségi viszonyok elmélyítése, az empátia fokozatos felébresztése,
- a közösség kohéziójának megerősítése.

Objektív nehezítő körülmény, hogy a megváltozott iskolaszervezet miatt 4. és 6. évfolyam után újjá kell szervezni a már kialakult (és jól fejlődő, működő) közösségeket.

A közösségi élet színterei az iskolában:

a) Szervezett

- osztály, csoport, napközi, szakkör, tanfolyam, sportkör,
- DÖK,
- iskolarádió és újság,
- az alapfokú művészeti iskola tanszakai

b) Spontán szerveződések

A közösségi élet formálását/formálódását elősegítő tevékenységi formák, közös élmények

- tanórán: csoportmunkák,
- tanórán kívül: közös programok - kirándulás, színház- és múzeumlátogatás, klubdelután, ünnepek, előadások, a hagyományok.

A közösségfejlesztéssel kapcsolatos hagyományunk, hogy a több éves kiemelkedő munkát **Arany János-émlékplakettel jutalmazzuk.**

Kaphatják kitűnő, de legalább 4-es átlagú gyermekek, akik példamutató magatartásukon és szorgalmas tanulmányi munkájukon kívül hozzájárultak iskolánk jó hírnevének öregbítéséhez. Osztályukban és az egész iskolában egyaránt folyamatosan segítették a közösségi munkát, aktívan részt vettek az iskola életében. Fontos leszögezni tehát, hogy a kitűnő bizonyítvány mellé nem jár automatikusan az Arany-émlékplakett, ennél komplexebb elvek érvényesítésére törekszünk.

A díj odaítéléséről az intézmény és a munkaközösségek vezetőiből álló testület dönt. A nyolcadik évfolyam végén maximum 3 fő részesülhet évvégén az emlékplakettben.

A nevelésben nem választható szét az egyéni személyiségfejlesztés és a közösségfejlesztés, ezért a két területet egységben látjuk, és a fejlesztéssel kapcsolatos feladatok is ezt a szemléletet tükrözik.

Az alapfokú művészetoktatás táncművészeti és színművészeti ága eleve közösségi tevékenység, de épít az egyén szerepére is. A nevelés során önálló egyéniségek személyiségfejlesztése folyik. Célunk azonban az is, hogy az önálló személyiségüket megtartva igazi alkotó közösséggé formáljuk a kezdeti heterogén csoportokat. Ennek a törekvésnek az a célja, hogy a közös művészeti élmény is az öröm forrása legyen, hogy a közös élmények erősítsék személyiségüket.

A közösségfejlesztés során a társakhoz való kötődést, alkalmazkodást, az összetartozás érzését, illetve a közösen elvégzett eredményes munka elégedettségét tapasztalják meg tanítványaink. A közös szituációs játékok, a szereptanulás, a közös éneklés, népi játékok, tánc, közös alkotások kiemelkedően fontos szerepet játszanak az egyén és a közösség kapcsolatának, egymásra hatásának fejlesztésében, a közösséghez való alkalmazkodás, a szocializáció tudatos alakításában.

Az egyéni érdek alárendelése a közösségnek, valamint a közösség részéről az egyéni munka eredményeinek elismerése, ennek fejlesztése a művészi tevékenységbe beágyazottan jelenik meg. A csoporton belüli közösségi viszonyok fejlesztéséhez fontos az egymás iránti felelősség erősítése (pl. a színjáték-produkció, koreográfia). A tanuló a tudatos és fegyelmezett alkalmazkodás vállalásával fejleszti a csoport együtt gondolkodását. A hibák közös javítása, a bírálat hozzájárul a felelősségtudat erősítéséhez.

A tanulócsoporthoz kisebb egységekre bontva közös feladatokat adhatunk a tanulóknak, olykor versenyeztetve őket, az együtt végzett munka felelősségének kialakítása, örömeinek átélése érdekében. A tanulók rendszeresen értékelik egymás munkáját, hogy ezáltal fejlődjenek értékítéletük objektivitása, a segítőszándék kifejeződése. A tanulók saját teljesítményüket is értékelik az eredményesség szempontjából, mivel azt kívánjuk tudatosítani, hogy egymás munkájának értékelésekor és önmagukkal szemben is tárgyilagosan ítéljenek.

A személyiség- és közösségfejlesztési munkánk a tanév első hetében megkezdődik, azzal a céllal is, hogy az önálló személyiségek a tanév során koherens közösséggé szerveződjenek, akiket a közös érdeklődés még inkább összetart. Ennek érdekében a tanév első hetében az iskola tanárai találkozóra hívják a növendékeiket, hogy tájékoztatót tartsanak, milyen táncokat tanulhatnak, milyen színjátékokban szerepelhetnek a jövőben.

Az iskola a tanulók egyéb kulturális igényeinek kielégítésére is gondot fordít. Hangsúlyozzuk a családi kirándulások jelentőségét az ország kulturális hagyományainak megismerése, múzeumok, helytörténeti gyűjtemények megtekintése érdekében. Rendszeresen

színházlátogatásokat tervezünk, a tanév során legalább két előadást nézünk meg, közösen a szülőkkel.

A művészeti iskola törekvése, hogy pozitív képet alakítson ki az országról, a szűkebb környezetéről tanulóiban, ezért - hagyományteremtésként is – az általános iskolával közösen nyilvános rendezvényekkel ünnepli meg a nemzet és a kerület ünnepeit, a jutalmazási lehetőségeket erre használja fel.

5. 6 A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai

A pedagógus feladatai, kötelessége a 2011.évi CXC tv. 62 § alapján került szabályozásra.

- Minden nevelő-oktató munkát diákjaink és pedagógustársaink tiszteletének és méltóságának megtartása mellett végzünk, hivatásunkhoz méltó magatartással.
- Iskolánkban minden pedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek, tanulók nevelése, oktatása, a kerettantervben előírt törzsanyag átadása, elsajátításának ellenőrzése, sajátos nevelési igényű tanuló esetén az egyéni fejlesztési tervben foglaltak figyelembevételével.
- Nevelő és oktató munkánk során gondoskodunk a gyermek személyiségének fejlődéséről, tehetségének kibontakoztatásáról, Hangsúlyosan kiemelt feladat a humánus gondolkodás, az élet tisztelete, a természeti és a közvetlen környezet védelme, az ember és ember kapcsolata, a környezetbarát magatartás megalapozása. Fontosnak tartjuk, hogy diákjainkat egymás szeretetére és tiszteletére, a családi élet értékeinek megismerésére és megbecsülésére, együttműködésre, környezettudatosságra, egészséges életmódra, hazaszeretetre neveljük. Szem előtt tartva a gyermek, tanuló erkölcsi fejlődését, a közösségi együttműködés magatartási szabályainak elsajátítását, törekszünk azok betartására, betartatására.
- A különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel egyénileg foglalkozunk, szorosan együttműködve gyógypedagógusokkal, fejlesztő szakemberekkel.
- Testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében fokozott figyelmet szentelünk az egészséges élet (felmenő rendszerben integrálásra kerülő) tantárgyi programnak, valamint az „ép testben ép lélek” bölcsessége alapján az etika és erkölcs tan tantárgyaknak.
- Igyekszünk tanórai és tanórán kívüli foglalkozásainkat, az ismereteket tárgyilagos, sokoldalú és változatos módszerekkel közvetíteni.

- ⊖ A helytörténeti ismeretek megerősítése érdekében törekszünk arra, hogy kialakuljon a történelmi értékű tettekben és nemzeti-erkölcsi értékekben is gazdag Zugló képe, a főváros iránti tisztelet és szeretet.
- Az elfogadott kerettantervben és a pedagógiai programban meghatározott érdemjegyekkel vagy szövegesen, sokoldalúan, a követelményekhez igazodóan értékeljük a tanulók munkáját,
- Gyakran keressük a számunkra legmegfelelőbb pedagógus továbbképzéseket, tanfolyamokat, azokon részt veszünk, folyamatosan képezzük magunkat, és segítjük pedagógus társainkat.
- Az éves munkatervben meghatározott, elfogadott nevelőtestületi értekezleteken, fogadóórákon, iskolai- és egyéb ünnepségeken aktívan részt veszünk.
- Gondoskodunk a diákok erkölcsi védelméről, testi épségéről, a balesetek megelőzéséről/ bejelentéséről. Óvjuk a gyerekek jogait, emberi méltóságát.
- Odafigyeléssel biztosítjuk iskolánk és környezete, az osztálytermek, folyosók, mellékhelyiségek, berendezési tárgyak rendjét és tisztaságát.
- A NAT és a pedagógiai program, helyi tanterv követelményei alapján fejlesztjük a tanulók kompetenciáit, egyéni képességeikre alapozva, tárgyilagos ismeretekkel növeljük tudásukat. Kialakítjuk reális önértékelési igényüket, objektíven és indoklással értékeli teljesítményüket.
- Változatos módszerekkel, a pedagógiai program értékrendje szerint neveljük, pozitívan irányítjuk a fiatalokat. Szem előtt tartva, hogy személyiséggel, modorával, hangnemével, megnyilvánulásaival példát adunk a tanulók számára.
- Közreműködünk az iskolai közösség kialakításában és fejlesztésében, a diákönkormányzat tevékenységét támogatja. Alkotó módon részt vállalunk a nevelőtestület újszerű törekvéseiből, az ünnepélyek és megemlékezések rendezéséből.
- Az intézmény hagyományait ápoljuk, jó hírnevét megőrizzük, öregbítjük. Tanítványaink és saját eredményeinkről, sikereiről –szükség szerint írásban- tájékoztatjuk az iskola vezetését.
- Szakterületünkhöz kapcsolódó pályázatok felkutatásában részt veszünk, azok készítéséhez segítséget nyújtunk.
- A tantárgyfelosztás alapján határidőre tanmenetet/foglalkozási tervet készítünk, melyet a munkaközösség-vezetőnek véleményezésre átadunk. Tanóráira, foglalkozásaira céltudatosan készülünk fel, és pontosan, színvonalasan tartjuk meg azokat.

- Szemléltető és kísérleti eszközöket készítünk, beszerzésre javaslatot teszünk. Előkészítjük az eszközöket bemutató és tanulói kísérletekhez. Az ismereteket a diákok tapasztalataira építve, az érdeklődés felkeltésével (motiválással), az életkoruknak megfelelő kifejezőmóddal, a képességek folyamatos fejlesztésével adjuk át.
- Szükség szerint ellenőrizzük a tanulók írásbeli tevékenységét, teljesítményét. Megtartva az írásbeli és szóbeli számonkérés egyensúlyát, objektíven és indokolással értékelünk.
- Tervezett differenciálással, életből vett példákkal, versennyel segítjük az egyéni képességek és a tehetség kibontakozását. Felkészítjük és kísérjük a diákokat a tanulmányi és kulturális versenyekre, vetélkedőkre és a sportrendezvényekre.
- Figyelembe vesszük az egyéni fejlődés ütemét, a hátrányos családi környezetet, a sajátos nevelési igényt és közreműködünk a gyermekvédelmi feladatok ellátásában. Differenciált és felzárkóztató foglalkoztatással segítjük a rászorulókat.
- Türelemmel és empátiával segítjük a gyerekeket az egyes képzési szakaszok közti átmenet nehézségeinek leküzdésében.
- Aktívan és felelősséggel veszünk részt az iskolai dokumentumok értékelésében, módosításában, segítjük a nevelőtestületi és szakmai értekezletek eredményességét, alkotóan tevékenykedünk a szakmai munkaközösség munkájában.
- Szükség esetén elvégezzük a beiskolázással és pályaválasztással kapcsolatos teendőket.
- Felelősséggel ellátjuk az előírt helyettesítéseket, a tanulók felügyeletét (tanórák, tanórán kívüli foglalkozások, óráközi szünetek, rendezvények, tanítás előtti, utáni ügyeletek). Saját akadályoztatásunk esetén időben, előre értesítjük az igazgatóhelyettest, biztosítva a szakszerű helyettesítéshez szükséges dokumentumokat és eszközöket.
- Levezethetjük és felügyelhetjük az osztályozó, különbözeti és egyéb vizsgákat, tanítás nélküli munkanapokon munkát végzünk a vezetők beosztása alapján.
- Együttműködünk a tanulók szüleivel, szükség szerint családlátogatáson ismerkedünk meg a támogatásra szoruló tanulók környezetével. Tájékoztatjuk a szülőket/gondviselőket az intézményi, egyéni fogadóórákon, szülői értekezleteken.
- Szakmai ismereteinket továbbképzéseken, tanfolyamokon és önképzéssel bővítjük nyílt napokon aktívan részt vállalunk a feladatokból. Bemutató órákat tartunk és dokumentálva hospitálhatunk tanítási órákon.

- Ellátjuk az egyre szerteágazóbb pedagógiai munka adminisztratív teendőit (osztálynaplók, törzslapok, ellenőrzők vezetése, a tanulók értékelésének beírása, szöveges értékelés, statisztikai adatszolgáltatás), szervezési feladatokat, melyeket az intézmény nevelő-oktató munkája tesz szükségessé.
- Kollégáink közreműködésével rendben tartjuk a ránk bízott szertárat, a tárgyak és eszközök épségéért felelősséggel tartozunk.
- Betartjuk a munkafegyelmet, a jogszabályok és a szabályzatok előírásait, szakszerűen végrehajtva a pedagógiai feladatokat. Nevelő-oktató munkánkat egységes elvek alapján, módszereinek szabad megválasztásával végezzük.

Az osztályfőnök feladatai, kötelessége

- Az osztályfőnöki nevelőmunka *ember és gyermek tiszteletén* alapul kell, hogy legyen. Célunk, hogy minden tevékenységünket az oktatás és nevelés területén a gyerekek okos szeretete hassa át.
- *A világ szépségeinek, rendezettségének, változásainak* élménygazdag megláttatása fontos része munkánknak.
- Betartjuk és betartatjuk a *házi*rendben megfogalmazott elvárásokat.
- *A helyes értékrend* kialakítására törekszünk a meglevő és az alkalmazott értékeket figyelembe véve.
- Hangsúlyosan kiemelt feladat az emberi értékek és az élet tisztelete, a természeti és a közvetlen környezet védelme, az ember és ember kapcsolata, a környezetbarát magatartás megalapozása.
- Legyen fontos érték az együttműködésben *szülő-tanár, tanár-diák* és a tanulók között a türelem, a kíváncsi érdeklődés, a rácsodálkozás öröme, az el- és befogadás nyitottsága, a derűs jókedv.
- Munkánk egyik területe a jellemformálás, a közösségi tudat formálása, tisztelet és felelősség a természet, az ember iránt: *a szép, a jó az igaz értékek meglátása és követése.*
- A tanulók *személyiségének fejlesztése* a különféle iskolai tevékenységek megszervezésével.
- Célunk, hogy az *ünnep, az ünnepi szokások*, ünnepi öltözködés terén egységes kép alakuljon ki. (A szülőkkel egyetértve az ünnepi öltözet iskolánkban a fehér ing az iskolai nyakkendővel, sötét szoknya ill. nadrág).

- Legyen igényes saját és mások munkája, viselkedése terén. Törekedjen a hibák kijavítására és kijavíttatására.
- Fontos, hogy a gyerekek eligazodjanak a *helyes magatartási szabályok* között, legyen fontos nekik a jó útra térés és térítés.
- A *környezeti kultúra* terén a tanulók törekedjenek a rendre, a tisztaságra, önmaguk és társaikhoz való viszonyuk egyensúlyára.
- Ügyelünk az *osztálytermek rendjére, tisztaságára*.
- A tanulás tanítása az egyénnek önmagához viszonyított fejlődését szolgálja, találjon rá minden tanuló és tartsa tiszteletben a tudás iránti vágyat önmagában is és társaiban is).
- Az egészséges életmód, a testmozgás propagálása, életvezetési tanácsok felvetése.
- Maximálisan figyelünk a lemorzsolódás és a korai iskolaelhagyás elkerülésére.

Évente ismétlődő feladatok:

A tanév elején:

Az osztályfőnök

- ⊖ áttekinti az osztálydokumentációt, felveszi az ellenőrzőket, gondoskodik azok kitöltéséről, (órarend, terembeosztás, a tanárok névsora, később: a tanárok fogadó óráinak idejére).
- ismerteti a tanév rendjét,
- megismerteti a művészeti képzés aktuális vonatkozásait,
- ismerteti a szakkörök, sportkörök, könyvtár, számítógépterem működési rendjét, tájékoztatást ad az iskolaorvos, védőnő, iskolapszichológus munkájának jelentőségéről,
- részletesen ismerteti a házirendet,
- kitölteti az adatlapokat,
- elkészíti az osztály tanulóinak telefonszamos, lakcímes, névsorát, (diákigazolvány számmal, OM-azonosítóval és e-mail címmel együtt) és feltölti az e naplóba a szükséges adatokat.
- felméri a szociális, vagy egyéb okokból segítségre szoruló tanulókat, és gondoskodik számukra a lehetséges támogatásokról, szükség esetén érdekükben együttműködik a gyermekvédelmi felelőssel,
- ellenőrzi az osztályterem berendezését, a hiányok pótlására benyújtja igényét az igazgatóhelyettesnél,
- megbeszéli a tanulókkal az osztályterem dekorációját, irányítja ezek elkészítését,

- kijelöli a felelősöket, illetve elindítja a hetesi rendszert,
- biztosítja a DÖK képviselők megválasztását, beszámoltatja a DÖK képviselőit a DÖK-gyűlésen hallottakról,
- megtervezi és összefogja irányító munkájával az osztály előtt álló feladatokat,
- áldozatosan végzi osztálya nevelő munkáját, formálja a közösség életét,
- képviseli osztályát az iskolai struktúrában (többi osztály, évfolyam, nevelőtestület, szülők),
- irányítja a tanulók személyiségfejlesztését, helyes értékrendjének kialakítását, hagyományaink ápolásában.

A tanév folyamán:

- részt vesz az értekezleteken, (szükség esetén rendkívüli értekezlet is előfordulhat)
- szeptemberben, és a félév után szülői értekezletet tart (szükség esetén rendkívüli szülői értekezlet is tartható),
- az osztályközösség kialakítása és a művelődési igény fejlesztése érdekében programokat tervez (mozi, színház, hangverseny, kirándulás),
- megszervezi az osztálykirándulást,
- rendszeresen vezeti az e-naplót,
- értesíti az osztályában tanító tanárokat a tanulók iskolai szervezésű programokon való részvételéről (fogászati vizsgálat, orvosi vizsgálat, tanulmányi versenyek, sportversenyek, stb.)
- tájékoztatja a szülőket az osztályozónapló alapján a tanuló érdemjegyeiről,
- rendszeres kapcsolatot tart a szülőkkel, tájékoztatást ad az iskola életéről, követelményrendszeréről (családlátogatás, fogadóóra, szülői értekezlet),
- gondoskodik arról, hogy a szülők szavazás útján megválasszák az osztály szülői munkaközösség elnökét, helyetteseit és velük szorosan együttműködik,
- munkájáról félévkor és év végén szóbeli és írásbeli beszámolót ad az igazgatóhelyettes által megadott szempontok alapján,
- rendszeresen számon kéri és vezeti a tanulók mulasztásait, késéseit - a házirendben foglaltak szerint,
- írásban tájékoztatja a szülőket a tanulók igazolatlan hiányzásáról és késéseiről,
- írásban tájékoztatja a szülőket a dicséretekről, illetve a fegyelmezési eljárásokról, (ezt az e-naplóban is rögzítve),
- előzetesen írásban tájékoztatja a szülőket az esetleges bukás lehetőségéről,

- az osztályozóvizsgán ellátja a vizsgálónöki teendőket, (ha az osztályfőnök a vizsgáztató tanár, akkor helyette az igazgatóság által kijelölt kolléga elnököl)
- tanítványai pályaorientációját, aktív szakmai életútra történő felkészítését folyamatosan irányítja,
- a pedagógiai programban és az SZMSZ-ben előírt valamennyi pedagógiai és adminisztratív feladatait maradéktalanul teljesíti,
- fejleszti tudását, pedagógiai irodalmat és végzettségének megfelelő szakirodalmat olvas, követi a szakma kutatási eredményeit,
- személyes példájával erősíti az egészséges életmód szemléletét,
- a helytörténeti ismeretek megerősítése érdekében ösztönzi tanulóit a széles látókörű tájékozódásra, a múlt értékeinek tiszteltére,
- fontos, hogy minden körülmény között megőrzi a hivatali titkot,
- a gyermek, tanuló érdekében együttműködik munkatársaival és más intézményekkel.

nem releváns 5. 7 A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

5.7.1 A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység

Iskolánk 2011-től tehetségpont és 2013. szeptemberétől kiválóra minősített tehetségpont, amit 2017-ben ismét megkaptunk. A tehetséges diákok képességeinek kibontakoztatására, versenyekre való felkészítésére a tanárok egyéni konzultáció keretein belül lehetőséget, támogatást nyújtanak. A tehetséggondozás elszakíthatatlan részét képezi a színvonalas oktatásnak. :

Céljai:

- minden diákunk tehetségének felismerése és felkarolása,
- tehetségfejlesztés, eredményes verseny-előkészítés,

Feladatai:

- egyéni és kiscsoportos tehetséggondozó órák, verseny-előkészítőfoglalkozások,
- szakköri foglalkozások.

Motiváció, versenyek

A tanulók motiválásának egyik fontos eszköze a versenyeztetés. Különböző szintű és rangú versenyeket szervezünk, így elérhető, hogy a tanulók jelentős része valamely területen pozitív sikerélményhez jut.

- A legszélesebb tanulói réteget a háziversenyek érintik. Ezek a versenyek kiváló lehetőséget teremtenek arra, hogy a tanulók el tudják helyezni önmagukat egy nagyobb tanulói közösségben. Fontos feladatuk a tanulói ismeretek bővítése.
- A legrangosabb versenyek a kerületi, illetve egyéb országos szervezésű versenyek. Ezek a versenyek nemcsak a tanuló, hanem az iskola presztízsét is növelik.

A kiemelkedő eredményt elért tanulókat az iskola vezetése elismerésben, jutalomban részesíti.

A tehetséggondozás érdekében a felső tagozaton magyar nyelvtan és irodalom, matematika, angol nyelv tantárgyakat bontott csoportokban oktatjuk, amennyiben az óraszámok és a humán erőforrás lehetővé tesz. Az alsó tagozaton minden osztálynak biztosítunk egy-egy órát matematika és magyar nyelv és irodalom tantárgyból, illetve negyedik évfolyamon az angol nyelvet bontott csoportban oktatjuk. Minden év tavaszán tehetség napot rendezünk, amelyre minden érdeklődőt várunk.

5.7.2 A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenység

Ideális esetben egy osztályközösség maximum 2-3, problémával küzdő gyereket tud befogadni.

Legfontosabb, a probléma mielőbbi feltárása a szülő és szakemberek bevonásával, a szükséges terápia és együttműködés beindítása, továbbá a fejlesztőmunka elkezdése. Minél korábban kerül erre sor, annál nagyobb esély van a probléma rendezésére.

Ezért fontos, hogy tanév elején minden osztályfőnök feltérképezze, hogy tanítványai harmonikus fejlődéséhez kinek milyen segítségre van szüksége. Erről diplomatikusan és tapintatosan tájékoztatja a szülőt, akit mindenképp partnernek kell megnyernie az ügy érdekében. A fejlesztőpedagógusoknak pontosan tudniuk kell a problémákról, mert csak így tudnak segítséget nyújtani. A segítségkérés felelőssége az osztályfőnöké. A fejlesztőpedagógusi kompetenciának nem része a gyermek vizsgálata, ezért fontos, hogy a tanulási és/vagy magatartási gonddal küzdő gyerek, a Pedagógiai Szakszolgálat szakembereihez legyen irányítva, akik a vizsgálatot elvégzik, és instrukciót adnak a családnak, valamint a fejlesztést végző szakembernek is.

A fejlesztőpedagógusok ily módon pontosan tudják, kinek milyen fejlesztést kell biztosítani, mikor lesz a következő vizsgálat.

A szakvéleményekről és az azok alapján kiadott határozatokról minden kollégának tájékoztatást és fénymásolatot kell kapnia az osztályfőnöktől. A gyermek nevelése-oktatása csak így lehet eredményes. A kiemelt figyelmet igénylő gyerekek egyrésze veszélyeztetett, lehet a korai iskola elhagyással, ezért minden esetben fokozott figyelmet fordítunk rájuk.

A viselkedészavar okai lehetnek: családi, iskolai, társas kapcsolatok.

A viselkedési zavarokban a gyermek fejlődésének nehézségeit látjuk.

Stratégiáink a problémák megoldására:

- békéltető, konfliktusmegoldó stratégia,
- terápiás megoldás, gyógyító jellegű,
- büntető, szankciókkal befolyásoló.

Lehet, hogy tanulási zavar, részképességihiány áll a viselkedési zavarok hátterében.

Segítők: tanítók, tanárok, az iskola fejlesztő pedagógusai, az iskolapszichológus, a Pedagógiai Szakszolgálat, a Családsegítő Szolgálat szakemberei, a gyermekvédelmi felelős és a szülők.

A megváltozott, illetve változóban lévő munkaformák és tanárszerep kedvez a konfliktus elkerülésének.. Ha sikerül feltárni a gyerek érdeklődési irányultságát, őt tevékenykedtetjük, sikerhez juttatjuk, önbizalmát megerősítve megkönnyíthetjük helyzetét.

Az adott közösség szabályait mindenkinek be kell tartania!

5.7.3 A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

Legfontosabb: a kudarc okának felderítése.

Dokumentumok:

- az óvoda iskolaérettségi lapja,
- a Pedagógiai Szakszolgálat/Szakértői Bizottság szakvéleménye,
- a tanító tapasztalata,
- a gyermeket tanító pedagógusok problémaészlelése.

Segítséget nyújthat:

- tanító, tanár, napközis nevelő, fejlesztőpedagógus, logopédus, külső szakemberek, iskolapszichológus, gyermek-és ifjúságvédelmi felelős.

A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatásának három fő területe

- Intenzív fejlesztés az alapozó szakaszban.
- Az iskola programja több ponton érinti a kudarc kialakulásának megelőzését, illetve kezelését.
- A nem egészségügyi okból felmentett tanulók segítése.

A fejlesztés, a felzárkóztatás folyamatának egyik láncszeme, lehetősége. A fejlesztőpedagógusi végzettséggel is rendelkező tanítók a tanítói munkával párhuzamosan látják el ezt a feladatot.

Célja: azoknak a gyerekeknek a foglalkoztatása, akik hátrányban vannak társaikhoz képest is a tanulásban, mert bizonyos részképességük fejletlensége nem biztosítja a problémamentes tanulást.

A fejlesztés során a középpontban a készség- és képességfejlesztés áll.

Minden tanév elején az első osztályos tanulók részére összeállított vizsgálati sort (DIFER-mérés) végezzük el. Ez alapján betekinthetünk a tanulók aktuális érettségébe.

A fejlesztő foglalkozásokra bekerülni a fent megnevezett dokumentumok alapján lehet. A kiválasztott tanulók szüleinek írásban ajánljuk fel segítségünket. A döntés joga a szülőt illeti meg.

- Vizsgáljuk: a vizuális memóriát, a hallási figyelmet, a beszédészlelést, a szókincset, a gondolkodást.
- A fejlesztés területei: térészlelés, térérzékelés, szem-kéz koordináció, iránykövetés, alak-háttér megkülönböztetés, alak-forma állandóság, figyelem, gestalt látás, finommozgások, hallási figyelem, testséma, vizuális emlékezet, általános tájékozottság, beszédképesség.

Általában 3-4 területet fejlesztünk egy időben intenzíven. Mivel nincs függetlenített fejlesztőpedagógusunk, a fejlesztés elsősorban az alsóbb évfolyamok tanulói számára biztosított. A foglalkozások a tanítók szabad óráihoz igazodnak, ez a gyerek szempontjából nem a legkedvezőbb megoldás. Egyelőre nem rendelkezünk fejlesztőszobával, a fejlesztőórák a szabad tantermekben zajlanak.

A gyerekek szívesen járnak a foglalkozásokra, mert sok sikerhez és örömhöz jutnak. Feltehetőleg ebben szerepet játszik az a tény is, hogy pályázaton nyert pénzből jól használható gazdag eszköztárral rendelkezünk.

A jövőre vonatkozó terveink:

- főállású fejlesztőpedagógus alkalmazása, fejlesztőszoba kialakítása,
- a gyerek tanóráihoz igazodó fejlesztőmunka,
- a folyamat teljes körű végig vitele.

Pedagógiai programunk a következő pontokon foglalkozik a tanulási kudarc elkerülésével, illetve kezelésével.

- Differenciálás a tanítás-tanulás folyamatában
- Az értékelés alapelvei
- Az iskolai beszámoltatás formái, rendje
- Az egészségfejlesztési program

A nem egészségügyi okból felmentett tanulók segítése

- Részt vehet a szaktanárok differenciált képességfejlesztő óráin. Erről a szülőt az osztályfőnök tájékoztatja írásban.

- Az egyes témák lezárását előkészítő rendszerező, összefoglaló órákon megjelenhet, a témazáró, felmérő dolgozatokat megírhatja. Ezáltal csökken az osztályozó vizsgákon a terhelés, a stressz, s ezzel arányosan növekedhet a sikerélmény. Mindez a szülő és a szaktanárok részéről folyamatos kapcsolattartást feltételez.

A nyolc év során felvételt nyert tanulóknál a szaktanárok jelzése alapján döntünk arról, hogy szükséges-e a szakértői vizsgálat, vagy elegendő az iskolai lehetőségek igénybevétele. Nagyon fontos, hogy mielőbb megtörténjen a - belső vagy külső - vizsgálat, elkerülve ezáltal a gyerek önértékelésének csökkenését, esetleges magatartási problémák kialakulását.

A sajátos nevelési igényű tanulók - a pszichés fejlődés zavarai miatt a nevelési, tanulási folyamatban tartósan akadályozott, a szakértői és rehabilitációs bizottság szakvéleménye alapján, érzékszervi fogyatékkal rendelkező tanulók esetén – nappali rendszerű általános iskolai *integrált nevelési, oktatási folyamatában együttműködünk a speciális iskolák, Benedek Elek Általános Iskola és Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Központ, Pedagógiai Szakszolgálat szakembereivel.*

5.7.4 A sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók nevelését, oktatását segítő program.¹

A 20/2012. EMMI rendelet XII. fejezet, 139 - 140. § szabályozza a nevelési-oktatási munka ezen területét.

I. A sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézség diagnosztizálása.¹

Dokumentumok:

- az iskolaérettséget igazoló szakvélemény, a DIFER mérés eredménye, a tanító szakvéleménye a gyermek iskolai megismerése alapján, szülői vélemény, jellemzés a gyermekről, az utazó gyógypedagógus saját mérései, szakértői bizottság szakvéleménye,
-

II. A fejlesztést végző szakemberek:

- tanító, tanár, (felzárkóztató foglalkozás) fejlesztő pedagógus, mozgásterapeuta, iskolapszichológus, gyógypedagógus, utazó gyógypedagógus

III. A fejlesztés iskolai szinterei:

- felzárkóztató foglalkozás, fejlesztő foglalkozás, egészségügyi rehabilitációs logopédiai foglalkozás, beszélgetés (iskolapszichológus), mozgásfejlesztés.

IV. Az iskolai fejlesztés a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján történik.

A szakértői bizottság határozza meg:

- a kiemelt fejlesztési területeket, a kontrollvizsgálat esedékességét, a foglalkozások heti óraszámát, az osztálylétszámba való számítást, kijelöli a fejlesztést végző szakembert

A szakértői bizottság javaslatot tesz:

- a tanuló minősítés, osztályzás alóli felmentésére
- a fejlesztéshez használt szakirodalomra, segédeszközökre.

V. A fejlesztő foglalkozásokon a középpontban a készség- és képességfejlesztés áll.

A fejlesztés fő területei:

- testséma fejlesztés, térészlelés, térérzékelés, síkbeli tájékozódás, irányok, alak, háttér megkülönböztetés, alak, formaállandóság, figyelem, finommozgások, auditív, vizuális figyelem, szerialitás, általános tájékozottság, szókincs, verbális kifejezőképesség, szövegértés, helyesírás, nyelvi fejlesztés.

VI. Fejlesztési terv elkészítése

A szakértői bizottság szakértői véleménye alapján a fejlesztő pedagógus elkészíti a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanuló fejlesztési tervét, amely alapján történik az iskolai fejlesztés.

VII. A fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus, utazó gyógypedagógus kapcsolatot tart:

- a tanuló szüleivel, a gyermeket tanító pedagógusokkal, az iskola vezetésével, a szakértői bizottság szakembereivel, a gyermekkel foglalkozó szakemberekkel.

VIII. A fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus, utazó gyógypedagógus elkészíti a kontrollvizsgálathoz szükséges szakvéleményt.

- Inkluzív szemlélet.
- Utazó gyógypedagógus feladata.
- EGYMI protokoll kiemelt részei.

5.7.5 A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

A családlátogatás jó alkalom a gondok feltárására. A tanító/osztályfőnök a gyermekvédelmi felelőssel, karöltve a gyermek problémájának, szükségleteinek megfelelően intézkedik.

- Bevonja a gyereket az egész napos iskolai foglalkoztatásba (napközi, tanulószoba).
- Érdeklődési körének megfelelő tanórán kívüli tevékenységre ösztönzi, hívja fel a figyelmét (szükség esetén térítési díjkedvezménnyel).
- Szükség esetén felveszi a kapcsolatot a Családvédelmi Szolgálattal, illetve a Gyámhatósággal.

Fokozott, személyre szóló érzelmi kapcsolat biztosításával támaszt nyújt a gyerekeknek.

A szociális hátrányokat segítő tevékenységek a tanulási zavarokkal küszködő tanulók

esetében

Első lépés a tanulási zavarral küszködő tanulók kiszűrése, majd az okok feltárása. A családlátogatás során megfigyeljük a kialakulást determináló szociális viszonyokat, a család szerkezetét, a családtagok kapcsolatát és a gyerek helyét a családban. Célszerű anamnézis felvétele (megismerni a gyerek korai fejlődésmenetét) a szülőkkel.

Egyes tanulók esetében csak *részképesség-zavarról* beszélhetünk (diszlexia, diszkalkulia, diszgráfia). Ebben az esetben a családi háttér vizsgálatát kezdeményezzük, végezzük el.

A *gyenge tanulmányi eredményű gyerekekkel* kapcsolatban egyéni fejlesztési tervet készítünk. Nagy hangsúlyt fektetünk a tanulási technikák tanítására (lényegkiemelés, idegen szavak helyettesítése), tantárgyi korrepetálások kezdeményezésére és tantárgyi felmentések előkészítésére, ezzel az esetleges lemorzsolódások ellen is tevékenyen közreműködünk.

A gyermekvédelmi felelős – szakember irányításával – pályaválasztási tanácsadást szervez, mely a Gyermekjóléti Szolgálat szolgáltatása között szerepel. Igény esetén – ugyancsak szakember bevonásával – szülői csoportot szervez, ahol felkészülhetnek a problémák kezelésére. Segítséget nyújt pénzügyi segélyek igényléséhez a rászorult családoknak.

Kapcsolati zavarokkal küszködő tanulók esetében

Minden problémás esetben első lépés a család megismerése, külön figyelmet fordítva a gyerek-szülő kapcsolatára, amely jelentősen befolyásolja a tanuló viselkedését az otthonon kívül.

Legfontosabb a panaszok meghallgatása, egy olyan bizalmi kapcsolat kiépítése, ahol a diákok bármilyen problémával megkereshetik a gyermekvédelmi felelőst vagy más, a gyerekhez közelálló pedagógust. Az iskolában a zavar megszüntetése érdekében, tincsoportot lehet kialakítani önismereti játékok alkalmazásával a Gyermekjóléti Szolgálat, illetve az iskolapszichológus közreműködésével.

Az osztályfőnökök szociometriai mérésekkel feltérképezik a perem- és sztárhelyzetű gyerekeket. Segítik a peremhelyzetű gyerekek bevonását a csoportba, valamint lehetőséget nyújtanak minden tanuló számára a jó értelemben vett „sztárhelyzet megtapasztalására”.

Kiemelkedő figyelmet fordítunk a gyermekbántalmazás megelőzésére.

- Elsődleges feladatunk az okok feltérképezése családlátogatás során. Ezen kívül a gyermekvédelmi felelős feladata egyéb erőforrások felkutatása: pályázatok, civil szervezetek, szponzorok, alapítványok megkeresése.

Veszélyeztetett és hátrányos helyzetű tanulók esetében

Kiemelkedően fontos a jó kapcsolat kiépítése a családokkal és környezettanulmány készítése. Esetenként változó, hogy a családoknak szociális, vagy pszichológus által nyújtott segítséget, esetleg mindkettőt kell adni.

Hangsúlyos feladat az állandó és folyamatos kapcsolat a szociális háló más intézményeivel. A veszélyeztetett és hátrányos helyzetű gyerekek problémáinak megelőzésére, a fennállók kezelésére hatékony módszer a gyerekek különböző szabadidős programokba való bevonása, valamint a deviáns viselkedést megelőző programok szervezése.

5.8 A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

Célunk, hogy megelőzzük, elhárítsuk, vagy enyhítsük azokat a gyermekekre ható károsodásokat, amelyek egészséges személyiségfejlődésüket megzavarják, vagy gátolják, másrészt segítsük a pozitív hatások érvényesülését.

Feladatok

- Megelőző, gondozó és korrigáló tevékenység (osztályfőnökök).
- Jelzés, szűrés, ügyintézés, javaslattétel (gyermekvédelmi felelős).
- Pozitív, egészséges életfelfogás hangsúlyozása.
- Egyéni felelősségérzet fokozatos, folyamatos kialakítása.
- Tolerancia, a másság elfogadásának kialakítása.
- Önérték, önbecsülés erősítése.
- A feladatok megvalósulását segítő tevékenységek:
- Előzetes tájékozódás az óvodában.

Családlátogatás.

Szakemberek és a család bevonásával ok feltárás, egyéni terv készítése, külső (Pedagógiai Szakszolgálat, Gyermekjóléti Szolgálat, Gyámhatóság) segítség igénybevétele.

- Rendszeres - havonkénti - igazgatói fogadó délutánokon esetmegbeszélés, tanácsadás.
- A tanulás tanítása.
- Fejlesztő pedagógusok munkája.

A gyermek- és ifjúságvédelem területén legfontosabbnak a megelőzést tartjuk. Ezt szolgálja egészségnevelő programunk. Az iskola az egészséges személyiségfejlődést helyezi előtérbe, azonban a megnövekedett társadalmi feszültségek, gondok mellett önmagában nem lehet sikeres a gyermekvédelmi problémák kezelésében.

A gyermek- és ifjúságvédelmi munka folyamata

A munka koordinálója a gyermek- és ifjúságvédelmi felelős.

Az iskola egészségfejlesztési programja a hátrányos, illetve veszélyeztető körülmények *megelőzését* szolgálja.

A veszélyeztető, hátrányos körülmények *feltárását* a gyermekvédelmi felelős az osztályfőnökkel, a gyermeket tanító pedagógusokkal, az iskolapszichológussal, a védőnővel és más, a gyermekkel kapcsolatban lévő személyekkel (iskolaorvos, óvónők, stb.) együttműködve végzi. Nagymértékben támaszkodik az osztályfőnök családlátogatási tapasztalataira. Szükség szerint az osztályfőnökkel együtt, vagy külön is meglátogatja az érintett családokat.

Minden tanév elején teljes körű felmérést végez a tanulók körében. Nyilvántartja a hátrányos helyzetű tanulókat. A veszélyeztetettség okának típusa szerint listát készít, melyet a tanév során ugyancsak folyamatosan korrigál. A korai iskolaelhagyás és lemorzsolódással kapcsolatos adatokat nyilvántartja és kezeli. Az adatokat szigorúan bizalmasan kezeli. Adatszolgáltatásnál a közoktatási törvényben előírtaknak megfelelően jár el.

A problémák feltárása után, a partnerekkel együttműködve *cselekvési tervet* készít, amelybe – lehetőség szerint – bevonja a szülőt.

A problémák megszüntetésében, enyhítésében, azaz a cselekvési terv végrehajtásában – a munkaköri leírás szerint - együttműködik a belső és külső partnerekkel.

Negyedévenként, a szöveges értékelés előtt, egyeztető megbeszélést tart a partnerekkel.

Nemzeti, etnikai kisebbségi nevelés elvei

Intézményünk deklaráltan multikulturális iskola. Abban a szerencsés helyzetben vagyunk, talán a művészeti nevelésnek is köszönhetően, hogy nagyon sok nemzetiség gyermeke jár hozzánk.

Nem csak roma, hanem többek között angol, olasz, francia, spanyol, görög, német, indiai, vietnámi, japán, kínai, pakisztáni, nigériai, arab, stb. stb. gyermekünk is van.

Beilleszkedésük zökkenőmentes, teljesen természetes folyamat, mint ahogy számunkra is természetes dolog, hogy a nemzeti összetartozás ápolása és a hazafias nevelés nem irányul semmilyen módon a szegregáció, a kirekesztés, a nemzetiségi és vallási etnikumok diszkriminációjára.

5.9 A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje

A diákönkormányzat

A diákönkormányzat a tanulóifjúság belső érdekképviselői szerve. A köznevelési törvény végrehajtási rendelete - 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 120. §-a - határozza

meg a diákönkormányzat jogait. Mi ennek megfelelően tevékenykedünk ebben a kérdésben.

A DÖK a köznevelési törvény és annak végrehajtási utasítása szerint működik, él a törvény adta jogaival és lehetőségivel. Fontos résztvevője a demokratikus iskolai élet megszervezésének. Segítik a közösségi munkákat és a közösségépítő tevékenységeket.

A felelősi rendszer működtetésével a közösség iránti felelősségtudat alakításában és fejlesztésében aktívan és hatékonyan vesznek részt.

Iskolánk diákönkormányzata jól szervezett csoportként működik, melynek tagjai az osztályok választott képviselői és a szervet segítő, támogató pedagógus. A DÖK tevékenysége iskolánk tanulóit érintő valamennyi kérdésre kiterjed. A DÖK a tanulóifjúságot képviseli az iskola vezetősége és a nevelőtestület között.

Diákgyűlést rendszeresen tartunk, ahol az aktuális programokat beszéljük meg. Az itt elhangzottakról a képviselők szükség esetén az osztályfőnöki óra keretén belül számolnak be az osztályuknak.

Évente legalább egy alkalommal tanár-diák fórumon (diákközgyűlésen) megvitathatják az érintettek a kérdéseiket, panaszukat s beszámolót hallhatnak az éves addigi munkánkról, valamint a további terveinkről.

5. 10 A szülő, tanuló és pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztése és lehetőségei

Programunknak megfelelően nyitottak vagyunk. A problémát inkább megelőzni szeretnénk, mint kialakulását hagyni. Valamennyien - pedagógusok, technikai dolgozók és szülők- szeretnénk jól eleget tenni vállalt feladatainknak.

Az iskola külső és belső kapcsolatának rendszere egymásra épül. Hatékony nevelő-oktató munka nem valósítható meg a szülők közreműködése nélkül.

A nyitott iskola aktív együttműködésre törekszik partnereivel: az odajáró gyerekekkel és családjukkal, a kerületi intézményekkel, a helyi társadalommal, társadalmi szervezetekkel.

Ennek érdekében rendszeresen, szervezünk az iskolahasználók és/vagy a lakosság számára nyitott rendezvényt. Szakmai munkánkról, intézményünk életéről folyamatosan tájékoztatjuk a helyi közvéleményt – a helyi média, weblap működtetése – útján.

A szülők részére

Hivatalos formák

Fogadóórák, szülői értekezletek, fórumok, igazgatói fogadódélután, intézményi tanács, nyílt órák, nyílt napok, családlátogatás.

Kötetlen találkozások

Farsang, koncertek, kirándulások, iskolai ünnepségek, bemutatók, művészeti vizsgaelőadások, alkalmi kapcsolatfelvétel.

A partneri együttműködést segítő alkalmak

Döntések előtt kérjük a szülők kritikai véleményét. Gyakran élünk az e-napló által kínált elektronikus levél útján történő tájékoztatással. Lehetőség szerint **alapítványi családi napot** szervezünk az új és a régi partnerek számára. Kötetlen formában közös vetélkedőkön, versenyeken, főzésen vehetnek részt a diákjaink családjukkal együtt.

Művészeti záróvizsga előadás is alkalmat ad a kapcsolatok mélyítésére.

Infokommunikációs kapcsolattartás

A tanulók a rájuk vonatkozó érdemjegyeket, dicséreteket és elmarasztalásokat, valamint hiányzásuk alakulását a digitális naplón keresztül kísérhetik figyelemmel. Az iskola honlapjáról fontos, őket érintő információkat szerezhetnek, űrlapokat tölthetnek le. Az iskola Facebook-profilján keresztül is információkat ad a szülőknek, tanulóknak és az iskolánk iránt érdeklődő külső személyeknek, leendő tanítványainknak.

A gyerekek részére

Hivatalos formák

A tanórákon kívül rendelkezésükre áll az igazgatói fogadódélután. A diákönkormányzaton keresztül folyamatos az információcsere. Diákközgyűlés, tanulógyűlések.

Kötetlen találkozások

A tanulók a szülőknél felsoroltakon kívül gyakorlatilag bármikor bármilyen problémájukkal fordulhatnak a felnőttekhez.

A partneri együttműködést segítő alkalmak.

A műsorokra, versenyekre való készülés. Az óvodások fogadása. Az együtt készülődés közben megélt kapcsolatok. Az iskola hagyományos rendezvényei.

Az iskola hagyományai

- Arany János születésnapján (március 2.) megkoszorúzzuk az iskolában a költő szobrát, és megrendezzük az **Arany János-napot**. Irodalmi, művészeti, tanulmányi, egészségnevelési és sportversenyt rendezünk.
- Iskolaújság kiadása (ha a személyi feltételek lehetővé teszik)
- Iskolarádió működtetése (ha a személyi feltételek lehetővé teszik)

Rendezvények, ünnepségek:

- Óvodások fogadása

- Ovi-suli, iskola-előkészítő foglalkozások szervezése
- Az első osztályosok fogadása és megajándékozása, játszóház
- Tanévnnyitó
- Év eleji kirándulás
- Október 6. megemlékezés
- Alapítványi családi nap
- Szüreti mulatság
- Október 23. nemzeti ünnepe
- Nyílt órák és napok
- Tanulmányi versenyek
- Diákközgyűlés
- Tanulmányi versenyek, sportvetélkedők
- Luca-napi forgatag
- Mikulás-ünnep
- Karácsonyváró napok
- Január 22. A magyar kultúra napja
- Farsang
- Február 25. A kommunista diktatúrák áldozatainak emléknapja
- Arany János-napok
- Március 15. megünneplése
- Április 11. A magyar költészet napja
- Április 16. A holocaust áldozatainak emléknapja
- Madarak és fák napja
- Június 4. (Trianon) A nemzeti összetartozás napja
- Művészeti gálanap
- Tanulmányi kirándulás
- Sport és egészségnap, gyermeknap
- Művészeti versenyeken és rendezvényeken való aktív részvétel, szereplés, fellépés
- Művészeti záróvizsga: *(„Knt.(7) Az alapfokú művészeti iskolában művészeti alapvizsgát kell szervezni. A művészeti alapvizsga és a művészeti záróvizsga vizsgakövetelményeit, vizsgafadatait az alapfokú művészeti iskola az oktatásért felelős miniszter rendeletében foglalt keretek között határozza meg.(3)²² Az állami fenntartású és az állami feladatellátásban részt vevő alapfokú művészeti iskolában heti hat tanórai foglalkozás biztosított térítési díj ellenében a főtárgy gyakorlatának és elméletének elsajátításához, valamint tanévenkénti egy meghallgatás és egy*

művészi előadás, továbbá e szolgáltatások körében az iskola létesítményeinek, felszereléseinek használata.”)

- 8. osztályosok búcsúztatása, ballagás
- Tanévzáró ünnepség

5. 11 A tanulmányok alatti vizsgák és az alkalmassági vizsga szabályai

5. 11. 1 Vizsgaszabályzat

A tanulmányok alatti vizsgák megszervezésével, lebonyolításával kapcsolatos szabályok, eljárásrend rögzítése, amelyeket a nevelési-oktatási intézmények működéséről szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI- rendelet 64-72.§-ai alapján állítottunk össze.

A vizsgaszabályzat hatálya kiterjed az intézmény valamennyi tanulójára: aki osztályozó vizsgára jelentkezik, akit a nevelőtestület határozatával osztályozó vizsgára utasít, vagy akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít. Ezen kívül kiterjed azokra is, akik átvételüket kérik az intézménybe és ennek feltételeként az intézmény igazgatója különbözeti vizsga letételét írja elő.

Kiterjed továbbá az intézmény nevelőtestületének tagjaira és a vizsgabizottság megbízott tagjaira.

A tanulmányok alatti vizsga az osztályozó vizsga, a különbözeti vizsga, a pótló vizsga és a javítóvizsga.

Osztályozó vizsgát akkor kell tenni a tanulónak a félévi illetve év végi osztályzat megállapításához, ha felmentették a tanórai foglalkozásokon való részvétele alól, vagy engedélyezték, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget.

Ezen kívül, ha az 51.§ (7) bekezdés a) és f) pontjában meghatározott időnél többet mulasztott, és a nevelőtestület döntése alapján osztályozó vizsgát tehet, valamint, ha tanuló a félévi, év végi osztályzatának megállapítása érdekében független vizsgabizottság előtt tesz vizsgát.

Különbözeti vizsgát akkor tehet a tanuló, ha a külföldön megszerzett bizonyítvány alapján nem lehet megállapítani, hogy tanulmányait mely évfolyamon folytassa, illetve ha más iskolarendszerből érkezett. Különbözeti vizsgát kell tenni az alapfokú művészeti iskolában, ha magasabb évfolyamra kéri felvételét.

Pótló vizsgát tehet az a tanuló, aki a vizsgáról, neki fel nem róható okokból – mely nem a vizsgázó gondatlan vagy szándékos magatartásából ered - elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról a vizsga befejezése előtt távozik.

Javítóvizsgát tehet az a tanuló, aki a tanév végén - az aktuális kormányrendeletben előírtak szerint – elégtelen osztályzatot kapott, valamint az osztályozó vizsgáról, a különbözeti vizsgáról neki felróható okból elkésik, távol marad, vagy a vizsgáról engedély nélkül távozik.

5. 11.2 A vizsgák eljárásrendje

A tanítási év lezárását jelentő osztályozó vizsgát az adott tanítási évben kell megszervezni.

Osztályozó vizsgát az iskola a tanév folyamán bármikor szervezhet. Különbözeti vizsgát tanév elején és félévkor tehet a tanuló, ezen kívül igény szerint kijelölhető más időszak is.

Javítóvizsgát az iskola igazgatója által kijelölt időpontban - augusztus 15-étől augusztus 31-éig terjedő időszakban - tehetnek a tanulók. A vizsga várható időpontjait az igazgató jelöli ki. A vizsga pontos időpontjáról a vizsgázó és a szülő/gondviselő a vizsga előtt egy hónappal értesítést kap. Ebben a tájékoztatóban mellékeljük az érintett szaktanárok által összeállított tematikát, kérdés vagy feladatsort, ami segíti a vizsgát.

Pótló vizsgát az igazgató engedélyével az adott napon vagy a vizsgázó és az intézmény számára megszervezhető legközelebbi időpontban tehet a vizsgázó.

A fentiekől eltérő vizsga időpontot az igazgató vagy a kormányhivatal vezetője engedélyezhet.

Tanulmányok alatti vizsgát független vizsgabizottság előtt vagy abban az oktatási-nevelési intézményben tehet a tanuló, mellyel tanulói jogviszonyban áll. A szabályosan megtartott vizsga nem ismételhető.

Tanulmányok alatti vizsgát legalább háromtagú vizsgabizottság előtt kell tenni. Az igazgató helyettes tanév végén, lehetőség szerint júniusban előre összeállítja a vizsgabizottságot és kijelöli a jegyzőt, valamint a törvény és a rendeletben foglaltaknak megfelelően elkészíti a vizsgák pontos időpontjának menetét. Törekszünk arra, hogy a vizsgabizottságba legalább két olyan pedagógus legyen, aki jogosult az adott tantárgy tanítására.

A vizsgabizottság elnökét és tagjait az igazgató, független vizsgabizottság esetén a kormányhivatal jelöli. Az igazgató ellenőrzi a vizsgáztatás rendjének megtartását, minden szükséges intézkedést megtesz annak érdekében, hogy a vizsgát szabályosan és pontosan meg lehessen kezdeni és be lehessen fejezni.

A vizsgabizottság elnöke felel a vizsga szakszerű és jogszerű megtartásáért. Meggyőződik arról, hogy a vizsgázó jogosult –e a vizsga elkezdésére, kezdeményezheti a szabálytalankodók kizárását, aláírja vizsga adatait.

A kérdező tanár az lehet, aki az adott tantárgyat az Nkt. 3 melléklete szerint taníthatja. A vizsga reggel nyolc óra előtt nem kezdhető el és legfeljebb tizenhét óráig tarthat.

Az írásbeli vizsga szervezésére vonatkozó szabályok:

A tanulónak legalább tíz perccel korábban meg kell jelenni a vizsga helyszínén.

A teremben az ülésrendet úgy kell kialakítani, hogy a tanulók egymást ne zavarhassák, segíthessék. Egy napra legfeljebb három írásbeli vizsga szervezhető.

Az írásbeli vizsgák között legalább tíz, legfeljebb harminc perc pihenőidőt kell biztosítani.

Az írásbeli vizsgára – az íróeszközök kivételével – a segédeszközökről az iskola gondoskodik.

Az írásbeli vizsgán az iskola bélyegzőjével ellátott lapon, feladatlapon kell dolgozni, melyen fel kell tüntetni a vizsgázó nevét, a dátumot és a tantárgy megnevezését. A rajzok kivételével – melyek ceruzával készíthetők – minden más írásbeli munkát tollal kell elkészíteni. Ha a vizsga előírja a számológép vagy számítógép használatát, erről az iskolának kell gondoskodnia.

Az írásbeli feladatok megválaszolására maximálisan biztosított idő tantárgyanként hatvan perc. Bármilyen rendkívüli esemény miatt kiesett időt pótolni kell.

Ha a vizsgáztató pedagógus szabálytalanságot észlel, a vizsgázó feladatlapjára ráírja a szabálytalanság tényét és időpontját, majd aláírva visszaadja a vizsgázónak. Ezután a pedagógus a szabálytalanság tényét és a megtett intézkedéseket az iskola igazgatójának haladéktalanul jelenti, aki kivizsgálja a bejelentést, minderről jegyzőkönyvet készít, melyet a pedagógus, az igazgató és a vizsgázó ír alá.

A szóbeli vizsga szervezésére vonatkozó szabályok

A szóbeli vizsgán a vizsgázónak legalább harminc perc felkészülési időt kell biztosítani a feleletet megelőzően.

A teremben egyidejűleg legfeljebb hat vizsgázó tartózkodhat, de törekszünk az ennél kevesebb létszámra a nyugodt körülmények biztosítása miatt.

A szóbeli vizsgán a feleltetés időtartama tantárgyanként nem lehet több 15 percnél.

A vizsgázó önállóan, segítség nélkül felel, de ha önálló feleletét önhibájából nem tudja folytatni, vagy a felelet során súlyos tárgyi, logikai hibát vét, a vizsgabizottság tagjaitól segítséget kaphat.

A vizsgabizottság tagjai a felelettel kapcsolatban kérdéseket tehetnek fel, ha a vizsgázó feleletét befejezte, vagy önhibájából nem tudja folytatni vagy súlyos tárgyi, logikai hibát vét.

Ha vizsgázó befejezi a feleletét, a vizsgabizottság elnöke rávezeti a javasolt értékelést a vizsgajegyzőkönyvre.

A szóbeli vizsgán észlelt szabálytalanságok estén az írásbeli vizsgánál leírtak szerint kell eljárni.

Ha a vizsgázó a feleletét befejezte, számára legalább tizenöt perc pihenőidőt kell biztosítani, mely alatta vizsgahelységet elhagyhatja.

Sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók vizsgáira vonatkozó szabályok

Sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő tanulók esetében, a vizsgázó szakértői véleménnyel megalapozott kérésére az igazgató engedélye alapján:

- szóbeli vizsgán a felkészülési időt tíz perccel meg kell növelni,
- lehetővé kell tenni, hogy a vizsgázó az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszközt használhassa,
- szóbeli vizsgát írásban teheti le,
- írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tehet.

A tanulmányok alatti vizsgák dokumentálása

A tanulmányok alatti vizsgákról tanulónként és tantárgyanként jegyzőkönyvet kell kiállítani.

A jegyzőkönyvön fel kell tüntetni az iskola nevét, OM azonosítóját és címét.

A jegyzőkönyv tartalmazza:

- a tanuló nevét, születési helyét és idejét, állampolgárságát, anyja születéskori nevét, lakcímét, annak az iskolának a megnevezését, mellyel a tanuló jogviszonyban áll,
- a vizsgatárgy megnevezése mellett
  - az írásbeli vizsga időpontját, értékelését,
  - a szóbeli vizsga időpontját, a feltett kérdéseket, a vizsga értékelését és a kérdező tanár aláírását,
  - a végleges osztályzatot,
- a jegyzőkönyv kiállításának helyét és idejét,
- az elnök, a jegyző és a vizsgabizottság tagjainak nevét és aláírását.

Az osztályozó, (pótló vizsga) vizsga eredményét az osztályfőnök a vizsgáról készült jegyzőkönyv alapján az osztálynaplóban rögzíti, valamint

- félévkor az értesítőben (ellenőrzőben),
- év végén a bizonyítványban és a törzslapon a megfelelő záradékkal kell feltüntetni.

A javítóvizsga (pótló vizsga) eredményét a vizsgáról készült jegyzőkönyv alapján az osztályfőnök az osztálynaplóban rögzíti, a bizonyítványban és a törzslapon a megfelelő záradékkal tünteti fel.

Az alkalmazott záradék szövegét a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 1. mellékletében szereplő Az iskolák által alkalmazott záradékok alapján kell alkalmazni.

Ha a tanuló nem teljesítette az évfolyamra előírt követelményeket, a tanulmányait az évfolyam megismétlésével folytathatja. Az évfolyam megismétlésével folytathatja a tanulmányait az a tanuló is, akit fegyelmi büntetésként eltiltottak az adott iskolában a tanév folytatásától.

Az évfolyam megismétlése – kivéve, ha a tanuló betöltötte a tizenhatodik életévét és nem végezte el az általános iskola hatodik osztályát – nem tagadható meg abban az iskolában, amellyel a tanuló jogviszonyban áll.

A tanuló bizonyítványának kiadását az iskola semmilyen indokkal nem tagadhatja meg.

5.11. 3 A vizsgatárgyak követelményrendszere

Minden vizsgatantárgy követelményei azonosak az adott évfolyam adott tantárgyának az intézmény pedagógiai programjában található követelményrendszerével.

Vizsgatárgyak

Tantárgyak	írásbeli	szóbeli	gyakorlati
Magyar irodalom	X	X	
Magyar nyelvtan	X	Szükség esetén	
Történelem	X	X	
Idegen nyelv	X	X	
Matematika	X	Szükség esetén	
Környezetismeret	X	Szükség esetén	
Természetismeret	X	Szükség esetén	
Fizika	X	Szükség esetén	
Földrajz	X topográfia	X	
Biológia	X	Szükség esetén	
Kémia	X	Szükség esetén	
Informatika			X
Ének- zene		X	
Vizuális kultúra		X	X
Technika életvitel és gyakorlat		X	X
Testnevelés			X
Hon és népismeret	X	Szükség esetén	
Etika		X	

A vizsgatárgyak követelményei

Magyar nyelv és irodalom

A szóbeli vizsgaforma az adott évfolyam tananyagát kéri számon. A szaktanárnak több témából álló tételsort kell összeállítania. E kérdések nem feltétlenül egyetlen alkotóhoz kapcsolódnak; a vizsga során az adott évfolyam anyagában szereplő általános ismeretanyagról ad számot a vizsgázó.

Az írásbeli feladatlap több feladtból áll, amelyben a szövegértési feladatban szereplő feladattípusok illetve gyakorlati jellegű feladatok szerepelnek (tesztes, nyitott mondatok,

láncfeladatok). Az írásbeli vizsgán szerepelnie kell legalább egy gyakorlati írásbeliséggel kapcsolatos feladatnak, amelyben a fogalmazási készség mellett a helyesírás is szerepet kap.

Értékelés: Az általános százalékos értékeléssel pontosan kiszámítható az érdemjegy.

Történelem

A történelem vizsga írásbeli és szóbeli részből áll. E formában kéri számon a tanuló ismereteit, az adott tanév tananyagát figyelembe véve.

Az írásbeli vizsgarész egy rövid válaszokat igénylő részből és két röviden kifejtendő esszéből áll. A rövid választ igénylő kérdések topográfiai, kronológiai és fogalomhasználati kérdéseket tartalmaznak. A két esszé közül az egyik egyetemes történeti, a másik magyar történelmi témát kell, hogy felöleljen. Az esszék formája és értékelése megegyezik a témazáró dolgozat formájával és értékelésével.

A szóbeli vizsgán tételekből kell húzni a tanulónak. A húzott tételekhez a tanuló forrásokat kaphat, amelyek felhasználásával kell kifejtenie a kapott tételt.

Értékelés: Az általános százalékos értékeléssel pontosan kiszámítható az érdemjegy.

Idegen nyelv

Az idegen nyelvi vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll. Az írásbeli vizsga számon kéri a megfelelő tanév vagy tanévek tananyagát az adott tanév követelményei és feladattípusai szerint. Így az írásbeli vizsga a következő részekből áll: nyelvhelyesség.

A szóbeli vizsga kötetlen beszélgetés meghatározott témákban, egy szituáció eljátszása képleírás.

Értékelés: Az általános százalékos értékeléssel pontosan kiszámítható az érdemjegy.

Matematika

A matematika vizsga a feladatlap írásbeli megoldásából áll. Az írásbeli feladatlap tartalmi jellemzői: a feladatok az alapfogalmak, definíciók, egyszerű összefüggések ismeretét ellenőrzik. A feladatok a vizsga tárgyát képező időszak feladattípusait tartalmazzák, melyek a tanév legfontosabb fejezeteinek legalább 75 %-át érintik.

Megengedett segédeszközök: körző, vonalzó, szükség esetén számológép

Értékelés: Az általános százalékos értékeléssel pontosan kiszámítható az érdemjegy.

Fizika

A vizsga írásbeli és szóbeli részből áll. Az írásbeli vizsga 30 perc, amelyet szükség esetén egy szóbeli vizsga követ.

Az írásbeli vizsga a tananyag legfontosabb fejezeteinek legalább 75 %-át érinti. A feladatok az alapfogalmak, törvényszerűségek, egyszerű összefüggések ismeretét ellenőrzik, illetve a vizsga tárgyát képező időszak legfontosabb feladattípusait tartalmazza.

Értékelés: Az általános százalékos értékeléssel pontosan kiszámítható az érdemjegy.

Megengedett segédeszközök: zsebszámológép.

Biológia

A vizsga írásbeli és egy szóbeli vizsgarészből áll. Az írásbeli vizsga tananyaga a félév vagy tanév fejezeteinek legalább 75 %-át érinti. A feladatok között szerepelnie kell az alábbi feladattípusoknak:

- ábraelemzés,
- rövid válaszos feladatok,
- feleletválasztós (teszt) feladatok.

A szóbeli vizsgán az adott tanév követelményeinek megfelelően összeállított tételekből húz a tanuló, amelyet kifejt.

Értékelés: Az általános százalékos értékeléssel pontosan kiszámítható az érdemjegy.

Kémia

A vizsga egy 30 perces írásbeli és egy szóbeli vizsgarészből áll. Az írásbeli vizsga legalább öt feladatból áll, amelyek tananyaga a félév vagy tanév fejezeteinek legalább 75 %-át érinti.

A feladatok között szerepelnie kell az alábbi feladattípusoknak:

- rövid kiegészítendő típusú feladatok,
- feleletválasztós (teszt) feladatok,
- legalább egy-két számítási feladat.

A szóbeli vizsgán az adott tanévre vonatkozó követelményeknek megfelelően összeállított tételekből húz a tanuló, melyet kifejt.

Megengedett segédeszközök: zsebszámológép.

Értékelés: Az általános százalékos értékeléssel pontosan kiszámítható az érdemjegy.

Földrajz

A földrajz vizsga egy 45 perces írásbeli topográfiai ismeretek és egy szóbeli vizsgarészből áll. Az írásbeli vizsga a tananyag a félév vagy tanév fejezeteinek legalább 75 %-át érinti (általában fejezetenként két feladat félévi, egy feladat év végi számonkérés esetén).

A feladatok között tartalmilag kettő feladattípusnak feltétlenül szerepelnie kell:

- alapvető térkép-topográfiai ismereteket ellenőrző,
- alapfogalmakra, definíciókra vonatkozó feladatok.

A szóbeli vizsgán tételt kell húznia a vizsgázónak, ahol komplexen kell kifejtenie a tétel tartalmát.

Értékelés: Az általános százalékos értékeléssel pontosan kiszámítható az érdemjegy.

Testnevelés

A vizsga típusa gyakorlati vizsga. A vizsga testnevelés tantárgyból teljes mértékben a tanév követelményeknek az adott félévben/tanévben, a tananyagban szereplő követelményeire

épül. A tanulók – az úszás és a küzdősportok kivételével – a gyakorlati követelményeket mutatják be sportáganként.

A gyakorlati bemutatás a következő sportágakat tartalmazza: atlétika, torna, gimnasztika, labdajátékok közül választhatóan egy sportág a kézilabda, kosárlabda vagy a labdarúgás.

Természetismeret/ Környezetismeret

A vizsga egy 45 perces írásbeli és egy szóbeli vizsgarészből áll. Az írásbeli vizsga a tananyag a félév vagy tanév fejezeteinek legalább 75 %-át érinti

Értékelés: Az általános százalékos értékeléssel pontosan kiszámítható az érdemjegy.

Ének-zene

Az ének-zene vizsga szóbeli vizsga, mely elméleti és gyakorlati részekre épül.

Az adott évfolyam dalanyaga (népdalok, műdalok) zeneelméleti ismeretek, zenetörténeti kor és szemelvények.

Informatika

A gyakorlati vizsga feladatai az adott évfolyam tananyagát öleli fel.

Technika életvitel és gyakorlat

A vizsga típusa gyakorlati és elméleti vizsga. A vizsga technika tantárgyból teljes mértékben az adott félévben/tanévben a tananyagban szereplő követelményeire épül. A gyakorlati vizsga részét képezi egy minimum három darabból álló munkadarab benyújtása a tanuló éves (féléves) munkáiból.

Vizuális kultúra

Az írásbeli vizsga feladatai az évfolyam legfontosabb művészettörténeti ismeretét érinti. A gyakorlati vizsga részét képezi egy helyszínen készített munka az évfolyam feladatai közül. A gyakorlati vizsgához szükséges eszközök: A/4-es rajzlap, grafit, esetleg körző és vonalzó.

Továbbá:

Hon és népismeret írásbeli, szükség esetén szóbeli vizsga alkalmazandó. Témakörök: Jeles napok, emberi élet fordulói, életmód.

Etika szóbeli vizsga néhány morális döntést felvázoló helyzetben.

Az osztályozóvizsgák tovább haladási feltételeit tantárgyanként az 1. számú melléklet tartalmazza.

Intézményünkben a vizsgához mérhető jelentősége van az **előmeneteli beszámolóknak**. A 6. év végén **történelemből**, 7. év végén **magyar nyelv és irodalomból**, a 8. évfolyamon félévkor **matematikából**, év végén **angol nyelvből** kerül sor beszámolókra. Ezeknek a számonkéréseknek a követelményrendszerét a 2. számú mellékletben tartalmazza.

5. 12 Az iskolába jelentkező tanulók felvételének elvei, a felvétel és az átvétel helyi szabályai

A nemzeti köznevelésről szóló 2012. évi CXCV. törvény végrehajtási rendelete, a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 22 - 23. §-a rendelkezik a tankötelezettségről és a tanulói jogviszonyról.

Az iskola a beiskolázási körzetéből minden jelentkező tanköteles korú tanulót felvesz.

Az iskola beiskolázási körzetét a fenntartó határozza meg.

Az első osztályba történő beiratkozás feltétele, hogy a gyermek az adott naptári évben a hatodik életévét augusztus 31. napjáig betöltse. Legkésőbb az azt követő évben válik tankötelessé. A tankötelezettség teljesítése a tanév első tanítási napján kezdődik. Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettséget korábban eléri, a kormányhivatal a szülő kérelmére szakértői bizottság véleménye alapján engedélyezheti, hogy a gyermek hatéves kor előtt megkezdje tankötelezettségének teljesítését.

Az első osztályba történő beiratkozáskor be kell mutatni

- a gyermek születési anyakönyvi kivonatát
- a szülő személyi igazolványát, lakcímkártyáját,
- TAJ kártyát
- a gyermek felvételét javasoló óvodai szakvéleményt vagy a gyermek felvételét javasoló, a nevelési tanácsadó által kiállított szakvéleményt vagy a szakértői bizottság szakvéleményét.

A 2 - 8. osztályokba történő felvételnél be kell mutatni:

- a tanuló születési anyakönyvi kivonatát
- a szülő személyi igazolványát, lakcímkártyáját,
- TAJ kártyát
- az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványát
- az előző iskola által kiállított átjelentkezési lapot
- a Pedagógiai Szakszolgálat által kiállított szakvéleményt vagy a szakértői bizottság szakvéleményét.

A 2 - 8. évfolyamokra jelentkező tanulóknak - az iskola helyi tantervében meghatározott követelmények alapján összeállított - szintfelmérő vizsgát kell tenni azokból a tantárgyakból, amelyeket az előző iskolájában nem tanult. Amennyiben a tanuló valamelyik tantárgyból a szintfelmérő vizsgán nem felel meg, az évfolyamot köteles megismételni.

Az iskola beiratkozási körzetén kívül lakó gyermekek, tanulók felvételéről az iskola igazgatója dönt a szülő kérelme alapján.

3,5 tanulmányi átlag alatt, magatartás vagy szorgalom jegyek esetében a rossz, hanyag vagy változó minősítésnél az igazgató a felvétel előtt kikéri az igazgatóhelyettesek valamint érintett osztály osztályfőnökeinek véleményét.

Az igazgató a döntését az alábbi szempontok mérlegelése után hozza meg:

- az adott évfolyamra járó tanulók létszáma
- a jelentkező tanuló magatartás és szorgalom érdemjegyei
- a szülői kérelem indokai
- lehetőség szerint (férőhelyek száma) előnyt élvez, aki korábban más művészeti képzésen már részt vett, illetve nálunk szeretne valamelyik tanszakra járni.

Az igazgató az előző pont alapján történő döntéséről a szülőt írásban értesíti. Elutasító döntés esetén felhívja a szülő figyelmét, hogy jelentkezzen a lakóhelye szerinti illetékes iskolában.

Az előző két pontban rögzített eljárást kell követni akkor is, ha a tanuló ugyan a beiskolázási körzetünkön kívül lakik, de korábban már volt iskolánk tanulója.

5. 13 A pedagógiai program megvalósulásának feltételei

Személyi feltételek

Két fő fejlesztő pedagógus és egy fő gyógypedagógus végzettséggel is rendelkező tanító van iskolánkban. A valódi hatékonysághoz szükségünk van egy státuszra.

Dologi feltételek

A széles körű kompetenciafejlesztés elképzelhetetlen a modern számítástechnikai eszközökkel való felszereltség nélkül. Iskolánk egyetlen számítógépterme nem tudja kiszolgálni azt az egyre nyilvánvalóbban sürgető igényt, hogy diákjaink felkészültségéhez, ismereteik elmélyítéséhez több számítógépre, hordozható asztali gépre, a tanításban pedig digitális táblára, tabletre, multimédiás eszközökre, jó minőségű audiovizuális készülékekre van szükség.

A hagyományos taneszközök fejlesztésében a falitérképek, oktatóablók, kísérleti eszközök és modellek beszerzése szolgálja a társadalom- és természettudományi kompetenciák napjainkban égetően fontos igényeit.

Az anyanyelvi és az idegen nyelvi kompetenciafejlesztésben a papír alapú taneszközök: a sokoldalú ismeretszerzést segítő hazai könyvek, az idegen nyelvű olvasmányok, nyelvi

segédkönyvek valamint a megfelelő technikai eszközökkel lejátszható hangzó anyagok, filmek és digitális programok elengedhetetlen részei a humán tárgyak tanításának, ebben történő előre lépésünk alapvető elvárásként fogalmazódik meg a szülői közösségben, illetve iskolánk tanulóiban és nevelőiben.

A művészeti tevékenykedtetés eszközigényes, ezért szükségünk van az iskolai ünnepélyek és megemlékezések alkalmával a szereplő diákok érdekében korszerű technikai háttérre, megfelelő igényességű díszletek, jelmezek, segédeszközök és kellékek használatára. A művészi nevelés a rendelkezésre álló szűkös készletek segítségével nem szolgálhatja kellően az intézmény kiemelt céljait, a tehetséggondozás és a minőségi oktatás elvárt színvonalát.

A pedagógiai program végrehajtásához szükséges nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzéke

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendeletben meghatározott nevelési, oktatási intézmények kötelező (minimális) eszközei rendelkezésre állnak, de ezeken a felszerelésein túl szükség van még az alábbiak szerint.

- Három próbateremre, öltözőkre, jelmez-és kelléktárra.
- Az általános iskolai oktatáshoz fejlesztőszobára és igazgatóhelyettesi szobákra.
- Számítógép minden terembe hálózatra kapcsolva.
- Művészeti galéria
- Interaktív táblák
- Projektorok
- A művészeti tanszakok jelmez- és kelléktárának folyamatos fejlesztése
- Természetismeret
  - Hordozható mikrolabor készlet
  - Mini meteorológiai állomás
  - Víz, talaj, levegő szennyezettség mérő-vizsgáló felszerelés
  - Hegységképződési modellek (vetődés, gyűrődés, vulkán)
- Kontinensek természetföldrajzi duótérképei (Ausztrália, Észak- és Dél-Amerika, Ázsia A Föld domborzata, Naprendszer)
- Magyarország nemzeti parkjai, természetvédelmi területei
- Tellurium
- Virágmodellek /búza kalász-, almafa, keresztes, pillangós, tulipán virág(zat) /
- Turistatérképek
- Kerekas távolságmérő
- Földrajz
  - Gazdasági falitérképek Magyarország

- Magyarország régiótérképe (fali)
- Európai Unió tagállamai térkép(fali)
- Tematikus térképek (csapadék, napsütéses órák)
- Magyarország világörökségi listán szereplő egységeinek bemutató tablói
- Földszerkezeti földgömb
- Barométer, hidrométer
- Digitális oktatócsomagok
- Biológia
  - Az élővilág törzsfája (fali)
  - Anatómiai táblakép-sorozat
  - Anatómiai modellek (fül, gége, torzó, agy)
  - Optikai lencsekészlet
  - Digitális oktatócsomagok
- Kémia
  - Kipp-készülék
  - Gázfejlesztő lombikok
  - Elem- és vegyületmodellek (grafit, gyémánt, nátrium-klorid, kalcium-karbonát, jód, egyszeres és többszörös kovalens kötés, fémrács)
  - Periódusos rendszer (fali)
  - Fémek jellemerősségi sora (táblakép)
  - Digitális oktatócsomagok
  - Folyamatos vegyszerpótlás
- Fizika
  - Lencsekészlet
  - Mechanikai bemutató készlet
  - Sűrűségmérő
  - SI-mértékegységek, fizikai összefüggések táblakép
  - Elektromos demonstrációs tanulói készlet
  - Digitális oktatócsomagok

(Megjegyzés: Az aláhúzott tételek elavult vagy rossz állapotú taneszközök.)

A tanítási-tanulási folyamatban szükség van minden hagyományos és korszerű taneszköze a minőség, a hatékony ismeretszerzés, a készségek, képességek fejlesztése érdekében. A köznevelési törvény szellemében a **digitális kompetencia** fejlesztése szorosan összefügg a rendelkezésre álló számítógépek, hordozható asztali gépek, multimédiás

eszközök készletének jelentős gyarapításával. A nevelési és oktatási folyamatban kiválóan felhasználható eszközök programokkal, digitális adathordozókkal való ellátása, a CD-DVD-állomány erőteljes fejlesztése elengedhetetlenül fontos a intézmény jövőjét illetően.

A művészeti iskolában az oktatási eszközök biztosítottak, folyamatos fejlesztésre – a mindenkori költségvetés függvényében – van lehetőség. (A taneszközök listája a mellékletben megtalálható.)

A művészeti iskola egyéb tárgyi feltételeit az általános iskola biztosítja.

6. AZ ISKOLA HELYI TANTERVE

6.1 A választott kerettantervek megnevezése és az általa meghatározott órakeret

Az iskola profilja

Oktató-nevelő munkánk a differenciált képességfejlesztést és tehetséggondozást állítja középpontba, mely a művészeti képzésnek is kiindulópontul szolgál.

Kiemelt képzési területeink:

- magasabb óraszámú **magyar nyelv és irodalom** az alsó tagozaton,
- magasabb óraszám **matematikából** az alsó és felső tagozaton

A tantárgyi követelményeket, a fejlesztési területeket, a továbbhaladás feltételeit, valamint a tananyagot a tantárgyi tantervek tartalmazzák.

ÓRASZÁMOK

Óraszámok a pedagógiai program megvalósításához

Óraterv a kerettantervekhez – 1–4. évfolyam – kifutó rendszer				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3. évf.	4. évf.
Magyar nyelv és irodalom	7 + 1	7 + 1	6 + 1	6 + 0,5
Idegen nyelvek				2 + 1
Matematika	4 + 1	4 + 1	4 + 1	4 + 1
Etika/hit és erkölcsstan	1	1	1	1
Környezetismeret	1	1	1 + 1	1 + 0,5
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	2
Életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	3	3
Rendelkezésre álló órakeret	25	25	25	27

Óratervez a kerettantervekhez – 5–8. évfolyam – kifutó rendszer								
Tantárgyak	5. „A” vált.	5. „B” vált.	6. „A” vált.	6. „B” vált.	7. „A” vált.	7. „B” vált.	8. „A” vált.	8. „B” vált.
Magyar nyelv és irodalom	4	4	4	4	3 + 1	3 + 1	4	4
Idegen nyelvek	3 + 1	3	3 + 1	3	3,5	3	3 + 1	3
Matematika	4	4	3 + 1	3	3,5	3	3 + 1	3
Történelem, társ. és állam. ismeretek	2	2	2 + 1	2 + 1	2	2	2	2
Etika/hit és erkölcsstan	1	1 + 1	1	1 + 1	1	1	1	1
Természetismeret	2	2	2	2				
Biológia-egészségtan					2	2	1	1 + 1
Fizika					2	2	1	1 + 1
Kémia					1	1,5	2	2
Földrajz					1	1,5	2	2
Ének-zene	1	1	1	1	1	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1 + 1	1	1	1	1
Dráma és tánc / Hon- és népism.	1	1						
Informatika	1	1	1	1	1	1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	1	1	1		
Testnevelés és sport	5	5	5	5	5	5	5	5
Gazdasági és pénzügyi kultúra					1	1	1	1
<i>Osztályfőnöki</i>	1	1	1	1	1	1	1	1
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	3	3	3	3	3	3
Rendelkezésre álló órakeret	28	28	28	28	31	31	31	31

2020. szeptember 1-től felmenő rendszerben érvényes óratervi háló

Óratervez a kerettantervekhez- 1-4. évfolyam 2020/2021. tanévtől				
Tantárgyak	1. évf.	2. évf.	3.évf.	4.évf.
Magyar nyelv és irodalom	7 + 1	7 + 1	5 + 1	5 + 1
Idegen nyelv Angol				2
Matematika	4 + 1	4 + 1	4 + 1	4 + 1
Erkölcstan	1	1	1	1
Környezetismeret			1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális -kultúra	2	2	2	1
Technika	1	1	1	1
Digitális kultúra			1	1

Testnevelés és sport	5	5	5	5
Rendelkezésre álló órakeret Heti óraszám	24	24	24	25
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
<u>részletezve:</u>				
Magyar nyelv és irodalom	1	1	1	1
Matematika	1	1	1	1

Óraterv a kerettantervekhez- 5-8. évfolyam 2020/2021. tanévtől				
Tantárgyak	5. évfolyam	6. évfolyam	7. évfolyam	8. évfolyam
Magyar nyelv és irodalom	4	4	3	3+1
Idegen nyelv - Angol	3+1	3+1	3+0,5	3
Matematika	4	4	3+0,5	3+1
Történelem	2	2	2	2
Állampolgári ismeretek				1
Etika/Hit és erkölcstan	1	1	1	1
Természetismeret	2	2		
Kémia			1	2
Fizika			1	2
Biológia			2	1
Földrajz			2	1
Ének- zene	2	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Hon- és népismeret		1		
Dráma			1	
Informatika	1	1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Rendelkezésre álló órakeret Heti óraszám	28	28	30	30
ebből szabadon tervezhető	1	1	1	2
<u>részletezve:</u>				
Idegen nyelv - Angol	1	1	0,5	
Matematika			0,5	1
Magyar nyelv és irodalom				1

6.2 Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei

- Tegye lehetővé a kerettanterv követelményeinek teljesítését.
- A lehető legteljesebb mértékben fedje le a helyi tantervünket.
- Egymásra építhetőség.
- A tananyagban a gyenge, a közepes és a kiváló tanuló is találjon képességeinek megfelelőit.

- Széles körben dolgozza fel a tananyagot.
- Nyelvezete az életkori sajátosságoknak megfelelő legyen.
- Segítse az érdeklődés felkeltését, a tantárgy megszerettetését.

A tankönyvválasztást a 16/2013. (II. 28.) EMMI rendelet a tankönyvvé nyilvánítás, a tankönyvtámogatás, valamint az iskolai tankönyvellátás rendjéről szabja meg.

Ezen kívül a következő elveket alkalmazzuk:

- A tankönyv kiválasztásában - a tanári szabadság elveinek megsértése nélkül - a munkaközösség tagjainak meg kell egyeznie.
- Törekedni kell olyan tankönyvek választására, melyek a lehető leghosszabb ideig kidolgozottak.
- Nyolc évfolyamos tantárgy esetében legalább négy évig nem váltunk. További váltásra a 6. évfolyam végén van lehetőség. Ennél rövidebb évfolyamú tantárgynál a ciklus végéig nem váltunk tankönyvet.
- Ettől eltérő változtatásra csak akkor kerül sor, ha a kiadó súlyosan megsérti a tanulók érdekeit (késve szállítja a könyveket, rossz a minőségük stb.), valamint ha a használatban lévő tankönyvcsaládnál – a fent megfogalmazott elveknek megfelelően - lényegesen jobb kiadvány jelenik meg a hivatalos tankönyvlistán.
- Váltásnál figyelembe vesszük a szülői választmány véleményét.

Igyekszünk, a könyvtári keretből, minél több tartós tankönyvet beszerezni, s ezt a tanulóknak egy teljes tanévre kikölcsönözni. A 2017/2018-as tanévtől az általános iskola minden évfolyamán a tanulók a tankönyveiket ingyen kapják. A tartós tankönyvek az iskola könyvtárának tulajdonát képezi.

Az alapfokú művészetoktatásban a taneszközök kötelező listáját az iskola mindenkor szem előtt tartja. Az írott és egyéb taneszközöket és oktatási segédleteket az iskola folyamatosan fejleszti. Terveink között szerepel az iskola szakkönyvtárának fejlesztése.

6.3 A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok megvalósítása

Az 1-2. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat első két évében a tanulók között tapasztalható különösen jelentős egyéni fejlődésbeli különbségek pedagógiai kezelése.

A 3-4. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

Az alsó tagozat harmadik-negyedik évfolyamán meghatározóvá válnak az iskolai teljesítményelvárások által meghatározott tanítási-tanulási folyamatok. Fokozatosan előtérbe kerül a Nat elveiből következő motiválási és a tanulásszervezés folyamat.

Az 5-6. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozaton folyó nevelés-oktatás feladata elsősorban a sikeres iskolai tanuláshoz, a tanulási eredményességhez szükséges kulcskompetenciák, képesség-együttesek és tudástartalmak megalapozásának folytatása.

7-8. évfolyam pedagógiai feladatainak megvalósítása

A felső tagozat hetedik-nyolcadik évfolyamán folyó nevelés-oktatás alapvető feladata

- a változó és egyre összetettebb tudástartalmakkal is összefüggésben - a már megalapozott kompetenciák továbbfejlesztése, bővítése, az életen át tartó tanulás és fejlődés megalapozása, valamint az, hogy fektessen hangsúlyt a pályaválasztásra, pályaaorientációra.

- mintákat adunk az ismeretszerzéshez, a feladat- és problémamegoldáshoz, megalapozzuk a tanulók egyéni tanulási módszereit és szokásait,
- a mozgásigény kielégítésével, a mozgáskultúra, a mozgáskoordináció, a ritmusérzék és a hallás fejlesztésével, a koncentráció és a relaxáció képességének alapozásával,
- az egészséges életvitel kialakításához az egészségtan gyakorlati jellegű oktatásával kívánunk hozzájárulni,
- a tanulási stratégiák megválasztásában kitüntetett szempont az életkori jellemzők figyelembevétele, az ismeretek tapasztalati megalapozása és az ismeretszerzés deduktív útjának bemutatása,
- fokozatosan kialakítjuk, bővítjük az együttműködésre építő kooperatív-interaktív tanulási technikákat és a tanulásszervezési módokat.

6.4 A mindennapos testnevelés szervezése

Heti három testnevelés órán történő részvétel kötelező azoknak a tanítványainknak, akik heti rendszerességgel igazoltan valamely iskolán kívüli sportegyesületben sportol. Egyénileg követjük minden külső szakosztályban történő rendszeres sportolását, amennyiben a rendszeresség megszakad, azonnali hatállyal visszaléptetjük a heti öt órás rendszerbe.

Alsó tagozaton a mindennapos testnevelés színtere:

A 2012/13-as tanévtől a 2011. évi CXCV. köznevelési törvénynek megfelelően

- heti 4 testnevelés óra,
- + 1 néptánc óra (testnevelés óra keretén belül),
- délutáni sportkör,
- a napközi ideje alatt, 2013 szeptemberétől: a délutáni foglalkozásokon való szabad levegőn játszás,
- alapfokú művészetoktatás néptánc és moderntánc tanszakai.

Felső tagozaton a mindennapos testnevelés színtere:

Az 5. évfolyamtól a 2012/13-as tanévtől a 2011. évi CXCV. köznevelési törvénynek megfelelően

- heti 5 testnevelés óra- ebből 1 néptánc óra ,
- délutáni sportkörök,
- a felsős napközi ideje alatti, 2013 szeptemberétől: a délutáni foglalkozásokon való szabad levegőn játszás, labdás ügyességfejlesztés, sportjátékok
- az alapfokú művészetoktatás néptánc és modern tánc tanszakai

A könnyített és a gyógytestnevelés szervezésének, a tanulók könnyített vagy gyógytestnevelési órára történő beosztásának rendje

A tanulót, ha egészségi állapota indokolja, az iskolaorvosi, szakorvosi szűrővizsgálat alapján könnyített testnevelés- vagy gyógytestnevelés-órára kell beosztani. Az orvosi szűrővizsgálatot - kivéve, ha a vizsgálat oka később következik be - május 15-éig kell elvégezni. Az orvos által vizsgált tanulókról az iskolának nyilvántartást kell vezetnie, amelyben fel kell tüntetni a felvételi állapotot és az ellenőrző vizsgálatok eredményét.

A könnyített testnevelés-órát az iskolaorvosi, szakorvosi vélemény alapján a testnevelésóra vagy az iskola által megszervezett külön foglalkozás keretében úgy kell biztosítani, hogy a mindennapos testnevelés ezekben az esetekben is megvalósuljon.

A gyógytestnevelés-órákat a pedagógiai szakszolgálat feladatainak ellátására kijelölt nevelési-oktatási intézményben kell megszervezni legkevesebb heti három, de legfeljebb heti öt tanóra keretében. Amennyiben a tanuló szakorvosi javaslat alapján a testnevelésórán is részt vehet, akkor számára is biztosítani kell a mindennapos testnevelésen való részvételt. Ebben az esetben a gyógytestnevelés- és a testnevelésórákon való részvételnek együttesen kell elérnie a heti öt órát, ezek arányára az iskolaorvos, a szakorvos tesz javaslatot.

Fel kell menteni a tanulót a testnevelésórán való részvétel alól, ha mozgásszervi, belgyógyászati vagy egyéb, szakorvos által megállapított egészségkárosodása nem teszi lehetővé a gyógytestnevelés-órán való részvételét sem.

6.5 A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai

E fejezet tartalmát a 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 13 - 18. §-a szabályozza.

A tanulói részvétel szempontjából **a tanítási óra lehet kötelező, kötelezően választandó és szabadon választható tanítási óra.**

Ha a tanulót - kérelmére - felvették a **szabadon választott** tanítási órára, a tanítási év végéig, vagy, ha a tanítási év vége előtt befejeződik, az utolsó tanítási óra befejezéséig **köteles** azon részt venni, erről a szülőt tájékoztatjuk. A szabadon választott tanórai foglalkozást az értékelés és a minősítés, a mulasztás, továbbá a magasabb évfolyamra lépés tekintetében **úgy kell tekinteni, mint a kötelező tanítási órát.**

Az iskolának minden év május 20-ig fel kell mérnie, hogy a tanuló

a) milyen szabadon választott tanítási órán, továbbá

b) melyik egyház által szervezett **hit- és erkölcstan órán**, vagy - az állami általános iskolában - **kötelező etika** órán kíván-e részt venni.

A tanulónak, vagy kiskorú tanuló esetén a szülőnek **írásban** kell bejelentenie, ha a tanuló a következő tanítási évben már nem kíván részt venni a szabadon választott tanítási órán, továbbá ha jelentkezni kíván a szabadon választott tanítási órára.

Az iskola igazgatója minden év április 15-ig elkészíti és a fenntartó **tankerület** jóváhagyását követően közzéteszi a tájékoztatót azokról a tantárgyakról, amelyekből a tanulók **választhatnak**. A tájékoztatónak tartalmaznia kell, hogy a tantárgyat előreláthatóan melyik pedagógus fogja oktatni. A tájékoztató elfogadása előtt be kell szerezni a szülői szervezet és az iskolai diákönkormányzat véleményét.

A tanuló **május 20-ig** jelentheti be a tantárgy és a felkészülési szint megválasztásával kapcsolatos döntését. Ha a tanuló iskolakezdés vagy iskolaváltás miatt nem tud élni a választási jogával, kérelmének elbírálása előtt egyeztetni elképzeléseit az iskola igazgatójával vagy az igazgató által kijelölt pedagógussal.

Kiskorú tanuló esetén **a tantárgyválasztás jogát a szülő gyakorolja**. A szülő ezt a jogát attól az évtől kezdődően, amelyben gyermeke a tizennegyedik életévét eléri - ha a gyermek nem cselekvőképtelen -, gyermekével közösen gyakorolja.

A szabadon választható foglalkozásokon való részvételi szabályok:

- A tanuló választását írásba foglaljuk és a szabadon választható foglalkozások, órák minimálisan 1 tanítási évre terjednek ki. Ennél rövidebb idejű foglalkozást órarendi keretben nem szervezünk.
- A tantárgyi típusú foglalkozásokon nyújtott tanulói teljesítmények értékelése beleszámít az órarendi órákon nyújtott teljesítményekbe.
- Az írásban jelzett választás után a tanulónak kötelező részt vennie az általa választott foglalkozásokon.

A választható tantárgyak, foglalkozások, továbbá a pedagógusok közül történő

választás szabályai:

- A választható tantárgyak esetében diákjainknak lehetőséget adunk, hogy megjelöljék, melyik pedagógusnál szeretnék tanulmányaikat folytatni.
- Amennyiben a tantárgyfelosztás ezt lehetővé teszi, biztosítjuk a többség által megjelölt pedagógust a csoport vezetésére.
- A választásukat a tanulók és a szülők aláírásukkal megerősítik és tudomásul veszik, hogy az értékelés, a mulasztás, továbbá a magasabb évfolyamra lépés tekintetében úgy kell tekinteni, mintha kötelező tanórai foglalkozás lenne.

6.6 Az egyéb foglalkozások szervezési elvei

Az alsó és felső tagozaton egyaránt szervezünk tanulóinknak fejlődésüket szolgáló csoportos pedagógiai tartalmú foglalkozásokat (napközi, tanulószoba), az előző tanévben felmért igények alapján. E szervezési forma biztosítja a tanulók tanórán kívüli fejlesztését. A családra építve segíti, kiegészíti az iskola tanórai keretben folyó nevelő – oktató munkáját. Megismerkednek a hatékony tanulási módszerekkel, elsajátítják az önálló tanulás lépéseit. A változatos tevékenységek során a tanulók intelligenciája akarati és érzelmi téren egyaránt fejlődik. A különböző foglalkozás típusok a gyerekek differenciált képességfejlesztését szolgálják. Ez a foglalkozás típus hozzájárul a környezet és természet megismeréséhez, az egészségnevelés céljainak kiteljesedéséhez, valamint szűkebb környezetünk Zugló értékeinek alaposabb megismeréséhez.

A fejlesztő és tehetséggondozó órákon kívül igény és lehetőség szerint biztosítunk szakköröket és felzárkóztató foglalkozásokat egyaránt (elsősorban matematika, magyar, történelem, angol, és természettudományos tantárgyak esetében). Figyelembe vesszük tehát szervezési elvként a komplexitást, illetve a felvételi tantárgyakat, valamint maximális törekvésünket arra nézve, hogy évről-évre minél többen tegyenek akkreditált angol nyelvvizsgát is.

Megtartjuk a hagyományos és kedvelt rajz-képzőművész szakkört, illetve az énekkari foglalkozásokat is.

A digitális világ is nélkülözhetetlenné teszi, hogy a következő években több informatikai szakkört induljon.

A tanítási órákon csoportbontásban tanítjuk az angol nyelvet, a matematika és a magyar nyelv- és irodalom tárgyakat. Célunk ezzel az, hogy az ismereteket elmélyítsük, több idő és energia jusson a kommunikációs készségek fejlesztésére. Csoportbontásban tanulják továbbá a technika, életvitel és gyakorlat és informatika tantárgyakat. Az év eleji és év végi

méréseket, tantárgyi eredményeket, előzetes tapasztalatokat figyelembe vesszük a csoportok kialakításánál

Az iskola egyes évfolyamain tanított tantárgyak, a kötelező és választható tanórai foglalkozások és azok óraszám, az előírt tananyag és követelmény

Helyi tantervünkben az arany középutat tűztük ki célul. Ebben a keretben látjuk a nevelési programban megfogalmazott célok és feladatok teljesülését.

A művészetet mint az érzelmi nevelés és a személyiségfejlesztés, a készségek megalapozásának, a képességek fejlesztésének eszközét, kiemelt szerephez juttatjuk az alsó tagozaton. A programot kiegészítik a délutáni szakkörök és az alapfokú művészetoktatási tanszakok foglalkozásai.

6.7 Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái, a tanuló magatartása, szorgalma értékelésének és minősítésének követelményei, továbbá - jogszabály keretei között - a tanuló teljesítménye, magatartása és szorgalma értékelésének, minősítésének formája.

A második évfolyam első félévéig negyedévenként szöveggel, a második évfolyam második felétől osztályzattal értékeljük tanulóink teljesítményét.

Ily módon a gyerek nem kudarcot él át, hanem a személyes figyelmet és törődést érzékeli – ez serkentő hatású. A szöveges értékelés módot ad arra, hogy pozitívumokról is beszéljünk, és ez a negatívumokat is elviselhetővé, sőt beláthatóvá teszi.

Második évfolyam első félévéig a szöveges értékelés lényegéről és módjáról, az egyes tantárgyak értékelési szempontjairól a tanítók, tanárok alapos, részletes tájékoztatást adnak a szülőknek és gyerekeknek.

Formájáról - a munkaközösséggel egyeztetve - az adott pedagógus dönthet.

A szöveges értékelést negyedévenként kapják a tanulók. A köztes időszakokban - negyedévek között - a szülők és diákok a Tájékoztató füzetben egyéb füzetben) a pedagógus bejegyzései alapján követhetik nyomon a haladást és teljesítményt. A felmérők eredményei százalékos formában is megjelennek.

A szöveges értékelésről az osztályozásra való áttéréskor a fokozatosság elvét követjük.

Az értékelés célja, hogy a diák minél pontosabb képet kapjon teljesítményéről úgy, hogy közben önbecsülése is növekedjen.

Fontosnak tartjuk, hogy a diák aktív részese legyen az értékelési folyamatnak. Az értékelés több szempontú legyen, terjedjen ki a szociális fejlődésre és a tárgyi tudásra egyaránt.

Tevékenységen keresztül is vizsgálhasson a gyerek, ha lehetséges.

Alapelvek:

Az érdemjegy (szöveges értékelés) tájékoztatás a tanuló munkájáról, viszonyítás a tantervi követelményekhez.

A tanulót teljesítménye és érdemjegyei alapján kell értékelni, osztályzata nem a kapott jegyek átlaga.

- Az értékelés folyamatossága és rendszeressége nevel önértékelésre.
- Ne csak az emlékezeti teljesítményt, hanem az ismeretek alkalmazását is értékeljük.

A tanulónak a tanév folyamán lehetősége van javításra, ha a hiányosságokat pótolta.

- A képzési szakasztól függően az értékelés lehet:
  - diagnosztikus- cél: helyzetfeltárás, problémaleírás,
  - formatív vagy fejlesztő - cél: az értékelés során fejlesszünk, differenciáljunk.
  - szummatív vagy záró- cél: a képzési szakasz végén azonos helyzetben értékeljük.

A szöveges értékelés kötött vagy kötetlen formában kerülhet megfogalmazásra. A kötött formát az évfolyamok tanítóinak javaslata alapján a munkaközösség hagyja jóvá.

Mentesítés az értékelés és minősítés alól

A sajátos nevelési igényű tanulót, a Szakértő Bizottság, véleménye alapján az igazgató határozatban mentesíti egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből az érdemjegyekkel történő értékelés és a minősítés alól.

A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 97. § (1a) bekezdése a beilleszkedési tanulási , magatartási nehézségekkel küzdő tanulók vonatkozásában az egyes tantárgyak, tantárgyrészek értékelése alóli felmentés és szöveges értékelés 2018. szeptember 1. napjával kezdődő, kifutó rendszerű kivitelezéséről rendelkezik.

A tantárgy ismeretanyagát időben és tartalomban, egyéni fejlesztési terv alapján sajátítja el. A tanuló a tanítási órán részt vesz és a többi tanulóval együtt képességeihez mérten, differenciáltan dolgozik. Értékelésük során különösen fontos a rendszeresség, konkrétság, az egyéni adottságok figyelembe vétele, a méltányosság, a helyes önértékelés kialakítása, az egészséges munkakedv fenntartása.

Cél: a tanuló felzárkóztatása a tantárgyi minimumkövetelmény eléréséhez, a tanuló legoptimálisabb fejlődésének biztosítása. Az érintett tanulók esetében további ajánlásokat kell

figyelembe venni: hosszabb felkészülési idő biztosítása, időtényező növelése számonkéréskor írásbeli beszámoltatás helyett szóbeli vagy szóbeli beszámoltatás helyett írásbeli számonkérés előtérbe helyezése írásbeli feladatnál értelmezési segítség nyújtása az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszközök használata.

Teljes tantárgyi minősítés alóli mentesítése esetén az értékelés a következők szerint történik:

- alsó tagozaton szöveges formában;
- felső tagozaton az írásbeli munkák százalékos formában;
- félévkor a napló, tájékoztatófüzet értékelő része kihúzásra kerül, év végén a napló, bizonyítvány, törzslap értékelő része kihúzásra kerül, a megjegyzés rovatba bekerül a mentesített tantárgy neve (záradék);
- félévkor és év végén a tanuló osztályfőnökétől összegző szöveges értékelést kap a követelményszinthez viszonyított teljesítményéről, formanyomtatványon.

Részleges tantárgyi minősítés alóli mentesítés esetén az értékelés a következők szerint történik:

- alsó tagozaton szöveges formában,
- felső tagozaton százalékos formában a minősítés alól mentesített tantárgyrészben nyújtott teljesítményről, és osztályzatot kap a tantárgy többi részére,
- rendszeresen a naplóban és tájékoztató füzetben,
- félévkor és év végén a tanuló osztályzatot kap a minősíthető tantárgyrészre; év végén a bizonyítvány, törzskönyv megjegyzés rovatába bekerül az értékelés alól mentesített tantárgyrész neve (záradék);

A szöveges értékelés – esetleg szükséges – átváltása osztályzatra

Az átváltást a felmérők százalékos eredményeinek az alábbiakban javasolt átfordítása, a tanuló képességei és szorgalma, egyéb szóbeli és írásbeli kötelező és önálló munkái szerint végezzük.

Általános elvként a következő átváltást alkalmazzuk az első évfolyamon és a második évfolyam első félévében.

Szöveges értékelés összegzése	Osztályzat
Kiválóan megfelelt	5
Jól megfelelt	4
Megfelelt	3
Fejlesztésre szorul	2

Az értékelés fajtái:Szóbeli felelet

órai munka
 egyéni felelet
 gyűjtőmunka
 kiselőadás

Írásbeli felelet

röpdolgozat
 témazáró
 tesztlap
 fogalmazás, esszé
 kifejtő bizonyítások

A tantárgy jellegétől függ a szóbeli, illetve írásbeli feleletek aránya. Mindenhol igyekszünk figyelembe venni egyénre szabottan a tanuló számára előnyösebbet.

Írásbeli felméréseknél az értékelés ponthatárát mindenkor a feladatsor nehézségi szintje, a minimum szintű feladatok aránya dönti el.

- Az elégséges - a minimum követelmények teljesítése.
- A jeles - a minimum szint + törzsanyag 90%-a + optimum szint fele.
- A közbülső kategóriák megállapítása a tananyag jellege, a tanulók teljesítménye, az osztály összetétele alapján: az elégséges alsó határa és a jeles alsó határa közé eső pontszámot három részre osztjuk.

Javasolt értékelési normák***az alsó tagozaton***

90 - 100 % = 5
 80 - 89 % = 4
 65 - 79 % = 3
 50 - 64 % = 2
 0 - 49 % = 1

a felső tagozaton

90 - 100% = 5
 80 - 89% = 4
 61 - 79% = 3
 41 - 60% = 2
 0 - 40% = 1

A félévi jegyek a félév elteltével elért tudást, egy adott állapotot tükröznek, az év végi jegyek pedig az egész évi teljesítményt mutatják.

Az ellenőrzés, értékelés célja, hogy:

- a tanulókat rendszeres munkára ösztönözze,
- hogy képességük teljes kifejtésével törekedjenek az ismeretek minél alaposabb

elsajátítására.

Ez kötelességtudatra nevel és a tanulók önértékelési képességét fejleszti. **Az ellenőrzésnek biztosítani kell a tanulói ismeretek és készségek színvonalának feltárását.**

A nevelőtestületi értékelő értekezletet megelőzi az osztálymegbeszélés és követi a tanulógyűlés, ahol a kiemelkedő teljesítményeket elismerésben részesítjük. Formája: szóbeli és írásbeli igazgatói dicséret.

A magatartás és szorgalom értékelése

A tanuló magatartását és szorgalmát az **első évfolyamon és a második évfolyam 1. félévében** szöveggel, ezt követően osztályzattal értékeljük.

A magatartás és a szorgalom értékelése fejezze ki a tanuló:

- közösséghez való viszonyát,
- felelősségérzetét,
- aktivitását,
- iskolai és az iskola által szervezett programokon, iskolán kívüli viselkedését.

Javaslat a magatartás értékeléséhez

Példás

Az iskola házirendjét betartja és a társait is figyelmezteti annak betartására. Viselkedését (mozgását, hangerejét, érzelmi reakciót, indulatait stb.) képes az adott helyzetnek és elvárásnak megfelelően szabályozni.

Ismeri, és általában indokolni tudja saját viselkedését, döntéseit.

Tetteinek következményeit vállalja. Felelősségtudata életkorának megfelelő. Kommunikációs helyzetben türelmes, rendelkezik a kivárási képességgel.

Barátságos, jól együttműködik társaival, őszinte, egyenes.

Kulturáltan beszél mindenkivel. A felnőttekkel figyelmes, tisztelettudó, udvarias.

Mások érzelmeit, hangulatait tiszteletben tartja. Megértő és tapintatos.

A konfliktusokat jól kezeli, mások véleményét figyelembe veszi, képes a megegyezésre, saját akaratát békésen érvényesíteni.

A közösség alakulását jó irányba befolyásolja. Az órai magatartása aktív. Tanulóhelye rendes.

Jó

Az iskola házirendjét általában betartja és a társait is figyelmezteti annak betartására.

Viselkedését (mozgását, hangerejét, érzelmi reakciót, indulatait stb.) többnyire képes az adott helyzetnek és elvárásnak megfelelően szabályozni.

Ismeri, és általában indokolni tudja saját viselkedését, döntéseit.

Tetteinek következményeit vállalja. Felelősségtudata kialakulóban van.

Kommunikációs helyzetben legtöbbször türelmes.

Barátságos, igyekszik jól együttműködni társaival, őszinte, egyenes. Kulturáltan beszél mindenkivel. A felnőttekkel figyelmes, tisztelettudó, udvarias.

Mások érzelmeit, hangulatait próbálja tiszteletben tartani. Általában megértő és tapintatos. A konfliktusokat megfelelően kezeli, törekszik mások véleményét figyelembe venni, képes a megegyezésre, saját akaratát békésen érvényesíteni. A közösség alakulását jó irányba befolyásolja. Az órai magatartása általában aktív.

Tanulóhelye legtöbbször rendes.

Változó

Az iskolai házirend ellen gyakran vét.

Viselkedését (mozgását, hangerejét, érzelmi reakciót, indulatait stb.) csak felnőtt jelenlétében képes az adott helyzetnek és elvárásnak megfelelően szabályozni. Viselkedésének, szokásainak jellemzőit egyre gyakrabban felismeri, de tetteinek következményeit nehezen fogadja el. A felelősséget nem vállalja. Kommunikációs helyzetben türelmetlen. Beszéde gyakran kifogásolható. A felnőttekkel időnként figyelmetlen, nehezen tud együttműködni.

Mások érzelmeit, hangulatait gyakran nem tartja tiszteletben.

A konfliktusokat nehezen kezeli, nem képes a megegyezésre, néha durva, erőszakos, vagy megsértődik.

A közösség alakulását nehezíti. Az órai magatartása zavaró.

Tanulóhelye többnyire rendetlen.

Rossz

Az iskolai házirend ellen gyakran, súlyosan vét.

Az órai magatartása zavaró.

Cselekedeteivel szándékosan árt a közösségnek. Nincs felelősségérzete, tetteinek következményeit nem vállalja, problémáiért gyakran a körülményeket, vagy társait okolja. Nem szívesen működik együtt, időnként megbántja őket, gyakran megsértődik, ellenségesen reagál. Tetteit legtöbbször csak saját indulatai irányítják.

A közvetlen környezetében lévő tárgyakat, eszközöket időnként gondtalanul használja, esetenként rongálja. Társai tulajdonát sem tartja mindig tiszteletben.

Nevelőivel, társaival szemben goromba, durva, tiszteletlen, nem őszinte.

Nem rendelkezik a kivárási képességével.

Tanulóhelye rendetlen.

Javaslat a szorgalom értékeléséhez

Példás

Szeret tanulni, igénye van a tudás megszerzésére.

Feladatvégzés közben szinte mindig lelkes, erősen motivált.

Mindig készül, figyel, érdeklődik.

Többletfeladatokat önként vállal, önálló tanulás közben felmerülő kérdésekre, problémákra választ, megoldást keres. Belső igénye van a felismert hiányosságainak pótlására.

Szívesen végez kutató-, gyűjtő- és alkotómunkát.

Felszerelése hiánytalan, házi feladatai igényesek, sohasem hiányosak.

Munkavégzése önálló, pontos.

Jó

Általában szeret tanulni, igénye van a tudás megszerzésére.

Feladatvégzés közben lelkes, motivált.

Többnyire készül, figyel, érdeklődik.

Többletfeladatokat vállal, önálló tanulás közben felmerülő kérdésekre, problémákra törekszik választ, megoldást keresni. Időnként kutató-, gyűjtő- és alkotómunkát végez.

Felszerelése többnyire hiánytalan, házi feladatait gondosan elkészíti, hiányosságait mindig pótolja.

Munkavégzése önálló, legtöbbször pontos.

Változó

Az esetek többségében nem tanul szívesen.

Az órákra való felkészülése rendszertelen, pontatlan.

Nem öntevékeny, sok biztatást igényel.

Felszerelése, házi feladatai gyakran hiányosak, önálló munkavégzése még bizonytalan, felületes. Hiányosságait nem szívesen pótolja. Nem szívesen vállal kutató-, gyűjtő és alkotómunkát.

A közösség segítségét általában elfogadja, lassú javulást mutat.

Hanyag

Közönyös, nincs vágya a tudásra.

Feladatait időnként még tanítói felszólításra sem végzi el.

Nem hajlandó figyelni, rendszeres munkát végezni, és azt ellenőrizni.

Felszerelése, házi feladatai hiányosak.

Munkavégzését érdektelenség, rendszertelenség, pontatlanság jellemzi.

A közösség segítségét nem fogadja el.

6.8 Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei

Az első évfolyamon - a törvényi rendelkezésnek megfelelően – nem buktatunk.

A helyi tantervben az egyes tantárgyaknál megjelölt "továbbhaladás követelményei" jelentik az elégséges szintet.

A tanuló 1-3 tárgyból kapott elégtelen osztályzat esetén javítóvizsgát tesz. Sikertelen javítóvizsga esetén a tanuló a tanévet megismétli.

A Pedagógiai Szakszolgálat és a Szakértői bizottság véleményét kérjük, ha számunkra megoldhatatlan tanulási probléma merül fel.

A kiemelkedő teljesítményt a félévi bizonyítványban tantárgyi dicsérettel, az év végi bizonyítványban jeles bejegyzéssel és a jegyzet rovatban a tantárgyi dicsérettel ismerjük el. A tanuló nevelőtestületi dicséretet is kaphat.

Az alapfokú művészetoktatásban az a tanuló léphet magasabb évfolyamra, aki a tantervben előírt követelményeket teljesíti, illetve a 20/2012 (VIII. 31.) EMMI rendelet szerint teljesíti a hiányzásokkal kapcsolatos előírásokat.

Ha a tanuló az iskola magasabb évfolyamára kéri felvételét, a jelentkezési lapján ezt fel kell tüntetnie. Kérelméről a bizottság különbözeti vizsgán dönt az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának az adott évfolyamra meghatározott rendelkezései alapján.

6.9 Az iskolai írásbeli beszámoltatások formái, rendje, korlátai, a tanulók tudásának értékelésében betöltött szerepe, súlya

Alapelvek

- Szakértői vélemény alapján a beszámoltatásnak mindig a gyerek számára kedvezőbb változatát alkalmazzuk.
- Az egyenletes terhelés érdekében a dolgozatok/felmérők időpontját összehangoljuk.
- A megírás időpontját legalább egy héttel előre közöljük.
- A beszámoltatások előtt tájékoztatást kap a gyerek az értékelés kritériumairól, szempontjairól.
- A tanulót tájékoztatjuk arról, hogy miben tévedett, hogyan tudná pótolni hiányzó ismereteit, készségeit. Ehhez segítséget kaphat tőlünk.
- Lehetőséget adunk a javításra.

6.10 Az otthoni (napközis, tanulószobai) felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai

A házi feladatot személyre szólónak, segítő szándékúnak, közösen elfogadottnak

tekintjük. Fontosnak tartjuk, hogy a gyerek oldjon meg, tanuljon meg valamit. A megfogalmazott és a gyerek tudomására hozott, közösen értelmezett elvárások, valamint a kötelező minimum mindenki számára megszabja a házi feladat mennyiségét.

Kétféle házi feladatot különböztetünk meg:

1. kötelező, számonkérhető házi feladatot,
2. szorgalmi, jutalmazható házi feladat.

Arra törekszünk, hogy a délután minél több gyerek számára a szabad tevékenységek lehetőségét jelentse. Bízunk abban, hogy a felkínált vagy maguknak megtalált szabadidős programokkal diákjaink hasznosan fognak gazdálkodni.

Törekedjünk az olyan jellegű otthoni, önálló feladatok adására, melyek kreativitást, az ismeretek önálló alkalmazását, esetleg gyűjtését követelik meg a gyerektől.

A nem szakrendszerű oktatás során felhalmozott nevelési-oktatási tudást és tapasztalatot tovább visszük, beépítjük a szaktárgyi órákba. Azokat a módszereket és oktatásszervezési technikákat (mint pl. a kooperatív tevékenységformák, az RWCT-technikák), amelyeket a nem szakrendszerű oktatás honosított meg intézményünkben, visszaillesztjük a hagyományos tantárgyakba, s a három kiemelt kulcskompetenciát (az anyanyelvi kommunikációs, a matematikai- logikai-természettudományos, valamint a személyközi, állampolgári és szociális kompetenciát), valamint a további öt kulcskompetenciát ezeken az órákon továbbra is fejlesztjük.

6.11 A tanuló tevékenységének, munkájának pedagógiai értékelésével kapcsolatos szabályok

A köznevelési törvény végrehajtási rendelete a 64 - 78. paragrafusában határozza meg a **tanulók értékelésének** szabályait.

Értékelési és jutalmazási módok

A kimagasló tanulmányi eredményekért a tanulók jutalomban részesíthetők. A jutalomra és a jutalmazás módjára javaslatot tehet a nevelőtestület és a fő tárgyat tanító tanár.

Az értékelés egyik legkiemelkedőbb lehetősége a tanév végén, az évzáró alkalmával, az egész iskola tanulóközössége előtt átadott jutalomkönyvek. Ezek átadása évfolyamonként és külön történik az általános iskola és a művészeti iskola esetében. Jutalomkönyvek vonatkozásában a tudományos ismeretterjesztést, vagy az olvasás szeretetét megerősítő szépirodalmi műveket ajánlatos felhasználni. Törekszünk a művészeti iskola esetében a profilhoz is jól illeszkedő jutalomkönyvek átadására,

6.12 Egészségnevelés és környezet nevelési elvek

6.12.1 Környezeti nevelési program

Osztálytermeink világosak, felszereltségük (padok, székek) folyamatosan újulnak. Az épületben a „belső udvar” gondozása rendszeres. A tisztálkodási lehetőségek higiénikusak. Tanulóink felszerelésüket, személyes tárgyaikat kettesével-hármasával a folyosón elhelyezett szekrényeikben tárolhatják. Az iskolában a diákok az őszi, téli időszakban váltócipőt használnak. Az épület dekorációjának jelentős része folyamatosan változik, tükrözve az iskolai rendezvényeket, eseményeket, illetve tanulóink éppen kész munkáit.

Iskolaudvar

Az iskola udvarán sportpályák (futball, kosárlabda, műfüves futballpálya) és zöld területek váltják egymást. Az alsó tagozat részére természetes alapanyagú játszótér került kialakításra.

Számos fa árnyékolja be az udvart, s több kerti pad teszi lehetővé a pihenést.

Iskolai büfé:

Az intézményben egészséges ételeket és italokat árusító büfé működik.

Egyéb

Évek óta szelektív hulladékgyűjtés (elem) és papírgyűjtés folyik. Ennek folytatása és szélesebb kiterjesztése terveink közé tartozik.

Környezeti neveléssel foglalkozó intézmények

A tanórai és tanórán kívüli környezeti program színesebbé tételéhez nélkülözhetetlen a megfelelő intézmények látogatása. Célunk, hogy minden tanulónk tanulmányai során részt vegyen múzeumi órán, és jusson el a Helytörténeti kiállításra, a Fővárosi Növény- és Állatkertbe. A kapcsolattartást az osztályfőnökök, szaktanárok és a szabadidő-felelős végzik.

Hivatalos szervek

A hivatalos szervek egyik feladata annak ellenőrzése, hogy környezetvédelmi, egészségügyi szempontból jól működik-e az iskola. Javasataikra, véleményükre építeni kívánunk a későbbiekben is. A kapcsolattartást az iskola vezetősége ill. a kijelölt kollégák végzik (baleset- és tűzvédelmi felelős, stb.).

Anyagi lehetőségeink

1. Pályázatok .
2. Fenntartói támogatás.
3. Alapítványi támogatás – rászorultsági alapon .

Környezeti nevelési szemléletünk, jövőképünk

Szeretnénk, ha iskolánk olyan intézménnyé válna, ahol a diákok és a szülők által közösen alakítva még hangulatosabb lenne a környezet, megvalósulna a fenntartható fejlődés : az

energiatakarékosság, újrahasznosítható anyagok felhasználása, szelektív hulladékgyűjtés, a diákok harmonikusabb, stresszmentesebb környezetben tanulhatnak, aktívabban vehetnének részt környezetünk védelmében, alakításában. Diákjaink személete, életmódja változzon környezetbaráttá!

Alapelveink

- o Ökológiai gondolkodás kialakítása
- o Rendszerszemléletre nevelés
- o Fenntarthatóságra nevelés
- o A környezeti hatékony fejlesztése
- o Érzelmi és értelmi környezeti nevelés
- o Környezettudatos magatartás és életvitel segítése
- o Az állampolgári felelősség felébresztése
- o Az alternatív megoldások kialakítása
- o Problémamegoldó képesség fejlesztése
- o Ok-okozati összefüggések felismerése, megértése
- o A globális problémák felismerése, megértése

Rövid távú céljaink

- o A nevelőtestület tagjainak megnyerése a környezeti nevelési munkához
- o Kerületünk nevezetességeinek feltérképezése, feldolgozása
- o A környezeti nevelési beépítése a szaktanmenetekbe
- o Hétköznapi környezeti problémák megjelenítése a szakórákon
- o Multimédiás módszerek alkalmazása a szakórákon

Hosszú távú céljaink

Váljanak tanítványaink környezettudatos állampolgárrá, ismerjék meg a környezetbarát anyagok és technológiák felhasználását! Értsék meg a fejlődés és a környezet kérdéseinek összefüggő rendszerét, vegyék észre a helyi és globális problémákat, tudjanak hatékony megoldásokat tervezni és végrehajtani!

Értsék meg a környezeti problémák gazdasági, társadalmi okait! Ismerjék fel az ember és a természet szoros kapcsolatát, s tudják, hogy a harmonikus együttélés eredménye a szerves (organikus) kultúra.

Tanulásszervezési feladatok

Tanórán kívüli és tanórai foglalkozások

A környezeti nevelés összetettségét csak komplex módszerek segítségével lehet közvetíteni. Minden lehetőséget meg kell ragadnunk, hogy diákjainkban egészséges kép

alakuljon ki az őket körülvevő világról, ezért igen fontos a tantárgyak közötti integráció, legalább néhány területen.

Lehetőségeink

- o Terepi munka: terepgyakorlatok, tanulmányi kirándulások, városismereti játékok, szakkörök.
- o „Látogatások”: múzeumi órák, állatkerti órák, üzemlátogatások
- o Versenyek: iskolai kerületi szervezésű,
- o Téma napok, jeles napok
- o Újraindítandó iskolaújság, „Zöld oldalak”
- o Akciók
- o Kézműves foglalkozások
- o Zöld Napok figyelembe vétele a települési programokhoz való alkalmazkodással.
- o Tanórákon: az adott témákhoz hozzárendeljük azok környezetvédelmi,
- o nevelési vonatkozásait.
- o Kiemelten kezeljük a hétköznapi élettel kapcsolatos vonatkozásokat, jelentős szerepet biztosítunk az önálló ismeretszerzési lehetőségeknek.

☐ Érintett tantárgyak:

- o természettudományos tantárgyak
- o magyar nyelv és irodalom
- o történelem
- o művészeti tantárgyak
- o osztályfőnöki órák

☐ etika

- o idegen nyelv

o Az Alaptörvény környezet védelméről szóló részeinek megismertetése és értelmezése az életkori sajátosságok figyelembe vételével.

Módszerek

- o kooperatív (együttműködő) tanulási technikák
- o játékok (pl.: drámajáték, stimulációs játékok)
- o riportmódszer (kérdőív, riportok, interjú)
- o projekt módszer (pl: savas eső, globális felmelegedés, stb.)
- o terepgyakorlati módszerek:
- o művészeti kifejezési módszerek

Taneszközök

Az iskola az alapvető oktatási eszközökkel rendelkezik. A fejlődéssel együtt fejleszteni kell a környezeti nevelés szakirodalmát, és a legújabb szemléltető eszközöket.

Az esetleges nyári szaktáborok működtetésénél biztosítani kell a biológiai és kémiai vizsgálathoz, illetve a levegő-, talaj -, vízvizsgálathoz szükséges eszközöket, vegyszereket, folyamatosan frissíteni kell a CD-könyvtárat. Biztosítani kell a programhoz szükséges audiovizuális ill. multimédiás eszközök hozzáférhetőségét.

A pedagógiai program végrehajtásához szükséges, hogy a nevelő-oktató munkát segítő eszközök és felszerelések jegyzékébe beépüljön a környezeti nevelés speciális eszközigénye:

- minilaborok
- légszennyezettség-mérő
- mini időjárás-állomás
- talaj- és vízvizsgáló eszközök.

Kapcsolatrendszer, kommunikáció

A környezeti nevelés során nélkülözhetetlen a kommunikáció különböző formáinak alkalmazása. Tanulóinkat meg kell tanítani a fellépésre, a szereplésre, az előadások módszertanára.

Iskolán belüli kommunikációs formák

- kiselőadások tartása
- házi dolgozat készítése
- az iskolarádió, iskolaújság megfelelő rovatai
- tablókészítés

Az iskolán kívüli kommunikáció formái

- környezet- és természetvédelmi cikkek feldolgozása
- környezetvédelmi rádió- és televíziós hírek feldolgozása
- A Zugló TV és helyi újságok figyelése környezetvédelmi vonatkozásban

Pedagógus- továbbképzés

Megtervezésekor célszerű külön figyelmet fordítani arra, hogy a környezeti nevelés elvei és gyakorlatának fejlesztése is érvényesüljön.

6.12.2 Egészségfejlesztési program

Az iskola egészségnevelési tevékenységének kiemelt céljai

Az egészségnevelés átfogó célja, hogy elősegítse a tanulók egészségfejlesztési attitűdjének, magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék minden tagja képe legyen arra, hogy folyamatosan nyomon kövesse saját egészségi állapotát, érzékelje a belső és külső környezeti tényezők megváltozásából fakadó, az

egészségi állapotot érintő hatásokat, és ez által képessé váljon az egészség megőrzésére, illetve a veszélyeztető hatások csökkentésére.

A teljes fizikai és szellemi szociális jól-lét állapotának elérése érdekében az egyénnek vagy csoportnak képesnek kell lennie arra, hogy meg tudja fogalmazni, és meg tudja valósítani vágyait, hogy megtalálja a megfogalmazódott szükségleteihez vezető, egészségét védő, és a környezet védelmére is figyelő optimális megoldásokat, továbbá környezetével változzék, vagy alkalmazkodjék ahhoz.

Az egészséget alapvetően, mint a mindennapi élet erőforrását, nem pedig, mint életcél kell értelmezni. Az egészség pozitív fogalom, amely a társadalmi és egyéni erőforrásokat, valamint a testi képességeket hangsúlyozza.

Az iskola egészségnevelési tevékenységének feladatai

- A tanulók rendelkezzenek korszerű ismeretekkel és azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal egészségük megőrzése és védelme érdekében.
- A tanulók önálló felnőtt életükben legyenek képesek életmódjukra vonatkozóan helyes döntéseket hozni, egészséges életvitelt kialakítani, konfliktusokat megoldani.
- A tanulóknak legyenek alapvető a fogyasztóvédelmi és bűnmegelőzési ismereteik.
- Fejlesszék a beteg, sérült és fogyatékkal élő embertársaik iránt elfogadó segítőkész magatartást.
- Ismerjék meg a környezet – elsősorban a háztartás, az iskola és a közlekedés, veszélyes anyagok – leggyakoribb egészséget, testi épséget veszélyeztető tényezőit.
- Készüljenek fel a vészhelyzetek egyéni és közösségi szintű megelőzésére, kezelésére.
- Az iskola és a szülő együttesen tegye képessé a tanulót az önálló gyalogos közlekedésre, a tömegközlekedési eszközök használatára, az utas balesetek elkerülésének módjára.
- Rendelkezzenek megfelelő ismeretekkel a veszélyes anyagok, illetve készítmények helyes kezelésének legfontosabb szabályairól.
- Segítsen a káros függőséghez vezető szokások és életmódok (pl.: dohányzás, alkohol- és kábítószer fogyasztás), a káros szenvedélyek (pl.: játék, számítógép, Internet stb.) a helytelen táplálkozás, öltözködési szokások kialakulásának megelőzésében.
- Figyelmet kell, hogy fordítson a szexuális kultúra és magatartás kérdéseire, a családi életre, a felelős párkapcsolatokra történő felkészítésre.

Az iskola egészségnevelés fő területei

- A testi és lelki egészségre nevelés, az élethosszig tartó egészségtudatos életmód kialakítása,
- Stressz- és feszültségoldás különféle ismereteinek elsajátíttatása,
- A tanulók saját testképének megismerése és a testtudat kialakítása,
- A testmozgás közösségépítő erejének megismertetése a gyerekekkel
- az élet és testi épség védelme,
- rendszeres testedzés, játéklehetőség,
- az egészség, mint érték védelme és fejlesztése,
- prevenciós tevékenység az életkornak megfelelően,
- az egészséges táplálkozás biztosítása,
- a szocializáció - beilleszkedés segítése,
- a világ megismerése,
- az értelmi és érzelmi fejlesztés kialakítása,
- családi és kortárs kapcsolatok,
- az egészséget befolyásoló tényezők, folyamatok megismerése.
- Az egészséget károsító szokások, életvitel megismertetése, a kockázati tényezők tudatos csökkentése, a egészséges életmód igényének kialakítása

.Az iskola egészségnevelés színterei, módszerei

Az egészségnevelés az iskola minden pedagógusának, ill. minden tanórai és tanórán kívüli foglalkozásának feladata.

A tanulók az életkoruknak megfelelő szinten – a tanóra és tanórán kívüli foglalkozások keretében – foglalkoznak az egészség megőrzésének szempontjából alapvető ismeretekkel.

Az iskolai egészségnevelést t szolgáló tevékenységformák:

Tanórai tevékenységek

- A mindennapi testedzés lehetőségének biztosítása: testnevelés órákon, játékos egészségfejlesztő testmozgás az elsőtől negyedik évfolyamon, az iskolai sportkör foglalkozásai.
- A törvény által biztosított heti 5 testnevelés órával , udvari, vagy játszótéri foglalkozás;

- A helyi tantervben szereplő tantárgyak mindegyike lehetőleg tartalmaz egészségügyi, egészségnevelési ismereteket.
- Az „életvezetés program megvalósítása” 1-8. évfolyamon az iskola-egészségügyi szolgálatok bevonásával.
- A 3-4. évfolyamon úszásoktatás

Tanórán kívüli tevékenységek

- Az egészségnevelést szolgáló tanórán kívüli foglalkozások: szakkörök, kirándulások, vetélkedők.
- Egészség- és családi nap iskola alapítványának a szervezésében
- Tanulmányi kirándulások, melyek során törekszünk a mozgás és egészségtudatos életmódra nevelésre.
- Drog prevenciós és egészségvédelmi előadások a felső tagozaton.

Az országban az elmúlt években ugrásszerűen megnőtt a tiltott szerek, a nem orvosi alkalmazás keretében használt nyugtatók, fájdalomcsillapítók, altatók együttes fogyasztása, de a legális szerek használata sem csökken.

Célunk tanulóinkat olyan ismeretekkel, pszichésen megalapozott benső értékévé vált normakultúrával megismertetni, felruházni, amelynek segítségével egyértelműen elhárítják a személyiségük integritását veszélyeztető szerek használatát.

A szülő, a család a legfontosabb társ a tanulók érdekében végzett megelőző munkában, megfelelő előkészítés és információátadás után részvételükkel tudják támogatni az iskola programjait.

- Szabadban töltött programok: Madarak és fák-, kirándulások, sportnap
- Törekszünk arra, hogy a teljes körű egészségnevelés keretében kapcsolatokat létesítsünk kerületi sportegyesületekkel és helyi társadalmi szervezetekkel, melyek sporttevékenységet végeznek.

Az iskola épülete, udvara egészségnevelési szempontból

- Tornatermeink és a hozzátartozó szertárak jól felszereltek.
- Játszóudvarunkon környezetbarát udvari játékok találhatók.
- Rendelkezünk műfüves pályával és új távolugrógödörrel.
- Az ebédlőnk rendezett, felújított, kézmosási lehetőséggel ellátott.

Az iskola külső kapcsolatai, együttműködő partnerek

- Egészségügyi Szolgálat: - fogászati szűrés.

- Védőnő, iskolaorvos, pszichológus.
- ÁNTSZ (szükség esetén).
- *További partnerek felkutatására lehetőségek.*

Tájékoztatási lehetőségek a környezeti, egészségvédelmi helyzetről, akciókról, a szülők, lakóhelyi közösségek felé

- *Fórumok, felvilágosító előadások—igény szerint.*
- Szülői értekezlet.
- Felhívások különböző akciókra: papírgyűjtés, szelektív hulladékgyűjtés stb.
- Pályázatok.

Honlapon, e-naplón keresztül

Érzelmi intelligenciát, társas kompetenciákat, alkalmazkodást fokozó beavatkozások

Lényege: az egészségkárosító magatartásformák hátterében a személy konfliktuskezelési eszköztárának gyengeségei húzódnak meg, ezért az egészségfejlesztési törekvéseknek a társas-érzelmi készségek fejlesztését kell célul tűzniük.

Az iskolapszichológus serdülőkori készségfejlesztő vagy önismereti csoportfoglalkozásokat tart.

Az iskolapszichológus szakmai ismeretei révén folyamatos segítséget adhat a diákoknak, tanároknak, a szülőknek. Osztályfőnöki órák és társadalomismereti foglalkozások tartásával, továbbképzések lebonyolításával tudja szakmailag igényesebbé és színesebbé tenni az egészségfejlesztési munka didaktikai építkezését.

Az iskola-egészségügyi feladatokat az orvos és a védőnő közösen látja el.

- A tanulók életkorhoz kötött vizsgálata, amely magában foglalja a testi, érzelmi és intellektuális fejlődés követését és az érzékszervek vizsgálatát. Az életkorhoz kötött szűrővizsgálatok a fejlődés követésén kívül a krónikus betegségek és kóros elváltozások korai felismerésére is irányulnak (szekunder prevenció).
- Adott esetben a tanulók elsősegélyben részesítése.
- Közreműködés: közegészségügyi-járványügyi, környezet-egészségügyi, táplálkozás egészségügyi és balesetvédelmi feladatok ellátásában az iskola vezetésével egyeztetve
- Felkérésre közreműködés egészségügyi szakértői feladatokban.

Az egészségfejlesztő testmozgás sajátos egészségügyi és pedagógiai szempontjai

- Minden gyerek minden nap részt vesz a testmozgásprogramban.
- Minden testnevelési óra és egyéb testmozgási alkalom örömet és sikerélményt jelent még az eltérő adottságú tanulóknak is.

- A testnevelés és sport személyiségfejlesztő hatásai érvényesülnek a teljes testmozgás-programban.
- A testmozgásprogram életmódsportokat, életminőség-sportokat is megtanít (olyan sportokat, amelyeket egy életen át lehet folytatni az életminőség javítása érdekében)

A fenti szempontok együtt és egyformán fontosak és jelentősek.

6.13 Esélyegyenlőség

A Zuglói Arany János Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola esélyegyenlőségi intézkedésének alapvető célja, hogy biztosítsa az iskolán belül a szegregációmentesség és az egyenlő bánásmód elvének teljes körű érvényesülését. Az iskola kínálja lehetőségekhez való hozzáférés egyenlőségének biztosításán túl célul tűzi ki az esélyteremtést támogató lépések, szolgáltatások megvalósítását a hátrányos helyzetű gyerekek hátrányainak kompenzálása és az esélyegyenlőség előmozdítása érdekében az iskola minden tevékenysége során:

- tanításban, ismeretközvetítésben,
- a gyerekek egyéni fejlesztésében,
- az értékelés gyakorlatában,
- tanulói előmenetelben,
- a dicséret, fegyelmezés, gyakorlatában,
- a tananyag kiválasztásában, alkalmazásában és fejlesztésében,
- a továbbtanulásban, pályaorientációban,
- a pedagógusok szakmai továbbképzésében,
- a partnerség-építésben és kapcsolattartásban a szülőkkel, segítőkkel, a szakmai és társadalmi környezettel.

Az iskola befogadó légkört biztosít a tanulók és a dolgozók számára.

Az iskola biztosítja, és évente megvizsgálja, hogy minden, a működésére, pedagógiai munkájára vonatkozó iránymutatásba, stratégiai dokumentumba beépüljenek és érvényesüljenek az egyenlő bánásmódra és esélyegyenlőségre vonatkozó kötelezettségek és célkitűzések.

Az iskola lehetőséget biztosít a szülők, illetve a gondviselők részére az iskolai esélyegyenlőség megsértésével kapcsolatos panasztételre. Az iskola minden szülői, gondviselői panaszt kivizsgál, a panaszt és a vizsgálat eredményét írásban rögzíti. Tájékoztatja a fenntartót az esélyegyenlőség megsértésével kapcsolatos minden panasztételről, a panasztételi eljárás lefolytatásába és vizsgálat eredményének megállapításába a fenntartó képviselőjét és a panasztevő felet bevonja. A panasztételi eljárás

lefolytatásáért és az eljárás eredményéből következő döntések végrehajtásáért az intézmény vezetője felel. A panasztételi eljárás eredményével szemben a panasztevő ellenvéleményt fogalmazhat meg, melyet rögzíteni és a döntéshez csatolni kell.

6.14. A pedagógus továbbképzés helyi elvei

1. Az iskola érdekének, a pedagógiai program teljesíthetőségének érvényesülése.
2. A pedagógus szaktárgyi és pedagógiai fejlődésének segítése.
3. Esetleges felkészülés a személyes boldogulásra.

Egyéb szempontok:

- Törekedjünk olyan továbbképzési formát választani, amely a lehető legkevesebb helyettesítéssel jár!
- A továbbképzések teljesítése ne csökkentse igényünket egy magasabb szintű képzés, lehetőség szerint: új diploma, pedagógus szakvizsga vagy nyelvvizsga megszerzése érdekében.

7. AZ ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA HELYI TANTERVE

. A művészeti ágak helyi tantervének alapelvei

Az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programjának bevezetéséről és kiadásáról szóló 27/1998. (VI. 10.) MKM rendelet módosítására kiadott 3/2011. (I. 26.) NEFMI rendelet 2. számú melléklete jelentős változást hozott az alapfokú művészetoktatási intézmények működésében.

A módosítás eredményeként a rendeletbe került 2. számú mellékletét első alkalommal 2011/2012. tanévben megkezdett képzésekre kell alkalmazni, felmenő rendszerben.

7.1 . Színművészeti és bábművészeti ág

7.1.1 Az alapfokú színművészet cél és feladatrendszere

Az alapfokú művészetoktatás keretében folyó színházi-bábszínházi nevelés – figyelembe véve a tanulók érdeklődését, életkori sajátosságait, előzetes színházi-dramatikus tapasztalatait – lehetőséget biztosít a színművészet-bábművészet iránt vonzódó tanulók képességeinek fejlesztésére, ismereteik gyarapítására, művészeti kifejező készségeik kialakítására, a művészeti szakterületen való jártasság megszerzésére és gyakorlására.

A képzés lehetővé teszi a színművészet területén

- minél változatosabb dramatikus tevékenységformákban való részvételt;

- differenciált feladatokon keresztül a dramatikus technikák megismerését, azok széles körű alkalmazását;
- az alapvető színpadtechnikai eljárások megismerését;
- a tanulók drámával és színházzal kapcsolatos fogalmi készletének, aktív szókincsének bővítését;
- azt, hogy a tanulók az élet más területein elsajátított ismereteiket, készségeiket a színjátékban is alkalmazni tudják;
- minél több élő és felvett színházi előadás, köztük társaik által készített produkciók megtekintését;
- azt, hogy a tanulók egyénileg és csoportosan előadást tervezhessenek, létrehozhassanak, illetve a létrejött előadást bemutathassák; a közös alkotómunka örömteli együttlétét;
- az önkifejezést;
- az önértékelést annak érdekében, hogy a tanulók képessé váljanak saját eredményeik felismerésére, és azokat a színházi tanulmányaik során hasznosítani is tudják.

7.1.2 A képzés struktúrája

SZÍNJÁTÉK TANSZAK

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok							
	Előképző		Alapfok					
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Főtárgy Dráma és színjáték	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgyak Beszéd és vers Mozgás és tánc			1-1	1-1	1-1	1-1	1-1	1-1
Választható tantárgyak	(2)	(2)						
Összes óra	2-(4)	2-(4)	4	4	4	4	4	4

A képzés ideje: 2 előkészítő+6 alapfokú évfolyam

Évfolyamok száma: 8 évfolyam

Tanítási órák időtartama. 45 perc

A képzés tantárgyai

Főtárgy:

Dráma és színjáték (előkészítő 1-2. alapfok 1–6. évfolyam),

Kötelezően választható tantárgyak:

Beszéd és vers (1–6. évfolyam),

Mozgás és tánc (1–6. évfolyam).

Választható tantárgy:

Dráma és színjáték (előképző 1-2.)

7.1.3 A színművészeti – oktatás általános fejlesztési követelményei**Kiemelt kompetenciák a színművészet területén**

Bemeneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges

Szakmai kompetenciák

- Színházi alapfogalmak/szakkifejezések alkalmazása
- Drámai/színházi konvenciók alkalmazása
- Meghatározó történeti és kortárs színházi stílusok felismerése
- A színházi műfajok felismerése
- A szöveg– és előadás elemzés meghatározó szempontjainak, a színészi alkotómunka fázisainak, főbb összetevőinek megismerése, alkalmazása
- Drámai szövegek értő – színészi szempontokat figyelembe vevő – olvasása
- Különböző színészi technikák megismerése és alkalmazása
- Színházi improvizáció
- Karakterábrázolás nyelvi, beszédtechnikai, illetve mozgásos eszközökkel
- Előadásban (játékban) szerepek megformálása
- A rendezői instrukciók mentén végzett munka
- Más művészeti ágak területéről származó ismereteinek alkalmazása a szerepalkotás során
- Színházi előadások elemzése, értékelése

Személyes kompetenciák

- Önállóság
- Döntésképeség
- Érzelmi stabilitás, kiegyensúlyozottság
- Mozgáskoordináció
- Fejlődőképesség, önfejlesztés

Társas kompetenciák

- Kapcsolatteremtő készség
- Kezdeményező-készség
- Empatikus készség

- Tolerancia
- Kommunikációs rugalmasság
- Adekvát metakommunikáció
- Konfliktusmegoldó készség

Módszerkompetenciák

- Kreativitás, ötletgazdagság
- Problémamegoldás
- Figyelem összpontosítás
- Helyzetfelismerés
- Kritikus gondolkodás

7.1.4 Dráma és színjáték

A dráma és színjáték főtárgy elsődleges célja, hogy a színházművészet – ezen belül is elsősorban a színjáték – iránt érdeklődő tanulók számára lehetőséget biztosítson a drámán és színjátékon keresztül történő önkifejezésre, közösségi alkotásra, a kommunikációs és előadói képességeik fejlődésére, a színházi alkotófolyamaton keresztül a színpadi munka alapjainak elsajátítására, a színházon keresztül önmagukra és a világra vonatkozó kérdések megfogalmazására és a válaszok keresésére.

A tantárgy oktatása során a célokat a közösségben végzett dramatikus tevékenység élményén, a játék örömein keresztül éadjuk el.

A tantárgy feladata, hogy a folyamatos fejlesztés eredményeképpen a tanuló váljon képessé a dráma és a színház értő befogadására, értelmezésére, illetve művészi együttműködésen keresztül, tanulótársaival együtt, drámai és színházi produktumok létrehozatalára.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a csoportos játék örömeit
- a csoportos játék szabályait
- az érzékszervek működésének jelentőségét
- az alapvető emberi, állati mozgássémákat
- a jelenet kezdetének és befejezésének fontosságát
- a szerepjátékokban való részvétel élményét
- a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, kiszámolókat, mondókákat, gyerekdalokat, énekes–táncos játékokat, gyerekverseket, népmeséket

Fejlessze a tanulók

- érzékszerveinek működését, érzékelését
- ritmusérzékét
- megfigyelő– és utánzókéességét
- mozgásos ügyességét, koordinációját
- együttműködési képességét
- hallási figyelmét
- figyelemösszpontosító képességét
- szabálytudatát
- közösségtudatát

Ösztönözze a tanulókat

- környezetük megfigyelésére, megismerésére, az arról való véleményalkotásra
- társaikkal való nyugodt kapcsolat kialakítására, egymás elfogadására
- versek, mesék meghallgatására, értelmezésére
- a hétköznapi szabályok és a csoportos játék szabályainak betartására és betartatására
- a nemkívánatos (pl. agresszív) viselkedésformák visszaszorítására
- a játék örömeinek másokkal való megosztására

Tananyag

Bemelegítő mozgásos játékok

- Versenyjátékok, nagymozgásos játékok
- Népi kiszámoló– és fogócskajátékok
- Egyszerű mozgáselemeket is tartalmazó körjátékok, népi játékok
- Egyszerű mimes játékok tanári narrációra
- Rövidebb versek, mesék kísérése mozgással

Érzékelő játékok

- Színek, formák, illatok, ízek felismerése, csoportosítása, megkülönböztetése
- Az érzékszervek által keltett érzetek megfogalmazása
- Az idő észlelésének fejlesztése

Ritmusgyakorlatok

- Egyenletes lüktetés érzékeltetése mondókázással
- Szöveges és mozgásos ritmusjátékok
- Tempótartás (gyors és lassú) különböző térformákban
- Természetes ritmusok felfedezése és mozgásos lekövetése

Beszédgyakorlatok

- Hangok utánzása
- Beszédszervek ügyesítése játékos formában (ajak-, nyelvgyakorlatok)
- Beszédre készítő játékok

Utánzó játékok

- Testtartás és mozgás utánzása
- Hétköznapi tevékenységek utánzása
- Állatok mozgásának utánzása

Memória- és koncentrációfejlesztő játékok

- Mondókák, kiszámolók, találós kérdések
- Mozgásos és szöveges figyelemfejlesztő játékok

Szerepjátékok, szabályjátékok

- Népi gyermekjátékok
- Énekes–táncos játékok
- Mozgásos (testnevelési) játékok
- Egyszerű szerkezetű drámajátékok

Csoportos improvizációs játékok

- Mondókák, gyerekdalok feldolgozása
- Gyerekversek feldolgozása

Komplex drámafoglalkozások

- Mesei motívum vagy meserészlet vagy rövidebb mese feldolgozása tanári közreműködéssel .

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az érzékszervek működésének funkcióját, jelentőségét
- a jelenet kezdetének és befejezésének fontosságát
- a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, kiszámolókat, mondókákat, gyerekdalokat, énekes–táncos játékokat, gyerekverseket, népmeséket (mindegyikből legalább egyet)

Legyenek képesek

- adottságaiknak megfelelően a látáshoz és halláshoz kapcsolódó differenciált és pontos érzékelésre
- a csoportos ritmusjátékokban való aktív részvételre
- alapvető emberi, állati mozgássémák utánzására, a csoportos utánzó játékokban való aktív részvételre

- legalább egy vers vagy rövid meserészlet önálló elmondására
- a beszéd és a mozgás összekapcsolására csoportos játék során
- a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban való részvételre társaikkal való együttműködésre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a csoportos improvizációs játék örömét
- a csoportos játék szabályait
- az alapvető emberi, állati mozgássémákat
- a bemelegítéshez használható mozgásos (testnevelési) játékokat
- az alapvető ritmushangszerek használatát
- a dramatikus munkához szükséges újabb népi gyermekjátékokat, mondókákat, gyerekdalokat, gyerekverseket, népmeséket
- egyes drámajátékok szabályait

Fejlessze a tanulók

- érzékszerveinek működését, érzékelését
- ritmusérzékét
- megfigyelő– és utánzókéességét
- mozgásos ügyességét, koordinációját
- együttműködési képességét
- hallási figyelmét
- figyelemösszpontosító (koncentráló) képességét
- kifejezőkészségét
- helyzetfelismerési képességét
- szabálytudatát
- közösségtudatát

Ösztönözze a tanulókat

- környezetük megfigyelésére, megismerésére, az arról való véleményalkotásra
- társaikkal való nyugodt kapcsolat kialakítására, egymás elfogadására
- versek, mesék meghallgatására, értelmezésére
- az önállóan olvasott versek, mesék élményének megosztására
- a hétköznapi szabályok és a csoportos játék szabályainak betartására és betartatására
- a nemkívánatos (pl. agresszív) viselkedésformák visszaszorítására

- a játék örömeinek másokkal való megosztására

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Fogójátékok
- Versenyjátékok, nagymozgásos játékok
- Mozgáselemeket tartalmazó körjátékok, népi játékok
- Mímes játékok tanári narrációr

Érzékelő játékok

- Az érzékszervek által keltett érzetek megfogalmazása
- Színkompozíciók összehasonlítása
- Tájékozódás hangok segítségével, tapintással, szaglással
- Az idő észlelésének fejlesztése

Ritmusgyakorlatok

- Szöveges és mozgásos ritmusjátékok
- Tempótartás különböző térformákban
- Futások irányváltoztatással
- Ritmushangszerek és mozgás

Beszédgyakorlatok

- Beszédre készítő játékok
- Beszédgimnasztikai gyakorlatok
- Beszédszervek ügyesítése játékos formában

Utánzó játékok

- Egyszerű mozgástükrözések
- Hétköznapi tevékenységek és mesterségek jellemző gesztusainak utánzása
- Állatmozgások, természeti jelenségekhez kapcsolódó mozgások utánzása

Memória- és koncentrációfejlesztő játékok

- Versek, mondókák szöveg nélkül, csak mozgással
- Összetettebb mozgásos és szöveges figyelemfejlesztő játékok

Szerepjátékok, szabályjátékok

- Népi gyermekjátékok
- Mozdásos (testnevelési) játékok
- Egész csoportos és páros munkára épülő drámajátékok
- Vetélkedőjátékok

Komplex drámafoglalkozások

- Mesei motívum vagy meserészlet, vagy rövidebb mese feldolgozása tanári közreműködéssel (térmeghatározás, közös rajzolás, üzenetek, szimuláció, a teljes csoportot megmozgató szerepjáték, a tanár szerepben, szertartás, állókép, némajáték)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a csoportos játék szabályait
- az alapvető emberi, állati mozgássémákat
- a bemelegítéshez során használt mozgásos (testnevelési) játékokat
- a megismert ritmushangszerek használatát
- a dramatikus munkához szükséges népi gyermekjátékokat, mondókákat, gyerekdalokat,
- gyerekverseket, népmeséket (az újonnan – tanultak közül mindegyikből legalább egyet)
- egyes drámajátékok szabályait

Legyenek képesek

- adottságaiknak megfelelően differenciált és pontos érzékelésre
- a csoportos ritmusjátékokban való aktív részvételre
- alapvető emberi, állati mozgássémák utánzására, a csoportos utánozó játékokban való aktív
- részvételre
- legalább egy újonnan tanult vers és rövid meserészlet önálló elmondására
- a beszéd és a mozgás összekapcsolására a játékok során
- a szerepjátékokban, csoportos improvizációkban való részvételre
- társaikkal való együttműködésre

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a képzelet és az emlékezet szerepét, fontosságát
- az egyszerű mozgáselemek összekapcsolását
- a tér használatát és az abban való tájékozódást
- a helyszín fogalmát, jelentőségét
- a figyelemösszpontosítás fontosságát, alapvető technikáit

- a beszédtevékenység részeit (légzés, hangadás, kiejtés)
- rövidebb prózai mesék dramatikus feldolgozásának folyamatát
- a hang tulajdonságait (pl. mélység, magasság)
- a legfontosabb légző- és hangképző gyakorlatokat
- a ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatokat

Fejlessze a tanulók

- együttműködő képességét
- képzelőerejét
- mozgásos improvizációs képességét
- térbeli tájékozódását
- figyelem-összpontosító képességét
- megfigyelő képességét
- problémamegoldó képességét
- ritmusérzékét
- légzőkapacitását
- hangképzését
- artikulációs képességét

Ösztönözze a tanulókat

- maguk és környezetük egyre tudatosabb megfigyelésére
- a közlésformák egyre differenciáltabb alkalmazására
- társaikkal való együttműködésre
- gondolataik és érzelmeik pontos kifejezésére
- a csoporton belüli aktív és kezdeményező munkára
- kiscsoportokban önállóan végzett tevékenységre

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Összekapaszkodó, érintésére törekvő, érintés elől elhúzódó, a gimnasztika gyakorlatait játékos szituációba tevő gyakorlatok (pl. váll-, térdérintős játékok, nehezített speciális helyzetű fogók)
- Lazító és feszítő gyakorlatok
- Térformáló, térérzékelő játékok: játékos formában különböző térformák felvétele, formálása, kikerüléssel gyakorlatokban térérzék-fejlesztés körjátékok, lánc-típusú népi játékok
- Szabad mozgás zenére önállóan és a társakkal együttműködve

Beszédgyakorlatok

- Légző gyakorlatok
- A saját és a társak légzésének megfigyelése nyugalmi állapotban, tevékenység során (pl. tűzfűjás), beszéd közben; a tapasztalatok megfogalmazása
- Fúvójátékok (pl. lyukas kulcs, síp, szájharmonika fúvása) a kilégzés erejének és hosszának tanulmányozására; folyamatos és szaggatott fúvások
- Indirekt légző gyakorlatok (pl. „gumibaba” felfújása, leeresztése)
- Hanggyakorlatok
- A hangadás megfigyelése (ásítás, nevetés, lelkiállapotok, hangulatok tükröződése a hangban)
- A hang tulajdonságairól szerzett tapasztalatok megfogalmazása (magas–mély, halk hangos)
- Egymás hangjának felismerése, utánzása
- Hangkitalálás (a saját hangtól eltérő hangzások játékos próbálgatása)
- Szavak, rövid mondatpárok játékos variálása
- Játékos hangerő–gyakorlatok
- Artikulációs gyakorlatok
- A kiejtés, az artikulációs mozgások megfigyelése
- A beszédszervek mozgásának „ügyesítése” szavak, szólamok ismételt ejtésével
- Szájról olvasás – kezdetben hangok, majd szavak
- Szólancok pontos hangzó– és szóvégejtéssel
- Hangsúlygyakorlatok
- A szóhangsúly gyakorlása (az első szótag nyomatékos ejtésének gyakorlása egyre hosszabb szavakban)
- Az összetett szavak előtagjának és a teljes személynév első tagjának hangsúlya

Fantáziajátékok

- Elképzelt tárgyak, helyszínek, figurák részletes kigondolása csoportban
- A közösen kitalált figurák, helyszínek, tárgyak köré szervezett játék

Ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatok

- Játékos, mozgással és szöveggel összekapcsolt ritmikus koordinációs gyakorlatok (pl. versek, mondókák ütemezése tapssal, járással, mozgással különböző tempóban)
- Térkitöltő gyakorlatok
- Ritmikus, mozgással és szöveggel összekapcsolt számolós gyakorlatok
- Gyermekversek, mondókák ritmus– és mozgásváltással

Dramatikus játékok

- Mimetikus (egyéni és csoportos) improvizációk zenére
- Szituációs játékok pl. szó, mondat, helyszín megadásával

Komplex drámafoglalkozások

- Központi figura köré épülő dráma (hangaláfestés, szerep a falon, térképek és ábrák készítése, állókép, gyűlés, véletlenül meghallott beszélgetés, képaláírás, maszkok, beépített szereplő, gondolatkövetés konvenciók felhasználásával)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tér használatát és az abban való tájékozódást
- a helyszín fogalmát, jelentőségét
- a figyelemösszpontosítás fontosságát, alapvető technikáit
- a beszédtevékenység részeit (légzés, hangadás, kiejtés)
- a hang tulajdonságait (pl. mélység, magasság)
- a legfontosabb légző- és hangképző gyakorlatokat
- a ritmikus mozgással kombinált koncentrációs gyakorlatokat

Legyenek képesek

- egyszerű képzettársításra, annak játékbeli alkalmazására
- egyes érzelmi állapotok verbális és mozgásos kifejezésére
- a tanult mozgáselemek összekapcsolására
- az adott tér használatára és az abban való tájékozódásra
- a helyszín fogalmának alkalmazására, jelentőségének felismerésére
- a tanult beszédgyakorlatok tudatos alkalmazására
- tanári irányítás mellett zajló komplex dramatikus tevékenységben való részvételre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a figyelem-összpontosítás tudatos alkalmazását
- a megfigyelés és önmegfigyelés fontosságát
- a bizalomra épülő kapcsolatteremtés és kapcsolattartás szabályait
- a tiszta, érthető beszéd alapjait
- a történet, a jelenet, jelenet kezdete és vége, a főhős, a szereplők fogalmát
- a szereplők ábrázolását segítő egyes technikákat (pl. beszédstílus, testtartás)
- a beszédtevékenység részeinek egymásrautaltságát

- a feszítés–lazítás alapgyakorlatait
- a mimikai bemelegítés gyakorlatait

Fejlessze a tanulók

- figyelem–összpontosító képességét
- megfigyelő képességét
- együttműködő képességét
- verbális megnyilvánulásainak tisztaságát
- fogalmazási és kifejező képességét
- dramatizáló képességét
- rögtönzési képességét
- elméleti drámaelméleti tudását

Ösztönözze a tanulókat

- figyelmük tudatos összpontosítására
- a külvilág és önmaguk érzékeny megfigyelésére
- önálló és tudatos kapcsolatteremtésre
- a nemkívánatos viselkedésformák konstruktív visszajelzésére, megváltoztatására
- önálló verbális megnyilvánulásra
- pontos és kifejező szerepjátékra
- önálló dramatizálásra

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Gimnasztikus gyakorlatok játékos helyzetekben, nehezített járásmóddal, fordított testhelyzetben
- Indítás és megállás különböző tempóban, helyzetben, magasságban történő gyakorlása versenyjátékok segítségével (pl. tapsos fogó, csendkirály – típusú játékok)

Lazító gyakorlatok

- Feszítés–lazítás fekvő, állva, ülve
- Az arc ellazítása, „kirázása” kilégzés közben

Beszédgyakorlatok

Légző gyakorlatok

- A különböző légzéztípusok megfigyelése (váll, mellkas, rekesz)
- A célszerű beszédlegzés folyamatának ismertetése
- Saját légzés megfigyelése nyugalmi állapotban és beszéd közben
- Zörej nélküli belégzést követő kilégzés a laza testtónus megőrzése mellett

- Kapacitásnövelő gyakorlatok versekkel, mondókákkal a laza testtónus megtartása mellett (legfeljebb 40–50 szótag)
- Hanggyakorlatok
- Játékos hangerőpróbálgatás
- Hangok próbálgatása az erős érzelmi–indulati állapotok kifejezésére
- Artikulációs gyakorlatok
- Az áll nyitó mozdulatát megerősítő gyakorlatok
- Nyelvmozgást ügyesítő gyakorlatok
- Ritmus és tempógyakorlat
- Versek ütemezése kötött mozgással
- Hangsúly– és hanglejtésgyakorlatok
- Számnevek, évszámok hangsúlya
- A kijelentés hanglejtése

Koncentrációs gyakorlatok

- Játékok számokkal
- Kérdés–felelet típusú játékok
- Mozgáskoncentrációs játékok
- Kapcsolatteremtő és bizalomgyakorlatok
- Kapcsolatteremtés szemkontaktussal, érintéssel, kézfogással, hanggal
- Vakvezető játékok alapváltozatai

Improvizációs játékok

- Mimetikus improvizációk (mozdulatra, hangeffektusokra, tárgyakkal)
- Hétköznapi élethelyzetek felidézése mozgással és beszéddel
- Szituációs játékok (pl. befejezetlen történetre, képzőművészeti alkotások reprodukcióival, a szereplők jellegzetes vonásainak megadásával)
- Rövid történetek (ismert mesék) elmesélése zenére, kisebb csoportokban előkészített improvizációkkal
- Komplex drámafoglalkozások
- Reális (de eltávolított) szituációk kibontása drámán keresztül
- Csoportról szóló drámaóra (a jelmezöltés, befejezetlen anyagok, interjú, forró szék, szerepcsere, kiscsoportos improvizáció, mimes játék, az igazság pillanata, belső hangok, szertartás, vita konvenciók felhasználásával)
- Drámaelméleti alapok

- Verses mesék, mesék, elbeszélések szerkezetének érzékeltetése (történet, jelenet, jelenet kezdete és vége, főhős, szereplők, helyszín)

Követelmények

- A tanulók ismerjék
- a figyelem–összpontosítás tudatos alkalmazását
- a megfigyelés és önmegfigyelés fontosságát
- a bizalomra épülő kapcsolatteremtés és kapcsolattartás szabályait
- a tiszta, érthető beszéd alapjait
- a történet, a jelenet, jelenet kezdete és vége, a főhős, a szereplők fogalmát
- a szereplők ábrázolását segítő egyes technikákat (pl. beszédstílus, testtartás)
- a feszítés–lazítás alapgyakorlatait
- a mimikai bemelegítés gyakorlatait
- Legyenek képesek
- figyelmük tudatos összpontosítására
- társaik, önmaguk és a felnőtt világ érzékeny megfigyelésére
- a bizalom megélésére
- érzékeny kapcsolatteremtésre és a kapcsolat megtartására
- tiszta és kifejező verbális megnyilatkozásokra
- egy nagyobb lélegzetű vers vagy próza pontos, tiszta, érthető elmondására

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- az együttérző beleélés szükséges voltát
- a szavak nélküli közlések jelentőségét
- a nonverbális kommunikáció csatornák működését
- a kommunikációs jelek jelentéshordozó erejét
- a feszültség élményét és fogalmát
- az analógiás gondolkodás alapjait
- a karakter fogalmát
- a gyakran alkalmazott páros és kiscsoportos kooperációs játékokat

Fejlessze a tanulók

- légzéskapacitását
- térhez igazodó beszédét
- artikulációs képességét

- empátia képességét
- verbális és nonverbális kommunikációs képességét
- fantáziáját és kreativitását
- differenciált kifejezőképességét
- fogalmi gondolkodását
- kooperációs készségét

Ösztönözze a tanulókat

- elfogadó együttműködésre
- érzelmeik és szándékaik pontos kifejezésére
- a nonverbális kommunikációs jelek tudatos használatára
- a nonverbális kommunikációs jelek minél pontosabb értelmezésére

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Versenyjátékok, különböző típusú fogójátékok, nehezített fogó és üldözésszerű játékok a megfelelő intenzitású jelenlét megteremtésére és a feszültség elvezetésére
- Különböző tempójú, karakterű és funkciójú futástípusok
- Testrész-vezetésű futások, páros fogó, a vezetőt követő futás
- Lazító gyakorlatok
- Feszítés-lazítás testrészenként

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlat
- A be- és kilélegzett levegő mennyiségének fokozatos növelése a laza testtónus megtartása mellett kapacitásnövelés versekkel, mondókákkal (legfeljebb 50–60 szótag)
- Hanggyakorlatok
- A térhez igazodó hangrő gyakorlása
- Az emelt hangvétel gyakorlása a test megfelelő tónusának összehangolásával (pl. rikkancs, piaci árus, idegenvezető)
- Artikulációs gyakorlatok
- Nyelvtörő mondókák
- A hosszú magánhangzók pontos ejtésének gyakorlatai
- Szájról olvasási gyakorlatok (versek, verssorok)
- Ritmus és tempógyakorlat
- Ütemezés változó tempóban kitalált mozgássorral, tánccal, tapsjátékkal

- Hangsúly– és hanglejtésgyakorlat
- A kérdés hangsúlya kérdőszóval és anélkül
- A kérdés hanglejtése kérdőszóval és anélkül

Kapcsolatteremtő és kommunikációs játékok

- Az arc, tekintet, gesztusok kifejezőképességét fejlesztő játékok, gyakorlatok
- Érzelmi állapotok kifejezése testtartással, gesztusokkal
- Üzenetek (pl. utasítások, parancsok, kérések) küldése tekintettel és gesztusokkal

Fantáziajátékok

- Tárgyjátékok, tárgyak megszólaltatása, képzeletbeli tárgyak
- Képzelt lények megszemélyesítése, beszéltetése
- Belső képek megjelenítése mozgással és beszéddel

Improvizációs játékok

- Szituációs játékok vázlat megadásával
- Különböző karakterek megjelenítése páros vagy kiscsoportos improvizációkban
- Feszültségteli hétköznapi helyzetek megjelenítése és értelmezése
- Látott vagy hallott történetek feszültségteli jeleneteinek felidézése improvizációkban

Páros és kiscsoportos kooperációs játékok

- Tükörjátékok
- Távolságtartó játékok
- Szoborjátékok

Ön– és társismereti játékok

- Tulajdonságok megfogalmazásával járó játékok (apróhirdetés, tulajdonságok vására)
- Egyszerű visszajelzésekre építő játékok

Komplex drámafoglalkozások

- Erkölcsi dilemmákat vizsgáló drámaórák (pl. a szakértő köntösében, telefonbeszélgetés, az élet egy napja, fórum–színház, Hogyan történt? konvenciókkal)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az együttérző beleélés szükséges voltát
- a szavak nélküli közlések jelentőségét
- a nonverbális kommunikáció csatornák működését
- a kommunikációs jelek jelentéshordozó erejét
- az analógiás gondolkodás alapjait
- egyes karakterjellemzőket

- a gyakran alkalmazott páros és kiscsoportos kooperációs játékokat
- a belső feszültség élményét, szerepét a drámai történetekben

Legyenek képesek

- a szavak nélküli közlések különböző élethelyzetekben való felismerésére
- a nonverbális kommunikációs csatornák használatára
- aktív részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, komplex drámaórákban
- feszültségteremtő drámai jelenetek létrehozására
- beszédüket a térhez igazítani
- pontosan körülírt feladatok kiscsoportokban történő elvégzésére

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- az elemző gondolkodás lényegét, használatát
- különböző hétköznapi élethelyzetek és morális problémák dramatikus megjelenítésének egyes módjait
- a konfliktus és a feszültség fogalmát, különbözőségét
- a színpadi tér kreatív használatának alapjait
- az artikuláció ritmus– és tempóformáló szerepét
- az időmértékes versek ritmizálását
- a tagadás hangsúlyát
- az improvizáció szabályait
- a színpadi létezés alapszabályait
- a figyelem felkeltésének és megtartásának eljárásait

Fejlessze a tanulók

- légzéskapacitását
- kifejező beszédét
- testkontrollját
- elemző gondolkodási képességét
- szóbeli és nem szóbeli kifejezőképességét
- fogalmazási képességét
- helyzetfelismerési képességét
- problémamegoldó képességét

- együttműködési képességét
- megfigyelési képességét
- analógiás gondolkodását
- előadói képességét
- improvizációs képességét

Ösztönözze a tanulókat

- önmaguk és környezetük tudatos megfigyelésére
- kritikus és önkritikus gondolkodásra
- különböző élethelyzetek és morális problémák erőszakmentes kezelésére
- beszédük és mozdulataik koordinált és kifejező használatára
- a különböző közlésformák differenciált alkalmazására
- egy–egy életkoruknak megfelelő rövid vers vagy prózai mű részletének bemutatására
- a munkaforma önálló megválasztásra egy–egy probléma feldolgozása során
- életkoruknak megfelelő rangos színházi előadások, színházi nevelési programok, filmek megtekintésére és a látottak közös feldolgozására a dráma eszközeivel

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Futásos és kikerüléssel gyakorlatok: ritmus és irányváltásos futások (szituációval), testrész–vezetéssel futások
- Egyensúly–játékok: toló és húzó mozdulatok játékos formában
- Lazítógyakorlat
- Feszítés–lazítás testrészenként

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- Légzéskapacitás növelése a laza testtónus megtartása mellett (legfeljebb 60–70 szótag)
- Hanggyakorlatok
- Hangkitalálás
- Artikulációs gyakorlatok
- Nyelvtörők, versek pontos, pergő kiejtéssel
- Magánhangzók gyakorlatai (különös figyelemmel az időtartamra)
- Szinkronizálási (leolvasási) gyakorlatok versekkel
- Ritmus– és tempógyakorlat
- Időmértékes versek ritmizálása

- Hangsúlygyakorlat
- A tagadás hangsúlyai

Bizalomgyakorlatok

- Vakvezetési gyakorlatok

Improvizációs játékok

- Rögtönzések életkori témákra
- Hétköznapi szituációkat feldolgozó páros rögtönzések
- Rögtönzések közmondásokra
- Rögtönzések megadott konfliktusra
- Rögtönzések megadott témára
- Rövid monológok különböző élethelyzetekben

Komplex drámafoglalkozások

- Erkölcsi, életkori és társadalmi problémák feldolgozása drámával
- Ismert történetek, regények részleteinek feldolgozása drámán keresztül (pl. riportkészítés, montázs, újrarájátszás, stílusváltás, analógia, mélyítés konvenciók által)

Színjátékos gyakorlatok

- A színpadi létezés alapszabályai
- Rövid vers vagy prózai mű részletének önálló előadása
- Rögzített kiscsoportos improvizációk nézők előtt
- A figyelem felkeltése és megtartása

Követelmények

A tanulók ismerjék

- különböző hétköznapi élethelyzetek és morális problémák dramatikus megjelenítésének egyes módjait
- a konfliktus és a feszültség fogalmát, különbözőségét
- a színpadi tér kreatív használatának alapjait
- az időmértékes versek ritmizálását
- a tagadás hangsúlyát
- az improvizáció szabályait
- a színpadi létezés alapszabályait
- a figyelem felkeltésének és megtartásának eljárásait

Legyenek képesek

- mozgásuk, testtartásuk kontrollálására a csoportos gyakorlatok során

- véleményalkotásra a látott színművek, filmek és improvizációk elemző megbeszélésekor
- kifejező szóbeli és mozgásos megnyilvánulásokra
- különböző élethelyzetek kritikus és önkritikus elemzésére
- részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, tanítási drámákban
- konfliktushelyzetek erőszakmentes megoldására
- a tér tudatos használatára
- a ritmus és tempó tudatos alkalmazására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a bizalom fontosságát
- a legfontosabb bizalomgyakorlatokat
- a kontraszt fogalmát, tudatos, jelentést hangsúlyozó és jelentésteremtő használatát
- a beszédszervek tudatos, célszerű és pontos használatának fontosságát
- a drámák alapvető munkaformáit

Fejlessze a tanulók

- megismerő, önmegismerő képességét
- önfegyelmét, színpadi fegyelmét
- asszociációs képességét
- konstruktivitását
- elemző gondolkodási képességét
- kritikai és önkritikai képességét
- előadói képességeit
- improvizációs képességét
- problémamegoldó képességét
- együttműködési képességét
- analógiás gondolkodását
- előadói képességét
- improvizációs képességét

Ösztönözze a tanulókat

- önálló döntéshozatalra

- hiteles és őszinte színpadi jelenlétre
- előrevivő, építő gondolkodásra
- a feszültségteli helyzetek, konfliktusok elemzésére, a konfliktusokkal való szembenézésre
- más csoportok munkájának beható megismerésére
- színházi és mozgásszínházi előadások megtekintésére
- színházi előadásokat bemutató tévéfelvételek, videofilmek, dokumentumfilmek megtekintésére

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Egyensúlygyakorlatok
- Vezetékes gyakorlatok
- Forgás, gurulás, támaszhelyzetek talajon

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- Nyelvtörő mondókák légzésszabályozással
- Hanggyakorlat
- Erős érzelmek, indulatok hangjának próbálgatása versekkel
- Artikulációs gyakorlat
- Szinkronizálás
- Rítmus– és tempógyakorlat
- Az időmértékes versek gyakorlása tetszőleges ritmuskísérettel
- Hangsúly– és hanglejtésgyakorlat
- Számnevek, évszámok, összetett szavak, nevek, ikerszavak hangsúlya
- Az összetett mondatok hangsúly– és hanglejtés–variációi

Fantáziajátékok

- Irodalmi művek „új címe”
- Képzőművészeti alkotások „előzménye”
- Kevéssé ismert irodalmi művek befejezése, folytatása
- Tárgyak nem rendeltetésszerű alkalmazása

Bizalomgyakorlatok

- Dőléses, billenéses gyakorlatok

Improvizációs gyakorlatok

- Verseks indulati tartalmaira épülő improvizációk

- Versek által keltett hangulatokra épülő improvizációk
- Mozgáselemekből építkező improvizációk
- Rögtönzés zenei effektek beépítésével
- Rögtönzések szimbólumok, ellentétek megadásával
- Etűdök (indulatok, hangulatok, érzelmek megadásával)

Komplex drámafoglalkozások

- Erkölcsi, életkori és társadalmi problémák feldolgozása drámával
- Ismert történetek, regények részleteinek feldolgozása drámán keresztül (az eddig tanult konvenciók alkalmazásával)

Ön– és társismereti játékok

- Vélemények közlését és fogadását lehetővé tévő szabályjátékok (pl. mi lenne, ha?, telefon, ilyennek látlak)

Színjátékos gyakorlatok

- Rövid monológ önálló előadása
- Rögzített páros improvizációk nézők előtt
- Kapcsolattartás a partnerrel

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a legfontosabb bizalomgyakorlatokat
- a kontraszt fogalmát
- a beszédszervek tudatos, célszerű és pontos használatának fontosságát
- a drámák alapvető munkaformáit

Legyenek képesek

- ellentétek tudatos, jelentést hangsúlyozó és jelentésteremtő alkalmazására
- egy–egy drámai szöveg mozgásban és szóban való megjelenítésére
- a beszéd folyamat részeinek tudatos irányítására
- bonyolultabb feladatok kiscsoportokban történő elvégzésére
- a munka eredményének bemutatására
- véleményalkotásra a látott színművek, filmek és improvizációk elemző megbeszélésekor
- kifejező szóbeli és mozgásos megnyilvánulásokra
- részvételre különböző élethelyzeteket feldolgozó improvizációkban, tanítási drámákban
- a tér tudatos használatára

- a ritmus és tempó tudatos alkalmazására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- különböző színházi terek jellemzőit
- a dobozszínházi tér hangsúlyos pontjait és irányait
- a színházi formanyelv alapelemeinek alkalmazását egy adott drámai szöveg megközelítésében
- a tanult drámai konvenciók alkalmazási lehetőségeit a szerepépítés folyamatában
- a mindennapi és a színpadi beszéd különbségeit
- a különböző szerkezetű tanítási drámák lényeges jegyeit
- az alárendelő mondatok hangsúlyozását, hanglejtését
- a „félre” és a monológ technikai alapjait

Fejlessze a tanulók

- színházi fogékonyságát
- kritikai és önkritikai képességét
- más művészetek iránti fogékonyságát
- önállóságát, magabiztosságát

Ösztönözze a tanulókat

- az előző évek során tapasztaltak, tanultak alkalmazására
- kísérletezésre, rugalmas gondolkodásra
- konstruktív együttműködésre
- drámai művek olvasására
- színházzal rokon művészeti tevékenységek megismerésére, gyakorlására
- önálló, magabiztos megnyilvánulásra
- más, hasonló művészeti tevékenységet folytató csoportok tevékenységének megismerésére
- őszinte, építő szándékú kritikai megnyilvánulásokra
- nyilvánosság előtti fellépésre

Tananyag

Mozgásgyakorlatok

- Lassított mozgás (különböző helyzetekben)
- A mozdulat megállítására vonatkozó gyakorlatok

Beszédgyakorlatok

- Légzőgyakorlatok
- Koncentrációs légzőgyakorlatok mozgás közben
- Hanggyakorlatok
- Szöveges hangerő–gyakorlatok
- Életkorok hangadási karakterének tanulmányozása, próbálgatása
- Artikulációs gyakorlatok
- Pontos, laza pergő artikuláció járás, mozgás, fizikai terhelés közben
- Egymás artikulációjának megfigyelése, utánzása
- Ritmus– és tempógyakorlatok
- Ritmusgyakorlatok tempóváltással
- Hangsúly–, hanglejtésgyakorlatok
- Az alárendelő mondatok hangsúly– és hanglejtés variációi

Színházi alapismeretek

- Színházi térformák (pl. dobozszínház, körszínház)
- Mozgás a dobozszínház terében (a tér hangsúlyos pontjai és irányai)
- A „félre” technikája
- Monológ

Színjátékos gyakorlatok

- Különböző drámai konvenciók (pl. állókép, gondolatkövetés) alkalmazása az improvizációk és egy adott színdarab megjelenítésének előkészítésében
- Különböző drámai konvenciók (pl. belső hangok, „forró szék”) alkalmazása a szerepépítés folyamatában
- Rögtönzések érzelmi állapotok, színjátékos stílusok, szöveg megadásával
- Rögtönzések drámarészletek alapján, a mögöttes tartalmának és a szereplők érzelmi állapotának kibontásával

Felkészülés a vizsgára

- Improvizációk létrehozása és javítása tanári segítséggel
- Jelenet létrehozása és javítása tanári segítséggel vagy

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a különböző színházi terek jellemzőit
- a dobozszínházi tér hangsúlyos pontjait és irányait
- a tanult drámai konvenciók alkalmazási lehetőségeit a szerepépítés folyamatában

- a mindennapi és a színpadi beszéd különbségeit
- a különböző szerkezetű tanítási drámák lényeges jegyeit
- az alárendelő mondatok hangsúlyozását, hanglejtését
- a „félre” és a monológ technikai alapjait
- az előző évek tapasztalatainak alkalmazási, hasznosítási lehetőségét
- a fejlesztő és szinten tartó beszédes játékokat, beszédgyakorlatokat

Legyenek képesek

- alkotó és eredeti módon hasznosítani az előző évek tapasztalatait
- munkaformát választani az adott gondolat, érzelem kifejezése érdekében
- a munkaformák alkalmazására egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében
- a munkaformák tudatos alkalmazására egy komplex drámafoglalkozás során
- részvételre egy adott mű színpadi feldolgozásának előkészítésében
- a helyes színpadi beszédre dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt
- az alapfokon elsajátított képességeiknek megfelelő improvizációban, jelenetben vagy színházi előadásban való közreműködésr
-

7.1.4.1. Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- saját teste lehetőségeit, illetve érzékszervei hatékonyságát
- a különböző verbális és gesztusnyelvi megnyilatkozásokat, illetve saját eszköztára ez irányú fejlettségének mértékét
- a különböző, szerepjátékokban alkalmazható mozgásformákat, illetve saját eszköztára ez irányú fejlettségének mértékét
- az empátiás képesség szerepét társas helyzetekben, kortársaival és másokkal való kapcsolatában
- a kreatív dramatizálás alapvető eszköztárát, a dramatizálás egyes lépéseit
- a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazásának lehetőségeit saját ötletei, gondolatai kidolgozásában, illetve egy kötött drámai szöveg megjelenítésének előkészítésében
- azokat a dramatikus technikákat valamint a társzművészetek alapvető kifejezőeszközeit, amelyek a körülöttük lévő világról való gondolkodásban, véleményalkotásban, s azok kommunikációjában segítséget nyújtanak

Legyenek képesek

- figyelme tudatos összpontosítására, fegyelmezett feladatvégzésre
- társai, önmaga és a felnőtt világ érzékeny megfigyelésére
- a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatos használatára
- a bizalom átélésére, az empátiás képesség működtetésére társas helyzetekben
- személyes élményei felszínre hozására és a szerepjátékokban való alkalmazására
- drámában és színjátékokban a szerepnek és a helyzetnek megfelelő kapcsolatteremtésre
- pontos és érzékletes szerepjátékokra társaival és egyénileg
- a dramatizálás alapvető eszköztárának önálló alkalmazására, kreatív dramatizálásra
- saját teste, mozgásai, illetve a tér és a térben mozgó társak differenciált és pontos érzékelésére, a tér kreatív használatára
- a megismert munkaformák tudatos és kreatív alkalmazására saját ötletei, gondolatai kidolgozásában, illetve egy kötött drámai – szöveg megjelenítésének előkészítésében
- társadalmi, életkori és erkölcsi problémákról szóló drámajátékokban való aktív közreműködésre, valamint a problémák életkorának megfelelő szintű vizsgálatára és megfogalmazására

7.1.5 Beszéd és vers

A beszéd és vers tantárgy tanításának célja, hogy hozzásegítse a tanulókat beszédük oldottá, természetessé válásához és maradásához, dramatikus és színpadi munkájukban egyaránt – az adottságaiknak és a képességeiknek megfelelő szinten – könnyen érthetővé és élvezhetővé fejlesztéséhez. A tantárgy ugyanakkor keltse fel az érdeklődést a tudatos beszédművelés, valamint a vers- és prózamondás, mint önálló pódiumi műfaj iránt.

A tantárgy feladata, hogy a tanulók a különböző képességfejlesztő gyakorlatokon, játékos feladatokon, szövegelemzéseken és memoritereken keresztül váljanak képessé a magyar nyelv magas szintű, tudatos használatára, az irodalmi műalkotások értő befogadására és értelmezésére, jussanak el a lírai és prózai szövegek interpretálásának magas színvonaláig. A tantárggyal való ismerkedés során erősödjön befogadói és előadói attitűdjük, váljanak képessé a verskultúra ápolására.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a beszédfolyamat eseményeit (légzés, hangadás, kiejtés)

- a vers zenei–ritmikai jellemzőit

Fejlessze a tanulók

- hallási figyelmét
- megfigyelőképességét
- ritmusérzékét
- a csoportos munkára való készségét

Ösztönözze a tanulókat

- képességeik megismerésére
- megfigyeléseik megfogalmazására
- versolvasásra, fantáziájuk, asszociációs képességeik felszabadítására
- csoportos versjátékokra

Tananyag

Lazítógyakorlat

- Lazítás–feszítés

Légzőgyakorlat

- A légutak és a légzés folyamatának megfigyelése
- Légzőgyakorlatok hangokkal
- Szabályozott légzés egyszerű szólamokkal, mondókákkal
- Fúvójátékok folyamatosan, szaggatottan, lágyan, erősen

Hanggyakorlatok

- Játékos hangutánzás (állatok, gépek, tárgyak) magassági és dinamikai váltásokkal)

Hallásgyakorlat

- Egymás hangjának felismerése
- A környezet hangjainak megfigyelése

Artikulációs gyakorlatok

- Beszédmozgás–ügyesítés szavakkal, szólamokkal, nyelvtörő mondókákkal
- Szájról olvasás – hangok

Ritmus– és tempógyakorlatok

- Versek ütemezése tapssal, járással, ütőhangszerekkel
- Kis vers–zenei kompozíciók készítése közmondásokból, ritmikus szólásokból

Hangsúlygyakorlat

- A szóhangsúly
- Szövegek memoriterként való rögzítése
- A közös szövegtanulás (mondókák, ritmikus gyermekversek, párbeszédese versek)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az egyszerű mozgásügyesítő gyakorlatokat
- artikulációs és ritmusgyakorlatokat
- az általában érvényes hangsúly-szabályokat

Legyenek képesek

- figyelmüket a saját beszédükre irányítani
- a szöveg zenei–ritmikai elemeinek kiemelésére
- csoportos ritmusjátékokra
- csoportban történő vers–előadásra

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a célszerű beszédlégzés folyamatát és egyszerű gyakorlatait
- a hétköznapi beszéd stílussteremtő erejét
- a vershelyzetek felismerésének lehetőségeit
- az egyszerűbb képek, hangulatok kibontásának lehetőségeit
- a mimika és a testbeszéd szerepének jelentőségét

Fejlessze a tanulók

- hangszínnel való bánásának képességét
- szabad asszociációs készségét
- hanggal történő karakterábrázoló képességét

Ösztönözze a tanulókat

- a saját és mások beszédének megfigyelésére
- különböző hangulatú szövegekkel való munkára
- kifejezőeszközök bővítésére

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Légzéstípusok ismertetése, megfigyelése
- A célszerű beszédlégzés folyamatának ismertetése és egyszerű gyakorlatai

Hanggyakorlatok

- Hangkitaláló játékok (pl. állatok, mesefigurák, tárgyak elképzelt beszéde)
- Személyek és hangulatok megszólaltatása (hangszín-játék)

- A természetes alaphang gyakorlatai mindennapi szólamokkal, vesszorokkal

Artikulációs gyakorlatok

- Ajak és áll gyakorlatok
- A magánhangzók gyakorlatai
- A szóvégejtés játékos gyakorlatai

Ritmus és tempógyakorlatok

- Versek, mondókák ütemezése kötött mozgással
- Versek, mondókák lassuló és gyorsuló tempóban egyaránt, hangerőváltásokkal

Hangsúlygyakorlatok

- Az állítás (kijelentés) hangsúlya
- Ereszkedő beszéddallam
- Számnevek, évszámok hangsúlya
- A név hangsúlyai
- A név a cím, és a szöveg kapcsolata szöveggel való munkák
- Játék a szöveggel (ismert gyerekdalokkal, versekkel)
- Képek felismerése, szétválasztása, saját szavakkal történő leírása
- A hangulatváltó-pontok tudatosítása
- Hangkulissza készítése szabad asszociációkkal
- Mozgás-improvizáció a szövegre (szöveg nélkül)
- Szöveg és mozgás összekapcsolása

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Rövidebb szövegek kiválasztása, bemutatása a gyerekirodalom klasszikusaitól,– az egyéni választások szabadságával

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a természetes és a szerep-beszédhang jellemzőit
- a vers képekre tagolásának módjait az artikuláció ritmus- és tempóformáló szerepét

Legyenek képesek

- légzésük egyszerű szabályozására
- különféle hangszínekkel karakterek és hangulatok megjelenítésére
- egyszerűbb költői képek felismerésére és kibontására
- a szövegek tartalmának kifejtésére
- a szöveg memoriterként való rögzítésére

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a természetes beszédhang tulajdonságait
- a hétköznapi beszéd stílussteremtő erejét
- a saját középhang megtalálásának módjait
- a meseszöveg alapvetéseit
- a mesék, verses mesék, kisprózák illetve a prózaversek előadói különbségeit

Fejlessze a tanulók

- koncentrációs képességét
- artikulációs ügyességét és pontosságát
- a belső képek előhívását
- a történetmeséléshez szükséges készségeket

Ösztönözze a tanulókat

- az otthoni gyakorlásra
- saját élményeik szabatos megfogalmazására
- mese és novella olvasására
- eredményeik bemutatására
- mesélésre, nagy mesemondó egyéniségek lemezeinek vagy előadásainak meghallgatására

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Kapacitásnövelő légzőgyakorlatok zaj és látvány (vállemelés) nélkül
- Légzésszabályozó gyakorlatok

Hanggyakorlatok

- A mellkasi rezonancia megerősítése
- Mondókák mellhangon és fejhangon
- A közép hangsáv felismertetése
- Hangelőrehozó gyakorlatok

Artikulációs gyakorlatok

- A zárhangok gyakorlatai, kettőzésük technikája
- A hosszú magánhangzók ejtésének gyakorlatai
- Szájról olvasás (ismert verssorok, mondókák)

Ritmusgyakorlatok

- Ütemezés kitalált mozgással
- Időmérték – ütemhangsúly (támaszkodni a ritmusra, ellene dolgozni...)
- Ritmus a prózában
- A tagolás módozatai

Hangsúly–gyakorlatok

- A kérdés hangsúlya és hanglejtése kérdőszóval és anélkül
- Közbevetések
- A mesélő és a beszélő elkülönítése
- Értelmi és érzelmi hangsúlyok
- Felkiáltások, óhajtások, jelző és jelzett szó kapcsolata

A szöveggel való munkák

- Közös mese–költés (pl. egyszerű láncmese vagy ismeretlen történetek végének kitalálása, nem várt fordulat beiktatása)
- Így mesélte anyukám – kedves mesék után–mondása
- Saját élményű történetek és viccek mesélése
- Mesélési technikák felismerése
- Közös mesemondás, dramatizálással
- A szereplők elkülönítése, megszólaltatása
- Nonverbális kommunikáció, mimika, testbeszéd

Mesehallgatás, meseolvasás

- Mesemondókkal való ismerkedés, előadás, hangos–könyv vagy mese–lemez segítségével
- Régi és új „mesék” olvasása (népmesék, majd rövid műmesék)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a kérdés, felkiáltás, közbevetés helyes dallamvonalát
- a szereplők elkülönítésének néhány variációját
- az alapvető testbeszéd–formákat

Legyenek képesek

- széles hangterjedelemben, játékosan és könnyedén mondani szöveget
- rövid történetek, mesék értelmezésére, élményszerű felépítésére, közönség előtti önálló előadására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a koncentráció szerepét a beszédben
- a vers–kommunikáció fogalmát
- a művek befogadásának, értelmezésének és közvetítésének lehetőségeit
- a versmondó versenyek mibenlétét, és az azokon való részvétel ismérveit
- a balladamondás sajátosságait

Fejlessze a tanulók

- ritmusérzékét
- kommunikációját
- a személyes közlés és a saját gesztusrendszer tudatosítását
- képi fantáziáját
- előadói technikai tudását

Ösztönözze a tanulók

- eleven hanghasználatát
- produktív fantáziáinak előhívását
- önálló szövegválasztását
- „házi” vers– és prózamondó alkalmainak szervezését
- önálló véleménynyilvánítását

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Szöveges gyakorlatok mozgás közben
- A lopott (pót) levegővétel technikája

Hanggyakorlatok

- A mellkasi rezonancia megerősítése
- Skálázás szavakkal, verssorokkal, legfeljebb egy oktáv terjedelemben

Artikulációs gyakorlatok

- A j–l–r hangok gyakorlatai
- Az artikulációs hibák fölismerése hallás útján
- „Szinkron–játék” (szájról olvasás) versekkel

Ritmusgyakorlatok

- Időmértékes versek ritmizálása
- Játék a magyaros versformákkal

Hangsúlygyakorlatok

- A tagadás hangsúlya

Szöveggel való munka:

- Változatos hangulatok, érzelmek megmutatása (kreatív hangfestés)
- Vershelyzetek, szituációk – helyzetdalokban, zsánerképekben
- Lírai dalok – hangszín, hangulat, érzelem, tempó
- Ismerkedés a balladákkal – sűrített érzelmek, feszültségek megjelenítése

Szövegek memoritereként való rögzítése

- Választott nép- vagy vígballada
- Kisprózák (műmesék, novellák)
- Vidám, rövid időmértékes versek

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a légzés szövegtagoló szerepét
- beszédhibáik korrekciós lehetőségeit, a kreatív hangfestés eszközeit
- a hangszín szerepét a hangulatteremtésben
- a pódiumi kiállítás, megszólalás alapvető ismérveit

Legyenek képesek

- légzésük tudatos irányítására
- oldott, természetes középhangjuk használatára
- saját kiejtésük megfigyelésére és elemzésére
- különböző ritmusú lírai művek érzékletes megszólaltatására
- felépített produkciók bemutatására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a hallás és beszédállapot kapcsolatát
- a gyakran hallható beszédhibákat, és azok korrekciós lehetőségeit
- az érzelmek, indulatok hangsúlymódosító szerepét
- a verselemzés előadói központú megközelítését

Fejlessze a tanulók

- hallásfigyelmét, hallási megkülönböztető képességét
- képzelőerejét
- érzelmi intelligenciáját
- empátikus és műértelmező képességeit

Ösztönözze a tanulókat

- a gesztusok és a mimika természetes használatára
- a versek saját élményű megfogalmazásának közelítésére
- önálló választású szövegek megformálására
- csoportos versműsorokban való részvételre

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Fizikai terheléssel
- Koncentrációs légzőgyakorlatok
- Nyelvtörők légzésszabályozással

Hanggyakorlatok

- A térhez igazodó középhang gyakorlatai
- Indulati fokozás–csillapítás egyszerű szólamokkal

Artikulációs gyakorlatok

- Nyelvtörők a sziszegő és a susogó hangok gyakorlására
- A gyakran előforduló beszédhibák egyszerű korrekciós gyakorlatai

Ritmusgyakorlatok

- Időmértékes versek tetszőleges és kötött ritmuskíséréssel

Hangsúly és hanglejtésgyakorlatok

- Mondatok hangsúly–variációi
- Az indulat és érzelem hangsúlyai

Szöveggel való munka:

- Tartalom és forma; gondolati ívek
- Személyes közelítés a szöveghez
- A szöveg és a testbeszéd egymásra hatása
- A megszemélyesítések játéka (párbeszédes versek)
- Ismerkedés a szónoki beszéd alapjaival – az érvelés tagolási technikái
- Erő, dinamika, gondolat a szövegben
- Elbeszélő költemények – (narrátor, több szereplő...)
- Rövid, ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Az irodalomórai kötelezők előadói feldolgozása
- Válogatás, önálló választás alapján, a kortárs irodalomból

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a szövegelemzés előadói szempontú alapfolyamatát
- a művészi előadás gondolati (érzelmi) és beszédtechnikai feltételeit
- a hangsúly és érzelmi többletek jelentés–módosító szerepét

Legyenek képesek

- alkalmazkodni a térhez
- megfelelő hangerővel, tartósan, érthetően szöveget mondani
- a verbális, vokális és nonverbális kommunikációs csatornák tudatos használatára

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a beszédtechnikai váltások szerepét
- a leíró költészet és a gondolati líra sajátosságait, előadói követelményeit

Fejlessze a tanulók

- figyelemmegosztó képességét
- esztétikai érzékenységét
- képközvetítési készségeit

Ösztönözze a tanulókat

- hang adottságaik eleven használatára
- önismeretük pontosítására
- saját közlésvagyuknak megfelelő szövegek kiválasztására, tolmácsolására
- csoportos és egyéni előadói munkára
- ünnepi műsorok szerkesztésében való kreatív részvételre
- az irodalmi előadó–művészet fórumainak megismerésére

Tananyag

Légzőgyakorlatok

- Koncentrációs légzőgyakorlatok mozgás közben

Hanggyakorlatok

- Szöveges hangerőgyakorlatok: a középhangerő, az erős és az intim hangvétel
- Szöveges hangmagasság gyakorlatok legfeljebb egy oktáv terjedelemben

Artikulációs gyakorlatok

- Pontos, pergő tempójú szöveges gyakorlatok mozgás és fizikai terhelés közben

Ritmus és tempógyakorlatok

- Időmértékes szövegek gyakorlatai tempóváltásokkal

Hangsúly és hanglejtésgyakorlatok

- Összetett mondatok hanglejtése
- A „lebegő” szólamvég

Szöveggel való munka

- Gondolati és leíró versek színei
- Hangszín-váltások, hangerő, tempó, ritmus
- Érzelmek – átélés, és/vagy közvetítés
- Instrukció-adás (pl. egymás versmondásának megfigyelése, értékelése, a véleménynyilvánítás mikéntje)
- Saját élmény keresés a versekben
- Ismeretlen szövegek első olvasatú, értelmezett, kifejező felolvasása
- Ünnepi műsorok szerkesztési gyakorlata (szövegek és zenék gyűjtése, válogatása)

Szövegek memoriterként való rögzítése

- Az iskolai kötelezőkön túli önálló választások
- Műballadák

Követelmények

A tanulók ismerjék

- az írásjelek megszólaltatásának lehetőségeit
- a kifejező beszéd lehetőségeit és hatáselemeit
- saját előadói lehetőségeiket és korlátaikat

Legyenek képesek

- figyelmük megosztására
- érzelmeik kondicionálására
- fantáziájuk és előadókészségük felszabadítására
- ismeretlen szövegek értelmezett felolvasására
- önmaguk és egymás teljesítményének többirányú értékelésére

7.1.5.1 Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a lazító és koncentrációs játékokat és gyakorlatokat
- a fejlesztő és kondicionáló beszédtechnikai játékokat, gyakorlatokat
- az általában érvényes hangsúly-szabályokat
- az artikuláció ritmus- és tempóformáló szerepét
- a szövegválasztás alapvető kritériumait

- a lírai és az epikus művek előadásmódja közötti különbségeket
- a testbeszéd jeleit
- a pódiumi szereplés alapvető követelményeit
- saját előadói lehetőségeiket és korlátaikat
- a szövegelemzés előadói szempontú alapfolyamatát

Legyenek képesek

- a beszédfolyamat részeinek és egészének tudatos irányítására az adottságaiknak legjobban megfelelő beszédállapot elérése érdekében
- hallás alapján fölismerni a követendő és az elvetendő beszédpéldát
- a fejlesztő és a korrekciós gyakorlatok alkalmazására beszédükben
- a szövegek zenei elemeinek kiemelésére, a ritmus és a vers gondolati összefüggésének felismerésére
- a szövegek tartalmának értelmezésére, memoriterként való rögzítésére
- mesék és versek, prózai szövegek önálló vagy csoportban történő előadására
- önmaguk és társaik teljesítményének értékelésére
- a kommunikációs csatornák eleven használatára

7.1.6. Mozgás és tánc

A tantárgy célja a tanulók testtudatának kialakítása és fejlesztése, a mozgással történő önkifejezés fejlesztése, a testbeszéd, mint nyelv tanulmányozása, az alapvető mozgástechnikai elemek megismertetése és elsajátíttatása. A folyamatos fejlesztés eredményeképpen a tanulók legyenek képesek színházi helyzetekben megvalósuló, mozgásra, táncra épülő feladatok ellátására.

A tantárgy feladata elérni, hogy a tanulók megtapasztalhassák egyéni vagy csoportos mozgásokra, illetve táncra épülő gyakorlatok elvégzésével fizikai jelenlétük lehetőségeit, a mozgásban fellelhető szabadságérzetet, a test alkalmassá tételét különböző érzelmi állapotok és helyzetek megjelenítésére.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a mozdulat indításának, megállításának lehetőségeit
- a futásos és térérzékelő gyakorlatok és játékok típusait
- a verseny-, illetve körjátékok különböző fajtáit

Fejlessze a tanulók

- mozgásintenzitását
- mozgáskoordinációját
- koncentrációját

Ösztönözze a tanulókat

- önmaguk testének megismerésére
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- a mozgás örömeinek megtapasztalására
- a kis- és nagyobb csoportban végzett játékokban való részvételre
- a játékokban rejlő kreativitás kibontására

Tananyag

Indítás–megállítási gyakorlatok

- Az indítás és megállás különböző tempóban, helyzetben, magasságban történő gyakorlása versenyjátékok, illetve szituációs játékok segítségével (pl. tapsos fogó, csendkirály típusú játékok, a kettős körben történő páros fogók)

Versenyjátékok, különböző típusú fogó játékok

- Nehezített fogó és üldözéssel járó játékok, gyermekjátékok nehezített változatai (térbeli, szabálybeli átalakítással) a megfelelő intenzitású jelenlét megteremtésére

Speciális futásos és kikerüléssel járó gyakorlatok

- Hosszabb távú, ritmus és irányváltásos futások, erdő (álló társak között) és testrészvezetéses (pl. egyik, majd másik kar, mellkas, fej) futások

Egyensúly játékok

- Toló és húzó mozdulatok játékos formában (pl. „bogozó”, sószásokat cipelő, Gólya viszi...), ilyen játékhelyzeteket tartalmazó gyakorlatok

Népi játék, tánc

- Körjátékok, ügyességi játékok: különböző fogócskák (terpesz-, fészek-, láncfogók), ritmusjátékok (egyenletes lüktetés erősítése, tempótartási gyakorlatok), egyszerű ugrásgyakorlatok ugrós zenére, különböző támaszhelyzetekben

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a versenyjátékok szabályrendszerét
- a gyakorlatok megértéséhez szükséges szakszavakat

Legyenek képesek

- a megismert játékok szabályszerű elvégzésére
- csoportos feladatokban való részvételre

- az egyensúlyra és irányváltásra épülő feladatok pontos elvégzésére

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a bemelegítéshez szükséges játékformákat
- a dinamikus elmozdulásban rejlő lehetőségeket
- a gyakorlatok egymásra épülésének lehetőségeit
- népi játékok, illetve lánc- és körjátékok egyes fajtáit, az ugrós táncok alaptechnikáit

Fejlessze a tanulók

- mozgáskoordinációs készségét
- koncentrációs készségét
- fizikai képességeit–kondícióját, rugalmasságát

Ösztönözze a tanulókat

- a csoportos feladatokban való koncentrált részvételre
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- partnerekkel való együttműködésre
- kis csoportokban történő tevékenységre
- a kreatív képességek kibontakoztatására
- a közös játék örömeinek megtapasztalására, felismerésére, tudatosítására

Tananyag

Bemelegítő játékok

- Összekapaszkodó, egymás elérésére törekvő, érintés elől elhúzódó, a gimnasztika gyakorlatait játékos szituációba tevő gyakorlatok
- Futásos gyakorlatok
- A bemelegítés szempontjából meghatározó gyakorlatok szituációs formában, különböző tempójú, karakterű és funkciójú futástípusok használatával
- Egyensúly- és vezetékes gyakorlatok
- Egyensúlygyakorlatok támasz- és fogásos helyzetekben, vezetékes gyakorlatok kéz, fej, valamint fogásváltásos irányítással

Népi játék, tánc

- Utánzó (pl. állatutánzó) játékok, párválasztó-játékok, népi gyermekjátékok, lánc és körformák a táncban; ugrós táncok alaptechnikái; csoportosan a közösségi táncélmény megszerzése (pl. ugrós táncok alapmotívumaival, cifrák, lengetők)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a csoportos futás-, egyensúly- és bizalomgyakorlatok szabályait
- a népi gyermekjátékok menetét

Legyenek képesek

- a megismert játékok szabályszerű elvégzésére
- a dinamikus, irányváltásos feladatokban való részvételre
- az egyensúly gyakorlatok koordinált elvégzésér
-

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a talajfogás különböző módoszatait
- a bizalomgyakorlatokban való részvétel szabályait és lehetőségeit
- a testközéppont használatának, a mozgás azon keresztül való vezetésének lehetőségeit
- a gyakorlatok egymásra épülésének különböző lehetőségeit
- ugrós táncok motívumfűzéseinek lehetőségeit

Fejlessze

- a tanulók biztonságát a talajfogás, eséstechnika, illetve a négy végtag egyenlő értékű használatát kívánó gyakorlatok végzése során
- Ösztönözze a tanulókat
- a csoportos feladatokban való koncentrált részvételre
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- a mozgásból fakadó élmény megtapasztalására

Tananyag

Bemelegítő játékok

- A gimnasztika életkornak megfelelő gyakorlatait játékos szituációba tevő gyakorlatok

Futásos gyakorlatok

- Szituációs formában különböző tempójú, karakterű és funkciójú futástípusok használatával; testrészes vezetések futások, páros fogó, vezetőt követő, ún. kígyózó futás

Állatmozgások, középmagasságú mozgások

- Különböző mozgáskarakterek elsajátítása, illetve ezeken keresztül a négy végtag egyenrangú, a testközéppont által vezérelt, koordinált használata; majom- és macskakarakterű mozgáselemek elsajátítása

Bizalomgyakorlatok

- Egymás és önmaguk elfogadását célzó, dőléses, billenéses, haladásos helyzetekben történő gyakorlatok, partner–felismeréses játékok csukott szemmel

Mozgássorok, motívumsorok felépítése

- Állatmozgások, középmagasságú mozgáselemek motívumainak sorba fűzése, elemsorrrá fejlesztése

Tánc

- Térbeli elmozdulás lehetőségei ugrós motívumokkal
- Ugrós táncok motívumfűzései: szólóban, párban

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult gyakorlatok technikai elemeit és egymásra épülésük lehetőségeit
- a tanult néptánc alaptechnikák elemeit és fűzésük lehetőségeit

Legyenek képesek

- a mozgástechnikai elemek harmonikus elvégzésére
- a magasságsszintek rugalmas váltására
- az állatmozgások koordinált végrehajtására
- a tánclemek stílusos reprodukálására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a térbeli elmozdulás horizontális és vertikális irányú lehetőségeit
- a mozdulat lassításának technikai összetevőit
- a kórusmozgásban való részvétel lehetőségeit
- a párvalasztó játékokat, illetve a páros és ugrós–legényes táncok alapelemeit, technikáját

Fejlessze a tanulók

- térérzékelését
- egyensúlyérzetét és koordinációs képességét
- mozgásmemóriáját

Ösztönözze a tanulókat

- a részletgazdag mozgástechnikai munka elvégzésére
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- egyéni és csoportos munkában való részvételre
- a mozgásból fakadó élmény megtapasztalására

Tananyag

Tér- és helyzetérzékelő gyakorlatok

- A térirányok, a színpadi tér felosztásának ismerete, „üres” tér kitöltésének, a tér mindhárom dimenziójában való elmozdulás képességének megteremtése, csukott szemes és az ún. Vezetékes gyakorlatokon keresztül a tér érzetének, érzékelésének fejlesztése

Egyensúly- és lassított mozgás-gyakorlatok

- Az egyensúlyérzék fejlesztése, a lassú, súlyáthelyezéssel mozgások billenés nélküli vezetése, páros, csoportos gyakorlatokban a súlyáthelyezés, súlyfelvétel, s a különböző támaszhelyzetek gördülékeny megoldása, a súly és erőegyensúly megteremtése

Kórusmozgások

- Csoportos gyakorlatban különböző mozdulatok, mozgáselemek, tánc és/vagy mozgáskombinációk szinkronban történő elvégzése, a közös elmozdulások közben a helyes irányok, a mozgáskarakter és ritmus megtartása, az egységes mozgásképző kialakítása

Tánc

- Táncba hívó játékok (pl. hajlikázó)
- Párválasztó játékok

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult feladatok technikai összetevőit
- az érintett feladatok szakkifejezéseit
- az ugrós–legényes táncok alapjait

Legyenek képesek

- a tánc- és mozgástechnikai elemek figyelemvezetési pontok mentén történő elvégzésére
- az egyéni és csoportos térbeli elmozdulásban rejlő lehetőségek alkalmazására
- különböző típusú tánc- és mozgástechnikai feladatok stílusos bemutatására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a test egyes részeinek függetlenített mozgásából adódó lehetőségeket
- a bizalomgyakorlatokban rejlő technikai lehetőségeket
- a karaktermozgás kialakításának és működtetésének technikai alapelemeit

- ritmusképletek mozgásban történő alkalmazásának lehetőségeit
- az eszközös táncok technikai felépítését
- a hétköznapi mozgásformák pontosításának, motívumsorba rendezésének lehetőségeit

Fejlessze a tanulók

- mozgástechnikai és ritmikai képességét
- mozgásának intenzitását és dinamikáját
- mozgásmemóriáját

Ösztönözze a tanulókat

- a részletgazdag mozgástechnikai munka elvégzésére
- a különböző típusú feladatok pontos végrehajtására
- egyéni és csoportos munkában való részvételre
- a mozgásból fakadó dinamikai és ritmikai lehetőségek megtapasztalására

Tananyag

Analitika, izoláció

- A test részeinek elkülönítéses mozgatása, egymástól való függetlenítése, a feszítés és lazítás lebontása kisebb „egységekre”

Bizalomgyakorlatok

- Partner talajra kísérése dőléses, billentéses helyzetből
- Talajra kíséréses elemek gyakorlatsorba fűzése

Lépés- és járásgyakorlatok

- Karakterformák keresése járásgyakorlatokon keresztül
- A gerinc mozgatása törzshullám-gyakorlatokon keresztül
- Láb - és kar - gyakorlatok plasztikus lehetőségeinek kibontása

Ritmika

- Alapfokú ritmusgyakorlatok
- Ritmusgyakorlatok lépésanyagban és tapssal
- Többszólamúság a ritmusban
- Adott mozgásanyag ritmizálása, motívumépítés megadott ritmusképletre

Tánc

- Eszközzel járt táncok (pl. bot, üveg, seprő, párna, kendő, kalap)
- Páros táncviszony, szoros összekapaszkodás (pl. a csárdás alaptechnikáival)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult gyakorlatok technikai tulajdonságait

- az érintett feladatok szakkifejezéseit, irányelveit
- az eszközös és páros táncok technikai alapjait

Legyenek képesek

- a tánc– és mozgástechnikai elemek ritmikailag és dinamikailag pontosított elvégzésére
- karaktermozgások elvégzésére
- egyszerű mozgáselemek, technikai gyakorlatok pontosítására, s motívumsorba rendezésére

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismertesse meg a tanulókkal

- a gyakorlatfűzések megtervezésének szabályait, és szerepét a színházi munkában
- a színpadi mozgások gyakrabban használt elemeit, technikai jellemzőiket
- a nehezített körülmények között végzett bizalomgyakorlatok biztonságos végzésének feltételeit
- a párban végzett tánchelyzetek esetén az egymásra hatás, valamint a megfelelő tónus megteremtésének technikai összetevőit

Fejlessze a tanulók

- bátorságát és akaraterejét
- mozgásának precizitását, részletgazdagságát
- koncentrációját az egyénileg, illetve páros, csoportos helyzetekben végzett gyakorlatokban

Ösztönözze a tanulókat

- részletgazdag mozgástechnikai munka végzésére
- különböző típusú technikai feladatok pontos végrehajtására
- egyéni és partnerrel történő munkában való részvételre
- mozgásgyakorlatokban rejlő lehetőségek kreatív kibontására

Tananyag

Gyakorlattervezés

- Különböző típusú gimnasztikus és egyéb bemelegítő gyakorlatok gyakorlatsorrá fűzése, a színházi feladatnak megfelelő bemelegítő mozgássor megtervezése és elvégzése

Bizalomgyakorlatok

- A korábbi gyakorlatkör továbbfejlesztése nehezebb, nagyobb koncentrációt és fizikai aktivitást követelő feladatokkal (zuhanásos helyzetek, illetve tempóból történő változatok)

Technikai előkészítés (a tánc– és mozgásszínházi táncokhoz)

- Talaj – és egyensúlygyakorlatok, támasz– és gördülés elemek páros helyzetekben
- Lépés és forgásgyakorlatok, táncanalitika

Tánc

- Kollektív táncformák (pl. moldvai táncokon keresztül), ahol a dallamorientált zenei illeszkedés és a csoporttáncolás adta lehetőségek érvényesülnek)
- A testen megjelenő többszólamúság (pl. kéz, láb mozgásának különválasztása)

Követelmények

A tanulók ismerjék

- a tanult fizikai gyakorlatok végrehajtásának technikai, elméleti szempontjait
- az érintett feladatok szakkifejezéseit, irányelveit
- kollektív táncformák technikai alapjait

Legyenek képesek

- különböző karakterű gyakorlatsorok memorizálására és koncentrált végrehajtására
- attraktív mozgástechnikai feladatok biztonságos és kellően pontosított bemutatására
- partnerrel végzett tánctechnikai feladatok kellő figyelemmel és érzékenységgel történő elvégzésére

7.1.6.1.Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók ismerjék

- a feldolgozott mozgásgyakorlatok és táncok jellemzőit, típusait
- az alapvető mozgásművészeti szakkifejezéseket (pl. ritmus, dinamika).

Legyenek képesek

- a mozgásgyakorlatok és/vagy táncok egyéni és csoportos koncentrált és pontos elvégzésére,
- a gyakorolt és rögzített mozgássorok, koreográfiák bemutatására, előadására
- az adott színházi helyzetnek megfelelő mozgásszínházi eszközök megválasztására,
- karakterábrázolásra a mozgás és tánc eszközeivel,

7.2. Táncművészeti ág

7.2.1.Az alapfokú moderntáncoktatás célrendszere és funkciói

A XXI. század társadalmi elvárásainak következtében állandóan alakuló, formálódó tánc kultúrák megjelenési formájának központi kérdése az önálló individuummal rendelkező ember. A testi, szellemi valamint lelki folyamatokra épülő mozgás megnyilvánulási formái

elősegítik az emberi kapcsolatok kialakulását, az értelmi és érzelmi képességek kibontakoztatását és az önfejlesztés lehetőségének megélését

A moderntánc oktatása megteremti a harmonikus, egészséges személyiséggel rendelkező, társas kapcsolatokban jártas embert. Nyitott és értő közönséget nevel, miközben biztosítja a hivatásos pályaaorientációt

A technikai képzés elősegíti az oktatási folyamatban résztvevők számára a saját adottságaik szerinti képességfejlesztést. Az évenként meghatározott fejlesztési feladatok és a tananyag spirális elrendeződése lehetővé teszi az összevont osztályokban történő oktatást és nagyobb szabadságot teremt a pedagógus számára az oktatási folyamat megszervezése során

7.2.2 A képzés struktúrája

MODERNTÁNC TANSZAK

Óraterv

Tantárgy	Előképző		Alapfok					
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Főtárgy	1	1	3	3	4-3	4-3	3	3
Kötelező tantárgy	1	1	1	1			1	1
Kötelezően választható /összevont osztályokban					1	1		
Választható tantárgy Berczik-technika Kreatív gyermektánc	(1-1)	(1-1)						
Összes óra	2-(4)	2-(4)	4	4	4	4	4	4

A képzés évfolyamainak száma: 8 évfolyam (2+6 évfolyam)

Az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfok, évfolyamainak számát jelenti.

A tanítási órák időtartama: 45 perc

A képzés tantárgyai:

Főtárgy:

Berczik–technika (1–2 előképző évfolyamon, 1–2 alapfokú évfolyamon)

Jazz–technika (3–6. alapfokú évfolyamon)

Kötelező tantárgy:

Kreatív gyermektánc (1–2 előképző évfolyamon, 1–2 alapfokú évfolyamon)

Limón–technika (5–6. alapfokú évfolyamon)

Választható tantárgyak:

Kreatív gyerektánc (1–2 előképző évfolyamon)

Berczik-technika (1–2 előképző évfolyamon)

Kötelezően választható tantárgy összevont osztályoknál:

Összevont osztályokban a kötelezően választható tantárgy a 3-4 alapfokú évfolyamon a Limón –technika. Ebben az esetben a főtárgy óraszám 4-ről lecsökken 3-ra.

7.2.3. A moderntánc általános fejlesztési követelményei

Kiemelt kompetenciák a moderntánc területén**Szakmai kompetenciák**

- A táncos képességek, készségek, jártasságok, kialakítása és fejlesztése
- A tér, idő, energia rendszereinek, törvényszerűségeinek, szabályainak az életkori sajátosságoknak megfelelő ismerete és tudatos alkalmazása
- A táncstílusok és technikák általánosan jellemző vonásainak ismerete és gyakorlati alkalmazása
- A mozgásmemória fejlesztése és a stílusérzék kialakítása
- Az improvizációs készség kialakítása és fejlesztése
- A színpad és a színpadi jelenlét általános törvényszerűségeinek megismertetése
- Tudatos előadói, táncos magatartás kialakítása és fejlesztése az életkori sajátosságoknak és az előképzettségnek megfelelően
- A művészetek és társzművészetek megismerése iránti igény kialakítása.

Személyes kompetenciák

- Az esztétikai érzék kialakítása és fejlesztése
- A tudatos és rendszeres munkára nevelés
- Nyitottságra és művészi alázatra nevelés
- A vizuális memória fejlesztése és a térben való tájékozódás képességének kialakítása
- A testi, lelki állóképesség fejlesztése, a személyiség kibontakoztatása

Társas kompetenciák

- A csoport és a csoportnorma kialakítása

- A csoportos alkotásban való aktív részvétel öröme
- A szabálytudat kialakítása
- A közösség tagjainak elfogadása és a közösségi szemlélet kialakítása
- Az egészséges életmódra nevelés
- A szocializációs normák kialakítása, a viselkedéskultúra megalapozása

Módszerkompetenciák

- A motivált ismeretbefogadás igényének kialakítása és képességének fejlesztése
- A testtudat kialakítása
- A hatékony ismeretbefogadásra nevelés és az önálló tanulás képességének kialakítása
- Az ok–okozati összefüggések megértése
- A kreatív alkotói folyamatokban való részvétel igényének kialakítása
- A tehetséggondozás és pályaorientáció
- Az alkalmazott tudás kialakítása, a képzés során elsajátított ismeretek alkalmazása más táncstílusokban és élethelyzetekben

7.2.4 Kreatív gyermektánc

A képzés feladata az önkifejezés mozgásban történő realizálása, az önfeledt játék megvalósítása, a különböző játékszabályok megismerése és alkalmazása, a játék örömeinek megélése. A képzés célja, hogy a tanuló az önfeledt, ám a későbbiekben egyre tudatosabb mozgás segítségével jobban megismerkedjen testének képességeivel, a tér használatával, a dinamikai variációkkal és az idő, mint a zeneiség alkotóelemével. Megtanulja figyelni, érteni és használni saját és mások nonverbális kommunikációját. Elsajátítja az együttműködés számtalan fatáját. A képzés hozzájárul a tanuló szocializációs, kommunikációs készségének, kezdeményező-készségének, önismeretének fejlesztéséhez.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tanuló mozgáskészségének fejlesztése
- A tanuló tér és formálátásának fejlesztése
- A tanuló önfegyelmének növelése
- A koncentráció-készség növelése
- A megfigyelőképesség kialakítása
- A kommunikációs képesség, játékbátorság, szabálytudat fejlesztése
- A közösségi érzés, a közösséghez tartozás tudatos kialakítása
- A verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának elősegítése

- A szocializációs folyamatok fejlesztése

Tananyag

- Ismerkedő táncok
- Ábrázoló táncok
- Csoportos táncok
- Ünnepi táncok
- Izom puzzle/testtudati táncok
- Kitalálás játékok
- Ábrázoló és csoportjátékok
- Anyaggal való játékok

Követelmények

A tanuló ismerje a tanév során ismertetett táncjáték–fajtákat.

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a pár– és csoportválasztásra, a játéktevékenységre.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A kreativitás fejlesztése
- A testrészek mozgáslehetőségeinek megismertetése
- A test térben való mozgáslehetőségeink feltárása
- A tempókülönbségek felismerése, alkalmazása
- Egyszerű ritmusképletek megszólaltatása
- A helyzetfelismerő képesség fejlesztése
- A megoldási lehetőségek feltérképezése
- A döntésképeség növelése
- A mozgás kapcsolatteremtő lehetőségeinek alkalmazása
- A szociális érzékenység fejlesztése

Tananyag

- Energia levezető, összehangoló játékok
- Koncentrációt növelő játékok
- A feladatok egyénileg, páros, kis és nagycsoportos formában
- Alap mozgásformák elsajátítása, variálása, tudatosítása (kúszás, mászás, gurulás, lépés, járás, futás, ugrás)
- Alapvető gyakorlattípusok használata:

- Vezetés–követés: alárendeltség, fölérendeltség megtapasztalása
- Másolás–tükrözés: szinkronicitás, kánonforma
- Kontraszt variációk: mozgás–mozdulatalanság, kicsi–nagy mozgások, gyors–lassú mozgások tudatosítása
- Akció–reakció: párbeszédformák, folytatáson alapuló játékok
- Zenei táncjátékok
- Bizalmi játékok
- Fogócska és más, gyors reakciókészséget fejlesztő játékok
- Koncentrálos és kitalálós játékok
- Ábrázoló és csoportjátékok
- Anyaggal való játékok

Követelmények

A tanuló ismerje az alapvető gyakorlattípusokat (vezetés–követés, másolás–tükrözés, kontrasztvariációk, akció–reakció) és a tanév során elsajátított különböző táncjátékfajtákat.

A tanuló legyen képes az alap mozgásformák szabad variálására, a tanult mozgásformák gyakorlati megvalósítására, az új kapcsolatteremtési formák felhasználására valamint a térbeli és ritmikai alapfogalmak gyakorlati alkalmazására.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Önálló, aktív, kreatív mozgássorok létrehozásának ösztönzése
- A testtudat fejlesztése, a központ tudatosítása, izolációja, koordinációja
- Release alapok: az ellazulás technikájának megismerése, a földön való sérülésmentes mozgás illetve a földre való érkezés sérülésmentes formáinak feltérképezése
- Imaginációs alapok: a tanult lépések, mozgássorok képzeletben történő megjelenítésének kialakítása, képzettársítások összekötése a gyakorlati mozgással
- A mozgásmemória fejlesztése
- A problémák felismertetése előre és utólag
- A tér–, ritmika–, dinamika az életkornak megfelelő szintű alapelemek használata
- A kölcsönösségen alapuló szociális magatartás ösztönzése

Tananyag

Energia kiegyenlítő, összehangoló játékok

Koncentrációt növelő játékok

Alapmozgásformák: döntések, dölések, esések, gurulások párban és egyénileg

Lendített, ejtett, vezetett, tartott mozdulatok variálása, adaptálása más szabályrendszerekhez
Térben haladás változatai, két- és háromdimenziós terek, térábrázolások megkülönböztetése
Többszereplős térbeli képletek kialakítása, melyek megalapozzák a kompozíciókészítést
Csoport improvizáció a tanultak felhasználásával
2/4-, 3/4-, 4/4-es metrum ismerete és mozgásban való alkalmazása
Hangok, szavak, énekhang játékos használata
A végtag ízületek szabadságfokának megismerése a fő irányokban
Az érzékszervek adta világ felfedezése
A belső kép, tükörkép és a társak jelzései alapján kialakult énkép összevetése

Követelmények:

A tanuló ismerje az alapmozgás formákat.

A tanuló legyen képes tudatosan játszani a gravitáció és a teste adta lehetőségek széles spektrumával mind egyénileg, mind kis és nagy csoportban. Legyen képes aktívan, jó helyzetfelismeréssel részt venni egy csoport improvizációban, felhasználva a ritmika és a tér új ismereteit.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az absztrakció értése, létrehozása, más kontextusba való helyezése
- A koordinációs készség fejlesztése
- A térlátás, térfelosztás, téralkotás, térforma alkotás képességének fejlesztése
- A zenei szövegek értelmezése és az azokhoz való viszony definiálása, variálása

Tananyag

- Energia összehangoló játékok
- Bemelegítő, állóképesség javító, erősítő játékos gyakorlatok
- Koncentráció képességet javító feladatok
- A csont-, izom- és szalagrendszer feltérképezése, lehetőségeinek mozgásban való kipróbálása, a tapasztalatokból mozgásfolyamok alakítása
- Térformák (kocka, mozgásgömb), egy, két és háromdimenziós irányok használata
- Az alap mozgásformák kötésének variációi, egyéni mozdulatsorokká való rögzítése
- Testkapcsolatok (bodyhalf, diagonális kapcsolat, fejtető - farokcsont, ülőcsont - sarokcsont, tengelyek mentén való elválasztás illetve forgatás)
- Zenei ritmusok, szerkezetek analízise, megértése, ritmikai képletek variálása, kánon, felezés, kiegészítés

- Etűdök készítése egyénileg és kiscsoportban
- Imagináció: képzeletbeli mozgások, tárgyakra való mozdulati reflektálás
- Mozgáselemzés, stíluselemzés
- Csoportimprovizáció stílusok, irányzatok szerint

Követelmények

A tanuló ismerje saját testének lehetőségeit és korlátait, tudatosan használja és koordinálja testrészeit. Otthonosan mozogjon a tér rendszerében, tudatosan formálja a teret maga körül, ismerje a zene alapvető alkotórészeit.

A tanuló legyen képes egy egyszerűbb zenemű szerkezetének felismerésére, mozgásfolyamok létrehozására és rögzítésére mind egyénileg, mind párban illetve kiscsoportban

7.2.5 Berczik-technika

A Berczik– technika olyan – értékes zenékre, azokkal teljes harmóniában végrehajtott és az esztétikai törvényszerűségeknek megfelelő – gimnasztikai alapú mozgásanyag és tánctechnikai mozgásformák összessége, amely magában foglalja a szükséges és egészséges természetes mozgásfajtákat. Ízlés, jellem és személyiségformáló ereje a pozitív érzelmek felkeltésével kreativitásra, alkotásra, logikus gondolkodásra nevel

Olyan izomérzékelést fejleszt ki, amely később megfelelő önkontrollt biztosít és fokozott plaszticitáshoz vezet, egyben elősegíti a formaérzék és formáltság kialakulását is. Ismereteket ad át a tér, az idő és az erő összetevőiről és a mozgással való kapcsolatukról

A zene és a mozgás összhangja, a zenei periódusokhoz és hangsúlyokhoz való alkalmazkodás külön hangsúlyt kap. A profilaxis, az alkatalakítás és a rekreáció módszere is. A képzés által olyan előkészítést kap a test, amelyre később bármely más tánctechnika is ráépíthető

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az izomzat gimnasztikus kidolgozottságának, az ízületek és szakaszok valamint a testrészek egymástól függetlenített mozgásszabadságának, a tudatos mozgáskoordinációnak, az ízületek és szakaszok együttes, egyidejű összehangolásának, a zenei műveltségnek, a zene és a mozgás összehangoltságának fejlesztése.
- Az alkat optimalizálása.
- A formaérzék kialakítása.

- A légzőizmok működésének tudatosítása.
- A testismeret, testtudat, önismeret, helyes énkép kialakítása, az együttműködési, a kommunikációs képességek fejlesztése.
- Az erő, a változatos mozgásdinamika, ritmika alkalmazásának ösztönzése.

Tananyag

Alapgyakorlatok

- Járás és futásgyakorlatok kartartásokkal, kargyakorlatokkal körben
- A természetes járás, mint a mozgásformák változatainak alapja (Lábvezetés, testsúlyáthelyezés, törzs-, kar kísérő kilengései)
- A természetes testtartás, mint a testkidolgozás mozgásanyagának alapja, a helyes tartás kialakítása, tudatosítása, az eltérések korrekciója
- Alapjárás, lábujjon-, sarkon-, külső talpélen, hajlított térdel-, nyújtott lábemeléssel járás, érintőjárás, futás térd/sarokemeléssel
- Alaptartás, pihenőtartás állásban, ülésben
- Középgyakorlatok fentről lefelé haladva, változatos kiinduló helyzetekből, kombinációkkal, variációkkal, szimmetrikus kivitelezésben
- Törzsgyakorlatok nagy alátámasztással fekvésben, ülésben: a gerincoszlop nyaki-, háti-, központi- és keresztcsonti szakaszának nagyobb egységekben történő átmozgatása, változatos dinamikai és ritmikai feladatokkal kombinálva
- Törzsdöntés, törzsdőlés, rész- és teljes törzshajlítás
- Ülémódok
- Kar-, kéz- és ujjgyakorlatok a legváltozatosabb ülésekben, szimmetrikusan
- A lapocka és felkar, az alkar, a kézfej és az ujjak az anatómiai lehetőségek szerint végrehajtható mindenirányú foglalkoztatása: emelés, fordítás, körzés, hajlítás, nyújtás, távolítás, összezárás, takarás, a gyakorlatok segítése, az előadásmód finomítása
- Az alsó végtag gyakorlatai ülésben, fekvésben
- A talp, a lábfej, az ujjak, az alsó lábszár, a felső lábszár izmainak megfelelő erősítése, a természetes tartás, a helyes járás kialakítása, a deformációk megelőzése, kiküszöbölése: átgördülés, körzés, behúzás-nyújtás, távolítás, hajlítás, emelés, körzés, fordítás
- Szökdelő gyakorlatok, lendületvételek
- Kiegészítő gyakorlatok és feladatok
- Improvizáció, szabadtánc: az egyes mozgásformák változatos testhelyzetekben való gyakorlása a tanult motívumok, gyakorlatok alapján saját, egyéni mozgásrendszere és mozgáskulcsai segítségével a zene által keltett gondolatok táncban történő kifejezése

- Etűd: az egyes mozgásformák változatos testhelyzetekben való gyakorlása érdekében a tanár által készített etűd elsajátítása
- Ismerkedés a mozgás esztétikai tényezőivel
- Tér: a testrészek egyidejű egymáshoz való viszonya a térben
- Mozdulatplasztika: a mozdulat iránya (a relatív fő front, konkrét irányskála), magassági foka, hajlítási szöge
- A mozgásfolyamat rendezettsége, a mozdulatok egymáshoz való viszonya: a moduláció, a térrajz
- Idő: a mozdulatok egyidejű időbelisége, a mozdulat ritmikája: metrum, ritmus, tempó és összhangja
- A mozgásfolyamat egymásutániségének időbeli rendje. motívum, mondat, periódus
- Erő: a mozdulatrészek egyidejű egymáshoz való viszonya az erőadagolás szempontjából
- A feszülő skála erőváltozatai: vezetett, ellenálló, fékezett, hangsúlyozott, rögzítő
- A lazító skála erőváltozatai: ernyesztés, rázás, ejtés, esés,
- Ezek kombinációja: lendítés, ruganyozás
- A mozgásfolyamat egymásutániségének erőbeli rendje, hangsúlyelhelyezések, erősítés–gyengítés

Követelmények

A tanuló ismerje a gyakorlatok esztétikus, plasztikus végrehajtásának elveit, a térirányok, térlépcsők alkalmazását, a mozgás esztétikai törvényszerűségeit a korosztályának megfelelő szinten

Legyen képes az ízületek és nagyobb szakaszok egymástól elkülönített mozgására, függetlenítésére, együttes, egyidejű összehangolására valamint az alap motorikus mozgásokra előre–, hátra–, oldalt–, átlós haladásra és fordulásra. Mozdulatokra a tér mindhárom szintjén.

Határozza meg és használja a saját terét, hajtson végre mozgásokat egyenes és íves vonalon.

Legyen képes a tanult mozgásformák önálló, tudatos, kreatív, precíz végrehajtására, a tudatos izommunkára, a mozgás esztétikai törvényszerűségeinek korosztályi szintnek megfelelő, tudatos használatára, alakzatok kialakítására, szabálykövető magatartásra, a feladat– és szerepvállalásra, a tanult mozgásformák és etűdök zenével összehangolt csoportos előadására, társas együttlétre, mások elfogadására, fizikai kontaktus létesítésére

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az izomzat gimnasztikus kidolgozottságának, az ízületek és szakaszok valamint a

testrészek egymástól függetlenített mozgásszabadságának, a tudatos mozgáskoordinációnak, az ízületek és szakaszok együttes, egyidejű összehangolásának, a zenei műveltségnek, a zene és a mozgás összehangoltságának fejlesztése.

- Az alkat optimalizálása.
- A formaérzék kialakítása.
- A légzőizmok működésének tudatosítása.
- A testismeret, testtudat, önismeret, helyes énkép kialakítása, az együttműködési, a kommunikációs képességek fejlesztése.
- Az erő, a változatos mozgásdinamika, ritmika alkalmazásának ösztönzése.
- A bemutató szerek használatával célunk az egyéni gondolatok, ötletek felébresztése, a kezűgyesség, a koordinációs technika fejlesztése, a síkok, kartechnikák tanulásának megkönnyítése, az egyéni fantázia kibontakoztatása, az esztétikai hatás fokozása.

Tananyag

- Bemelegítő járás és futásgyakorlatok kartartásokkal, kargyakorlatokkal körben, alapjárással, lábujjon, sarkon, külső talpélen, hajlított térddel, nyújtott lábemeléssel járás, érintőjárással, passzé járás, hintajárással, futás párhuzamos és terpesztett térd emeléssel, sarokemeléssel
- Középgyakorlatok fentről lefelé haladva, változatos kiinduló helyzetekből, kombinációkkal, variációkkal szimmetrikusan
- Törzsgyakorlatok nagy alátámasztással fekvésben, ülésben, térdelésben
- A fekvő-és ülőhelyzetekben tanult gyakorlatok végrehajtása térdelésben és rövid ideig állásban, nehezített változatban
- A mozgásnak és kidolgozásnak megfelelő változatos dinamikai és ritmikai feladatokkal a gerincoszlop nyaki-, háti-, központi- és keresztcsonti szakaszának nagyobb egységeiben, a nehézségi szint, a tempó fokozásával, változó dinamikával
- Kargyakorlatok a legváltozatosabb ülésekben, szimmetrikusan: lapocka és felkar, alkar, kézfej és ujjak
- Az alsó végtag gyakorlatai ülésben, fekvésben, rúdnál: talp, lábfej, ujjak, alsó lábszár, felső lábszár
- Szökdelő gyakorlatok, lendületek, ugrás-előkészítő gyakorlatok
- Kiegészítő gyakorlatok és feladatok
- Improvizáció-szabadtánc: a test önálló "gondolatainak", érzéseinek a külső szemlélő által észlelhető kifejezése az addig tanult motívumok, gyakorlatok alapján saját, egyéni mozgásrendszere és mozgáskulcsai segítségével

- Etűdkészítés: a tanár által készített etűd elsajátítása és diktálásra bemutatása, önálló etűdkészítés számolásra, rövidebb, egyszerűbb zenei egységekre készített "koreográfia" szólóban
- A mozgás esztétikai tényezői: Tér, Idő, Erő

Követelmények

A tanuló ismerje a gyakorlatok esztétikus, plasztikus végrehajtásának elveit, a térirányok, térlépcsők alkalmazását, a mozgás esztétikai törvényszerűségeit

Legyen képes az ízületek és nagyobb szakaszok egymástól elkülönített mozgatására, függetlenítésére valamint együttes, egyidejű összehangolására, az alap motorikus mozgásokra, előre-, hátra-, oldalt-, átlós haladásra és fordulásra. Mozdulatokra a tér mindhárom szintjén, határozza meg és használja a saját terét, hajtson végre mozgásokat egyenes és íves vonalon

Legyen képes a tanult mozgásformák önálló, tudatos, kreatív, plasztikus végrehajtására, a tudatos izommunkára, a mozgás esztétikai törvényszerűségeinek tudatos használatára, alakzatok kialakítására, szabálykövető magatartásra, a feladat- és szerepvállalásra, a tanult mozgásformák és etűdök zenével összehangolt csoportos előadására

Legyen képes együttműködésre és társas együttlétre, mások elfogadására és fizikai kontaktus létesítésére

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az izomzat gimnasztikus kidolgozottságának, az ízületek és szakaszok valamint a testrészek egymástól függetlenített mozgásszabadságának, a tudatos mozgáskoordinációnak, az ízületek és szakaszok együttes, egyidejű összehangolásának, a zenei műveltségnek, a zene és a mozgás összehangoltságának fejlesztése.
- Az alkat optimalizálása.
- A formaérzék kialakítása.
- A légzőizmok működésének tudatosítása.
- A testismeret, testtudat, önismeret, helyes énkép kialakítása, az együttműködési, a kommunikációs képességek fejlesztése.
- Az erő, a változatos mozgásdinamika, ritmika alkalmazásának ösztönzése.
- A bemutató szerek használatával célunk az egyéni gondolatok, ötletek felébresztése, a kezűgyesség, a koordinációs technika fejlesztése, a síkok, kartechnikák tanulásának megkönnyítése, az egyéni fantázia kibontakoztatása, az esztétikai hatás fokozása

Tananyag

- Bemelegítő járás és futásgyakorlatok kartartásokkal, aszimmetrikus kargyakorlatokkal körben, hintalépés előre–hátra, hármaslépés, táncos alapjáras, lábujjon, sarkon, külső talpélen járás, hajlított térdel, nyújtott lábemeléssel járás, érintőjáras, passzjáras, hintajáras, futás párhuzamos és terpesztett térdemeléssel/ sarokemeléssel, galopp, alap tánclépések
- Az alsó végtag gyakorlatai rúdnál
- Középgyakorlatok fentről lefelé haladva, változatos kiinduló helyzetekből, kombinációkkal, variációkkal, szimmetrikusan
- Törzsgyakorlatok fekvésben, ülésben, térdelésben, állásban. A térdelő,– fekvő–ülőhelyzetekben tanult gyakorlatok végrehajtása állásban, nehezített és kombinált formákban, változatos dinamikai és ritmikai feladatokkal, kisebb gerinc–egységekben, a nehézségi szint, a tempó fokozásával, változó dinamikával
- Kargyakorlatok a legváltozatosabb ülésekben, szimmetrikusan
- Az alsó végtag gyakorlatai ülésben, fekvésben, térdelésben, állásban
- Szökdelő gyakorlatok, lendületek, ugrás–előkészítő gyakorlatok, egyszerűbb ugrások
- Kiegészítő gyakorlatok és feladatok
- Improvizáció–szabadtánc– etűdkészítés: számolásra szólóban, párban, rövidebb, egyszerűbb zenei egységre készített "koreográfia" szólóban, majd párban
- Önálló feladatként csoportos etűd készítése "központilag adott" és szabadon választott zenére: 1–2 perces, az életkornak megfelelő zenére való saját koreográfiák
- A mozgás esztétikai tényezői: Tér, Idő, Erő

Követelmények

A tanuló ismerje a gyakorlatok esztétikus, plasztikus végrehajtásának elveit, a térirányok, térlépcsők alkalmazását, a mozgás esztétikai törvényszerűségeit

A tanuló legyen képes az ízületek és nagyobb szakaszok egymástól elkülönített mozgására, függetlenítésére valamint együttes, egyidejű összehangolására, az alap motorikus mozgásokra, előre–, hátra–, oldalt–, átlós haladásra és fordulásra. Mozdulatokra a tér mindhárom szintjén, határozza meg és használja a saját terét, hajtson végre mozgásokat egyenes és íves vonalon

Legyen képes a tanult mozgásformák önálló, tudatos, kreatív, precíz végrehajtására, a tudatos izommunkára, a mozgás esztétikai törvényszerűségeinek tudatos használatára, alakzatok kialakítására, szabálykövető magatartásra, a feladat– és szerepvállalásra, a tanult mozgásformák és etűdök zenével összehangolt csoportos előadására

Legyen képes együttműködésre és társas együttlétre, mások elfogadására és fizikai kontaktus létesítésére

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az izomzat gimnasztikus kidolgozottságának, az ízületek és szakaszok, valamint a testrészek egymástól függetlenített mozgásszabadságának, a tudatos mozgáskoordinációnak, az ízületek és szakaszok együttes, egyidejű összehangolásának, a zenei műveltségnek, a zene és a mozgás összehangoltságának fejlesztése.
- Az alkat optimalizálása.
- A formaérzék kialakítása.
- A légzőizmok működésének tudatosítása.
- A testismeret, testtudat, önismeret, helyes énkép kialakítása, az együttműködési, a kommunikációs képességek fejlesztése.
- Az erő, a változatos mozgásdinamika, ritmika alkalmazásának ösztönzése.
- A bemutató szerek használatával célunk az egyéni gondolatok, ötletek felébresztése, a kezűgyesség, a koordinációs technika fejlesztése, a síkok, kartechnikák tanulásának megkönnyítése, az egyéni fantázia kibontakoztatása, az esztétikai hatás fokozása.
- Önállóság, saját etűd-összeállítás bemutatásának képessége

Tananyag

- Bemelegítő járás és futásgyakorlatok kartartásokkal, aszimmetrikus kargyakorlatokkal körben: hintalépés előre-hátra, hármaslépés, szökkenő hármas, táncos alapjárás, lábujjon, sarkon, külső talpélen járás, hajlított térdel, nyújtott lábemeléssel járás, érintőjárás, passzéjárás, hintajáras, futás párhuzamos és terpesztett térdemeléssel/sarokemeléssel, galopp, sasszé, alap táncleléések
- Az alsó végtag és a törzs gyakorlatai rúdnál
- Középgyakorlatok: fentről lefelé haladva, változatos kiinduló helyzetekből, kombinációkkal, variációkkal, aszimmetrikusan is
- Törzsgyakorlatok fekvésben, ülésben, térdelésben, támaszban, állásban. A mozgásnak és kidolgozásnak megfelelő változatos dinamikai és ritmikai feladatokkal, kisebb gerinc- egységekben, kombinációkban, variációkkal, a nehézségi szint, a tempó fokozódásával, változó dinamikával.
- Kargyakorlatok a legváltozatosabb ülésekben és állásban szimmetrikusan és aszimmetrikusan

- Az alsó végtag gyakorlatai ülésben, fekvésben, térdelésben, állásban, elmozdulásban
- Diagonál gyakorlatok 1–4fős csoportokban
- Szökdelő gyakorlatok, lendületek, ugrás–előkészítő gyakorlatok, ugrások összekötő lépésekkel
- Kiegészítő gyakorlatok és feladatok
- Improvizáció–szabadtánc– etűdkészítés: rövidebb, egyszerűbb zenei egységre készített "koreográfia" szólóban, majd párban, csoportos etűd készítése "központilag adott" és szabadon választott zenére, 1–2 perces, az életkornak megfelelő zenére való önálló

Követelmények

A tanuló ismerje a gyakorlatok esztétikus, plasztikus végrehajtásának elveit, a térirányok, térlépcsők alkalmazását, a mozgás esztétikai törvényszerűségeit

A tanuló legyen képes az ízületek és nagyobb szakaszok egymástól elkülönített mozgatására, függetlenítésére valamint együttes, egyidejű összehangolására, az alap motorikus mozgásokra, előre–, hátra–, oldalt–, átlós haladásra és fordulásra. Mozdulatokra a tér mindhárom szintjén, határozza meg és használja a saját terét, hajtson végre mozgásokat egyenes és íves vonalon

Legyen képes a tanult mozgásformák önálló, tudatos, kreatív, plasztikus végrehajtására, a tudatos izommunkára, a mozgás esztétikai törvényszerűségeinek tudatos használatára, alakzatok kialakítására, szabálykövető magatartásra, a feladat– és szerepvállalásra, a tanult mozgásformák és etűdök zenével összehangolt csoportos előadására

Legyen képes együttműködésre és társas együttlétre, mások elfogadására és fizikai kontaktus létesítésére

7.2.6 Jazz-technika

A jazz-technika a klasszikus balett, az afrikai és latin–amerikai táncok hagyományaira épülő színpadi táncforma. Jellemzői az izoláció és koordináció, az éles ritmikai és dinamikai kontrasztok, törekvés a könnyed, közérthető, expresszív előadásmódra

Az oktatási folyamat célja, hogy a tanulók, a táncpedagógus irányításával tudatosan koordinált, plasztikus, egészséges testet fejlesszenek. A tanulók képessé válnak a művészi munkára, melyben az izolációs technika által magas szintre fejlődik koordinációs készségük és létrejön a dinamikai különbségekre épülő tudatos, harmonikus mozgás

Az egyes évfolyamok számára összeállított tréningek a testi képességek, a fizikai erő és a koncentrációs készség fejlesztését szolgálják. A képzés során képesség szintjéről jártasság szintjére fejlesztik az izolációs technikát. Tudatosítják a testközpont használatát, a kontrakciót és release-t. A tanulók megismerik és biztonsággal alkalmazzák a jazz-technika általános és

Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A helyes testtartás megismertetése és kialakítása, a központ helyének, valamint fontosságának megéreztetése.
- A jazz technika elsajátításához szükséges alapok megismertetése.
- Az en dehors és a parallel lábtartás helyzetek begyakoroltatása balett és jazz karpozíciókat alkalmazva.
- Az alapgyakorlatok megismertetése, az alaptechnikai elemek alkalmazása.
- A jazz-technikára jellemző izolációs képesség kialakítása.
- A testrészek mozgáslehetőségeinek felismertetése, megtapasztalása.
- A térben való mozgás lehetőségeinek előkészítése.
- A térhasználati képesség, készség kialakítása.
- Az alap szakkifejezések megismertetése és értő alkalmazása

Tananyag

- Bemelegítő gyakorlatsor: az ízületek átmozgatása, a gerincoszlop mozgáslehetőségeinek maximális kihasználása. Először földön, majd folyamatosan építkezve álló helyzetben, kapcsolódva az előző években tanultakhoz
- Erősítő és nyújtó gyakorlatok az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelő speciális erősítő és nyújtó gyakorlatok
- Középgyakorlatok:
- Jazz karpozíciók és karvezetések
- Klasszikus balett karpozíciók I., II., III.
- Lábhelyzetek és pozícióváltások I., II., VI. pozícióban
- Port de bras szögletes karpozíciókkal
- Demi plié I., II., VI. pozícióban
- Relevé és plié relevé – parallel és en dehors pozíciókban váltakozva folyamatos átmenetekkel
- Battement tendu parallel és en dehors lábfejgyakorlatba ágyazva
- Passé parallel és en dehors pozíciókban
- Degagé II. pozícióban parallel és en dehors pozíciókban
- Hajlások, döntések pozícióváltásokkal különböző irányokban
- Flat back

- Developpé először földön, majd álló helyzetben
- Enveloppé először földön, majd álló helyzetben
- Grand battement először földön, majd álló helyzetben
- Izolációs gyakorlatok: a fej és váll izolálása kettő majd négy irányba a középponton mindig áthaladva
- Térbeosztás: térirányok
- Összekötő lépések:
- Chassé, Keresztlépés (pas croisé)
- Jazzfutás csúsztatott lábbal, karral
- Ugrások:
- Két lábról–két lábra
- Két lábról–egy lábra
- Egy lábról–egy lábra
- **Követelmények**
- A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, kar és lábpozíciókat valamint a technika szakkifejezéseit
- A tanuló legyen képes a gyakorlatok pontos kivitelezésére, a biztonságos térhasználatra, a tanult mozgásanyagból összeállított tréningsor és egy rövid kombináció bemutatására, mely tartalmazzon rövid improvizációs részt is

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Ismeretbővítés, az ismeretanyag más kombinációkban és komplexebb formában történő alkalmazása.
- A pozíciók és tempóváltások hangsúlyos alkalmazása.
- Az új tréning elsajátítása, a koncentrációs idő intervallumának bővítése.
- A testrészek sokszínű mozgáslehetőségeinek kihasználása, bővülő mozgásrepertoár létrehozása.
- A forgások előkészítése alapozó forgás előkészítő gyakorlatokkal.
- A térben való elmozdulás lehetőségének bővítése a szintek és irányok kombinációja által

Tananyag

- Bemelegítő gyakorlatsor: az ízületek átmozgatása a gerincoszlop mozgáslehetőségeinek maximális felhasználásával
- Erősítés és nyújtás: az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek

továbbfejlesztésének megfelelő speciális erősítő és nyújtó gyakorlatok

- Közepgyakorlatok:
- Demi plié, battement tendu parallel és en dehors pozíciókban karváltásokkal
- Port de bras IV. pozíció grand plié
- Passé parallel és en dehors pozíciókban karváltásokkal
- Rond de jambe par terre en dehors és en dedans, parallel és en dehors pozíciókban
- Relevé és plié relevé – parallel és en dehors pozíciókban váltakozva karral
- Twist előkészítő második pozícióból karral
- Hajlások, döntések pozícióváltásokkal különböző irányokban kar használatával
- Flat back. Developpé álló helyzetben
- Enveloppé álló helyzetben
- Rand battement álló helyzetben
- Izoláció: A fej és váll izolálása, egy-egy testrészrel négy irányba, ritmizálva, a középponton áthaladva és a körívek mentén
- Térbeosztás: térirányok, fönt–lent helyzetek
- Összekötő lépések irányváltásokkal:
- Féltaípon és féltaípról lassan legördülve
- Pas de bourrée
- Triplet
- Forgás előkészítő gyakorlatok: helyben és térben elmozdulva
- Ugrások:
- Két lábról–két lábra
- Két lábról–egy lábra
- Egy lábról–két lábra
- Egy lábról–egy lábra

Követelmények

A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, valamint a technika szakkifejezéseit

A tanuló legyen képes a gyakorlatok pontos kivitelezésére és a stiláris jegyek képesség szintjén történő alkalmazására, az izolációs technika értő alkalmazására, a tanult mozgásanyagból összeállított tréning sor és egy rövid kombináció bemutatására, mely tartalmazzon rövid improvizációs részt is

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismeretbővítés, az ismeretanyag más kombinációkban és komplexebb formában történő

alkalmazásával, hosszabb időtartalmú tréning sorok által.

Az izolációs gyakorlatok pontos, ritmizált formában történő alkalmazása.

Az előkészített forgáselemek készség szinten történő alkalmazása gyakorlatokba építve.

A szintváltások, dinamikai váltások biztonságos alkalmazása helyben és térben elmozdulva.

A testtudat kialakításának megalapozása

Tananyag

- Bemelegítő gyakorlatsor: az ízületek átmozgatása, a gerincoszlop mozgáslehetőségeinek maximális felhasználása
- Erősítés és nyújtás: az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelő speciális erősítő és nyújtó gyakorlatok
- Középgyakorlatok:
- Battement tendu és battement tendu jeté parallel és en dehors pozíciókban, pliékkel, karváltásokkal
- Port de bras gyakorlat
- Rond de jambe par terre en dehors és en dedans, parallel és en dehors pozíciókban pliével és spirállal
- Developpé, enveloppé
- Attitude
- Adagio
- Grand battement
- Térben elmozduló grand-battement.
- Twist
- Hinge
- Arch
- Izoláció: a fej, váll, mellkas, csípő, kar, láb izolálása – legalább kettő egy idejű alkalmazásával – alapirányokba a síkok mentén, a centrumon mindig áthaladva és ritmizálva
- Összekötő lépések: kombinálva más elemekkel féltalpon, pliében és féltalpról lassan leereszkedve, legördülve
- Pas de bourrée
- Croisé-ból change
- Triplet
- Pivot
- Tombé

- Forgás gyakorlatok: helyben és térben elmozdulva
- Ugrások: a jazz stílusra jellemző törzs és kar használatával
- Két lábról – két lábra
- Két lábról – egy lábra
- Egy lábról – két lábra
- Egy lábról – egy lábra
- Egyik lábról a másik lábra

Követelmények

A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, valamint a technika szakkifejezéseit, a stílusjegyeket, azok jellemzőit és gyakorlati alkalmazási lehetőségeit

A tanuló legyen képes az izolációs technika pontos, tudatos alkalmazására a tréning során elsajátított gyakorlatokon belül. A gyakorlatok pontos kivitelezésére és a stíláriis jegyek képesség szintjén történő alkalmazására, a tudatos munkára

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az ismeretanyag elmélyítése, a mozgásrepertoár bővítése.
- A mozgásminőség javítása és a technikára jellemző stíláriis jegyek tisztázása.
- A tréning kombinatív gyakorlatainak képesség szinten történő elsajátítása.
- Az izolációs technika komplex formában történő alkalmazása.
- A biztos forgástechnika kialakítása a helyben és térben való elmozdulás lehetőségeinek figyelembevételével.
- A tér és idő, magasság–mélység és a dinamikai váltások biztonságos alkalmazása a kombinációkban

Tananyag

- Bemelegítő gyakorlatsor: az ízületek átmozgatása, a gerincoszlop mozgáslehetőségeinek maximális felhasználása
- Erősítés és nyújtás: az életkori sajátosságoknak és a képességek, készségek továbbfejlesztésének megfelelő speciális erősítő és nyújtó gyakorlatok
- Középgyakorlatok:
- Battement tendu és battement tendu jeté parallel és en dehors pozíciókban, pliékkel, karváltásokkal
- Port de bras gyakorlat
- Rond de jambe par terre en dehors és en dedans, parallel és en dehors pozíciókban pliével és spirállal
- Developpé, enveloppé

- Attitude
- Adagio
- Grand battement
- Térben elmozduló grand–battement
- Tilt
- Twist
- Hinge
- Izolációs gyakorlatok: a fej, váll, mellkas, csípő, kar, láb izolálása – legalább kettő egy idejű alkalmazásával – alap irányokba, a síkok mentén, a köríveken is áthaladva és ritmizálva
- Összekötő lépések: kombinálva más elemekkel és különböző szintek használatával egy gyakorlaton belül féltalpon, pliében
- Piqué plié–féltalpról lassan leereszkedve, legördülve
- Pas de bourrée
- Change
- Triplet
- Pivot
- Tombé
- Forgás gyakorlatok helyben és térben elmozdulva
- Ugrások: a jazz stílusra jellemző törzs, kar és dinamika használatával
- Két lábról – két lábra
- Két lábról – egy lábra
- Egy lábról – két lábra
- Egy lábról – egy lábra
- Egyik lábról – másik lábra

Követelmények

A tanuló ismerje az évfolyamon tanított gyakorlatokat, valamint a technika szakkifejezéseit, a stílusjegyeket, azok jellemzőit és gyakorlati alkalmazási lehetőségeit

A tanuló legyen képes az jazz–technikára jellemző izolációs képesség elsajátítására, a stíláriis jegyek képesség szintjén történő alkalmazására, a tudatos munkára

7.2.6.1 Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

A tanult technika mozgásanyagát, rendszerét, szaknyelvét és főbb stílusalkotó elemeit.

A tanuló legyen képes

Az elsajátított anyagot biztonsággal alkalmazni a jazz–technika stílusára és összetevőire jellemző előadásmód során. Testi adottságait és azokból adódó erősségeit–gyengéit elfogadni és tudatosan használni. Rendelkezzen a technika végrehajtásához szükséges izomerővel, lazasággal, gyakorlati biztonsággal és stílusosan alkalmazza a technika elemeit
Legyen képes a tréningsor és a tananyag mozgáselemeiből építkező önálló vagy csoportos etűd, kombináció harmonikus bemutatására és színpadi formában történő előadására

7.2.7 Limón-technika

A Limón–technika lendítésekre, excentrikus forgásokra, a repülést, a szabadság érzetét keltő mozgásokra épül, melyben a test folyamatos zuhanásban és emelkedésben tartózkodik. A hangsúlyt a folyamatosságra és az energia átalakulására, újrafelhasználhatóságára helyezi. A technika egyszerre igényli a fizikai erőt, a kontrollált, összeszedett (koordinált) mozgást, a gravitációnak való ellenállást és engedést, valamint a könnyedséget és a kifinomult érzékenységet

A tantárgy oktatásának célja, hogy a tanulók megismerjék a Limón–technika alapjait képező és a többi modern tánctechnikától eltérő alapmozgás elveket tapasztalás útján és az alapelveket képesek legyenek alkalmazni egyszerű ülő, álló és haladó gyakorlatokban, kombinációkban, összetett mozgássorokban és etűdökben. A Limón–technika nyelvezetének elsajátítása. A test tudatos használata és finom, érzékeny koordinációjának fejlesztése

Alapfokú évfolyamok 5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az alaptartás, testtartás megismertetése és kialakítása.
- A Limón–technika elsajátításához szükséges alapok megismertetése.
- A súlyhasználat megtapasztalása és kialakítása a test izolált mozgásai közben.
- A gravitáció használatának elősegítése.
- A légzés és a mozdulat összehangoltságának ösztönzése.
- A mozgástanulási képesség, a mozgáskoordináció, a ritmikai készség és a térérzékelés fejlesztése.
- A Limón–technika nyelvezetének megismertetése

Tananyag

- Talajon fekvésben végzett gyakorlatok:
- A gerinc izolált mozgásai
- Légző gyakorlatok

- Fej (nyaki gerinc szakasz), kar (vállízület) és láb (csípő-, térd-, bokaízületek) izolált mozgáslehetőségeinek feltárása és elsajátítása
- Ülésben végzett gyakorlatok:
- Folyamatos gerincgördülések előre, oldalra, vég helyzetben kitartással, elnyújtással
- Gurulások, kar támasz helyzetekkel
- Láb pozíciók (előkészítő, első, második pozíció) elsajátítása
- Fej, kar, láb izolációs mozgáslehetőségeinek feltárása többnyire még az adott testrész súlytalanításával
- A gerincoszlop szakaszainak egymást követő mozgatása folyamatos gördülések által először előre, majd oldalirányban is
- Fej, kar, láb izolált zuhanások a gravitáció használatával
- Gerincgördülések, vezetések különböző lábpozíciókban végrehajtva
- Talajon végzett haladó gyakorlatok
- A karok súlyátvevő szerepének megismerése
- A végtagmozgások és a törzs lendületének felhasználása
- A testközpont ereje lendületekben
- Folyamatos gurulások fekvésben, ülőhelyzetekben
- Ülésből fekvésbe érkezések lendületekkel
- Kéz és lábtámasz helyzetek
- Álló középgyakorlatok
- Alaptartás helyzete
- Kar, törzs és láb alap pozíciók
- Kar és láb izolált mozgásai
- Plié, parallel és en dehors pozíciókban függőleges nyugalomban lévő törzs munkával
- Plié, parallel és en dehors pozíciókban gerincgördítéssel, karlendítéssel, majd törzs- és karlendítéssel
- A gerinc szakaszainak mozgatása gördülés által, szakaszonként megállítva és visszagördítve
- Törzsnyújtás, zuhanások, suspension
- Lábfő, boka, ízületek artikulációi
- Diagonális-haladó gyakorlatok
- Testsúlyáthelyezés siklásba, a testközpont folyamatos mozgása
- Kis ugrások előrehaladással, egy lábról egy lábra és egy lábról két lábra érkezéssel, parallel és en dehors pozíciókban

Követelmények

A tanuló ismerje a technika alapelemeit, egyszerű gyakorlatait, a technikára jellemző kar, láb, törzs egyszerűbb koordinációját, a gravitáció mint erő felhasználását (földhasználat és könnyedség), a mozgáselemek végrehajtásának meghatározott szabályait

A tanuló legyen képes az adott gyakorlatok, rövid kombinációk pontos végrehajtására, a gyakorlatok kivitelezéséhez szükséges és megfelelő energia használatára és a tanult mozgásanyagból összeállított rövid etűd bemutatására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az alaptartás, testtartás tudatos használatának fejlesztése.
- Az ismeretanyag elmélyítése, a mozgásszótár és mozgásminőségek bővítése.
- A Limón– technika gyakorlatainak képesség szinten történő elsajátítása.
- A súlyhasználat megtapasztalása és kialakítása a test összetett mozgásai közben.
- A gravitáció használatának vizsgálata.
- A légzés és a mozdulat összehangoltságának ösztönzése.
- A mozgástanulási képesség, a mozgáskoordináció, a ritmikai készség és a térérzékelés fejlesztése.
- A technikára jellemző összetett mozgássorok biztonságos alkalmazása rövid etűdökben.
- A Limón–technikára jellemző előadásmód kialakításának elősegítése.

Tananyag

- Talajon fekvésben végzett gyakorlatok
- A gerinc izolált mozgásai
- Légző gyakorlatok végtag és törzsmozgásokkal koordinálva
- Fej (nyaki gerinc szakasz), kar (vállízület) és láb (csípő–, térd–, bokaízületek) izolált mozgásainak egymás után kötése
- Mellkas emelés fekvőhelyzetből vállig, fejtetőig, majd ülésig
- Ülésben végzett gyakorlatok
- Fej (nyaki gerinc szakasz), kar (vállízület) és láb (csípő–, térd–, bokaízületek) izolált mozgásainak egymás után kötése
- A különböző alap láb és karpozíciók összekötve a gerinc szakaszainak egymást követő mozgásával (rugózás, gördülés és visszaépítés) előre, oldalirányban, spirális helyzetekben

- Törzszuhanások előre és oldalirányokba
- Talajon végzett haladó gyakorlatok
- Gurulások központ és végtagindítással, lendületekkel
- Ülésből, középhelyzetekből fekvésbe érkezések lendületekkel, esésekkel
- Kéz és lábtámasz helyzetekben kitartások majd zuhanások
- Álló középgyakorlatok
- Kar, törzs és láb alap pozícióik és rotációs gyakorlatok
- Kar és láb izolált mozgásai a technika stílus jegyinek alapján (ujjak, kézfej mozgása)
- A gerinc szakaszainak mozgatása gördülés által, szakaszonként megállítva és visszagördítve
- Törzsnújtás, zuhanások és körkörös irányok különböző lábpozíciókban
- Plié és relevé gyakorlatok parallel és en dehors pozíciókban
- Egyszerű tendu gyakorlatok, kar- és törzslendítéssel, ejtéssel koordináltan
- Láblendítések, lengetések, karmozgással összekötve
- Egyszerű támadások különböző térirányokba
- Támadások karejtéssel
- Diagonális-haladó gyakorlatok
- Siklás előre, oldalra, hátra haladással, kar- és törzsmozgásokkal koordinálva, fordulattal
- Siklás tempóváltással, kis ugrásokkal
- Kis ugrások előrehaladással, ritmikai változtatásokkal
- Láblengetések előrehaladással
- Egyik lábról a másikra történő átugrások
- Etüdökkel, rövid koreográfiák
- Egyszerű talajon végzett etüdök támaszhelyzetekkel, lendületekkel
- Etüdök álló helyzetben, térbeli elmozdulás nélkül és haladással
- Rövid koreográfia dinamikai váltásokkal, nehezebb zenei beosztásban

Követelmények

- A tanuló ismerje a technika alapelemeit, egyszerű gyakorlatait, a technikára jellemző kar, láb, törzs összetett koordinációját és variációs lehetőségeit, a gravitáció, mint erő felhasználását (földhasználat és könnyedség), a tér használatát, a mozgáselemek végrehajtásának meghatározott szabályait
- A tanuló legyen képes összetett gyakorlatok, hosszabb kombinációk pontos végrehajtására, a gyakorlatok kivitelezéséhez szükséges és megfelelő energia használatára, a technika dinamikai és érzelmi változásainak érzékeltetésére a

kombinációkban, valamint rövid koreográfia meggyőző előadására

7.2.7.1 Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

A Limón–technika alapjait képező és a többi moderntánc–technikáktól eltérő alapmozgás elveket, a technika jellemző gyakorlatok és térhasználatát

A tanuló legyen képes

Finom, koordinált mozgásra, a megfelelő súlyhasználatra és a gravitáció érzékelésére, az alapelvek megfelelő alkalmazására ülő, álló és haladó gyakorlatokban, kombinációkban, összetett mozgássorokban és etűdökben. Legyen képes a technika dinamikai és érzelmi változásainak érzékeltetésére kombinációkban, és rövid koreográfia meggyőző előadására

7.3.Az alapfokú néptáncoktatás célrendszere és funkciói

A néptánc közérthetősége révén felbecsülhetetlen mértékű segítséget jelent a kultúrák közti kapcsolatteremtésben és az egészséges emberi kapcsolatok kialakításában. Oktatása elősegíti néphagyományunk megismerését, tovább éltetését és újraalkotását, kulturális örökségünk megbecsülését. A kárpát–medencei táncagyomány sokszínűsége tükröződik vissza az alapfokú művészetoktatás tantervében. A tanórai keretek mellett fontos szerepet játszik a tánc színpadi megjelenítése is, amely egyrészt a művészi megtapasztalás élményét teszi lehetővé a tanulók számára, másrészt kulturális szerepvállalása révén a nagyközönség számára is hozzáférhetővé teszi táncos hagyományainkat. A néptáncoktatás célrendszerében jelentős szemléletmód változás következett be, középpontba került a tanulók technikai felkészültségének megalapozása, amely során alkalmassá válnak a különböző táncok újraalkotására, szabad és kötött formákban történő megjelenítésére. Előtérbe került a helyi táncanyag, táncagyomány tanításának elsődlegessége, amely végigkísérheti az egész oktatási folyamatot, életet. Nagyobb szabadságot biztosít a pedagógus számára a képzés megtervezésében, ugyanakkor biztosítja az intézmények közötti átjárhatóságot. A spirális elrendezés elősegíti, hogy a különböző képességű tanulók a képzési szintek végére azonos módon rendelkezzenek az elvárt ismeretekkel, képességekkel, kompetenciákkal, megteremti az összevont osztályokban történő oktatás kereteit, lehetőségét. A néptánc oktatása során a kulturális értékek közvetítése nem elsősorban a képességek függvénye, hanem a képességek fejlesztésének lehetséges színtere. Lehetővé teszi mindenki számára – beleértve a

kisebbségeket valamint a hátrányos helyzetű gyermekeket is – az önkifejezés és azonosulás esztétikai útjának elérését, segítve ezzel a személyes kreativitás kibontakozását és az egyéniség fejlődését

7.3.1 A képzés struktúrája

Óraterv

Tantárgy	Előképző		Alapfok					
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.
Főtárgy								
Népi játék	2	2	4-3	4-3	3	3	3	3
Néptánc								
Kötelező tantárgy					1	1	1	1
Folklórismeret								
Kötelezően választható tantárgy								
/összevont osztálynál/								
Folklórismeret			1	1				
Választható tantárgy	(2)	(2)						
Összes óra	2-(4)	2-(4)	4	4	4	4	4	4

A képzés évfolyamainak száma: 8 évfolyam (2+6 évfolyam)

Az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú évfolyamainak számát jelenti

A tanítási órák időtartama: 45 perc

Tantárgyak

Főtárgy:

Népi játék, (1–2. előképző évfolyamon)

Néptánc (1–6. alapfokú évfolyamon)

Kötelező tantárgy:

Folklórismeret (3–6. alapfokú évfolyamon)

Választható tantárgyak:

Népi játék (1–2. előképző évfolyamon)

Kötelezően választható tantárgy összevont osztálynál:

Folklórismeret 1-2. évfolyamon. Ebben az esetben a főtárgy óraszám 4-ről 3-ra csökken.

7.3.2. A néptáncoktatás általános fejlesztési követelményei

A néptánc tanszak célja a magyar néptánc és népi kultúra iránti érdeklődés kialakítása és elmélyítése, hagyományaink, kulturális örökségünk továbbéltetése, a mozgáskultúra megalapozása és fejlesztése, a tánc, mint a közösségteremtés és közösségformálás lehetséges eszközének értelmezése, gyakorlása, funkcionális művelése egy életen át.

Kiemelt kompetenciák a néptánc területén

Szakmai kompetenciák

- A táncos képességek – készségek – jártasságok kialakítása és fejlesztése
- A hagyományos népi játékmód ismerete
- Korszerű szemléletmód kialakítása a népi kultúra–népélet összefüggő rendszerének értelmezéséhez
- A tánc általánosan jellemző vonásainak ismerete és gyakorlati alkalmazása
- A zenéhez igazodó, alkalmazkodó táncos mozgás kialakítása
- Az improvizáció és a táncszerkesztés törvényszerűségeinek, szabályainak ismerete és tudatos alkalmazása
- A térforma, stílusérzék és mozgásmemória fejlesztése, az alakzatok, formák gyakorlati alkalmazása
- A táncokhoz kapcsolódó énekek, zenei kísérek, jellemző viseletek, szokások és a társasági táncélet alkalmainak megismerése
- A színpad általános törvényszerűségeinek megismertetése
- Előadói táncos magatartás kialakítása az életkori sajátosságoknak megfelelően
- A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatainak, korszakainak és művészeti alkotásainak megismerése

Személyes kompetenciák

- Az esztétikai érzék fejlesztése
- A rendszeres és következetes kitartó munkára nevelés
- Nyitottságra, valamint a múlt és a jelen értékeinek befogadására nevelés
- Folyamatos ismeretbővítésen keresztül a szintetikus látásmódra való nevelés
- A vizuális memória és a képzelőerő fejlesztése

- A kreativitás és a testi–lelki állóképesség fejlesztése
- A kommunikáció verbális és nonverbális módjainak alkalmazása

Társas kompetenciák

- A közösségi alkotás öröme, a közösségi kultúra értékei iránti fogékonyság kialakítása
- A másság elfogadásának képessége
- Az önálló döntéshozatal képessége
- Kezdeményezőkészség, egyéni feladat– és szerepvállalás
- A kapcsolatteremtő képesség fejlesztése
- A szabálytudat kialakítása
- A csoportnorma kialakítása
- A segítő életmódra nevelés s a szociális érzékenység fejlesztése
- A közösségi szemlélet kialakítása
- A környezet megóvásának fontossága
- Az egészséges életmód igénye

Módszerkompetenciák

- Az ismeretbefogadás képességének fejlesztése
- Az intelligens tudás megszerzésére irányuló igény kialakítása
- Az összefüggések megértésére, a következtetések levonására irányuló fejlesztések
- Az ismeretek alkalmazásának, újrafogalmazásának képessége
- A kreatív alkotói folyamatokban való részvétel igényének kialakítása
- A hatékony önálló tanulásra nevelés
- Az alkalmazott tudás kialakítása, a képzés során elsajátított ismeretek alkalmazása más környezetben is
- A tehetség azonosítása, tehetséggondozás, mentorálás, nyomon követés

7.3.3. Népi játék

A képzés elemi szinten járuljon hozzá a tanuló szocializációs, kommunikációs készségének, kezdeményező készségének, kulturális tudatosságának, általános műveltségének fejlesztéséhez. Elsődleges feladat az önfeledt játék megvalósítása, a játékszabály megismerése, a játékköröm megélése

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Alapvető mozdulattípusok fejlesztése a játéktevékenység során
- A ritmus–tér–térforma fogalmainak kialakítása
- Az ugrás és forgás technikai előkészítése
- A tanuló mozgáskészségének, önfegyelmének, kommunikációs képességének, éneklési készségének, játékbátorságának, szabálytudatának fejlesztése
- A közösségi érzés, a közösséghez tartozás tudatos kialakítása
- A verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának elősegítése
- A szocializációs folyamatok fejlesztése

Tananyag

- A játékműveltség felmérése
- A népi játékokhoz szükséges mozgások, ritmusok, terek, térformák megismertetése
- Az alapvető mozdulattípusok
- Játéktípusok (sport–küzdő karakterű népi játékok, énekes–táncos gyermekjátékok)
- Népi mondókák, kiszámolók, szövegek, dallamok
- Alapvető zenei ismeretek (egyenletes lüktetés, zenéhez való igazodás, negyedes és nyolcados lüktetés, dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok)
- Irányok, alakzatok (előre–hátra, jobbra–balra, lent–fönt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal, szórt forma, térkitöltés, térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban)
- Játékfűzések (a helyi vagy régió szerinti néphagyományban fellelhető népi gyermekjátékokból)

Követelmények

- A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, játékfűzéseket
- A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a társak előtti kommunikációra, a párválasztásra, a szerepvállalásra, a játéktevékenységre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A mozgáskészség, alapvető kombinációs képesség fejlesztése a mozgás– és játéktevékenység során
- A ritmus–tér–térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
- Az ugrás és forgástechnika fejlesztése

- A játékműveltség, játékbátorság, szabálytudat, önfegyelem és kezdeményezőképesség fejlesztése
- A kommunikációs és éneklési képesség fejlesztése, a verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának kialakítása
- A kreatív játékos tevékenység valamint a mozgásos és verbális önkifejezés ösztönzése, a közösségépítés megvalósítása, a szocializációs folyamatok fejlesztése

Tananyag

- Az alapvető mozdulattípusok variációs lehetőségeinek valamint az ugrás típusainak megismertetése
- Az improvizációs tevékenység előkészítése, a játékk ismeret bővítése
- Játéktípusok (sport–küzdő karakterű népi játékok, énekes táncos gyermekjátékok)
- Népi mondókák, kiszámolók, szövegek, dallamok
- Alapvető zenei ismeretek (egyenletes lüktetés, zenéhez való igazodás, negyedes és nyolcados lüktetés, dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok)
- Irányok, alakzatok (előre–hátra, jobbra–balra, lent–fönt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal, szórt forma, térkitöltés, térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban)
- Játékfűzések (a helyi vagy régió szerinti néphagyományban fellelhető népi gyermekjátékokból)

Követelmények

A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, a játékfűzéseket

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a társak előtti kommunikációra, a párválasztásra, a szerepvállalásra és a játéktevékenységre a variációk során is

7.3.4 Néptánc

A néptáncoktatás tantervi programja lehetővé teszi a tanulók kompetenciaalapú fejlesztését. Hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenységek és művészetek iránt, fejleszti a kapcsolatépítést az emberekkel, az időgazdálkodást, fejleszti a tanulók empátiás /beleérző/ képességét, intuícióját, kreativitásukat, improvizációs képességüket, készségüket. Fejleszti a tanulók szocializációs, kommunikációs készségét, kezdeményező készségét, kulturális tudatosságát, általános műveltségét. Lehetőséget nyújt a tanulók mozgásműveltségének, mozgáskultúrájának sokoldalú fejlesztésére, fizikai

állóképességük, ügyességük, cselekvő biztonságuk, ritmusérzékük, hallásuk, tér- és formaérzékenységük fejlesztésére, gazdagítására. Figyelembe veszi az egyéni adottságokat, az életkorra jellemző fizikai és szellemi sajátosságokat. Alkalmazkodik a helyi igényekhez és hagyományokhoz. Rugalmassága révén hozzájárul a speciális képzési rendszerekben, összevont osztályokban történő oktatás megvalósításához, lehetőséget teremt a különböző életkorban a képzésbe bekapcsolódó tanulók számára a néptánc képzés megvalósítására. Célja, hogy felkészítse és irányítsa a tehetséges tanulókat a táncművészeti pályára illetve az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra. A múlt és a jelen hagyományainak és táncművészeti értékeinek megismertetésével, megszerettetésével lehetőséget teremt a tanulók számára a mozgásos anyanyelvünk, a hagyományos néptánc műveltség elsajátítására.

Alapfokú 1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A mozgáskoordináció fejlesztése a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az ugrástechnikák fejlesztése, a népijáték–ismeret bővítése, az alapvető táncos alakzatok fogalmi rendszerének kialakítása és alkalmazása
- A ritmus – tér – térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
- A játék központi szerepének megtartása
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
- A játékbátorság, a kezdeményezőkézség, az improvizációs készség, a ritmuskészség és a mozgáskoordináció fejlesztése
- Az éneklési kedv, a társak előtti kommunikáció ösztönzése, közösségfejlesztés, a helyi szokások és normák kialakítása

Tananyag

- Táncelőkészítő gimnasztika
- Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok
- Énekes–táncos népi játékok: (szerepjátékok, párválasztó játékok) a páros tánc előkészítése
- Néptánc
- Az oktató által kiválasztott Kárpát medencei, illetve a magyar nyelvterület táncaival, táncrendjével/-rendekkel való ismerkedés. Egyszerűbb néptánc típusok: pl.: Moldvai körtáncok, gyimesi héjszák és -aprók, dunántúli dudálás és ugrós, egyszerűbb, zárt összefogódzású csárdás elemek.

- Az ugrós és a csárdás tanítását előkészítő táncos mozdulatok
- Eszközhasználat előkészítése (babzsák, karika, ugrálókötél, bot, üveg)
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, megfelelő tánc típus anyaga
/pl.:Dunántúli dialektus táncanyaga-pl.:Somogyi eszközöstánc,
- népi játék és néptánc
- Zenei ismeretek: dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, 2/4-es
lűktetés
- Népi ének: a választott táncanyaghoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok
- Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései
- Hagyományörzés: saját táncrégió gyermekjátékai és táncai

Követelmények

A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, a játékfűzéseket és játékszabályokat, az ugrós technikai elemeit, a tánc közbeni eszközhasználatot

A tanuló legyen képes a játéktevékenységre, együttműködésre, feladatvállalásra, a tánctechnikai elemek alkalmazására, improvizációra és a ritmikai gyakorlatok megvalósítására

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Mozgáskoordináció fejlesztése. A tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az ugrások különbözőségeinek, hasonlóságainak összevetése
- A fizikai kontaktus megteremtésének elősegítése
- A csárdás mozgáselemeinek előkészítése
- A zenei lűktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak felfedezése, alkalmazása
- Ritmus – tér – térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
- A játékbátorság, a kezdeményezőkézség, az improvizációs készség, a ritmusérzék, a hallás, a ruganyosság, a térdhasználat, a kapcsolatteremtő képesség és az eszközhasználat fejlesztése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
- Az éneklési kedv, a társak előtti kommunikáció ösztönzése, közösségfejlesztés, a helyi szokások és normák kialakítása

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánctechnika: alapvető mozdulat típusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, térdhasználat, térben való eligazodás, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív

mentén haladás (séta, járás, futás) lenthangsúly – fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, eszközhasználat, csapások, gesztusok

Énekes–táncos népi gyermekjátékok: a játékk ismeret bővítése, a játék központi szerepének megtartása, (szerepjátékok, párválasztó stb. népi játékok) kör és páros tánc előkészítése

Táncgyakorlat:

- Az ugrástechnikáknak, a súlyvétel lehetőségeinek, az ugrós táncelemeknek és az összekapaszkodási módoknak a megismertetése

Néptánc

A hagyományos paraszti szokásrendben a tánc tanulása apró gyermekkorban elkezdődött és az évről-évre gyarapodó tudás vezetett a tánc funkcionális használatához.

Egyszerűbb néptánc típusok: Moldvai körtáncok, gyimesi héjszák é aprók, dunántúli dudálás és ugrós, egyszerűbb, zárt összefogódzású csárdás elemek. A tanult táncok ismétlése és újabb motívumokkal, táncokkal való bővítése.

- A Dunai táncdialektus ugrós táncai közül választott, a helyi tantervben meghatározott táncanyag (csoportos, páros, szóló)
- A Dunai táncdialektus ugrós–eszközös táncai közül választott tánc elmélyítése, a tananyag bővítése
- A Dunai táncdialektus- pl.:Somogyi csárdás motívumok

Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga népi gyermekjáték és tánc és/vagy ugrós–eszközös táncok funkcionális használata

Zenei ismeretek: dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, a duda, a hosszúfurulya

Népi ének: a Dunai táncdialektusból választott tánchoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok

Táncfolklorisztika: az ugrós tánc típus fogalma, formai lehetőségei, összekapaszkodási módok, a tánc típus főbb jellemzői

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok

Hagyományörzés: a saját tánc régió gyermekjátékai és táncai

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult táncanyagot, népi játékok cselekményét, szövegét és dallamát, a tánc közbeni eszközhasználatot.

A tanuló legyen képes a közösségen belüli aktív tevékenységre, a tanult táncanyag újraalkotására, improvizációra, a tanult táncok bemutatására, a ritmikai gyakorlatok megvalósítására, a tanórákon megfelelő fizikai és szellemi erőnléttel való részvételre.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A mozgáskoordináció fejlesztése a tananyag szerinti táncos mozgásra
- A ritmus – tér – térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
- Az ritmikai, plasztikai, dinamikai fogalmak kialakítása
- Az ugrós tánc ritmikai, plasztikai, dinamikai lehetőségeinek, a táncszerkesztés elveinek és a táncok elnevezésének megismertetése az adott tájegység illetve funkció szerint
- A gesztusmozdulat fogalmának kialakítása
- Az eszközhasználat lehetőségeinek bővítése
- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
- A zenei löktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség fejlesztése
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a nemi identitás erősítése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, térdhasználat, térben való eligazodás, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás (séta, járás, futás, ridázás) lenthangsúly–fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros fogás, kargesztusok, térirányok gyakorlatai, csapások, gesztusok

Énekes–táncos: a játékk ismeret bővítése, a játék központi szerepének megtartása (szerepjátékok, párválasztó népi játékok) a kör– és páros táncok előkészítése

Néptánc: A hagyományos paraszti szokásrendben a tánc tanulása apró gyermekkorban elkezdődött és az évről-évre gyarapodó tudás vezetett a tánc funkcionális használatához.

Az oktató által kiválasztott táncrenddel/-rendekkel való ismerkedés.

Az előző években tanult táncok elmélyítése, a tananyag bővítése

- Pl.: A Tiszai táncdialektus
- A verbunk/oláhos előkészítése, a választott verbunk/oláhos és csárdás elemeinek, a jellegzetes összekapaszkodási módoknak a megismerése

Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, megfelelő tánc típus anyaga

az ugrós–eszközös vagy a csárdás táncanyagából a táncok funkcionális használata

Zenei ismeretek: dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, a hangszerek funkciója, játékmódja, jellegzetes hangszer együttesek,

Népi ének: a választott táncához kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok

Táncfolklorisztika: az ugrós tánc fejlődése, formái, a csárdás jellemző vonásai, a tánc típus meghatározása, táncalkalmak, a táncos magatartás jellemzői, tánckezdő szokások, a táncok földrajzi, történelmi háttere

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományörzés: a saját táncrégió gyermekjátékai és táncai, ennek hiányában szabadon választható táncdialektus táncanyaga

Követelmények

A tanuló ismerje a választott ugrós, verbunk/oláhos és csárdás elemeit, a tanult népdalok szövegét, dallamát, a tanult hangszereket, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését

A tanuló legyen képes az ugrós és eszközös ugrós valamint csárdás elemekből csoportosan és párban történő improvizációra, a tánc típus fogalmának meghatározására, a tájegységek, falvak földrajzi meghatározására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A mozgáskoordináció további fejlesztése, az eddig tanultak ismétlése, bővítése.
- A körtáncok technikai előkészítése
- A táncszerkesztés elveinek, az összekapaszkodási módok variációs lehetőségeinek megismertetése, a táncos partnerkapcsolat kialakítása
- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség fejlesztése
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a férfi és női szerepből adódó viselkedésmódok szerint a nemi identitás erősítése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok,

forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenthangsúly–fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, forgások, csapások, gesztusok (kar, láb)

Néptánc

- A Tiszai táncdialektus táncrendje közül választott táncok ismeretének bővítése és az erdélyi dialektus közül választott táncok ritmikai, plasztikai, dinamikai lehetőségeinek megismertetése
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, megfelelő tánc típus anyaga

Zenei ismeretek: a Tiszai dialektus jellegzetes hangszerei (cimbalom, klarinét, tekerő) parasztszóró, cigányszóró, a hangszerek funkciói, játékmódja, 4/4-es löktetés, nyújtott ritmus, éles ritmus

Népi ének: a választott csárdásokhoz és karikázókhoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok

Táncfolklorisztika: a csárdás fejlődése, formái, jellemző vonásai, a tánc típus meghatározása, táncalkalmak, a táncos magatartás jellemzői, tánckezdő szokások, a táncok földrajzi, történelmi háttere

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományörzés: a saját tánc régió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánc hagyományát is.

Követelmények

A tanuló ismerje a választott ugróst, verbunkot és csárdást, a tanult népdalok szövegét, dallamát, a tanult hangszerek jellemzőit, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését

A tanuló legyen képes a tánc típus fogalmának meghatározására, a tanult táncok földrajzi elhelyezésére, az elsajátított táncokból történő improvizálásra

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Összefoglaló és rendszerező gondolkodás ösztönzése, összefüggések feltárása a tanult táncdialektus ismeretanyagán keresztül
- A mozgás közbeni éneklési készség fejlesztése
- A legényes és a forgós–forgatós táncok előkészítése
- A táncrend fogalmának kialakítása
- A tánc szerkesztés elveinek, az összekapaszkodási módok variációs lehetőségeinek

megismertetése, a táncos partnerkapcsolat kialakítása

- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
- A zenei löktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
- A zenei kíséretmódok és a tánc összefüggéseinek feltárása
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a dinamikai és stílusérzék fejlesztése
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a férfi és női szerepből adódó viselkedésmódok szerinti táncformálás, a nemi identitás erősítése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag

- Táncelőkészítő gimnasztika
- Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenthangsúly–fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, csapások gesztusok (kar, láb)
- Néptánc:
- Az erdélyi legényes és a forgós–forgatós táncok
- -Egy magyarországi táncdialektus táncai
- A tanult táncok funkcionális használata
- Zenei ismeretek: a választott karikázó énekes dallamai és azok jellemzői, sajátosságai, a periódus fogalma, a szinkópa ritmus
- Népi ének: a tanult csárdásokhoz és körtáncokhoz kötődő dalok
- Táncfolklorisztika: a verbunk fejlődése, formái, jellemző vonásai, a tánc típus meghatározása, táncalkalmak, táncos magatartás
- Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései
- Hagyományörzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek táncagyományát is

Követelmények

A tanuló ismerje a tánc típus, táncrend fogalmát, a Dunai táncdialektus választott táncait, a tanult koreográfiákat, a népdalok szövegét, dallamát, a hangszereket, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését, a jellegzetes falvakat

A tanuló legyen képes a tánc típus fogalmának meghatározására, a tanult táncok földrajzi elhelyezésére, az elsajátított táncokból történő improvizálásra

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az összefoglaló és rendszerező gondolkodás valamint a fogalmi gondolkodás ösztönzése és fejlesztése, az összefüggések feltárása az alapfokú évfolyamok ismeretanyagán keresztül
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a stílusérzék, a dinamikai készség, a partnerkapcsolat fejlesztése
- A vizsgahelyzetre való felkészítés

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrás típusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenghangsúly–fenghangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, forgások, csapások gesztusok (kar, láb)

Néptánc:

Erdélyi legényes és a forgós–forgatós táncok

- Magyarországi nemzetiségek táncai
- A verbunkok ismételése, táncismeret bővítése
- A körtáncok ismételése, táncismeret bővítése

Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga

Zenei ismeretek: a tanult tájegységek jellegzetes népi hangszerei és zenei együttesei, a dúvó és az esztam kíséret jellemzői, tánc típusok és kíséret módok

Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismételése, bővítése

Táncfolklorisztika: az ismert táncok jellemző vonásai, a tánc típusok, táncalkalmak, táncos magatartás

Viseletek: jellemző viselet darabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományörzés: a saját tánc régió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek

táncagyományát is

Követelmények

A tanuló ismerje az alapfokú évfolyamokon elsajátított táncokat, a tanult koreográfiákat, a tanult zenei, folklorisztikai, földrajzi jellemzőket

A tanuló legyen képes a tanult ismeretek megfogalmazására, az önálló táncos megjelenítésre, improvizációra, a megfelelő táncos magatartás színpadi megjelenítésére, az alapfokú művészeti vizsga követelményeinek teljesítésére

7.3.4.1.Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

- A helyi tantervben meghatározott tájegységek táncanyagát
- A tájegységek táncaihoz kötődő alapvető földrajzi, történelmi, zenei, táncfolklorisztikai ismeretek összefüggéseit
- A táncszerkesztés elveit, a jellemző összekapaszkodási módokat
- A tájegységre jellemző öltözködési, viselethordási szabályokat
- A ritmikai, plasztikai, dinamikai törvényszerűségeket és azok alkalmazását a gyakorlat során
- A színpadi törvényszerűségeket.
- Az alakzatok, térformák gyakorlati alkalmazását
- A táncalkalmaknak megfelelő magatartás– és viselkedésmódokat

A tanuló legyen képes

Az egyéni és csoportos improvizációra, a testtudat fenntartására, az eszközhasználatra, a tudatos színpadi megjelenésre, a táncfolyamatok mozgáslekezelésére, a viseletek tánc közbeni használatára, viselésére, a táncos magatartás és partnerkapcsolat kialakítására

A megszerzett ismeretekről beszélni

A térben történő eligazodásra, a zenei löktetésrendhez, zenei egységekhez való igazodásra, ismerje és a gyakorlatban is tudja alkalmazni az alakzatokat, térformákat

A képzés során elsajátított ismeretek alkalmazására más környezetben is

A környezet értékeinek megőrzésére, gyarapítására, a környezettudatos magatartásra

A közösségi szerepvállalásra, önálló feladatvállalásra

A másság elfogadására, a csoportagyományok kialakításában való aktivitásra

Olyan szokások, tevékenységek kialakítására, amelyek az egészséges életvitelt segítik elő

7.3.5 Folklórismeret

A konkrét népszokások megismertetésén keresztül a tanulók előtt fel kell tárni a néphagyomány ünnepi rítusainak formai és tartalmi összetevőit, megjelenését. Világítsa rá a hagyomány folyamatosan változó természetére, egykori történeti rétegeire, eredetére. Tegye élményszerűvé a jeles napok és ünnepi szokások megismerését. Aktualizálja az emberi élet fordulóihoz fűződő hagyományokat, szokásokat. A gyermekjátékok és táncok táji és történeti megismertetésével a gyakorlati képzésben elsajátított ismeretek rendszerezéséhez nyújtson segítséget.

Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A játék- és táncalkalmak szerepének megismertetése a faluközösség és az egyén életén keresztül, a kommunikációs képesség, verbális kommunikáció, szocializációs készség, közösségérzet, a tér- és időbeli tájékozódás fejlesztése
- A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés

Tananyag

A gyermekkorhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek, jeles napok és ünnepi szokások megismertetése

Gyerekszületés, gyermekkor

- Jósló praktikák a gyermek születése előtt
- Komatál hagyománya
- Keresztelő
- A gyermek befogadása, helye a családban és a falu társadalmában
- Az anya avatása
- Munkára nevelés, gyermekmunka

A gyermekek játékalldmai és táncalkaldmai

- A munkavégzéshez kötődő játékalldmak (libalegeltetés, kalákamunkák)
- A játszó helyszíne, időpontja, a falu társadalmi életében betöltött szerepe
- A tánc tanulása
- Gyermeklakodalmas (a felnőttek világának – szokások, táncok, zenei kultúra – tanulása)
- A gyerekek táncalkaldmai (kukoricabál, pulyabál, aprók tánca, serketánc)

Az évkör ünnepei gyermekszemmel

- Szent Miklós napja
- Jézus születésének története
- Óévbúcsúztató és évkezdő szokások
- Szent Balázs napja, Balázsjárás
- Szent Gergely napja, Gergelyjárás
- Húsvét vasárnapjának és hétfőjének szokásai
- Pünkösd királynéjárás

Követelmények

A tanuló ismerje az év során tanult jeles napok elhelyezkedését a naptárban, a gyermekkor jeles eseményeit, játék– és táncalkalmait

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A kommunikációs képesség, a verbális kommunikáció, a szocializációs készség, a közösségérzet és a tér– és időbeli tájékozódás fejlesztése
- A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés

Tananyag

A tanuló előző évben megszerzett ismereteinek elmélyítése, bővítése

A legényélethez, leányélethez, párválasztáshoz, lakodalomhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek, rituális cselekmények, jeles napok és ünnepi szokások megismertetése

A táncalkalmak jelentőségének megismertetése a párválasztás során

Legényélet, leányélet, párválasztás, lakodalom

- Munkavégzés a serdülő korban
- Legényavatás, leányavatás
- Udvarlási szokások, szerelmi élet, és azok színterei
- Szokásjogok a paraszti társadalomban
- Leánynéző, háztűznéző, hozomány
- Leánykérés, eljegyzés, jegyajándék
- Lakodalmi előkészületek
- Lakodalmi tisztségviselők, feladatok
- Lakodalmi szokások, rítusok

Legények és lányok játék– és táncalkalmai

- A fonó helyszíne, szerepe a párválasztásban, társas kapcsolatokban
- Fonójátékok, tánc a fonóban (hangszerek, tánckíséret)

- Böjti időszak (tavaszköszöntő játékok és a böjti karikázó)
- Bállok időpontja, helyszíne, bálrendezés

Lányok és legények szerepe a kalendáris szokásokban

- Luca kettős alakja
- Betlehemezés
- Farsangi szokások
- A nagyhét eseményei
- A húsvéti tojás jelentése és díszítésének különböző technikái
- Pünkösdi királyválasztás
- Májusfaállítás
- Nyári napforduló szerepe, Szent Iván napi szokások

Követelmények

A tanuló ismerje az év során tanult jeles napok elhelyezkedését a naptárban, a leányélet, legényélet jeles eseményeit, táncalkalmait, a párválasztás szokásait, a lakodalom menetének, szereplőit

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A táncalkalmak szerepének változásai és a változások okainak feltárása
- A kommunikációs képesség, a verbális kommunikáció, a szocializációs készség, a közösségérzet valamint a tér– és időbeli tájékozódás fejlesztése
- A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés

Tananyag

A tanuló előző évben megszerzett ismereteinek elmélyítése, bővítése

A rituális cselekmények szerepe, a felnőtt– és öregkorhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek, a jeles napok és ünnepi szokások megismertetése

Felnőttek, idősek és az elbúcsúztatás szokásai

- Paraszti munka, munkaszervezés
- Az idősek társadalmi szerepe a paraszti társadalomban
- Előjelek, jóslások, hiedelmek
- A haldoklóval, a halottal kapcsolatos szokások
- Virrasztás, temetés, siratás
- A halotti tor

- Fejfák, kereszttek
- Mindenszentek napja
- Halottak napja, megemlékezés a halottakról

A házások táncalkalmai

- Táncalkalmak a családi eseményeken (keresztelő, lakodalom)
- Táncalkalmak a farsangban (házások bálja, batyusbál)
- Asszonyok mulatságai (asszonyfarsang, lakodalmi kontyoló)
- Férfiak mulatságai (pincézés, tejbemérés)

Felnőttek az évkör ünnepein

- Disznótorok ideje (alakoskodás, adománykérés)
- A regölés (időpontja, jelmezek, hangszerek, szereplők)
- Szent György napja
- Virágvasárnap
- A húsvéti ételek jelképrendszere
- Fehérvásárnap
- Aratás és a hozzá kapcsolódó szokások
- Szent István napja, új kenyér ünnepe
- Szüret, szüreti felvonulások, alakoskodás
- Szent Mihály napja
- Dömötör napja, Vendel napja

Követelmények

A tanuló ismerje az év során tanult jeles napok elhelyezkedését a naptárban, a felnőtt– és időskor jeles eseményeit, szokásait, a különböző életkorokhoz kapcsolódó táncalkalmakat, azok szerepét

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az elméleti tananyag és az eddig tanult táncanyagok közötti összefüggések megfogalmazása
- A tananyagban meghatározott régi– és új stílusú táncrétegek jellemzőinek, a táncdialektusok elhelyezkedésének, földrajzi meghatározásának megismertetése
- A kommunikációs képesség, a verbális kommunikáció, a szocializációs készség, a közösségérzet valamint a tér– és időbeli tájékozódás fejlesztése

- A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés

Tananyag

Táncfolklorisztika

- A régi táncréteg jellemzői

Körtáncok

- Középkori táncagyomány, lánc- és körtáncok
- Énekes női körtáncok helye és szerepe a tánc kultúrában

Eszközös pásztortáncok

- Kanásztánc, pásztortánc
- Pásztorbotoló, cigánybotoló

Ugrós–legényes tánc típus

- Ugrós táncok (szóló, csoportos és páros formák, helyi sajátosságok)
- Erdélyi legényes táncok

Küzdő karakterű páros táncok

Forgós–forgatós páros táncok

- Reneszánsz táncagyomány, forgós–forgatós páros táncok
- Lassú tempójú páros táncok
- Mérsékelt és gyors tempójú páros táncok
- Az új táncréteg jellemzői
- A reformkor tánc kultúrája, a verbunk és csárdás kialakulása

Verbunk

- A szóló verbunk
- Szabályozott szerkezetű verbunkok

Csárdás

- A csárdás tagolódása (lassú és friss, valamint csendes, csárdás, ugrós)
- Körcsárdás, hármás csárdás

A dialektusok meghatározása, elhelyezkedése, jellemzői

- Dunai dialektus
- Tiszai dialektus
- Erdélyi dialektus

A tanult táncanyagok elhelyezése a nagy dialektusterületekben

Követelmények

A tanuló ismerje a régi és az új táncrétegbe tartozó tánc típusokat, a főbb jellemzőiket, a tanulmányok során megtanult táncok földrajzi elhelyezkedését, dialektusait

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

A folklór, mint történeti hagyomány sajátosságait, az egyes jeles napok időpontját, a jeles napok vallási, hiedelmi funkcióját, magyarázó történetét

A hagyományos paraszti élet jellegzetes fordulópontjait, a magyar paraszti világkép legfőbb elemeit, eredetüket, s a hozzájuk fűződő mondákat, a parasztság hiedelemvilága főbb szereplőit, funkcióit

A tanuló legyen képes

A rítuscselekmények szövegeinek és tartalmának értelmezésére és használatára, a szakkifejezések, a megszerzett ismeretek alkalmazására, a tér–idő összefüggéseinek felismerésére

A paraszti társadalom erkölcsi és viselkedési normáinak megítélésére, értékeinek elfogadására

Az önálló ismeretszerzésre, az elméleti ismeretek alkalmazására a mindennapi életben

A magyar folklórhagyományokat a nemzettudat részeként értelmezni

Az azonosságok és különbözőségek felismerésére a hazai és egyetemes folklórb

7.4. A művészeti alapvizsga általános követelményei

A művészeti alapvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsgatantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálgató legyen a tanuló felkészültsége és tudása.

A művészeti alapvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

Azoknál a vizsgatantárgyaknál, amelyeknél a vizsga tartalmában csoportos gyakorlatsor szerepel, ott a szaktanár a megadott gyakorlatok köréből kiválasztott három különböző

gyakorlatsort állít össze, amelyből a vizsgán a vizsgabizottság által kijelölt egy gyakorlatsort kell elvégezniük a tanulóknak csoportos formában, a szaktanár irányításával.

A művészeti alapvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet eléri.

A művészeti alapvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán vizsgatantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a vizsgatantárgy végső osztályzatának meghatározásában a szóbeli vizsgarész osztályzata a döntő.

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán figyelembe kell venni.

A művészeti alapvizsga eredményét a vizsgatantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsgatantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

7.4.1. Színjáték tanszak

A művészeti alapvizsga követelményei

Dráma és színjáték

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Dráma és színjáték

improvizáció 2–3 perc

színpadi produkció

– jelenet 3–5 perc

vagy

– előadás 15 perc

A vizsga tartalma

A dráma és színjáték gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

Improvizáció

Az improvizáció megadott instrukciók (pl. a jelenet témája, figurái, tárgyai, helyszíne, időpontja) alapján rögtönzött szöveges vagy szöveg nélküli 2–3 fős jelenet lehet. A szaktanárnak a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, legalább tíz tételből álló tételsort kell összeállítania. A tételsor tartalmazhat szöveg nélküli vagy szöveges feladatokat. Az egyes tételeknek tartalmazniuk kell a jelenet eljátszásához szükséges instrukciókat (helyszín, szereplők, cselekmény, konfliktus).

A felkészülési idő 5 perc.

Színpadi produkció

A produkció szabadon választott drámai vagy dramatizált mű, illetve rögzített improvizáció alapján tanári irányítással készített prózai színházi produkció (2–3 fős jelenet/csoportos előadás) vagy szerkesztett játék lehet. A tanuló a csoportban, közös akciókban, együttes játékban közreműködve, illetve egyéni színpadi feladatok megoldásával egyaránt számot adhat a tanulmányai során megszerzett képességeiről, jártasságáról.

A vizsga értékelése

- Improvizáció
- Az instrukciók megértése, követése
- Együttműködés (közös jelenetépítés, társak ötleteinek elfogadása, cselekménybe illesztése),
- Színpadi jelenlét
- Figyelem, koncentráció (játékban maradás képessége, egyértelmű szerepbe lépés, szituációban maradás, egyértelmű kilépés a szerepből)
- Sűrítés képessége
- A jelenet szerkezete, íve (a jelenet nyitása, zárása, jelenetépítés)
- Színpadi produkció
- A színpadi helyzetek megértése, az önálló játékok közös játékba illesztése
- Együttműködés (a partner impulzusainak elfogadása, a partner felé irányuló impulzusok erőssége, közös cselekményvezetés, társakkal összehangolt váltások, közös játékstílus kialakítása, tartása)
- Figyelem, koncentráció
- Színpadi jelenlét

- Ritmusérzék (a jelenet tempójának közös kialakítása, együttes tempóváltás)
- Atmoszférateremtés
- Verbális kifejezőeszközök használata

Beszéd és vers

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Beszéd és vers

- beszédgyakorlat–sor bemutatása 5 perc
- vers– és prózamondás 5 perc

A vizsga tartalma

- A beszéd és vers művészeti alapvizsga két részből tevődik össze:
- Beszédgyakorlat–sor bemutatása
- Tételsorból húzott gyakorlatsor bemutatása (a beszédtechnikai gyakorlatok közül a szaktanár által összeállított – és legalább 3 különböző feladatot tartalmazó – gyakorlatsor)
- Vers– és prózamondás
- A közösen feldolgozott művekből (kötelező memoriterek) a tanuló által választott két különböző hangulatú vers vagy próza előadása
- A tanuló a kötelező memoriterekből választott tíz művel készül (vers, monológ, prózai mű részlet vegyesen, lehetőleg különböző hangulatú szövegek). A vizsgán a tanulónak a vizsgabizottság által választott műveket kell előadnia.

A vizsga értékelése

Beszédtechnikai ismeretek:

- a gyakorlatok ismeretének szintje,
- a megvalósítás pontossága,
- oldott artikuláció és középhang,
- tudatos nyelvhasználat

A választott szövegek előadása:

- kifejező megszólaltatás,
- előadásmód,
- kiállás,
- jelenlét,
- közvetítő erő,
- előadói készségek

Mozgás és tánc

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Mozgás és tánc

- egyéni produkció 2–3 perc
- csoportos produkció 10–20 perc

A vizsga tartalma

Lépés–, járás–, futás–, ugrás–, esés–, talaj–, emelés– és támaszgyakorlatok, dinamikai gyakorlatok, tánclépések, illetve a koreográfiák köréből a szaktanár segítségével kiválasztott és összeállított produkció

A vizsga értékelése

- Mozgás– és táncgyakorlatok ismerete, gyakorlati alkalmazása különböző szituációkban
- A feladatok végrehajtásának pontossága, minősége (mozgáskoordináció, ritmika, dinamika, térhasználat, koncentráció, együttműködés)

7.4.2. Moderntánc tanszak

A művészeti alapvizsga követelményei

Jazz-technika

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgából áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Jazz-technika

35–40 perc

A vizsga tartalma

A jazz-technika vizsga anyaga előre kijelölt és a szaktanár által összeállított gyakorlatokból, gyakorlatsorokból, térben elmozduló lépés, forgás és ugráskombinációkból és néhány perces tánckombinációból áll, melyet a tanulók párosan vagy csoportos formában, önállóan mutatnak be.

Témakörök

Parallel és en-dehors pozíciók

Balett és jazz karpozíciók

Gördülések, döntések, hajlások, mellkas emelések, rotációk, kontrakció, release

A jazztánc által használt speciális mozgáselemek: twist, flat-back, tilt, hinge, tour, tombe, pas de bourre, chassé, pivot

Izoláció: minimum két testrész egyidejű, összehangolt, izolált munkája

Ötféle ugrásfajta

A jazz–technika által használt balett technikai elemek: plié, tendu, battement, battement tendu jeté, rond de jambe, developpé, enveloppé, attitude, grand battement jeté használata a jazz tánc sajátosságainak megfelelően

A jazz–technika sajátosságainak megfelelő, minimum 1,5 perces kombináció bemutatása

A vizsga értékelése

A bemutatott tananyag pontos ismerete

A gyakorlatok technikai biztonsága

A jazz–technika sajátosságainak stílusos bemutatása

Limón-technika

A vizsga részei:

A vizsga gyakorlati vizsgából áll

A vizsga tantárgyai és időtartamuk:

Limón–technika

Csoportban 30–40 perc

A vizsga tartalma:

A Limón–technika vizsga anyaga a szaktanár által összeállított, talajon, állásban és haladással végzett egyszerű majd összetett gyakorlatokból álló tréning sor, melyet a tanulók csoportos formában, önállóan mutatnak be. 2–3 perces etűd kis csoportokban történő bemutatása

A vizsga értékelése

A vizsga értékelésének szempontjai:

A bemutatott tananyag ismeretének minősége, a technika dinamikai változatosságának megjelenési szintje

A gyakorlatok technikai végrehajtásának biztonsága

A Limón–technika stílusának megfelelő előadásmód minősége

7.4.3 Néptánc tanszak

A művészeti alapvizsga követelményei

Néptánc

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgából áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Néptánc

Csoportban 5–10 perc

Egyénekenként illetve párban: 2–3 perc

A vizsga tartalma

Improvizáció: A három táncdialektusból választott, a helyi tantervben szereplő tájegységek tanult táncaiból a nemének megfelelő szerepben kettő előadása egyénekenként vagy párban. Az egyiket a vizsgázók, a másikat a vizsgáztatók választják – a két tánc ne legyen ugyanabból a dialektusból

A vizsga értékelése

- Csoportban: együttműködés a partnerekkel, színpadi jelenlét
- Egyénileg: a tanult táncanyag tudatos alkalmazása az improvizáció során, a táncos mozgás és a zene illeszkedése, a partneri kapcsolat, páros viszony kialakítása

Folklórismeret

A vizsga részei

A vizsga írásbeli vagy szóbeli vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Folklórismeret

Írásbeli: 30 perc

Szóbeli: 5 perc

A vizsga tartalma

- A vizsga anyaga a helyi tanterv alapján a szaktanár által összeállított folklórismereti témakörökből áll
- Az írásbeli vizsga feladatlapja különböző típusú, a tanultak felidézését, alkalmazását, értelmezését, valamint problémamegoldást, néhány mondatos értelmező választ igénylő feladatokat tartalmaz
- A szóbeli vizsgán a tanulók egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról

Témakörök

Jeles napok

Munkavégző ünnepek

Az emberélet fordulói

Táncdialektusok

A régi és új táncréteg tánc típusai

A vizsga értékelése

Írásbeli vizsga

- A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák
- Az osztályzatra a pontok alapján a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

Szóbeli vizsga

- A tanuló feleletének tartalmi és formai szempontok alapján történő értékelése
- Az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

7.5 Az iskola beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái a tanuló szorgalma és teljesítménye értékelésének minősítésének formája

A tanulói teljesítmények ellenőrzési és értékelési rendszere

Tantárgyi vonatkozású ellenőrzési és értékelési rendszer

A pedagógus a tanuló teljesítményét (szóbeli, írásos), előmenetelét a tanítási év közben rendszeresen értékeli.

A tanulók értékelése az alábbi módon történik:

a félévi és a tanév végi értesítőbe/bizonyítványba a szaktanárok jegyzik be az értékelést

a félév és év végi záraskor ún. bemutató foglalkozást vagy vizsgaelőadást tartanak amelyeken részt vesznek a szaktanárok, ezt követően részletesen értékelik a hallottakat.

A tanulók teljesítményének mérése az egyéni foglalkozásokon nyújtott teljesítmény alapján történik.

Adható érdemjegyek:

5 (jeles), 4 (jó), 3 (közepes), 2 (elégséges), 1 (elégtelen).

Jeles (5) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán egyenletesen magas színvonalú munkát végzett, a tanterv által előírt tananyagot elvégezte, a vizsgaanyagot, vizsgaelőadását hibátlanul, magas színvonalon előadta.

Jó (4) adható tanulónak, aki a tanév folyamán egyenletes tanulmányi munkát végzett, a tanterv szerint előírt tananyagot elvégezte.

Közepes (3) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán változó színvonalú munkát végzett, az előírt követelményeket nagyrészt, de kifogásolható módon, bizonytalanul teljesítette.

Elégséges (2) adható annak a tanulónak, aki a tanév folyamán megbízhatatlanul, hanyagul tanult, az előírt tananyagot, a követelményeket gyenge színvonalon teljesítette.

Elégtelen (1) osztályzatot kell adni annak a tanulónak, akinek mind a félévi, mind az év végi munkája, valamint a vizsgán nyújtott teljesítménye értékelhetetlen

A tanuló szorgalmának értékelése, minősítése

A szorgalom minősítése az egyéni képességeket is mérlegelve fejezi ki a tanulmányi munkához való viszonyt, a kötelességtudatot, rendszerességet, a pontosságot.

A tanuló szorgalmát év közben havonta szóban vagy írásban félévkor és tanév végén a példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2) osztályzatok valamelyikével minősítjük.

A szorgalom értékelésének szempontjai:

önállóság

kreativitás

pontosság

mások munkájának segítése, előadások, rendezvények segítése

együttműködési készség, csapatszellem

óralátogatások, hiányzások

Példás a minősítése annak a tanulónak, aki erejéhez, képességeihez mértén pontosan, alaposan, törekvően, kötelességtudattal és egyenletesen teljesít.

Jó szorgalmi fokozatot kap a tanuló, akinek munkáját kisebb lazaságok, egyenetlenségek ellenére általában kötelességtudat jellemzi.

Változó szorgalmi fokozatot kell adni annak a tanulónak, akinek a tanórákra való felkészülése rendszertelen, tanulmányi munkája hullámzó, aki képességei alatt teljesít.

Hanyag annak a tanulónak a minősítése, aki tanulmányi kötelezettségének következetesen nem tesz eleget, érdektelenség, közöny jellemzi

Egyéb értékelési, jutalmazási módok

A kimagasló tanulmányi eredményekért a tanulók jutalomban részesíthetők. A jutalomra és a jutalmazás módjára javaslatot tehet a nevelőtestület és a főtárgyat tanító tanár.

A jutalmazás az iskola valamennyi tanulója jelenlétében a tanévzáró ünnepély alkalmával történik.

8. Érvényességi rendelkezések

Jelen pedagógiai program érvényességi ideje:

- Jóváhagyástól visszavonásig tart.

Tekintettel a jogi háttér közeljövőben történő kisebb-nagyobb módosításaira, az intézmény pedagógiai programja, s vele együtt az iskolai dokumentumok érintett köre 2013 szeptemberéig felülvizsgálatra kerül.

A módosítást indítványozhatják:

- munkaközösségek,
- intézményi tanács,
- igazgató.

Módosítani a nevelőtestület többségi szavazati arányával lehet.

Az iskola pedagógiai programjának hozzáférhetősége, nyilvánosságra hozatala

Az iskola vezetése a szülők és a tanulók rendelkezésére bocsátja a Pedagógiai programot.

A pedagógiai program egy-egy példánya megtalálható és megtekinthető: az iskola fenntartójánál, irattárában, tanári szobában, igazgatójánál, honlapján.

A nevelési-oktatási intézmények dokumentumainak nyilvánossága

Az Nkt. 82. § alapján az iskola a pedagógiai programjának legalább egy példányát oly módon köteles elhelyezni, hogy azt a szülők és a tanulók szabadon megtekinthessék.

Az iskola vezetője vagy az általa kijelölt pedagógus köteles a szülők, tanulók részére **tájékoztatást** adni a pedagógiai programról.

Az SZMSZ-t, a házirendet és a **pedagógiai programot** a nevelési-oktatási intézmény **honlapján**, annak hiányában, a helyben szokásos módon nyilvánosságra kell hozni. A házirend egy példányát az iskolába történő **beiratkozáskor** a szülőnek, a tanulónak át kell adni, továbbá annak érdemi változása esetén arról a szülőt, a tanulót tájékoztatni kell.

A szülőket a megelőző tanév végén tájékoztatni kell azokról a tankönyvekről, tanulmányi segédletekről, taneszközökről, ruházati és más felszerelésekről, amelyekre a következő tanévben a nevelő és oktató munkához szükség lesz. Tájékoztatni kell őket továbbá **az iskolától kölcsönözhető tankönyvekről**, taneszközökről és más felszerelésekről, valamint arról is, hogy **az iskola milyen segítséget tud nyújtani a szülői kiadások csökkentéséhez**.

E kérdések SZMSZ-ben történő szabályozásánál az intézményi tanácsot, az iskolai szülői szervezetet és az iskolai diákönkormányzatot **véleményezési** jog illeti meg.

9. ZÁRADÉK

A pedagógiai programot az iskola nevelőtestülete a 2017. december 8-i értekezleten elfogadta, s a pedagógiai program kidolgozását a köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény 26. § (1) alapján az intézményvezető jóváhagyta.

Az intézményi tanács, szülői választmány a diákönkormányzat képviselői és a szakmai munkaközösségvezetők aláírásukkal igazolták, hogy a pedagógiai programot megismerték, véleményüket kifejezhetik.

Budapest, 2017. december 11.

Szűcsné Tihanyi Gyöngyi

A Zuglói Arany János Általános Iskola és
Alapfokú Művészeti Iskola
igazgatója

1. MELLÉKLET

Osztályozóvizsgák félévkor: 2018. január (egyéni időbeosztás szerint)

Év végi osztályozóvizsgák: 2019. augusztus (egyéni időbeosztás szerint)

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Magyar nyelv és irodalom

1. évfolyam

BESZÉD

Minimum: A tanuló érthetően beszéljen, legyen tisztában a szóbeli kommunikáció alapvető szabályaival, alkalmazza őket. Értse meg az egyszerű magyarázatokat, utasításokat. Használja a bemutatkozás, köszönés, kérés illendő formáit. Kérdésre válaszoljon.

Optimum: Kérdésekre egész mondatokban válaszoljon.

OLVASÁS

Minimum: Biztonsággal ismerje fel a nyomtatott kis és nagy betűket. Olvasson szavak szintjén, rendelkezzen a korának megfelelő szókinccsel.

Optimum Olvasson mondat szintjén. Az olvasott szöveget értse meg. Konkrét kérdésekre válaszolva képes legyen az olvasmány lényegét kiemelni.

IRODALMI MŰVEK

Minimum: Tudjon 3-4 mondókát illetve kiszámolót önállóan elmondani.

Optimum: Képes legyen 2-3 verset felidézni

ÍRÁS

Minimum: Ismerje fel és alkalmazza a nyomtatott betűk írott megfelelőjét. Olvashatóan, helyes betűkötéssel írjon. Képes legyen lemásolni illetve diktálás után, emlékezetből leírni 4 betűs szavakat.

Optimum: Másoláskor írástechnikai hiba nélkül írjon. Jelölje a mondatkezdő betűt és a mondatvégi írásjelet. Alkalmazza a tanult szóképletben a magánhangzók és mássalhangzók hosszúságának megfelelő jelölését.

Magyar nyelv és irodalom

2. évfolyam

BESZÉD

- Kérdésekre egész mondatokban válaszoljon.
- Kapcsolódjon be közös tevékenységekbe, alkalmazkodjon a szabályokhoz.

OLVASÁS

- Olvasson mondat szintjén. Az olvasott szöveget értse meg. Konkrét kérdésekre válaszolva képes legyen az olvasmány lényegét kiemelni.
- Értsen meg életkori sajátosságainak megfelelő, egyszerű szöveget. Ismert és begyakorolt szöveget folyamatosságra, pontosságra törekvően olvassa fel. Életkorának megfelelően mondja el az olvasott szöveg tartalmát, vonjon le következtetéseket.

IRODALMI MŰVEK

- Képes legyen 2-3 verset felidézni
- Képes legyen a vers és próza közötti különbségek felismerésére.

ÍRÁS

- Másoláskor írástechnikai hiba nélkül írjon. Jelölje a mondatkezdő betűt és a mondatvégi írásjelet. Alkalmazza a tanult szókészletben a magánhangzók és mássalhangzók hosszúságának megfelelő jelölését.
- A gyakorolt szókészlet körében használja a szókezdő nagybetűt. Alkalmazza a mondatkezdő nagybetűt és a mondatvégi írásjeleket. Ismerje fel és nevezze meg a tanult nyelvtani fogalmakat és használja a szabályokat. 30-40 begyakorolt szóban helyesen jelölje a „j” hangot. Helyesen válasszon el egyszerű szavakat. Szöveg minta alapján ismerje fel és javítsa hibáit.

Magyar nyelv és irodalom

3. évfolyam

BESZÉD

Érthetemesen és érthetően fejezze ki gondolatait.

OLVASÁS

Felkészülés után folyamatosan, érthetően olvasson föl 10-15 mondatból álló szöveget.

SZÖVEGÉRTÉS

Életkorának megfelelő szöveget néma olvasás útján értsen meg. Az olvasmánnyal kapcsolatos kérdésekre tudjon válaszolni.

FOGALMAZÁS

Adott témáról 8-10 mondatos elbeszélést tudjon fogalmazni.

NYELVTAN

Biztonsággal ismerje fel és nevezze meg a tanult szófajokat (főnév, melléknév, ige, számnév). Írásbeli munkáiban alkalmazza a helyesírási szabályokat.

Magyar nyelv és irodalom

4. évfolyam

BESZÉD

Tudjon történetet folytatni, élményről néhány mondatban beszámolni.

OLVASÁS

Felkészülés után folyamatosan, érthetően, kifejező módon olvasson föl 15-20 mondatból álló szöveget.

SZÖVEGÉRTÉS

Életkorának megfelelő szöveget néma olvasás útján értsen meg. Az olvasmánnyal kapcsolatos kérdésekre tudjon válaszolni. Tanulmányt, véleményt tudjon megfogalmazni.

FOGALMAZÁS

Adott témáról 8-10 mondatos leírást tudjon fogalmazni.

NYELVTAN

Biztonsággal ismerje fel és nevezze meg a tanult szófajokat (főnév, melléknév, ige, számnév, névelő, névutó, névmások). Írásbeli munkáiban alkalmazza a helyesírási szabályokat.

A TOVÁBBHALADÁS FELTÉTELEI

Matematika

1. évfolyam

GONDOLKODÁSI ÉS MEGISMERÉSI MÓDSZEREK

Minimum

- Halmazok összehasonlítása az elemek száma szerint.
- Állítások igazságtartalmának eldöntése. Állítások megfogalmazása.

Optimum

- Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Közös tulajdonság felismerése, megnevezése.
- Több, kevesebb, ugyannyi fogalmának helyes használata.
- Néhány elem sorba rendezése próbálgatással.

SZÁMTAN, ALGEBRA

Minimum

- Számok írása, olvasása (20-as számkör).
- Számok helye a számegyenesen.
- Számszomszédok értéke.
- Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása (20-as számkör).
- Egyszerű szöveges feladat (nem önálló olvasás alapján) értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal.
- Páros és páratlan számok megkülönböztetése (20-as számkör).
- Összeadás, kivonás szóban és írásban (20-as számkör).

Optimum

- Római számok írása, olvasása (I, V, X).
- Matematikai jelek: +, −, =, <, > ismerete, használata.
- Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása.

GEOMETRIA

Minimum: Tájékozódási képesség, irányok ismerete.

Optimum

- Vonalak (egyenes, görbe) ismerete.
- A test és a síkidom megkülönböztetése.
- Testek építése szabadon és megadott feltételek szerint.
- A hosszúság, az űrtartalom és az idő mérése. A szabvány mértékegységek: cm, dm, m, cl, dl, l, perc, óra, nap, hét, hónap, év.
- Mérőeszközök használata.

ÖSSZEFÜGGÉSEK, FÜGGVÉNYEK, SOROZATOK

Minimum

- Növekvő és csökkenő számsorozatok szabályának felismerése, a sorozat folytatása.

Optimum

- Számpárok közötti kapcsolatok felismerése.
- Képes a változásokat észrevenni, szóban kifejezni.

VALÓSZÍNŰSÉG, STATISZTIKA

- Kísérletek végzése, eredmények feljegyzése, közös munka végzése.
- Adatokról megállapítások megfogalmazása.

Matematika

2. évfolyam

GONDOLKODÁSI ÉS MEGISMERÉSI MÓDSZEREK

- Halmazok összehasonlítása az elemek száma szerint. Halmazalkotás.
- Állítások igazságtartalmának eldöntése. Állítások megfogalmazása.
- Összehasonlítás, azonosítás, megkülönböztetés. Közös tulajdonság felismerése, megnevezése.
- Több, kevesebb, ugyannyi fogalmának helyes használata.
- Néhány elem sorba rendezése próbálgatással.

SZÁMTAN, ALGEBRA

- Számok írása, olvasása (100-as számkör).

- Helyiérték, alaki érték, valódi érték fogalma.
- Római számok írása, olvasása (I, V, X, L, C).
- Számok helye a számegyenesen.
- Számszomszédok értése.
- Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása.
- Számok képzése, bontása helyiérték szerint.
- Matematikai jelek: $+$, $-$, $\cdot$, $:$, $=$, $<$, $>$, $( )$ ismerete, használata.
- Összeadás, kivonás, szorzás, osztás szóban és írásban.
- Szorzótábla ismerete a százaskörben.
- A műveletek sorrendjének ismerete.
- Szöveges feladat értelmezése, megjelenítése rajz segítségével, leírása számokkal.
- Páros és páratlan számok megkülönböztetése.
- Egyjegyű és kétjegyű számok megkülönböztetése.
- Szimbólumok használata matematikai szöveg leírására, az ismeretlen szimbólum kiszámítása.

GEOMETRIA

- Vonalak (egyenes, görbe) ismerete.
- A test és a síkidom megkülönböztetése.
- Testek építése szabadon és megadott feltételek szerint.
- Tájékozódási képesség, irányok ismerete.
- A hosszúság, az űrtartalom, a tömeg és az idő mérése. A szabvány mértékegységek: cm, dm, m, cl, dl, l, dkg, kg, perc, óra, nap, hét, hónap, év. Átváltások szomszédos mértékegységek között. Mennyiségek közötti összefüggések felismerése.
- Mérőeszközök használata.

ÖSSZEFÜGGÉSEK, FÜGGVÉNYEK, SOROZATOK

- Növekvő és csökkenő számsorozatok szabályának felismerése, a sorozat folytatása.
- Számpárok közötti kapcsolatok felismerése.
- Képes a változásokat észrevenni, szóban kifejezni.

VALÓSZÍNŰSÉG, STATISZTIKA

- Kísérletek végzése, eredmények feljegyzése, közös munka végzése.
- Adatokról megállapítások megfogalmazása.
- A véletlen, biztos, lehetetlen fogalma.

Matematika

3. évfolyam

GONDOLKODÁSI ÉS MEGISMERÉSI MÓDSZEREK

- Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése.
- Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése.
- Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba.
- A változás értelmezése egyszerű matematikai tartalmú szövegben.

SZÁMTAN, ALGEBRA

- Számok írása, olvasása (1000-es számkör).
- Helyiérték, alaki érték, valódi érték fogalma 2000-es számkörben.
- Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság).
- Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10 nevezőjű törtek megnevezése, lejegyzése szöveggel, előállítás hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.
- Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása a 2000-es számkörben.
- Mennyiségek közötti összefüggések észrevétele tevékenységekben.
- A matematika különböző területein az ésszerű becslés és a kerekítés alkalmazása.
- Fejben számolás százaz számkörben.
- A szorzótábla biztos ismerete 100-as számkörben.
- Összeg, különbség, szorzat, hányados fogalmának ismerete.
- Műveletek tulajdonságainak, tagok, illetve tényezők felcserélhetőségének alkalmazása.
- Műveleti sorrend ismerete, alkalmazása.
- Háromjegyű számok összeadása, kivonása, szorzás, osztás egyjegyű számmal írásban.
- Műveletek ellenőrzése.
- Szöveges feladat: a szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv, becslés, ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata.

- Többszörös, osztó, maradék fogalmának ismerete.

GEOMETRIA

- Egyenesek kölcsönös helyzetének felismerése: metsző és párhuzamos egyenesek.
- A szabvány mértékegységek: mm, km, ml, hl, g, t, másodperc.
- Átváltások szomszédos mértékegységek között.
- Hosszúság, távolság és idő mérése (egyszerű gyakorlati példák).
- Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög létrehozása egyszerű módszerekkel, felismerésük, jellemzőik.
- A test és a síkidom közötti különbség megértése.
  - Kocka, téglatest, felismerése, létrehozása, jellemzői.
  - Tükrös alakzatok és tengelyes szimmetria előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.
  - Négyzet, téglalap kerülete.
  - Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel.

ÖSSZEFÜGGÉSEK, FÜGGVÉNYEK, SOROZATOK

- Szabályfelismerés, szabálykövetés.
- Növekvő és csökkenő számsorozatok felismerése, készítése.
- Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között.
- A szabály megfogalmazása egyszerű formában, a hiányzó elemek pótlása.

VALÓSZÍNŰSÉG, STATISZTIKA

- Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése.
- Táblázat adatainak értelmezése.
- Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, diagram leolvasása.
- Valószínűségi játékok, kísérletek értelmezése.
- Biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos tapasztalati ismerete.

Matematika

4. évfolyam

GONDOLKODÁSI ÉS MEGISMERÉSI MÓDSZEREK

- Adott tulajdonságú elemek halmazba rendezése.

- Halmazba tartozó elemek közös tulajdonságainak felismerése, megnevezése.
- Annak eldöntése, hogy egy elem beletartozik-e egy adott halmazba.
- A változás értelmezése egyszerű matematikai tartalmú szövegben.
- Az összes eset megtalálása (próbálgatással).

SZÁMTAN, ALGEBRA

- Számok írása, olvasása (10 000-es számkör).
- Helyiérték, alaki érték, valódi érték fogalma 10 000-es számkörben.
- Negatív számok a mindennapi életben (hőmérséklet, adósság).
- Törtek a mindennapi életben: 2, 3, 4, 10, 100 nevezőjű törtek megnevezése, lejegyzése szöveggel, előállítás hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.
- Természetes számok nagyság szerinti összehasonlítása 10 000-es számkörben.
- Mennyiségek közötti összefüggések észrevétele tevékenységekben.
- A matematika különböző területein az ésszerű becslés és a kerekítés alkalmazása.
- Fejben számolás száz-as számkörben.
- A szorzótábla biztos ismerete a 100-as számkörben.
- Összeg, különbség, szorzat, hányados fogalmának ismerete.
- Műveletek tulajdonságainak, tagok, illetve tényezők felcserélhetőségének alkalmazása.
- Műveleti sorrend ismerete, alkalmazása.
- Négyjegyű számok összeadása, kivonása, szorzás kétjegyű, osztás egyjegyű számmal írásban.
- Műveletek ellenőrzése.
- Szöveges feladat: a szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv, becslés, ellenőrzés, az eredmény realitásának vizsgálata.
- Többszörös, osztó, maradék fogalmának ismerete.

GEOMETRIA

- Egyenesek kölcsönös helyzetének felismerése: metsző és párhuzamos egyenesek.
- A szabvány mértékegységek: mm, km, ml, cl, hl, g, t, másodperc.
- Átváltások szomszédos mértékegységek között.
- Hosszúság, távolság és idő mérése (egyszerű gyakorlati példák).

- Háromszög, négyzet, téglalap, sokszög létrehozása egyszerű módszerekkel, felismerésük, jellemzőik.
- Kör fogalmának tapasztalati ismerete.
- A test és a síkidom közötti különbség megértése.
- Kocka, téglatest, felismerése, létrehozása, jellemzői.
- Gömb felismerése.
- Tükrös alakzatok és tengelyes szimmetria előállítása hajtogatással, nyírással, rajzzal, színezéssel.
- Négyzet, téglalap kerülete.
- Négyzet, téglalap területének mérése különféle egységekkel, területlefedéssel.

ÖSSZEFÜGGÉSEK, FÜGGVÉNYEK, SOROZATOK

- Szabályfelismerés, szabálykövetés. Növekvő és csökkenő számsorozatok felismerése, készítése.
- Összefüggések keresése az egyszerű sorozatok elemei között.
- A szabály megfogalmazása egyszerű formában, a hiányzó elemek pótlása.

VALÓSZÍNŰSÉG, STATISZTIKA

- Tapasztalati adatok lejegyzése, táblázatba rendezése.
- Táblázat adatainak értelmezése.
- Adatgyűjtés, adatok lejegyzése, diagram leolvasása.
- Valószínűségi játékok, kísérletek értelmezése.
- Biztos, lehetetlen, lehet, de nem biztos tapasztalati ismerete.

Osztályozó vizsga követelményrendszer

Angol

5. évfolyam

Olvasott szöveg értése: -értsen meg egyszerű mondatokkal megfogalmazott szöveget

-tudjon egyszerű szövegből fontos információkat kiszűrni

Hallott szöveg értése: - értsen meg egyszerű utasításokat, tudjon rájuk cselekvéssel válaszolni

-értsen meg egyszerűen megfogalmazott kéréseket, kérdéseket, közléseket, melyek saját életére, családjára vonatkoznak,

-egyszerű szövegből fontos információt tudjon kiszűrni

Beszédkésztség: -tudjon egyszerű kérdésekre, egyszerűen válaszolni

- egyszerű kérdéseket tudjon feltenni saját és mások életével kapcsolatosan

-tudjon egyszerű párbeszéddel kommunikálni kérdés felelet formájában

Interakció: -tudjon feltenni alapvető kérdéseket, tudjon rájuk válaszolni

Íráskésztség: tudjon egyszerű szöveget, mondatokat lemásolni

Nyelvhelyesség:-tudjon alapvető, betanult szerkezeteket használni, rendelkezzen

alapszókinccsel, mely konkrét szituációkra vonatkozó szavakból és helyzetekből áll, ismerje a birtoklás, képesség használatát, nyelvi szerkezetét,

Fogalomkörök:család: családtagok, lakás, iskola: tantárgyak, órarend, napirend, likes-dislikes évszakok

6. évfolyam:

Olvasott szöveg értése: -értsen meg egyszerű szövegeket, kért információt tudjon kikeresni

- értsen megismert szerkezetekből álló egyszerű szövegeket

Hallott szöveg értése: -értsen meg egyszerű üzeneteket, bejelentéseket

-tudjon egyszerű információt kiszűrni ismert témakörökből

Beszédkésztség:-tegyen fel alapvető kérdéseket és tudjon, rájuk válaszolni

-vegyen részt egyszerű társalgási helyzetekben, begyakorolt szerkezetekkel, kérdés-felelet formában a tanult szókinccsel

Interakció: -tudjon reagálni egyszerű kérdésekre, személyes kérdésekre

- kérjen segítséget, ha elakad

Íráskésztség: -tudjon egyszerű űrlapot kitölteni, rövid üzenetet írni

Nyelvhelyesség: -használjon alapvető szerkezeteket a jelenben, a múltban, rendelkezzen alapvető szókinccsel ismert témákban

Fogalomkörök: család, iskola, állatok, nyaralás szabadidő

7. évfolyam

Olvasott szöveg értése: -értsen meg egyszerű szövegeket, történeteket, kért információt tudjon kiszűrni-

-értsen meg egyszerű, ismert elemekből álló szöveget, annak lényegét

Hallott szöveg értése: -tudjon egyszerű információt ismert elemekből álló szövegből kiszűrni

Beszédértés:-vegyen részt egyszerű beszélgetésekben ismert témákban,

-tudjon segítséget kérni és adni,

- egyszerű kérdésekre tudjon válaszolni egyszerű kérdésekre tudjon reagálni,

Interakció: -tudjon segítséget kérni és adni

-tudjon egyszerű állításokra reagálni

Íráskészség:-tudjon baráti üzenetet írni,

-tudja magát néhány mondatban kifejezni

Nyelvhelyesség:-használjon alapvető igeidőket, jelen, múlt, jövő,

Fogalomkörök: család, iskola, a mi világunk

8. évfolyam

Olvasott szöveg értése:-értse meg az olvasott szöveg lényegét, tartalmát, melyek egyszerű, hétköznapi témákkal foglalkoznak

Hallott szöveg értése: -tudjon kiszűrni ismert témakörből információkat

Beszédkészség: -legyen képes egyszerű mondatokkal kifejezni véleményét,

-tudjon egyszerű témakörökben néhány mondatban összefüggően beszélni, véleményét kifejezni

-tudjon segítséget kérni és adni

Interakció:-tudjon segítséget kérni és adni,

Íráskészség: -tudjon néhány mondatos, összefüggő szöveget alkotni ismert témakörökben

Nyelvhelyesség:-tudja az ismert szerkezeteket kisebb hibákkal használni, használja a jelen, a múlt, a jövő szerkezeteit,

Fogalomkörök:család, iskola, a mi világunk, egészség, étkezés, öltözködés

Biológia

7. évfolyam

Az élőlény és környez

- -az élőhely élő és élettele tényezői / éghajlati elemek, talaj, /
- -környezet fogalma
- Életközösségek jellemzői, kölcsönhatások az élőlények között /táplálkozási szintek, anyagáramlás/Éghajlati övezetek kialakulása
- -övezetek elhelyezkedése, jellemzői
- -övezetre jellemző élőlények, faj példák
Élőlények rendszerezése
- -természetes rendszer fogalma, kategóriái :mikrobák /vírus, baktérium/

- gombák országa
- növények országa-törzsek jellemzői
- állatok országa-törzsek jellemzői

Környezetvédelem

melyek napjaink legsúlyosabb problémái bolygónkon?

8. évfolyam

Az emberi test felépítése

-sejt – szövet – szerv – szervrendszer – szervezet ; fogalmak, felépítés, feladat

Szervrendszerek

- a bőr
- a mozgás
- a szervezet anyagforgalma – táplálkozás
- légzés
- keringés – a vér
- kiválasztás

a szabályozás – idegrendszer

hormonrendszer

érzékelés – látás

hallás, szaglás, ízlelés, tapintás, szaporodás, egyedfejlődés

Szervezetünk egészsége, egészségünk megőrzése

1. Fizika

7. évfolyam

- A tanuló ismerje az alapvető fizikai mennyiségek (tömeg, hőmérséklet, hosszúság, idő, stb.) fogalmát, jelét, mértékegységét
- Tudjon önállóan méréseket (hosszúság, tömeg stb.) végezni

- Tudja értelmezni a sebességet, a sűrűséget, a munkát, a forgatónyomatékot, a nyomást, a teljesítményt, stb.
- A fizikai összefüggések segítségével tudjon számításokat végezni
- Ismerje és értelmezze Newton és Arkhimédész törvényét
- Legyen tisztában a kölcsönhatás, az erő, a hőtágulás, hővezetés, hőterjedés, halmazállapot változás és az energia fogalmával, fogalmával

8. évfolyam

- A tanuló ismerje és értelmezze az elektromos áramra jellemző fizikai mennyiségek (feszültség, áramerősség stb.) jelét, mértékegységét
  - o Képes legyen önállóan egyszerű áramkört, soros és párhuzamos kapcsolást készíteni
- Tudja használni a feszültség és áramerősség mérő műszert
- Legyen tisztában az áramköri elemek szerepével
- Ismerje Ohm törvényét, annak segítségével meg tudja határozni az ellenállást
- Tudja a különbséget az egyenáram és a váltakozó áram között
- Ismerje az elektromos áram hatásait, legfőképpen az élettani hatását
- Tudja mi az elektromágnes, a generátor, a transzformátor
- Tudja milyen jelentőséggel bír a fény az életünkben, ismerje tulajdonságait
- Ismerje az optikai eszközök (tükrök, lencsék) működését

Mind 7. és mind 8. évfolyamon az a legfőbb követelmény, hogy a tanuló lássa a fizikahétköznapi életünkben elfoglalt helyét és szerepét, s hogy az órán megszerzett, főként elméleti tudását a gyakorlatban is tudja kamatoztatni.

Földrajz

7. évfolyam

- Afrika fekvése, határai, parttagoltsága,
- Afrika éghajlata, vízrajza, természetes növényzete
- Ausztrália fekvése, határai, tájai , éghajlata, víz
- Óceánia
- Sarkvidékek
- Amerika fekvése, határai, parttagoltsága, tájai
- Amerika éghajlata, vízrajza
- USA ipara és mezőgazdaság
- Mexikó
- Ázsia helyzete, határai, parttagoltsága, tája

- Ázsia éghajlata, vízrajza
- India, Kína és Japán
- Európa helyzete, határai, parttagoltsága, tájai
- Európa éghajlata, vízrajza
- Nagy-Britannia
- Franciaország
- Dél-Európa fekvése, határai, parttagoltsága, tájai
- Dél-Európa éghajlata, vízrajza

8. évfolyam

- Közép-Európa fekvése, határai, tájai, éghajlata
- Németország
- Lengyelország és Csehország
- Szlovákia és Szlovénia
- Ausztria és Svájc
- Az Alpok és a Kárpátok /összehasonlítás /
- Magyarország helyzete, határai, szomszédos országai, tájai
- Magyarország éghajlata
- Magyarország vizei / felszín alatti, álló-és folyóvizek /
- Magyarország lakossága
- Az Európai Unió és Magyarország
- Az Alföld fekvése, határai, kistájai és éghajlati viszonyai
- A Kisalföld és az Alpokalja fekvése, határai, kistájai és éghajlata
- A Dunántúli-dombság és a Mecsek fekvése, kistájai, éghajlata
- A Dunántúli- és az Északi-középhegység fekvése, határai, kistájai, és éghajlata
- Budapest földrajza

1. Informatika

5. évfolyam

Az operációs rendszer alapl műveleteinek megismerése

Az operációs rendszerek alapszolgáltatásai, eszközkezelés.

Mappaműveletek: mappaszerkezet létrehozása, másolás, mozgatás, törlés, átnevezés.

Állománykezelés: létrehozás, törlés, visszaállítás, másolás, mozgatás, átnevezés, nyomtatás, megnyitás, keresés.

Állományok típusai.

Számítástechnikai mértékegységek.

Rajzos-szöveges dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása, mentése

Rajzok készítése.

Műveletek rajzrészletekkel.

Elemi alakzatok rajzolása, módosítása.

A vágólap használata.

Szövegműveletek végrehajtása

Állomány mentése.

Szöveges állomány megnyitása.

Szöveg javítása.

Karakterformázás.

Bekezdésformázás.

Szöveg kijelölése, másolása, mozgatása, törlése.

Helyesírás ellenőrzése.

Keresőkérdések megfogalmazása

Böngészőprogram kezelése, webcímek beírása, linkek használata, portálok felkeresése.

Kulcsszavas és tematikus keresés.

6. évfolyam

Az operációs rendszer alapműveleteinek megismerése

Az operációs rendszerek alapszolgáltatásai, eszközközelés.

Mappaműveletek: mappaszerkezet létrehozása, másolás, mozgatás, törlés, átnevezés.

Állománykezelés: létrehozás, törlés, visszaállítás, másolás, mozgatás, átnevezés, nyomtatás, megnyitás, keresés.

Állományok típusai.

Számítástechnikai mértékegységek.

Szövegműveletek végrehajtása

Állomány mentése.

Szöveges állomány megnyitása.

Szöveg javítása.

Karakterformázás.

Bekezdésformázás.

Szöveg kijelölése, másolása, mozgatása, törlése.

Helyesírás ellenőrzése.

Multimédiás dokumentumok előállítása kész alapelemekből

Szöveg, kép, hang, animáció elhelyezése a dokumentumban.

A prezentáció testreszabása, háttér, áttűnés, animáció beállítása.

Bemutatók készítése közös munkában, csoportokban.

Egyéb multimédiás dokumentumok előállítása.

Adott feladat megoldásához tartozó algoritmusok megfogalmazása, megvalósítása számítógépen

Fejlesztőrendszerek alaputasításainak ismerete, alkalmazása.

Egyszerűbb feladatok megoldási algoritmusainak megvalósítása Logo vagy más fejlesztőrendszer segítségével.

Keresőkérdeések megfogalmazása

Böngészőprogram kezelése, webcímek beírása, linkek használata, portálok felkeresése.

Kulcsszavas és tematikus keresés.

Az információ küldésének és fogadásának megismerése. Kapcsolatteremtés infokommunikációs eszközök útján

Levelezőrendszer alapvető szolgáltatásainak ismerete és alkalmazása.

Saját e-mail cím létrehozása.

Üzenet küldése, fogadása, válasz a kapott üzenetre, levél továbbítása, mellékletek csatolása.

Internetes portálok, szöveges és képi információforrások használata

Weboldalak megtekintése, mentése.

Szöveg, kép mentése weboldalról.

Hang-, képanyagok elérése, videomegosztó rendszerek felkeresése.

Elektronikus könyv keresése, olvasása.

Médiatárak keresése, médiumok elérése, használata.

Oktatási célú adatbázisok használata.

Oktatóprogramok használata.

7. évfolyam

Az operációs rendszer alpműveleteinek megismerése

Az operációs rendszerek alapszolgáltatásai, eszközkezelés.

Mappaműveletek: mappaszerkezet létrehozása, másolás, mozgatás, törlés, átnevezés.

Állománykezelés: létrehozás, törlés, visszaállítás, másolás, mozgatás, átnevezés, nyomtatás, megnyitás, keresés.

Állományok típusai.

Számítástechnikai mértékegységek.

Szöveges, rajzos dokumentumok létrehozása, átalakítása, formázása

Kisebb méretű dokumentum minta vagy leírás alapján történő szerkesztése.

Objektumok a szövegben

Objektumok beillesztése a szövegbe.

A szövegben elhelyezhető különböző objektumok (kép, szöveg, rajz) tulajdonságainak megismerése, az egyes jellemzők módosítása.

Táblázatkészítés szövegszerkesztővel

Táblázat beszúrása szövegbe. A táblázat tulajdonságainak beállítása. Táblázat formázása.

Táblázatkezelés

Táblázatkezelő program használata.

A munkakörnyezet beállítása.

A táblázatkezelő menürendszerének megismerése.

Az információ és adat ábrázolása, értelmezése, grafikus eszközök, módszerek

Adatok megjelenítése, kiemelése, aktuális információ keresése.

Az adatok gyűjtése, csoportosítása, értelmezése.

Diagramok készítése. Diagramtípus kiválasztása, szerkesztése, módosítása.

8. évfolyam

Az operációs rendszer alapműveleteinek megismerése

Az operációs rendszerek alapszolgáltatásai, eszközkészítés.

Mappaműveletek: mappaszerkezet létrehozása, másolás, mozgatás, törlés, átnevezés.

Állománykezelés: létrehozás, törlés, visszaállítás, másolás, mozgatás, átnevezés, nyomtatás, megnyitás, keresés.

Állományok típusai.

Számítástechnikai mértékegységek.

Összetett dokumentum készítése

Egyszerű szöveget, rajzot és táblázatot is tartalmazó dokumentumok elkészítése.

Szöveg mentése különböző formátumokban.

Digitális képek alakítása, formázása

Digitális képek jellemzőinek megismerése.

Képszerkesztő program használata.

Műveletek képekkel, képszerkesztés, képvágás.

Táblázatos dokumentumok. Az adatkezelés alapjai

Táblázatok használata a mindennapi életben.

Adatok táblázatos formába rendezése, feldolgozása.

Adattípusok megismerése.

Adatbevitel, javítás, másolás, mozgatás elsajátítása.

Cellahivatkozások használata.

Képletek szerkesztése. A konstans, relatív és abszolút hivatkozás fogalmának megismerése.

A problémák megoldásához szükséges eszközök és módszerek megismerése

Az algoritmusleírás eszközeinek és módszereinek megismerése.

Egyszerű algoritmusok készítése.

Adott feladat megoldásához algoritmusok tervezése, végrehajtása

Algoritmusok tervezése az alulról felfelé építkezés és a lépésenkénti finomítás elvei alapján.

Algoritmus kódolása fejlesztői környezetben.

Összetett keresések űrlapok segítségével

Tematikus és kulcsszavas keresőgépek használata az információ elérésére, több keresési szempont egyidejű érvényesítése, űrlapok kitöltése.

A hagyományos médiumok modern megjelenési formáinak megismerése, alkalmazásuk a megismerési folyamatban

A média alkalmazási lehetőségei.

Internetes portálok, szöveges és képi információforrások.

Internet, televízió, rádió használata.

Elektronikus könyv, hangoskönyv használata.

Szótárak, lexikonok, folyóiratok az interneten.

Képek, zenék, filmek elérése az interneten.

Oktatóprogramok, oktatóanyagok keresése az interneten.

Internetes térképek keresése.

Az informatikai eszközök alkalmazásának fontosabb etikai kérdései

A jogtisza szoftverhasználat előnyei.

Szabadon vagy korlátozottan használható programok használata.

A programhasználat során betartandó jogok és köteleességek.

Kémia

7. évfolyam

- kémiai alapfogalmak, és azok meghatározása, (atom, ion, molekula)
- egyszerűbb kémiai kísérletek elemzése, összevetése előző tapasztalatokkal, ismeretekkel.
- oldódás, égés, vízbontás
- legfontosabb anyagaink: a levegő, a víz
- levegőszennyezés, vízszennyezés
- az anyagokat csoportosítása összetétel alapján, (elem, vegyület, keverék, oldat)
- az elemi részecskék, valamint a kémiai részecskék jellemző tulajdonságai,
- fizikai és kémiai változások,
- a kémiai reakciók csoportosítása,
- vegyjel (a periódusos rendszer első húsz elemének vegyjele),
- az anyag szerkezete és a periódusos rendszer kapcsolata
- molekulák és ionok képlete,

8. évfolyam

- elemcsoportok; vegyületcsoportok - általános jellemzésük
- jellegzetes kémiai változások ismerete, és ezek meghatározott szempontok szerinti csoportosítása.
- a tömegmegmaradás törvénye
- oxidáció, redukció, sav, lúg
- egyszerűbb kémiai kísérletek elemzése, összevetése előző tapasztalatokkal, ismeretekkel,
- kémhatások vizsgálata
- alapszintű ismerete néhány, az életben fontos fémnek, nemfémes elemnek és legfontosabb vegyületeiknek, felhasználásuknak, biológiai és környezeti hatásuknak,
- kémiai egyenlet írása, a fotoszintézis egyenlete
- egyszerűbb számítások végzése az anyagmennyiség és kémiai egyenletek alapján.

- ismerje néhány, a hétköznapi élet szempontjából jelentős szervetlen és szerves vegyület tulajdonságait, egyszerűbb esetben ezen anyagok előállítását és a mindennapokban előforduló anyagok biztonságos felhasználásának módjait.
- alapszintű ismerete az élet makromolekuláinak, és azok legfontosabb funkcióinak.
- legfontosabb energiaforrások és vegyipari eljárások, azok társadalmi és környezeti hatásai.

a tudomány eredményeinek, tudósok munkásságának, magyar találmányok elismerése

Magyar nyelv és irodalom

5-6. évfolyam

Beszédművelés, szóbeli szövegek megértése és alkotása

A tanuló eligazodik a mindennapi kommunikációs helyzetekben. Képes mások rövidebb szóbeli üzeneteit megérteni, összefoglalni. Alkalmazza a kérdés és a tudakozódás szóbeli formáit a közléshelyzetnek megfelelően.

Írott szöveg megértése és alkotása

A tanuló képes egy kb. 200 szavas írott (dokumentum és ismeretterjesztő) szöveg globális (átfogó) megértésére, a szövegből információk visszakeresésére. Össze tudja foglalni a szöveg tartalmát, önállóan (tematikus) vázlatot tud készíteni. Ismeri a szövegszerkesztés alapvető eljárásait.

Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről

A tanuló ismeri a főbb beszélőszervek működését. Felismeri egyéni közlésmódjának jellemzőit, megfelelő hangképzésre és helyes beszédlégzésre törekszik.

Felismeri, és hatásuk néhány szavas értékelésével megnevezi a hangutánzó, a hangulatfestő, a többjelentésű, a rokon értelmű és ellentétes jelentésű szavakat különböző szövegekben, törekszik ezek használatára a szóbeli és írásbeli fogalmazásokban.

Íráskép és helyesírás

Képes megnevezni a helyesírási alapelveket, saját munkáiban felismeri a főbb helyesírási alapelvek alkalmazásának eseteit, törekszik a tanult helyesírási szabályok alkalmazására.

A tanulási képesség fejlesztése

A tanuló képes az önálló tudásszerzés egyes lépéseinek elkülönítésére, szövegek kulcsszavainak azonosítására, vázlat, jegyzet felhasználására. El tud igazodni a tankönyvében, azt célirányosan használni tudja.

Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése

A tanuló képes 5-6 mondatban a mindennapi élményeiről és olvasmányai hatásáról beszélni. Memoriterként tud kb. 2-4 lírai alkotást és egy elbeszélő költemény kb. 12 soros részletét.

Az ítéliképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése

A tanuló képes a saját és a nem saját álláspont azonosítására, mások véleményének meghallgatására, megértésére. Alapvető érzelmeket, erkölcsi magatartásformákat azonosítani tud. Képes véleményének rövid, kulturált megfogalmazására.

Magyar nyelv és irodalom

7-8. évfolyam

Beszédművelés, szóbeli szövegek alkotása és megértése

A tanuló eligazodik a mindennapi páros és csoportos kommunikációs helyzetekben. Figyeli és tudja értelmezni partnerei kommunikációs szándékát, nem nyelvi jeleit. Törekszik az egyszerű, érthető, hatékony közlésre. Képes mások rövidebb szóbeli üzeneteit megérteni, összefoglalni és írásban és szóban továbbadni.

Az írott szöveg megértése és alkotása

A tanuló képes egy kb. 300-350 szavas írott (szépirodalmi, dokumentum- és ismeretterjesztő) szöveg globális (átfogó) megértésére, a szöveg szó szerinti jelentésén túli üzenet értelmezésére, a szövegből információk visszakeresésére. Képes az olvasott szöveg tartalmával kapcsolatos saját véleményét szóban és írásban megfogalmazni, indokolni.

A tanulási képesség fejlesztése

A tanuló képes a különféle írott és elektronikus információhordozókból az anyaggyűjtés során adatokat gyűjteni, jegyzetet és vázlatot készíteni. Le tudja jegyezni az állításaihoz felhasznált információforrások adatait.

Anyanyelvi kultúra, ismeretek az anyanyelvről

A tanuló ismeri és a szövegalkotásban értelmesen használja a különböző mondatfajtákat. Alkalmazza az írásbeli szövegalkotásban a mondatvégi, a tagmondatok, illetve mondatrészek közötti írásjeleket.

Irodalmi kultúra, irodalmi művek értelmezése,

A tanuló bizonyítja a szöveg értő befogadását biztosító olvasási képességét, különféle műfajú és témájú szövegek felolvasásával, elmondásával. Képes különféle műfajú szépirodalmi művek szerkezetének és jelentésének összegző bemutatására, a szerkezeti elemek elkülönítésére, a szereplők és élethelyzetük jellemzésére.

Memoriterként tud 3-4 lírai alkotást és kb. 15-20 soros drámarészletet.

Íráskép, helyesírás

A tanuló a helyesírási segédkönyvek segítségével jártas az idézés helyesírásában.

Ismeri a tömegkommunikáció fogalmát, legjellemzőbb területeit.

Az ítélőképesség, az erkölcsi, esztétikai és történeti érzék fejlesztése

A tanuló képes erkölcsi kérdések, döntési helyzetek megnevezésére, értelmezésére, példáulval történő bemutatására. Részt tud venni elemző beszélgetésekben, saját véleményével. A különböző művészeti alkotások között meg tud nevezni néhány közös és eltérő vonást. Egy-egy szempontból össze tud hasonlítani egymástól lényegesen különböző esztétikai normákat képviselő műveket.

Matematika

5. évfolyam

Számтан, algebra

- A tanult számok (természetes számok milliós számkörben, tizedestörtek, törtek, negatív egészek) helyes leírása, olvasása, számegyenesen való ábrázolása, két szám összehasonlítása.
- Egész számok abszolútértéke, ellentettje.
- Természetes számok körében: osztók, többszörösök
- Írásbeli összeadás, kivonás, szorzás, kétjegyűvel való osztás a természetes számok körében.
- Törtek egyszerűsítése, bővítése
- Törtek és legfeljebb ezredek tartalmazó tizedes törtek összeadása és kivonása, természetes számmal való szorzása, osztása.
- Egész számok összeadása, kivonása.
- Helyes műveleti sorrend ismerete a négy alapművelet esetén.
- Kerekítés, becslés, ellenőrzés.
- Szöveges feladatok megoldása (szöveg értelmezése, adatok kigyűjtése, megoldási terv, becslés, ellenőrzés)
- Arányos következtetések

Összefüggések, függvények, sorozatok

- Tájékozódás a derékszögű koordinátarendszerben: konkrét pontok ábrázolása, pontok koordinátáinak leolvasása.

- Táblázatok, grafikonok értelmezése, az ábra alapján mennyiségek közötti összefüggés megkeresése, lejegyzése, hiányzó elemek pótlása ismert vagy felismert szabály alapján. Táblázathoz grafikon, grafikonhoz táblázat készítése.
- Összeg, különbség, szorzat, hányados változásai.
- Sorozat megadása a képzés szabályával, néhány elemével. Ismert szabály alapján elemek meghatározása, illetve ismert elemek esetén szabály(ok) megfogalmazása.

Geometria, mérés

- Testek csoportosítása adott tulajdonságok alapján.
- Kocka, téglatest tulajdonságai, hálója.
- Párhuzamosság, merőlegesség, konvexitás.
- Síkidomok, sokszögek (háromszögek, négyszögek) szemléletes fogalma, tulajdonságok vizsgálata.
- Szakasz másolása, adott távolságok felmérése.
- Szakaszfelező merőleges fogalma, szerkesztése.
- Háromszög szerkesztése három oldalból.
- Szög fogalma, mérése, adott szögek rajzolása szögmérővel, szögfajták
- Téglalap (négyzet) területének, területének, téglatest, kocka felszínének és térfogatának kiszámítása konkrét esetekben.
- Hosszúság, térfogat, űrtartalom, idő, és tömeg mértékegységei, átváltása.

Valószínűség, statisztika

- Konkrét feladatok kapcsán a biztos és a lehetetlen események felismerése.
- Átlag kiszámítása

6. évfolyam

Számтан, algebra

- Tört, tizedestört, negatív szám fogalma. Törtek egyszerűsítése, bővítése, összehasonlítása.
- Reciprok fogalma.
- Törtek, tizedestörtek összeadása és kivonása, szorzása és osztása.
- Törtszám átírása tizedestört alakba.
- Egész számok összeadása, kivonása, szorzása és osztása.
- Műveletsor kiszámítása, műveleti sorrend.
- Oszthatósági szabályok.
- Két szám közös osztói, közös többszöröseik.

- Arányossági feladatok megoldása következtetéssel.
- A százalék fogalmának ismerete, százaléktérték, alap és százalékláb kiszámítása.
- Egyszerű elsőfokú egy ismeretlenes egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása.
- Szöveges feladatok megoldása.

Összefüggések, függvények, sorozatok

- Biztos tájékozódás a derékszögű koordináta-rendszerben.
- Táblázatok, grafikonok értelmezése, az ábra alapján mennyiségek közötti összefüggés megkeresése, lejegyzése, hiányzó elemek pótlása ismert vagy felismert szabály alapján. Táblázathoz grafikon, grafikonhoz táblázat készítése.
- Változó mennyiségek közötti kapcsolatok ábrázolása derékszögű koordináta-rendszerben.
- Sorozat megadása a képzés szabályával, néhány elemével. Ismert szabály alapján elemek meghatározása, illetve ismert elemek esetén szabály(ok) megfogalmazása.

Geometria, mérés

- A pont, egyenes, félegyenes, szakasz és szög felvétele, jelölése.
- Pont, egyenes és sík kölcsönös helyzete, távolsága.
- Kör fogalmának és részeinek ismerete.
- Szögmérés, adott szögek rajzolása szögmérővel, szögek fajtái, szögfelezés, szögmásolás, nevezetes szögek (30° , 60° , 90° , 120°) szerkesztése.
- Konvex és konkáv síkidomok és sokszögek.
- Téglalap, négyzet szerkesztése.
- Speciális négyszögek (trapéz, paralelogramma, rombusz, téglalap, négyzet és deltoid) fogalma, kiválasztása.
- Párhuzamos és merőleges egyenesek szerkesztése, szögmásolás, szakaszfelező merőleges szerkesztése.
- Háromszögek, négyszögek csúcsainak, oldalainak és szögeinek jelölése, területük kiszámítása külső és belső szögeinek összege.
- Tengelyes tükrökép megszerkesztése, a tengelyes tükrözés tulajdonsága, szimmetriatengely berajzolása adott alakzatokba.
- Tengelyesen tükrös háromszögek és négyszögek (deltoid és rombusz) szerkesztése, tulajdonságai.
- Derékszögű és tengelyesen szimmetrikus háromszögek területe.
- Téglalatest felszíne és térfogata.

- Hosszúság, terület, térfogat, űrtartalom, idő, tömeg mértékegységei, átváltása.
- A térfogat és űrtartalom mértékegységei közötti átváltások.

Valószínűség, statisztika

- Konkrét feladatok kapcsán a biztos és a lehetetlen események felismerése.
- Adatok tervszerű gyűjtése, rendezése. Kördiagram.

Adatok értelmezése, jellemzése, ábrázolása (például a leggyakoribb adat, szélső adatok).

7. évfolyam

Számтан, algebra

- Alapműveletek helyes elvégzése racionális számkörben. Műveletsor kiszámítása, műveleti sorrend.
- Hatványozás, 1-nél nagyobb számok normálalakja.
- Arány, arányos osztás.
- Egyenes és fordított arányosság felismerése és alkalmazása.
- Százalékérték, alap és százalékláb kiszámítása, összetett százalékszámítási feladatok.
- Prímszám, összetett szám, osztó, többszörös, két szám közös osztóinak, közös többszörösének megkeresése prímtenyezős felbontással, oszthatósági szabályok.
- Algebrai egész kifejezések, helyettesítési értékük meghatározása.
- Egynemű és különemű algebrai kifejezések.
- Egytagú kifejezések szorzása és osztása.
- Többtagú kifejezések szorzása és osztása egytagú kifejezéssel.
- Egyenlet, egyenlőtlenség, azonosság, azonos egyenlőtlenség.
- Elsőfokú egy ismeretlenes, és zárójeles egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása.
- Szöveges feladatok megoldása.

Összefüggések, függvények, sorozatok

- Két halmaz közötti hozzárendelések megjelenítése konkrét esetekben.
- Egyértelmű hozzárendelések ábrázolása a derékszögű koordináta-rendszerben.
- Lineáris függvények ábrázolása értéktáblázattal.
- Sorozatok folytatása adott szabály szerint, néhány taggal megadott sorozat esetén szabály(ok) keresése.

Számtani sorozatok konkrét elemeinek meghatározása az első elem és a különbség alapján.

Geometria, mérés

- Szög (fok), hosszúság, terület, térfogat, tömeg, űrtartalom, idő mérése, mértékegységeinek ismerete, átváltása
- Háromszögek és négyszögek (trapéz, paralelogramma, rombusz, és deltoid) területének kiszámítása.
- Szabályos sokszögek.
- Szögpárok (egyállású szögek, váltószögek, kiegészítő szögek).
- Nevezetes szögek (15° , 45° , 75° , 105° , 135°) szerkesztése.
- Középpontos tükrözés, tulajdonságai, szerkesztése, középpontosan tükrös alakzatok.
- Forgatás, forgásszimmetrikus alakzatok
- Paralelogramma szerkesztése.
- Sokszögek belső és külső szögeinek összege, összes és egy csúcsból húzható átlók száma.
- Háromszög és négyszög alapú egyenes hasábok valamint a forgáshenger hálóját, felszíne és térfogata.
- Mértékegységek átváltása racionális számkörben.

Valószínűség, statisztika

- .- Valószínűségi kísérletek egyszerű konkrét példák esetében.
- A gyakoriság fogalma.
- Egyszerű grafikonok olvasása, készítése.

8. évfolyam

Számтан, algebra

- Alapműveletek helyes sorrendű elvégzése a racionális számkörben.
- Algebrai egész kifejezések, helyettesi értékének kiszámítása.
- Számolás hatványokkal.
- 1-nél nagyobb számok normálalakja.
- Osztó, többszörös, legnagyobb közös osztók és legkisebb közös többszörös meghatározása prímtényezős felbontással.
- Számok négyzete és négyzetgyöke.
- Arány, arányos osztás.
- Egyenes és fordított arányosság felismerése és alkalmazása.
- Százalékérték, alap és százalékláb kiszámítása, összetett százalékszámítási feladatok.
- Algebrai kifejezések, helyettesítési értékük meghatározása,

- Egytagú kifejezések szorzása és osztása.
- Többtagú kifejezések szorzása és osztása egytagú kifejezéssel.
- Elsőfokú törtes és zárójeles egyenletek, egyenlőtlenségek megoldása.
- Szöveges feladatok megoldása következtetéssel, egyenlettel.

Összefüggések, függvények, sorozatok

- Halmazok metszete, uniója, különbsége, kiegészítő halmaza és részhalmaza.
- $ax+b$ lineáris függvény ábrázolása konkrét racionális együtthatók esetén.
- Nemlineáris függvények (abszolútérték-függvény, másodfokú függvény)
- Egyenletek grafikus megoldása.
- Mennyiségek közötti kapcsolat ábrázolása grafikonnal.
- Számtani sorozatok konkrét elemeinek meghatározása az első elem és a különbség alapján, mértani sorozatok konkrét elemeinek meghatározása az első elem és a hányados alapján.

Geometria, mérés

- Tételek kölcsönös helyzete és távolsága.
- Szögek fajtái, irányított szögek, szögpárok (egyállású szögek, váltószögek, kiegészítő szögek, kiegészítő szögek, pótszögek).
- Adott tulajdonságú pontthalmazok.
- Síkidomok sokszögek.
- Háromszögek szerkesztésének alapesetei, nevezetes vonalai, pontjai.
- Pitagorasz tétele, alkalmazása geometriai számításokban.
- Speciális négyszögek (trapéz, paralelogramma, rombusz, téglalap, négyzet és deltoid) tulajdonságai, területe.
- Háromszög és négyszög alapú egyenes hasábok, henger felszíne és térfogata.
- Egybevágósági transzformációk (tengelyes tükrözés, középpontos tükrözés, eltolás, forgatás)
- Alakzat tengelyes és középpontos tükrözése, eltolása adott vektorral.
- Hasonlóság, alkalmazása számításos feladatokban.
- Középpontos hasonlóság.

Valószínűség, statisztika

- Elemek kiválasztása, sorba rendezése.
- Relatív gyakoriság.
- Leggyakoribb és középső adat meghatározása.

- Grafikonok készítése, olvasása.

Természetismeret

5. osztály követelmény

1. Az anyag és néhány fontos tulajdonsága

- ismerje az alábbi fogalmakat: anyag, élő-élettelen, halmazállapot, keverék, talaj, közettörmelék, humusz, talajnedvesség, tulajdonság, mennyiség, mértékegység; tömeg, sűrűség; levegő, víz, oldat,

2. Élet a kertben

- a virágos növény felépítése, a szervek működése, a növények életfeltételei
- ismerje hazánk jellegzetes zöldség és gyümölcsféléit
- a zöldség és gyümölcsfélék kártevői

a földigiliszta és az éti csiga

3. Állatok a házban és a ház körülháziállatok: kutya, sertés, szarvasmarha, házityúk

testfelépítése, életmódja, hasznosítása

- házi veréb, füstifecske, házi légy
- madárvédelem

4. Állandóság és változás a környezetünkben, kölcsönhatások

- mozgás, hőmérsékletváltozások, gravitáció, mágneses kölcsönhatás, fény

5. Tájékozódás a valóságban és a térképen

- iránytű, fő-és mellékvilágítójak
- a térkép
- hazánk nagytájai
- földrajzi fókálózat
- a Föld bolygó

6. A Föld és a Világegyetem

- a Naprendszer felépítése
- a Föld mozgásai és következményeik
- időjárás, éghajlat, éghajlati övezetek

6. osztály követelmény

1. Felszíni és felszín alatti vizek

- ismerje az alábbi fogalmakat: felszíni víz, felszín alatti víz, talajvíz, belvíz, hévíz, gyógyvíz, ásványvíz, folyóvíz, állóvíz, főfolyó, mellékfolyó, vízgyűjtő terület, vízvásztó, vízjárás, felszínformálás, vízszennyezés, vízvédelem.

2. Vizek, vízpartok élővilága

- a vízi, vízparti életközösség jellegzetes élőlényei
- táplálkozási láncok

3. Alföldi tájakon

- az Alföld, Kisalföld tájai, gazdaságuk
- nemzeti parkok

4. Hegyvidékek, dombvidékek

- külső, belső erők
- kőzetek
- hegységeink, dombságaink tájai, gazdasága

5. Az erdő életközössége

- hazai erdeink leggyakoribb fái, szintje
- cserjék, lágyszárúak
- gombák
- Az erdő gerinctelen és gerinces állatainak külleme, teste, élete, szerepe az erdő életében
- táplálkozási láncok, táplálékhálózat

6. A természet és társadalom kölcsönhatásai

- legyen tisztába az alábbi fogalmakkal: szelektív hulladékgyűjtés, tanya, falu, város, termelés, fogyasztás, nyersanyag, késztermék

7. Az ember szervezete és egészsége

- a mozgás szervrendszere és működése
- a táplálkozás szervrendszere és működése
- a szaporodás és egyedfejlődés
- érzékszerveink és azok működése

Történelem vizsga témái

5. évfolyam

Egyiptomi Birodalom.

Egyiptom a Nílus ajándéka. Egyiptomi túlvilág és vallás. Piramisok, a fáraók sírjai.
Tudományok és az írás

I. Kialakulása

Fő folyója: Nílus

Kelet-Afrikában ered, a Föld leghosszabb folyója

Nílus áradása: vízzel és termékeny iszappal borítja le a területet.

Évszakok: áradás, tél, nyár

2. Egyiptomi Birodalom kialakulása

Áradások és aszály idején szervezni kellett a munkát – a munka megszervezésére létrejön az állam

Két nagy állam jön létre: Alsó-Egyiptom, Felső Egyiptom (Nézd meg a térképen!)

Két állam egyesítése: Ménész fáraó (i.e.2900)

II. Egyiptom társadalma az ókorban

- Uralkodó: fáraó: korlátlan hatalmú király, a Napisten, Ré fia.
Tisztái: hadsereg főparancsnoka, kincstár vezetője, legfőbb pap, bíró.
Születésekor, vagy uralkodása kezdetén építeni kezdik piramisát
- előkelők: hivatalnokok, írnokok, papok, hadsereg vezetői
- szabadok: parasztok és kézművesek: művelik a földeket, gondozzák az állatokat, áradás idején építik a piramisokat - a piramis építése dicsőség volt, lépés a halhatatlanság felé
- rabszolgák: hadifoglyok és adósrabszolgák, nem nagy számban, ház körüli munkákat végezték

III. Egyiptomi vallás

- Az egyiptomiak hite szerint első királyaik istenek voltak. Ozirisz és Izisz gyermeke Hórusz.
Megtetésülése a fáraó
- Legfontosabb isten: Napisten, Ré (súlyomfejű ember)
- Vallásukat a polietizmus jellemezte (=többistenhit)
- -példák: Thot – bölcsesség istene, Nut – égbolt istene
- Hittek a halál utáni életben, de hitük szerint ez csak akkor lehetséges, ha a test romlatlan marad. **Balzsamozás - mumifikálás** során a belső szerveket eltávolították, az aggyal egyetemben, a belső üregeket olajokkal áztatott rongyokkal kitömték, kívülről szintén gyolcsokba tekerték a testet, ezzel akadályozták meg a test bomlását. Embert, állatot, előkelőket is balzsamozták.
- A test köré használati tárgyakat is temettek, hitük szerint a halottak ennek hasznát vehették a túlvilágon

- A szív gondolkodás és lélek központja - szívet a balzsamozás során megőrizték, az agyat eltávolították

IV. Piramisok építése:

- A sír az elhunyt lakhelye, ide temettek mindent, amire szerintük a túlvilági életben szükségük lehetett
- Első piramisok: masztabák, lépcsős piramisok
- Már az **óbirodalom** idején építeni kezdték őket, **Dzsószér fáraó** idején
- Igazán híresek a negyedik dinasztia fáraóinak piramisai: pl. **Kheopsz**.
- A halál utáni élet biztos és tartós elérésére építették, piramis szó maga is felemelkedést jelent

V. Tudományok

- Orvostudomány: tudták, hogy a vérkeringés központja a szív
- Csillagászat: 5 bolygót ismertek, tudták, hogy a meteoritok az égből jönnek
- Matematika: az építészet és a földmérés volt nagyon fejlett
- Írás:
  - írnokok kiváltsága
  - papírusztekercsre írtak: a papirusznád rostos beléből készült csíkokat egymás mellé fektették
  - hieroglif írás (szent véset)képszerű jelekből álló írás, általában ünnepi alkalmakkor használták. Champollion, francia tudós fejtette meg a rosette-i kő alapján
  - hieratikus írás a hieroglif írás egyszerűsített változata

2. Trójai háború.

Három istennő összevész. Trója esélyei. A faló

I. A mítoszok

A mítosz=istenekről, legendás hősökről szóló történetek

mitológia=a mítoszok összessége

Az aranyalma mítosza –a tankönyv alapján, **történetmesélés**

-Párisz, Szép Heléné, Aphrodité, aranyalma, asszonyrablás

Trójai háború mondája - a tankönyv alapján, **történetmesélés**

-Spártaiak: Menelaosz, Akhileusz, Mükéné, Trója, Priamosz, Aeneas, Hektor, Odüsszeusz, a faló története, stb.

II.A trójai háború

1.akhájok: ahódító görögség egy törzse, a görög szárazföldre nyomulnak be

-hadjárataik pl. a trójai háború i.e.1200körül

2. A monda

a. A háború történetét **Homérosz** írta meg 2 hőskölteményben (eposz)

-Iliász: a trójai háború idején játszódik (Ilion=Trója)

-Odüsszeia: Odüsszeusz 10 évi bolyongása és hazatérése

b. Mítosz és valóság

a. Heinrich Schliemann XIX. századi műkedvelő régész egész életét és vagyonát Trója megtalálásának szentelte – a régészet sikere: megtalálta! – a mondáknak van valóságalapjuk!

3. A háború menete

a. a görög államok közül a legjelentősebb Mükéné

- innen kapta a nevét a görög történelem egy fontos korszaka: mükénéi kor

- az állam élén a király és a hadvezér állt. vezető réteg az arisztokrácia

-bronz fegyvereik voltak, ők foglalták el Krétát

b. Trója városa is létezett – Térkép!

- ostroma i.e. 1200 körül történhetett (i.e.XIII.sz.)

- a háború az Égei-tenger kereskedelmének ellenőrzéséért folyt

- a történet szerint Mükéné győzött a trójaiak elmenekültek

(a monda szerint ők alapították Róma városát – Aenes) – ő alapítja

c. Mükéné hanyatlása

- A trójai háború után Mükéné hatalma gyorsan hanyatlott. A hatalma alatt álló városok egymás ellen fordultak.
- Új hódítók jelentek meg – megtámadják a mükénéi görögök államait (dórok, i.e.1000 körül)
ÚJ KOR KEZDŐDIK

A közös kultúra megmarad! Ok: közös nyelv, közös istenek, vallás.

A görög vallás és az olimpiák

Olümposz istenei, A görögök összetartozása, Az olimpiai játékok eseményei és versenyszámai

---

•A görög nép:

- Magukat **helléneknek** nevezik, földjük **Hellász**
- **Törzseik: akháj, dór, ion, aiol** – fokozatosan hódították meg Hellász területét (térké)
- Több, független államot hoztak létre
- A görög összetartozás biztosítékai: közös nyelv, közös vallás, katonai szövetség, közös kultuszok (Olümpia+jóshelyek – **Delphoi**)

• **A görög vallás:** Polieistia, azaz többistenhívő

- Isteneiket emberi alakban képzeltek el – vágyaik, indulataik emberiek (például gyávák, féltékenyek, gonoszak, csalnak, lopna, stb.)
- Isteneikről mesélt történeteik a mítoszok. Mítosz: istenekről, legendás hősökéről szóló történetek, mitológia a mítoszok összessége

• **irodalmi művek:**

- Hesziodosz: Theogónia
- Homérosz: Iliász, Odüsszeia

• Isteneik: 12 főisten, de ez koronként, területenként változott

• Lakhelyük: **Olümposz** (az istenek itt háborítatlanul éltek, ambróziát ettek, nektárt ittak)

• Főisten: Zeusz (égi és földi jelenségek)

• Posszeidon (tengerek ura)

• Hádész (alvilág ura)

Zeusz felesége: Héra (családi tűzhely őre)

gyermekai: Pallasz Athéné (bölcesség, tudomány – apja fejéből pattant ki)

Árés: hadisten

Hephaisztosz (sánta kovács)

Perszephoné (anyja Demeter, a Földanya – őt rabolja el feleségnek Hádész

Hermész (Maia fia, tolvajok utazók és kereskedők istene, istenek hírnöke)

Apollón (Létó gyermeke: tudományok, művészetek istene)

Artemisz (Létó gyermeke, Apollón ikertestvére: a vadászat szűz istennője)

Dionüszosz (anyja halandó – bor és vidámság istene)

Herkalész (félisteni hős)

•Az ókori olümpiák

Eredete, földrajzi elhelyezkedése Térkép!

A monda: A **Heraklész** számára kijelölt, és általa végrehajtott próbatételek emlékére (TK.!)

A történet üzenete: az ember is felemelkedhet az istenek közé – ennek feltétele a 12 próba (pl: megküzdeni a sárkánnyal, leszállni az alvilágba, stb.) az emberek közül a legkiválóbbat az istenek maguk közé fogadták

Mindennek emlékére alapították az olümpiai játékokat – nevének eredete: Olümposz=az istenek lakhelye **Az Olümpiai játékok=az olimpia**

- i.e. 776 óta jegyezték fel a játékok győzteseinek nevét – az egyben a görög időszámítás kezdete

- négy évente rendeztek versenyeket

- játékaik idejére békét hirdettek

csak férfiak vehettek részt (nők még nézőként sem!)

•olimpiai számok:

5 napig tartott

1.nap: vallási szertartások

2-4. nap: versenyek: futószámok (stadionfutás – 192 méter, fegyveres futás – teljes fegyverzetben), öttusa (legnagyobb tisztelet: 5 sportágban is teljesíteni kellett), távolugrás (helyből indították), pankráció, kocsiverseny (leglátványosabb)

díjak: olajág koszorú

5. nap: ünnepség, lakoma

A monda szerint a győzelem egyenlő azzal, hogy a legnagyobb győztes az istenek közé emelkedett – ezt tartották legnagyobb dicsőségnek

IV:A sport szerepe a görögök életében:

A sport eredetileg a háborúra való készülődést jelentette

gümnaszion=torna csarnok

– 12 éves koruk után komoly testnevelés képzést folyt

okok: felkészülés a katonaságra, a test tiszteletben tartása

minden városnak volt tornacsarnoka (gimnázium)

itt más termék is voltak: könyvtár, zeneterem, műalkotások gyűjteménye

csak férfiak léphettek be

Görög-perzsa háborúk.

Milétoszi felkelés! Első évek, perzsa hadjáratok. Görög készülődés Döntő csata a tengeren.

I. A perzsa birodalom

Térkép! (területe: a Földközi tengertől Indiáig – hatalmas birodalom)

a meghódított országoknak adót kell fizetniük

a perzsák hódításaink célja: új adófizető területek meghódítása

1. A perzsa-görög ellentétek okai

a. Kis-Ázsiában görög városok találhatók (Milétosz) – e városok nem akarnak adót fizetni

b. a perzsa hajók akadályozzák a Földközi-tengeri kereskedelmet

• II.A görög-perzsa háborúk (Hérodotosz, görög történetíró írta meg)

- **Görög hadsereg** nehézfegyverzetű gyalogos katonák **hopliták**, támadáskor **phalanx**ba tömörülnek, bronzpajzsok összefüggő páncélként védték az embereket, közelharcra alkalmas sereg

- **Perzsák** gyalogos és lovas íjászok, távolról szeretnek harcolni

Dareiosz – perzsa uralkodó i.e. 492-ben elindította hadseregét Görögország ellen, a sereg viharba kerül, hajók el, Dareiosz vissza.

• Marathon (i.e.490) Térkép!

– Athén a védekezés mellett dönt – népgyűjtést hívnak össze, segítséget kérnek Spártától (nem érnek oda!)

athéniaiak síkságon állnak, sáncok mögött vezető: Miltiádész hopliták váratlanul támadnak

Perzsák túlerőben vannak vezető: Dareiosz íjászok lovakat itatják - védtelenek

c. A győzelem hírére egy katona vitte Athénba: 42 km-t futott pihenés nélkül (tankönyv)

Ennek emlékére rendezik a modern kori olimpiákon a marathon futást

• A háború második szakasza (i.e.480)

a. Új király a perzsa birodalom élén: **Xerxész**

b. Athén felkészül a támadásra

– **Themisztoklész** javaslatára megerősítik a **tengeri flottát** – 200 hadihajót építenek

A görög városok szövetséget hoznak létre

- Spárta javaslatára

- a vezetést is Spártára bízják

- Spárta elsősorban a Peloponnészoszi-félszigetet akarja megvédeni – a perzsa sereget a

Thermopülai-szorosban állítják meg

- Thermopülai (térkép!) szűk szoros a tenger és a hegyek között – Leonidasz, spártai király serege – 7-8000 fő - a hely szűkossége miatt kevés katona is elég a védelemre – s perzsák számbeli fölénye nem érvényesül

d.árulás: egy görög átvezeti a perzsákat a spártaiak háta mögé

Leonidasz, spárta király serege elpusztul (Leonidasz tisztában volt a rájuk váró halállal – csak olyan katonákat választ a harcra, akiknek nincs családjuk, a többi elküldi)

300 spártai pusztul el - sírfelirat (tankönyv)

a perzsák elfoglalták egész Közép-Görögországot

e.Athén sorsa

– a lakosságot kimenekítik a városból Szalamisz szigetére (térkép, tankönyv) – tengeri csata (i.e.480)

- tengeri csata: a görög flotta győzelmet arat

- A győzelem oka: a görög hajók kicsik, mozgékonyak

a perzsa hajók: hatalmasak – nem tudnak megfordulni a szűk helyen + perzsák nem tudnak úszni – nincs menekülési lehetőség

- eredmény: i.e. 480 – tengeri győzelem, i.e. 479 – győzelem a szárazföldön.

4.A háború harmadik szakasza: a déloszi szövetség létrehozása (i.e.478-404): Athén vezetésével jött létre, perzsa ellenes szövetség, Délosz szigetén volt a pénztára

Róma alapítása

Kik alapították Rómát a monda szerint és a valóságban? Királyság, vagy köztársaság? Itália meghódítása.

Itália első, rejtélyes népei **etruszkok** (Itália elhelyezkedése a Térképen!)

kultúrájuk eredete nem tisztázott, városokban éltek, ebben a kultúrában nagy szerepe volt a jóslásnak – az áldozati állatok belső szerveiből jósoltak. Az etruszk kultúra nagy hatással volt a rómaiakra, innen veszik át az uralkodói jelvények, a fascies használatát, a versenyjátékokat, a győzelmi szertartás szokását.

II.RÓMA

1. Földrajzi elhelyezkedése: térkép!

2. A város alapítása: a bevándorlók italicus (latinok, szabinok, ligurok) népek hozták létre **latinok**.

Az alapítás mondai éve: **i.e.753** – ez az időpont a római időszámítás kezdetet

- a latin mellett a terület lakosai még a **szabinok**
- Róma városának alapításában nagy szerepet játszottak a már korábban itt élő **etruszkok** is
- Itália déli területein **görög gyarmatvárosok** is alakultak

3.A monda (Tk.!)

az egyik latin király a hatalomért folytatott harcban megölte bátyját, hogy megszerezze a trónt. Az előzőtt király lányának, Rhea Silvianak gyermekei születtek, ikrek: Romulus és Remus, az új király parancsára az ikreket a folyóba kell vetni – a Tiberisbe dobják őket, de a kosár szerencsésen partra sodródik, ...anyafarkas...pásztor ... felnevelte a gyerekeket

c.Az ikrek felnőve bosszút álltak nagybátyjukon

d.Elhatározták, hogy ott, ahol a folyó partra vetette őket, várost alapítanak.

- építeni kezdték a városfalakat
- Romulus parancsa: öljék meg azt, aki gyúnyolni mert a falakat
- Remus nem ismerte a parancsot, és átugrotta a falat – a szolga agyoncsapta
- Romulus: „Így merje az ellenség átugorni az én falaimat”

e.Romulus lett Róma első királya

III.Róma a királyok korában

1.Kezdetben falvakban éltek – ezek növekedtek várossá, az összeolvadt falvakat fallal vették körül, Tiberis folyó mellett így jön létre Róma 7 dombon

- szabin nők elrablásának emléket állító monda

2.A királyok kora – Róma történetének első szakasza: i.e.753-510 - 7 király

- az uralkodó mellett a szenátus=vének tanácsa állt
- az uralkodó választott méltóság=hatalmát nem öröközhette fiaira
- az uralkodó hatalmának jelképe: fascis=vesszőnyaláb, a bele helyezett bárdal – korlátlan hatalom jelképe)e kifejezésből származik a XX: században a fasiszmus szó)

b.Társadalom patriciusok – előkelők és családjuk.

-: - plebejusok: akik nem tagjai az előkelő nemzetségeknek (a város kialakulását követően telepedtek le, nem voltak jogaik, nem vehettek részt a vallási ünnepségeken, nem rendelkezhettek politikai jogokkal

Az államalapítás

Szent István uralkodása, államszervezés, intelmek, törvényhozás. Kereszténység felvétele. Egyházszervezet megerősítése. Koppány legyőzése. Külső támadások és lázadók leverése.

I. István trónöröklése

1.Születésének időpontja bizonytalan (Géza fejedelem és Sarolt, az erdélyi gyula lányának gyermeke)

-neve Vajk, de valószínű, hogy rögtön születése után megkeresztelték – István

-14-15 éves korában őt jelölik örökösnek Géza után

apja szakít a hagyományokkal

2.öröklési jog István korában

elsősülöttségi jog

a családban a legidősebb fiú-

gyermeke örököl

keresztény öröklés

nomád öröklődési szokások

a nemzetség legidősebb férfi

férfitagja örököl

pogány szokás

Istvánt jelöli ki – szakít a hagyományokkal – Koppány felkelése (somogyi részek ura)

3.István harcai a hatalomért

a.Koppány ellen

-Koppány a királynő várát, Veszprémet ostromolta – István serege nyugati módra felszerelt fegyveresekből áll – legyőzi Koppányt

- Koppány meghal – testét felnégyelik és az ország 4 várában közszemlére teszik (pogány szokás)

b.az erdélyi gyula felett – harc nélkül megadta magát, mielőtt összeütközésre került volna sor

c.Ajtony-ellen: ő nem hódolt be

II. Koronázás

1.A keresztény uralkodók koronázásának megfelelően zajlott le: koronát kért II. Szilveszter pápától

- a korona nemcsak a királyi hatalmat jelentette, hanem az egyházi is – az uralkodót felszentelt papnak tartották – egyházi ügyekben is dönthetett

2.időpont vitatott:

1000.december 25.

vagy

1001. január 1

III.Egyházszervezés

1.A koronázás után elkezdődött

2.Megalakult az esztergomi érsekség: itt kap helyet az ország vezető főpapja

-székhely: Esztergom (érsek=az ország első főpapja különleges előjoga a király koronázásának joga)

3.István 10 egyházmegyét hoz létre

- gondoskodik a fenntartásukról: tized+földadományok – létrejön az egyházi vagyon (az egyházmegyék vezetése a püspökök kezében volt)
- megparancsolta a kereszténység felvételét: minden 10 falu építsen 1 templomot

IV. Államszervezés=területi alapon szerveződött közigazgatás

Kettős szervezet jön létre

- 1- az ország területét vármegyékre osztotta
  - a várak biztosították a király hatalmát az országban
  - még nagyon sokáig nem kővárak, hanem földvárak voltak
  - élén a várispán állt (Ítélezett, törvényeket betartatta, adók beszedése)
  - minden várhoz tartozott várbirtok és szolgálónép
  - vármegye: a megye szó határt jelent – vármegye: a vár alá rendelt összefüggő földterület
2. Saját birtokán is várispánságokat hozott létre: az 1-1 várhoz tartozó területeket és az ott élőket irányítja.
3. a királyság központja: Székesfehérvár

V. A trónutódlás kérdése

1. István fia, Imre herceg
  - nagy gondot fordított a nevelésére (Gellért püspök tanította), számára írta az Intelmek c. művet Tl.
  - 1031-ben egy vadászaton megsebesült és meghalt – nem marad kiválasztott örökös
2. utódlás: István nővére fiát, **Pétert** jelölt örökösnek (Orseolo Péter: Velencében nevelkedett, idegennek tekintették)

Vazul: Koppány halála után Istvánt követően ő az Árpád ház legidősebb férfitagja – összeesküvés szó István ellen – elfogják, megvakítják – képtelen az uralkodásra (fiai: András, Béla, Levente)

6. Az államalapítás

Szent István uralkodása, államszervezés, intelmek, törvényhozás. Kereszténység felvétele. Egyházszerkezet megerősítése. Koppány legyőzése. Külső támadások és lázadók leverése.

I. István trónöröklése

1. Születésének időpontja bizonytalan (Géza fejedelem és Sarolt, az erdélyi gyula lányának gyermeke)
  - neve Vajk, de valószínű, hogy rögtön születése után megkeresztelték – István
  - 14-15 éves korában őt jelölik örökösnek Géza után

apja szakít a hagyományokkal

2.öröklési jog István korában

elsőszülöttségi jog

a családban a legidősebb fiú-

gyermek örököl

keresztény öröklés

nomád öröklődési szokások

a nemzetség legidősebb férfi

férfitagja örököl

pogány szokás

Istvánt jelöli ki – szakít a hagyományokkal – Koppány felkelése (somogyi részek ura)

3.István harcai a hatalomért

a.Koppány ellen

-Koppány a királynő várát, Veszprémet ostromolta – István serege nyugati módra felszerelt fegyveresekből áll – legyőzi Koppányt

- Koppány meghal – testét felnégyelik és az ország 4 várában közszemlére teszik (pogány szokás)

b.az erdélyi gyula felett – harc nélkül megadta magát, mielőtt összeütközésre került volna sor

c.Ajtony-ellen: ő nem hódolt be

II. Koronázás

1.A keresztény uralkodók koronázásának megfelelően zajlott le: koronát kért II. Szilveszter pápától

- a korona nemcsak a királyi hatalmat jelentette, hanem az egyházi is – az uralkodót felszentelt papnak tartották – egyházi ügyekben is dönthetett

2.időpont vitatott:

1000.december 25.

vagy

1001. január 1

III.Egyházszervezés

1.A koronázás után elkezdődött

2.Megalakult az esztergomi érsekség: itt kap helyet az ország vezető főpapja

-székhely: Esztergom (érsek=az ország első főpapja különleges előjoga a király koronázásának joga)

3.István 10 egyházmegyét hoz létre

- gondoskodik a fenntartásukról: tized+földadományok – létrejön az egyházi vagyon (az egyházmegyék vezetése a püspökök kezében volt)

- megparancsolta a kereszténység felvételét: minden 10 falu építsen 1 templomot

IV.Államszervezés=területi alapon szerveződött közigazgatás

Kettős szervezet jön létre

- 1- az ország területét vármegyékre osztotta
- a várak biztosították a király hatalmát az országban
- még nagyon sokáig nem kővárak, hanem földvárak voltak
- élén a várispán állt (Ítélezett, törvényeket betartatta, adók beszedése)
- minden várhoz tartozott várbirtok és szolgálónép
- vármegye: a megye szó határt jelent – vármegye: a vár alá rendelt összefüggő földterület
- 2. Saját birtokán is várispánságokat hozott létre: az 1-1 várhoz tartozó területeket és az ott élőket irányítja.
- 3. a királyság központja: Székesfehérvár

V. A trónutódlás kérdése

- 1. István fia, Imre herceg
- nagy gondot fordított a nevelésére (Gellért püspök tanította), számára írta az Intelmek c. művet TL.
- 1031-ben egy vadászaton megsebesült és meghalt – nem marad kiválasztott örökös
- 2. utódlás: István nővére fiát, **Pétert** jelölt örökösnek (Orseolo Péter: Velencében nevelkedett, idegennek tekintették)

Vazul: Koppány halála után Istvánt követően ő az Árpád ház legidősebb férfitagja – összeesküvés szó István ellen – elfogják, megvakítják – képtelen az uralkodásra (fiai: András, Béla, Levente)

7. A tatárjárás

IV. Béla és a bárók ellentéte. A kunok. Tatárok. Muhi csata. Királylány a szigeten.
Második honalapítás.

I. Előzmények

1.IV. Béla koronázása (1235-1270)

- a. apjától üres kincstárat örökölt
- b. erős királyi hatalmat akart teremteni – vissza próbálta venni a birtokadományokat – a főurak nem támogatták a tatárok elleni készülődésben

2. Julianus barát útja

- a. a magyarok keleten maradt rokonait próbálják felkutatni – domonkos szerzetesek indulnak útnak – ők adnak hírt a keleten élő rokonokról
- b. Julianus barát a kapott hír után elindul – a rokon népeket megtalálja – hall az új hódító népről – hazatér, hogy figyelmeztesse a magyarokat
- nem hisznek neki – újra elindul, hogy keresse őket, de már nem találja meg a népet (a tatárok megsemmisítették)

3. a kunok kérdése

a. a kunok nomád nép, állataik lelegelik a földesurak terményeit, a Kárpátokon túl élnek

b.IV. Béla befogadja őket, mikor a tatárok támadásai miatt elveszítik területeiket

- ismerik a tatárok harcmódorát

- a magyar urak megtámadják a kunokat (ok: lelegelt legelők, a kunok nem keresztények, a tatárok kémeinek vélik őket) királyukat, Kötönyt megölik – kunok kivonulnak az országból

II. A tatárok: nomád feudalizmus jellemzi a népet, törzsszövetség az alapja, élén a kán áll (a kán választott tisztség) Tatár birodalom: TÉRKÉP

Leghíresebb kánok: Dzsingisz kán, Ögödej nagykán, Batu kán

III: A muhi csata TÉRKÉP

IV.1.A magyarok lekicsinyelték a tatárok erejét (egyszerű portyázásnak tekintették a betörést)

2. taktikai hibák:

- a magyarok sík területet foglalnak el – a tatárok a folyó túlsó partján egy magaslatot – belátnak a táborba

- a magyarok szekérvárat építenek – a szekerek túl közel kerülnek egymáshoz – nehezítik a mozgást

3. a tatár támadás:1241. április 10-11 éjszaka: a magyarok a támadást visszaverték, majd lefeküdtek

- a tatár főszereg csak ezután támadott – legyilkolják a szekértáborba zárt magyarokat, akiket a második támadás már váratlanul ér

-a szekereket felgyújtják – a szűk hely miatt nincs menekülés

- meghal a nádor, az országbíró, 2 érsek és több báró – csak az uralkodót sikerül kimenekíteni

4. A muhi csata után:

-a tatárok elpusztítják Pest városát

-a csapatokat csak a Duna vonala állítja meg (szándékaik szerint itt telettek volna, a befagyott Dunán akarnak átkelni)

-IV. Béla: számtalan segélykérő levelet küldött a pápának és a nyugati uralkodónak – eredménytelen – Trau várába menekül (Trogir szigete) TÉRKÉP

V. A második honalapítás

1. A tatárok kivonulása – Rogérius – Siralmas ének

a. az országot felégették, a következő évben járványok a temetetlen holtak miatt

b.a kivonulás oka:

- meghalt a nagykán – kánválasztás – Batu is a lehetséges jelöltek között volt

- valójában nem is akarták az egész országot elfoglalni

2. IV. Béla: Trau várában 2 gyermeke meghalt, a harmadikat Istennek ígérte – szent Margit legendáját (lejegyezte: Ráskai Lea)

3. Az ország újjáépítése – a lakosság 1/5-e meghalt!

a. a kunok betelepítése

- a lakatlan területekre, a magyaroktól elzárva
- szokásaik egy részét megtartották
- erősítették a hadsereget (a király kizárólagosan rendelkezett felettük)

b. a király újra adományoz birtokokat

- megfelelő számú katona adományozásához kötötte

c. csak a kővárak tudtak ellenállni – 100 várat épített az ország különböző pontjain (visegrádi vár, Buda építkezései) TÉRKÉP

d. Tudatos várospolitiká

- a települések városi rangot kapnak és kiváltságokat
- kötelező volt falat építeni
- városi kiváltságok, maguk választhatták vezetőiket, peres ügyekben a bíró és a tanácsstagok dönthettek, adót csak a királynak fizettek, azt is egy összegben – létrejönnek az ún. szabad királyi városok (pl. Buda)

e. hadsereg fejlesztése

- növelte a nehézlovasság számát
- székelyeken kívül betelepíti a jászokat és kunokat TÉRKÉP

Magyarország a térség legerősebb állama lett!!!

8. Az Anjouk

Kiskirályok legyőzése. Királyi jövedelmek. Visegrádi királytalálkozó. Nagy Lajos törvényei. Nagy Lajos külpolitikája.

Károly Róbert (1301-1342)

a) harc a kiskirályok, tartományurak (bárok) ellen = a királytól független oligarchák (pénzt veretnek, adót szednek, saját hadsereg ...)

b) bárok – zászlósúrok, bandérium

1307, 1309, 1310 – koronázás

1312. rozgonyi csata (Abák, Csák Máté), majd egyenként győzte le a tartományurakat

b) átgondolt gazdaságpolitika (Nekcsei Demeter tárnokmester)

Nemesfém bányászat fellendítése (királyi felségjog a bányaművelés):

urbura (=bányászok által fizetett bányabér, arany 1/10-e, ezüst 1/8-a)1/3-át a földbirtokos kapta + a földet megtarthatta

Felvidéki bányavárosok alapítása

Körmöcbánya (1328. szabad királyi város, pénzverde, 1335. firenzei mintára aranyforint, ezüst garas)

kamara haszna kiesett (állandó pénz, nincs évenkénti új pénz, pénzrontás)

– helyette: kapudó (1336) (= portánként, telekadó)

új külkereskedelmi vám – harmincadvám

1335. visegrádi királytalálkozó – Bécsset elkerülő új kereskedelmi út

Nagy Lajos (1342-1382)

városfejlesztő politika, pl. Kassa, Bártfa - szabad királyi város, (szabad királyi város= fallal körülvett, vásártartási, árumegállító jog, bíraskodási jog)

1351-es törvényei - jogilag egységes nemesség (egy és ugyanazon szabadság, ősiség törvénye), egységesülő jobbágyság (személyében szabad, 10-ed, 9-ed, kapudó, ajándék, úriszék - pallosjog)

Anjou-kor gazdasága

helyreáll az ország területi egysége, békés fejlődés

a királyi birtokok visszaszerzése (Károly Róbert honor-birtokokat adott = a tulajdonjog a királyé, a jövedelmek a hivatal viselőé)

értékálló pénz – aranyforint, ezüstdénár

10 pénzverő és bányakamara – bérlők vezetik

kincstartó hivatal megjelenése

nincs éhínség

betelepülők: német, román

városiasodás fellendülése – szabad királyi városok (elsősorban kereskedelem, bányászat), mezővárosok

céhek fellendülése

Kereskedelem:

behozatal: luxuscikkek, fűszerek, iparcikkek, nemesfém kiáramlása

kivitel: réz, soproni, pozsonyi borok – balti tengeri kikötők, Németo., Lengyelo., Cseho. felé, vágómarha - Velenecébe

az erdélyi szász városok polgársága a Fekete-tengeri kikötőkből levantei árut

kiadások: Nagy Lajos hadjáratai – Nápoly

Diósgyőr vára megépül

Nőági örökösödés

9. A Hunyadiak

Hunyadi család. Hunyadi a török ellen. Nándorfehérvár László és Mátyás. Mátyás udvara, gazdasága, serege. Mátyás az igazságos.

Hunyadi János /1407 k.-1456/ felemelkedése

- Havasalföldről betelepült román bojár családból –, apja Vajk (török)
- apja - Zsigmond vitéze, Vajdahunyd vár
- fiatalon apród, familiáris , Zsigmond udvarában vitéz, - itáliai és huszita hadművészet megismerése:gyalogság, tüzérség szerepe, szekérvár
- I. Ulászló oldalára állt - jutalmul - erdélyi vajda, nándorfehérvári kapitány, temesi ispán - déli határvédelem - a legnagyobb bárók egyike

Harcai

1442. márc. Mezid bég fosztogatása Erdélyben - először vereség - új sereget gyűjtött hadicsel - egy vitéze Kamonyai Simon páncélt cserélt vele, a főerők rá – Hunyadi oldalról – Mezib bég és fia is elesett Nagyszebennél, rabok kiszabadítása

- nyár - az európai /Rumélia/ beglerbég Erdély elfoglalása a célja, 40-50 000-es, Hunyadi körbehordoztatja Erdélyben a véres kardot (Vaskapunál, Töröcsvári-szoros) – magyar, székelyek 9000 török halott, 5000 fogságba – óriási visszhang
- a király lelkes, a pápa keresztes hadjáratot hirdetett,

1443. ősze - hosszú vagy téli hadjárat

- célja Drinápoly, a török bir. európai központjának elfoglalása, a török kiűzése Európából
- 35 000 -es magyar + lengyel+ délszláv - huszita szekérvárakkal - 2000 km ellenséges területen, 4 hónap, csak a balkáni hágókon állítják meg- jeges hágók,
- vége európai összefogás - pápai küldött, Cesarini - a pápa, Velence, Bizánc segítséget ígér
- a szultán békét kért - Brankovics Györgyön keresztül - az felajánlotta Mo.-i birtokait Hunyadinak – visszaadja Szerbiát, 100 000 arany hadisarc

-1444. drinápolyi béke - 10 év - a királyt félretájékoztatták, Szegeden esküt a békére, aztán indulnak – Cesarini Hunyadit feloldotta a pogánynak tett eskü alól

1444. szept. újabb hadjárat - várnai vereség

- az Al-Duna mellett a szövetséges hajóhaddal egyesülni, a genovaiak, velenceiek ígérete, nem engedik át a törököt
- Vidin, Nikápoly bevétele- Várna
- a szultán vissza tud térni Európába /a genovaiak fejenként 1 aranyért átszállítják a törököket/

1444. nov. várnai csata - kis sereg - 20 000, - 2x-es túlerő

- Hunyadi hadvezéri tehetsége, szétverte a lovasságot
- Ulászló meggondolatlan támadása lengyel vitézeivel a janicsárok ellen - ismét király nélkül

Hunyadi kormányzósága

1445. országgyűlés – V. Lászlót /1440-1457/ ,de III. Frigyes sem a gyereket, sem a Szent Koronát nem adta ki

- a király hazatértéig 7 főkapitányra – nem vált be

1446. Hunyadi kormányzóvá /1446-52/

- az ország legnagyobb birtokosa - 28 vár, 57 mezőváros , 1000 falu, 4 millió hold
- familiárisai és magánhadserege (cseh. lengyel zsoldosok) kb. 10 000

feladata

- az ország belső rendjének helyreállítása - királyi jövedelmek beszedése, várak vissza,
- kevés eredmény - Felvidéken Giskra cseh husziták külön fejedelemséget –III. Frigyes, Cilleiek kezén Ny-i területek

újabb török elleni támadó hadjárat 1448. - 35 000-es sereg – ebből 20 000 nehézlovas + az albán Szkander bég felajánlkozása, 800 harci szekér, tüzérség

- Brankovics megakadályozta az albánokkal való egyesülést, elárulta a töröknek (neheztelt a drinápolyi béke megszegése miatt)
- Murád 80 000-es seregével Rigómezőnél 2 napos csata, vereség

köv. lemond az offenzív politikáról - de eredmény- Szerbia függetlenségének helyreállítása, Bosznia, Havasalföld magyar orientációja

1452. III. Frigyes kiadta V. Lászlót , 13 éves

Hunyadi lemondott, de főkapitány - királyi hadsereg, királyi jövedelmek a kezében - V. László Prágában maradt

1453. II. Mohamed Konstantinápoly elfoglalása — tovább Mo. ellen - a készülődés hírére a pápa keresztes hadjáratot

1456. Nándorfehérvár

- 1456. máj. - júl.elejére - Nándorfehérvár – II. Mohamed – 70 000-es sereg, 200 hajó
- Duna-Száva - Duna jobb partján – ostromágyúkkal egy hétig lövi
- Nándorfehérvár kapitánya Hunyadi sógora - Szilágyi Mihály 5000
- júl. 14. Hunyadi - 12 000 katona (csak 3 báró vele)+ 15-30 000 keresztes (Kapisztrán János)
- szerb sajkásokkal áttörte a hajózarat
- már a vár területéről verte ki a janicsárokat (Dugovics Titusz)

- júl. 22. a keresztesek átkeltek a Száván – megrohantak egy magaslatot – erre a szultán teljes haderejét arra - H. a várból kitört - megszerezte a török ágyúkat
- tör. sereg fele odaveszett+ tüzérség, pénztár
- a győzelmet nem tudta kihasználni, terve Bizánc felmentése – 3 hét múlva aug. 11. pestisben Hunyadi és Kapisztrán is meghalt

Nándorfehérvár

Mátyás /1458-1490/

- humanista műveltség - nevelője Vitéz János - latin, német, cseh, román nyelven tudott
- lovagi nevelést kapott, apjától katonai ismeretek,
- 1457 tavaszán Hunyadi Lászlót összeesküvés vádjával kivégezteti V. László , polgárháború tört ki
- V. László Prágába menekült, magával vitte a 14 éves Mátyást, 1457 őszén V. László /16 é./váratlanul meghalt
- 1458. jan. a királyválasztó országgyűlésen a Duna jegén Mátyást távollétében királlyá , Szilágyi Mihály 15 000 fegyveressel ua. 5 évre kormányzóvá Szilágyi Mihályt
- 1458. febr. 14-én érkezett Budára, megkoronázni nem tudták az új királyt, mivel a korona III. Frigyesnél volt.

A hatalom megszilárdítása /1458-1464/

- Szilágyit Mátyás a déli végekre küldi, ahol török fogságba kerül és kivégzik /1460. /
- Mátyás 1463-ban megkötötte III. Frigyesel a bécsújhelyi megállapodást: visszakérül a korona + ha Mátyás törvényes örökös nélkül hal meg, a Habsburgok öröklék a magyar trónt /Mátyás 20 éves, nő - nem látszott veszélyesnek - a Habsburg trónigény innen ered/
- 1464. koronázták meg a Szent Koronával Székesfehérváron- rögtön reformokba kezdett Belpolitikája

1. Kormányzati reformok

- legfőbb kormányzati szerv - királyi tanács - kb. 40 báró
- összevonta a nagykancelláriát és a titkos kancelláriát . Az új kancellária élére bizalmas hívei, Vitéz János váradi püspök és Várdai István kalocsai érsek került.
- az első évtizedekben szinte évente országgyűlést - a köznemesség megnyerése, adómegszavazás
- átszervezték a bíróságokat, létrehozták a "királyi személyes jelenlét" bíróságát ,amely nemcsak a nemesség, hanem a városok ügyeiben is döntött.
- egyszerű származású szakképzett ítélőmestereket, hivatalnokokat alkalmazott (pl. Bakócz Tamás),

2. Pénzügyi reformok

- Mátyás 1467. létrehozta a kincstartóságot
- értékálló pénz – aranyforint = 100 ezüst dénár
- az 1467-es országgyűlésen megszüntették a kamara hasznát (Károly Róbert óta kapuadó néven szedték be), s helyette a királyi kincstár adóját vezették be = füstadó - telek helyett háztatásonként - kivetette az erdélyiekre is + az egytelkes nemesekre, de csak a felét
- rendkívüli hadiadók is, évente többször is beszedhették.
- a harmincadvámot átkeresztelte koronavámra - ezzel elvesztek a régi mentességek bevételei : Mátyás éves bevételei 500 - 750 000 Ft körül
- + mezővárosok felemelkedésének támogatása

3. Katonai reformok

A korszerűtlen nemesi haderő /nemesi felkelést - meg lehet váltani a hadmentességi adóval - 1 Ft./ helyett Mátyás egy csak tőle függő zsoldoshadsereget épített ki (Fekete sereg). A sereg alapját a meghódított husziták adták.

- nehéz- és könnyűlovasság /huszárok/, gyalogság, tüzérség - ágyúk is

Külpolitika

1. Török háborúk: reálpolitikus volt- reménytelen a támadó hadjárat, nem várható nemzetközi összefogásra

- csak védekező jellegű harcokat folytatott. - kiépített egy második végvárvonalat
- a török 1459. elfoglalta Szerbiát, 1462-ben Boszniát.
- 1463-ban Mátyás támadott: visszafoglalta Jajcát (1463), Szreberniket (1464) - ezzel biztosította É-Boszniát
- 1474. török sereg tört be, felégették Nagyváradot. Mátyás 1476-ban elfoglalta a nem túl fontos Szabácsot
- Az utolsó jelentős török támadás 1479-ben történt, a ruméliai beglerbég 50 000-es sereggel Erdélybe tört.® kenyérmezői csata (Kinizsi Pál Alsó -Mo. főkapitánya és Báthori István erdélyi vajda győzelme).

2. Nyugati hódító politika- cél:a német-római császári cím

Cseh háborúk: /10 évre lekötötték/

1468. csehek ellen pápai támogatással (1466. a pápa kiközösítette a huszita királyt, Podjebrá Györgyöt)

- elfoglalta a jórészt német katolikusok lakta Morvaországot, Sziléziát, Lausitzot ,
- 1469. a katolikus cseh rendek királlyá választották = német választófejedelmi cím →ugródeszka a német-római császári cím megszerzése felé.
- sem III. Frigyes sem a pápa nem ismerte el
- 1471. Podjebrád halála - a cseh rendek a lengyel Ulászlót

- 1479. olmtúzi béke - Csehországot megosztották

Az 1571-es Vitéz János szervezte lázadás

Mátyás reformjai nem találtak mindenhol tetszésre. Gyakran döntött egyedül, tanácsadói megkérdezése nélkül. A hatalmas adók lázadásokat eredményeztek.

- 1471. főúri összeesküvés - Vitéz János és Janus Pannonius vezetésével - IV. Kázmér kisebbik fiát hívták a trónra – Mátyás gyorsan felszámolta

A központosítás időszaka (1471-1490)

- 1471-től kezdve Mátyás arra törekedett, hogy a rendektől függetlenül kormányozzon. Országgyűlést egyre ritkábban

- Az állam irányítását a jól szervezett hivatalokra bízta, törvények helyett rendeletekkel kormányzott. A főnemeseket az országos tisztségek elosztásával tartotta kezében, a köznemességnek a megyékben adott nagyobb befolyást

- 1476. nápolyi Beatrixszel házasság - az addig közvetlen, életét katonai táborokban töltő király nehezen megközelíthetővé vált,

Háborúk III. Frigyessel:

1477-től kezdődtek a fegyveres összecsapások. Mátyás 15 000-s sereggel támadt Ausztriára. Frigyes elismeri Mátyás cseh királyságát, vál.fej. , sőt 100 000 Ft hadisarc

- A 2. háború 1482-ben indult, mert Frigyes nem fizette ki tartozását. 1485-ben elfoglalja Bécsset, ahová áthelyezi székhelyét. Az osztrák tartományok egy részét - Ausztria, Stájerország elfoglalja. A német-római császári cím megszerzése azonban nem sikerült. 1486. Frigyes fia, Habsburg Miksa lett a császár

a humanizmus és a művészetek pártfogója

inkább vidám katona, mint könyvmoly tudós volt

- udvarában először humanista kör Közép-Európában, Vitéz János - humanistákkal levelezett, olasz egyetemekre fiatalokat, a király hivatalnokként

- 1465. egyetem Pozsonyban - Vitéz halála után megszűnt

- olasz humanisták, külföldi zenészek - főleg Beatrix megérkezése után

- propagandisztikus cél - elvárta hírneve terjesztését, Bonfini megbízása

- művészetpártolása - reneszánsz uralkodói reprezentáció - budai vár, Visegrád - de ezek elpusztultak a török korban

- könyvtára - Bibliotheca Corvina - 2000-2500, 170 maradt meg, könyvmásoló műhelyek,

- évi 80-90 000 Ft-ot erre költött- nem örültek nagyon a magyarok

10. Reformáció és katolikus megújulás

A reformáció okai. Luther fellépése. Kálvin János. A katolikus egyház megújulása.
Boszorkányok

Problémák az egyházban

A papság képzése nem tartott lépést a természettudományok fejlődésével-**bűcsúcédulák árusítása** – meg lehetett váltani az egyházi büntetéseket

A bevételt a római Szent Péter templom építésére fordították

Papság fényűzése világias élete

Luther Márton: lutheránusok/ evangélikusok

- Fellépése:- 1517. okt. 31. 95 pontból álló tételsorát kifüggesztette a Wittenberg-i vártemplom kapujára- célja: az egyház megújítása- követői: lutheránusok/evangélikusok
- Tanai:- A hit az üdvösség egyedüli forrása-Nincs szükség költséges szertartásokra és nagy egyházi vagyoni- Elvetette a pápai hatalom elvét- Megszüntette a szerzetesrendeket és a gyónást- Bevezette a két szín alatti úrvacsorát- Két szentséget ismert el: keresztséget, oltári szentséget- Bevezette az anyanyelvű prédikációt a latin helyett- A bűnt egyedül Isten bocsáthatja meg- Szekularizáció: egyházi vagyon világi kézbe adása- csak a Bibliát fogadja el (sola scripta)
- A társadalom valamennyi rétegében sok követője volt, világi okokból is- A földesurak meg akarták szerezni az egyházi birtokokat- A jobbágyok nem akartak egyházi adót fizetni- A polgárok olcsóbb egyházat akartak
- Luthert a pápa kiátkozta, a császár birodalmi átokkal sújtotta-

1521. Worms birodalmi gyűlés: V. Károly hívja össze és Luthert eretneknek nyilvánítják- Bölcs Leó 10 hónap látszatfogságra ítéli Luthert: Wartburg várába zárja, itt fordítja le németre a Bibliát, ezzel megteremtette a német irodalmi nyelv alapjait-

1529. Speyer: Birodalmi gyűlés→ kimondta, hogy Luther követői megtarthatják vallásukat, de nem terjeszthetik → ez ellen tiltakoztak (protestáltak: ebből ered a protestáns elnevezés, amely később a reformáció valamennyi irányzatának összefoglaló neve lett)

1529-1555 németországi vallásháború

1555 augsburgi vallásbéke→ kimondta, hogy „cuius regio, eius religio” = „akié a föld, azé a vallás”: a jobbágyoknak földesuraik vallását kell követni, vagy szabadon elvándorolhatnak
Németországban többségbe kerültek az evangélikusok

Kálvinisták/reformátusok – vezetője: Kálvin János – Központja: Genf

1. Előzményei:- Ulrich Zwingli zürichi lelkész tanai, és ő fegyveresen lépett fel a katolikus kantonok ellen – halála után hívei megegyeznek Kálvinnal

2. Vallási tanításai: Predesztináció: eleve elrendelés tana: Isten már születése előtt eldöntötte minden ember sorsát (üzleti vállalkozás sikere a kiválasztottság jele is lehet)- Engedélyezte a kamatszedést, „zsarnokölés tana“: a királyok hatalma Istentől ered, de ha azt nem népük érdekében gyakorolják, akkor hatalmuktól megfoszthatóak
3. Egyházszervezete élén prédikátorokból és választott hívőkből álló tanács áll: konzisztórium
4. Egyszerű külsőségeket honosított meg-Olcsó szertartások-Falakat fehérre meszelik-Nincsenek oltárok, csak szószékek és padok
5. Politikai jelentősége-Korai polgári forradalmak ideológiája (németalföld, Anglia)
7. Elterjedése: Svájc, Franciaország déli része, Németalföld, Skócia, Flandria, Anglia, Magyarország

Ellenreformáció- katolikus megújulás

Katolikus egyház törekvése, híveinek visszaszerzésére

1540. Jézus társasága: jezsuita rend-alapítója: Loyolai Ignác-hívek visszaszerzése során többször igénybe vette a politikai erőszak eszközét.

barokk: hatalmas egységes templomterek, túldíszítettség

Szent hivatal felállítása: reformáció üldözésére-1542 újjászervezett inkvizíció

1545-4563. tridenti zsinat megújítja a katolikus egyházat-célja: reformáció megállítása és az alapvető sérelmek orvoslása. Megtiltotta a búcsúcédulák árusítását, emelte a papképzés színvonalát, szigorította a pap fegyelmet- egy személy nem tölthet be több egyházi méltóságot

Index: (1559): tiltott könyvek jegyzéke (katolikusok nem olvashatták)

Érsekek és püspökök kötelessége vigyázni a papság erkölcsére- az egyházi visszaéléseket felszámolták- a katolikus egyház belső fegyelmét megerősítették, még cölibátust is- harcot is hirdettek a protestánsok ellen. Eredmény- Megállt a reformáció terjedése

11. A nagy földrajzi felfedezések és azok hatása

Indiába vezető út. Amerika felfedezése. Magellán. Felfedezések hatása Európában.

Rabszolgasors.

Fellendülés – új utak keresése

A Kelettel folytatott kereskedelem kiszivattyúzta Európából a nemesfémeket, mivel a Levantén keresztül behozott luxuscikkekért és fűszerekért arannyal, ezüsttel fizettek.

Ugyanakkor az oszmán terjeszkedés következtében a levantei kereskedelem először bizonytalanabbá, majd a vámok emelése után drágábbá vált.

Tovább nehezítette a helyzetet, hogy a XV. század végére a magyarországi és csehországi nemesfémhányakban a termelés jelentősen visszaesett.

A felfedezések feltételei

A XV. századra az Atlanti-óceánon keresztüli tengeri összeköttetés jött létre a Földközi-tenger és a Baltikum között. Az óceánon csak az új, nagy vitorlafelületű, hátsó kormányos hajókkal (karavella) lehetett szállítani. A part mentén elhagyva a nyílt vizeken hajóztak, amit az araboktól korábban átvett iránytű és egy sor, a pontos

A reneszánsz nyitottabbá tette az embereket, s az antik műveltség újjászületése révén ismertté váltak Ptolemaiosz elgondolásai, aki a Földet gömb alakúnak képzelte. Új térképek születtek, amelyek a Földet már ennek alapján ábrázolták (Toscanelli világtérképe 1474).

Portugál és spanyol felfedezések

A portugálok Afrika partjai mentén. Átlépték az Egyenlítőt (1471), Bartolomeo Diaz elérte a Jóreménység fokát (1487) és **Vasco de Gama** Afrika megkerülése után kikötött Indiában (1498). A portugálok megismerkedtek az arab matematikával, földrajzzal, térképészettel és csillagászattal. Tengerész Henrik portugál herceg megfigyelőtornyot és hajógyárat építtetett, majd visszatérő hajósok tapasztalatait, térképeket készítettek.

Kasztíliai Izabella támogatásával indulhatott el Indiába az olasz **Kolombusz Kristóf** három hajója. 1492. október 12-én kötött ki a Bahama-szigeteken. 1504-ig még háromszor kelt át az óceánon, elérte Kubát, Hispaniola szigetét, Puerto Ricót, Panamát és Jamaicát. Útjairól nemesfémeket, drágaköveket, Európában ismeretlen növényeket és indiánokat hozott. Kolombusz abban a hitben halt meg, hogy Indiába jutott.

A felismerésre, hogy új kontinenst fedeztek fel, egy spanyol zászló alatt hajózó olasz tengerész, **Amerigo Vespucci** jutott.

A spanyolok és a portugálok versengtek az új területekért, ezért pápai közvetítéssel egyezséget kötöttek (**1494**). A **tordesillas szerződés**, illetve az ezt kiegészítő 1529-es zaragozai szerződés a felfedezett világot a két ország között először egy, majd két hosszúsági kör mentén kettéosztotta. A Föld megkerülésére Magellán vállalkozott 1519-ben. Célja a fűszertermő szigetek és az Európa közötti közvetlen út megteremtése volt. Magellán a Fülöp-szigeteken életét vesztette a bennszülöttekkel folytatott küzdelemben, de egyik hajója visszatért Spanyolországba.

12. A három részre szakadt Magyarország

A mohácsi csata. A királyi Magyarország. Erdélyi fejedelemség. Török hódoltság.

1.) A királyi Magyarország

Habsburgok dunai monarchiájához tartozó királyi Magyarország az adriai tengerparttól Szatmár megyéig hosszan elnyúló félkörívben, a középkori egységes magyar állam nyugati és északi országrészeit foglalta magába.

- a XVI. században kialakult kontinentális munkamegosztásban a királyi M.o.-nak a mezőgazdasági termelő szerepe jutott.
  - az országban állomásozó hadsereg + a külső piac élénkülése
  - árak emelkedése földbirtokosok növelik a majorságot + jobbágyok terményadóját
  - majorsági gazdálkodás vált számottevővé
  - több robotot alkalmaztak a megnövekedett majorságon
  - bérmunkásokat csak a röghözkötés előtt alkalmaztak
  - a fellendülésnek a jobbágyok körében is volt következménye: nőtték a vagyoni különbségek (gazdag parasztok bérmunkásokat alkalmaztak, elszegényedettek zsellérek lettek)
  - megélénkült az import (növekedtek az élelmiszerárak)
  - export: élőállat, gabona, bor
  - import: iparcikkek, fémeszközök, textíliák
- è céhek felszámolása nem volt szükséges, nincs fejlődés
- a paraszti árutermelés gócai a mezővárosok lettek
  - a főnemesség és köznemesség gazdasági fellendülésük által nagyobb politikai hatalomra tehettek szert
  - gazdaság nem hozott nagy változást: elosztási rendszer kb. ugyanaz maradt
  - végvárakban szolgáló vitézlő rend között sok jobbágy talált felemelkedési lehetőséget: a még így sem nagy a gazdasági súlya

2.) A török hódoltság területe

- Buda elfoglalása után (1541) Magyarország középső területe is a Török Birodalom részévé vált
- a hódítók katonai jellegű közigazgatást vezettek be
- adórendszerüket a fennállóhoz igazították
- a kincstári birtokokon élők szabott összegű adót fizettek
- a katonai érdemekért juttatott birtokok lakosait viszont uraik kiszípolyozták
- jobbágyok terhei: földesúri adó + állami adók (pl. hitetlenekre kivetett harádsz) + állami robot + különböző neveken kivetett adók

- a határ menti földek volt tulajdonosai is átjártak adót szedni a kettős adózás
- è egyes területek teljesen elnéptelenedtek à magyarok bevándoroltak
- lakosság csökkenése + egyre nagyobb felszabadult területek à ez a mezgazdi termelés helyett a külterjes állattartásnak kedvezett
- a kincstár fennhatósága alatt álló mezővárosok speciális helyzetük miatt fejődtek
- a legtöbb város lepusztult, lakosai elhagyták
- a fejlődést gátolta a török központi kincstári rendszer nehézségei gyakran az alapvető feladatokra sem volt pénz
- a tisztviselők megvesztegethetősége aláásta a közigazgatás hatékonyságát

3.) Az Erdélyi Fejedelemség

- Erdély a kora feudális időktől 1541-ig külön földrajzi-történeti egységnek számított, a korban sajátos vazallusi viszonyban volt a törökökkel
- aranykorát Bethlen Gábor fejedelemsége alatt élte (1613-1629)
- Bethlen uralmát „fejedelmi abszolutizmusként” jellemzik à gazdasági alapjait reformjai biztosították, erős állami beavatkozás a gazd.-ba
- Bethlen merkantilista gazdaságpolitikát folytatott (külkereskedelem szabályozása, értékálló pénz felhalmozása országon belül)
- megnövelte a fejedelmi birtokok területét
- egyes árúkra állami monopóliumot hirdetett (pl. méz, viasz, marha)
- külföldi mestereket hívott az ipar és a bányászat fejlesztésére
- a mezővárosoknak kiváltságokat adott
- központosította a közigazgatást
- utódai felelőtlen háborúskodásokba bocsátkozva elherdálták a fejedelmi vagyont

13. Végvári harcok Magyarországon

Várak szerepe. Kőszeg ostroma. 1552! A szigeti veszedelem

Előzmények:

-mohácsi csatában (1526 augusztus 29.) II. Lajos meghal, nincs uralkodója Magyarországnak

Szapolyai János és Ferdinánd lehet az utódja a trónon

Szapolyai csak magyar király lehet, melyet 1540-ig be is tölt

Ferdinánd kezébe kerül az ország jelentős része

A két uralkodó miatt belviszály alakul ki, Ferdinánd külső segítséget kap, Szapolyainak a törökök segítségét ajánlják, az ország két részre szakad

1528-ban a Tiszai területeket, 1529-ben Budát is visszaszerzik a törökök Szapolyainak, akik ezért csak évi rendszeres adót kérnek

-1526 és 41 között egyik fél sem mozgósítja teljes hadseregét Magyarországért, a belviszályok továbbra is gyengítik az országot

-1532-ben a törökök Bécs elleni hadjáratot indítanak a Habsburgok 100000 fős hadseregével szemben, a két fél nem bír egymással, 6 évre patthelyzet alakul ki

-1538-ban Szapolyai és Ferdinánd a törökök háta mögött megegyeznek Váradon

(Szapolyai legfőbb politikai tanácsadója Fráter György)

váradai egyezmény: kimondja, hogy elismerik egymás királyságát, és a területek felosztását is az akkori állapotok szerint hagyják

a törökök tudomást szereznek a titkos egyességről

-1541-ben újabb magyarországi hadjárat

-1541 aug. 29: Budát elfoglalja a török; Magyarország 3 részre szakad!

Végvári harcok:

-1541 **gyalui egyezmény:** Szapolyai és Izabella királyné (Fráter György hatására) lemondanak, átadják a koronát és ezzel együtt a keleti országrészt Ferdinándnak, cserébe kárpótolja őket

- ezután Ferdinánd teljes erőfeszítéssel támad a törökök ellen

- nem sikeresek a támadások, a törökök hadjáratokat indítanak válaszul

jelentős várakat foglalnak el 1543-47 között

1543: Pécs, Esztergom, Tata, Székesfehérvár

1544: Visegrád, Vác

az Oszmán Birodalom szeme előtt azonban továbbra is Bécs elfoglalása lebeg

- Habsburgok új védelmi vonalat építenek ki:

Adria-Dunántúl-Balaton-Győr vonal

Eger-Szolnok-Gyula-Temesvár vonal

csekély védelmi értékük volt, a palánkok könnyen felgyújthatóak voltak

- 1547-ben Ferdinánd és Szulejmán 5 évre békét kötöttek

Ferdinánd évi 30 ezer aranyat ad a szultánnak ajándékként, cserébe a béke kiterjed Ferdinánd országaira is

- Fráter György 1549 szeptemberében ismét egyezkedik Ferdinánddal

- nyirbátori egyezmény: Erdély csatlakozik a királyi Magyarországhoz, de helytartóként továbbra is Fráter György kormányoz.

- 1551-ben Castaldo (Ferdinánd zsoldosvezére) megöli Fráter Györgyöt, mert politikájában árulást látott.

- 1550-es években korszerűsítették a várrendszert:

megerősítették és átépítették a várakat olasz mintára

létrehoztak ún. fülesbástyákat, melyek jobb védelmet nyújtanak az oldalazó ágyútűz ellen

Kb. 100 végvár és 15-20000 katona alkotta a végvárrendszert.

- 1551-52-ben az oszmán haderők az események hatására a végvárak ellen indultak, ekkor elfoglalják Drégelyt és Temesvárt és Eger ellen indulnak.

- Egernél 2000 fős sereg küzd a 100000 fős egyesült hadtest ellen, sikeresen.

- lassulnak az oszmán támadások, jelentős hadjárat nem volt 1566-ig, Szigetvár bevételéig

- Zrínyi Miklós által vezetett 2500 fő harcol a 100000 fős török sereggel szemben, melyet maga Szulejmán vezetett

- nagy veszteség esett a védők között, kb. egyharmadára csökkent a létszámuk pár nap alatt

- Szulejmán váratlanul meghal, de a vezérek ezt eltitkolják, folytatják az ostromot

- Zrínyi és a megmaradt védők kirohannak a porrá rombolt erődből és hősi halált halnak

- a törökök azonban nem támadnak tovább Szulejmán halála miatt

- az új török uralkodó II. Szelim

- 1568: drinápolyi béke

Miksa és Szelim megállapodnak

A Habsburgok elismerik, hogy a törökök berendezkedtek, de nem kezdenek egy ideig új hódításokba

30 évig nem volt jelentős török előrenyomulás

- 1570: speyeri egyezmény

Miksa kénytelen elismerni Erdély függetlenségét

hivatalos neve Erdélyi Fejedelemség

a szultán hűbérese uralkodik

- a Habsburgok inntől a béke fenntartásán dolgoznak csak
- lekötöi őket a spanyol és osztrák Habsburg ág öröklési kérdése
- törököknél pénzügyi válság
- Perzsia ugyan területi nyereség, de súlyos ráfizetés
- inflálódo pénz
- lázadások az elmaradó zsoldok miatt

14. A Rákóczi szabadságharc

Istennel a hazáért és a szabadságért. Kezdet és az első sikerek. A hadsereg. A gazdasági intézkedése. A szatmári béke.

A felkelés előzményei:

A törökök kiűzése után a Habsburg kormányzat Magyarország visszafoglalt területeit saját szerzeményének tekintette:

Erdélyt külön tartományként kezelték,

Hamis felségárulási pereket indítottak a gazdag földbirtokosok ellen,

A törököt kiűző császári hadsereg fosztogatta az országot,

Súlyos adókkal sújtották a jobbágyokat:

A német császári katonák ellátása, szállítása.

Szervezkedés kezdődött II. Rákóczi Ferenc vezetésével, kapcsolatot létesített XIV. Lajos francia királlyal, de leleplezték és halálra ítélték, a kivégzés elől Lengyelországba menekült.

1703 tavaszán Esze Tamás hívására a felkelők élére állt: Bercsényi Miklóssal közösen kiadta a brezáni kiáltványt, melyben felsorolja a felkelés okait és céljait, zászlókat küldött a felkelőknek (Felirata: **Cum Deo pro patria et libertate** – „Istennel a hazáért és szabadságért”).

A szabadságharc sikerei:

Rákóczi Ferenc 1703 nyarán állt a kuruc sereg élére. Gyorsan nőtt a felkelők tábora. Kezdeti kudarcok után sorozatos győzelmeket értek el:

1703 végéig elfoglalták a Tiszántúlt, a Duna-Tisza közét és a Felvidéket,

1705-ben megszerezték a Dunántúlt is.

Átmeneti egység jött létre a nemesek és jobbágyok között,

Tömegek álltak a felkelés mellé (200 ezer fős hadsereg),

Nincs számottevő császári hadsereg az országban (a spanyol örökösödési háború miatt).
a sikerek katonai vezetői:

II. Rákóczi Ferenc „vezérlő fejedelem”,

Károlyi Sándor, Bercsényi Miklós, Bottyán János, Esze Tamás tábornokok.

A katonai sikerek hatására 1705-ben összehívták az országgyűlést Szécsénybe. II. Rákóczi Ferencet Magyarország fejedelmévé választották,

Törvénybe foglalták a szabad vallásgyakorlást.

A szabadságharc hanyatlása:

1704-ben a szabadságharcot támogató franciák vereséget szenvedtek a Habsburgoktól, ezért a francia pénzügyi segítség megszűnt, császári csapatok érkeztek az országba, amely katonai vereségekhez vezetett:

1707 zsibói csata (Erdély elvesztését okozta)

1708 trencsényi csata (döntő vereség)

A szabadságharc nemzetközileg elszigetelődött.

Nem teljesültek a jobbágynak tett ígérek, ezért kiújult a jobbágy-nemes ellentét,

Tömegesen hagyták el az elhúzódó háborút a jobbágysereg.

A válságot újabb országgyűlések összehívásával próbálták megoldani:

1707 Ónod: kimondták a Habsburg-ház trónfosztását,

kikiáltották a Magyarország függetlenségét, a nemességet is adófizetésre kötelezték.

A szabadságharc bukása:

Nemzetközileg elszigetelődött

Az I. Péter cár által ígért katonai segítség elmaradt,

A francia segélypénzek megszűntek.

Gazdaságilag összeomlott:

Értéktelenné vált Rákóczi pénze, a libertás

Pestisjárvány irtotta a lakosságot, ezért visszaesett a termelés

Katonai téren a császári csapatok fölénybe kerültek:

Rákóczi Lengyelországba ment Péter cárhoz segítségért, a magára maradt Károlyi Sándor a küzdelem méltó befejezésére törekedett, a császári udvarban is felülkerekedtek a megegyezést sürgető körök (I. József halála, III. Károly vitatott trónra kerülése), ezért magyar főparancsnokot neveztek ki a császári seregek élére gróf Pálffy János személyében.

1711. április 30-án Károlyi és Pálffy Szatmáron aláírták a békét: közkegyelmet adtak minden résztvevőnek, a szabadságharcban résztvevő nemesek visszakapták birtokaikat, a magyar törvényeket a Habsburgoknak be kell tartaniuk.

1711. május 1-én nagymajtényi síkon a kuruc csapatok földbe szúrt zászlókkal jelezték a küzdelem végét.

II. Rákóczi Ferenc a vereséget követően nem tért haza Magyarországra, nem fogadta el a békét a neki felkínált kegyelem ellenére sem, az újrakezdés reményében ment Franciaországba, majd Törökországba leghűségesebb kísérőivel (pl. Bercsényi Miklós, Mikes Kelemen). Rodostóban érte a halál 1735-ben.

Történelem

7. évfolyam

1. A REFORMKOR

I. A korszak előzményei és kezdete

- nemesi ellenállás Magyarországon a 19. század elején --> I. Ferenc rendeletekkel való kormányzása (az országgyűlés nélkül) --> rendi ellenállás (rendeletek figyelmen kívül hagyása) --> 1825: országgyűlés összehívása (pozsonyi „diéta”, 1825-27)
- gazdasági válságjelek --> nemesi gondolkodás megváltozása --> változásokat törvényes úton (reformok útján; forradalom elkerülése) --> a reformkor kezdete
- 1820-as évek vége – 1848: reformkor Magyarországon
- „Jelszavaink valának: haza és haladás.” (Kölcsey Ferenc)

II. A reformkor vitáinak színtere

- számában és gazdaságilag gyenge polgárság --> a nemességnek kellett végrehajtania a polgári átalakulást
- rendszeres diéták Pozsonyban:
  - (1) parázs viták
  - (2) felsőtábla: magyar arisztokrácia
  - (3) alsótábla: vármegyei nemesség 2-2 követtel
  - (4) „országgyűlési ifjak”
  - (5) példaképek: gróf Széchenyi István, báró Wesselényi Miklós, Deák Ferenc, Kölcsey Ferenc

- két országgyűlés között a nemesség a megyegyűléseken
- a viták újabb színtere: a sajtó

III. A polgári átalakulás alapkérdései

- jobbágycsőrdés (jobbágyfelszabadítás)
- nemesi kiváltságok eltörlése (pl. adómentesség)
- ösiség törvényének (1351, Nagy Lajos) eltörlése
- gazdaságfejlesztés (pl. szabad iparfejlődés)
- sajtószabadság megteremtése (cenzúra eltörlése)

-egyesülés Erdéllyel (unió)

2. ÖNVÉDELMI HÁBORÚ ÉS SZABADSÁGHARC

I. A kormány lemondása és Jellacic támadása

-1848. augusztus: V. Ferdinánd megtagadta az önálló magyar hadsereget és pénzügyi politikát
à a Batthyány-kormány lemondott

-szeptember 16.: Országos Honvédelmi Bizottmány: forradalmi kormány Kossuth
elnöklésével

-Kossuth toborzó útjai

-1848. szeptember 11.: Jellacic seregeivel átlépte a Drávát, célja a főváros elfoglalása és az
áprilisi törvények megsemmisítése à fegyveres önvédelmi harc magyar részről

-szeptember 29. Pákozdnál magyar győzelem (Móga János) à Jellacic menekülése + októberi
bécsi megmozdulások à esély a honvédsereg előtt à október 30.: schwechati csata (magyar
vereség)

-Görgei Artúr lett a honvéds csapatok vezetője

II. Windisch-Graetz támadása

-1848. december, Bécs à V. Ferdinánd lemondása à Ferenc József (u.: 1848-1914) császárrá
koronázása

-összpontosított támadás Windisch-Graetz vezetésével (Erdélyben: Puchner, északon:
Schlick)

-a főváros nem védhető à országgyűlés + kormány Debrecenbe (1848 szilveszterén)

-magyar haderő összevonása à Henrik Dembinskia főparancsnok

-1849. február 26-27.: magyar vereség a kápolnai csatában à újra Görgei a főparancsnok

-március 4.: olmützi oktrojált (kényszerített) alkotmány à Magyarország beolvasztása a
birodalomba, alkotmányának felszámolása

-1849. február-március: Jozef Bem tábornok (Bem apó) kiverte a császári seregeket Erdélyből
+ Guyon Richárd és Klapka György sikerei északon

III. A dicsőséges tavaszi hadjárat

-ellentámadási terv kidolgozása à hadműveletek megkezdése (1849. április)

-diadalmas csaták sorozata (Hatvan, Tápióbicske, Isaszeg, Szolnok, Vác, Nagysalló stb.)

-a fő cél, az ellenség bekerítése nem sikerült

-május 21.: a budai vár visszafoglalása

-az ország területe felszabadult

IV. A Függetlenségi Nyilatkozat

-1849. április 14., debreceni Nagytemplom:

- (1) Habsburg-ház trónfosztása
- (2) Magyarország függetlensége
- (3) Kossuth: kormányzóelnök
- (4) új kormány alakítása (elnök: Szemere Bertalan)

nyugati hatalmak támogatásának, a nemzetközi elismerés reménye, de ez ütközött Anglia, Franciaország („európai egyensúly”) és Oroszország érdekeivel is

3. VERESÉG ÉS MEGTORLÁS

I. Az orosz beavatkozás, a szabadságharc leverése

- 1849. május 1.: Ferenc József segítséget kért I. Miklós orosz cártól (Szent Szövetség) --> 200 ezer orosz katona
- Magyarország egyedül maradt, tartalékai kimerültek
- összehangolt osztrák (Haynau tábornagy) - orosz támadás (Paszkevics tábornagy) --> a magyar seregek visszavonultak
- augusztus 9.: a magyar főerők döntő veresége Temesvárnál a Kossuth átadta a teljhatalmat Görgeinek, majd emigrált
- augusztus 13.: világosi fegyverletétel az orosz csapatok előtt
- október 2.: utolsónak Klapka is feladta a komáromi várat

II. Haynau rémuralma (1849-1850), az aradi vértanúk és Batthyány Lajos kivégzése

- „bresciai hiéna”
- nem a megfélemlítés, hanem a kegyetlen megtorlás, a bosszú a cél
- akasztófák, kivégzőosztagok
- 1848. október 6.: 13 honvédtiszt kivégzése Aradon:

- (1) Knezic Károly
- (2) Nagysándor József
- (3) Damjanich János
- (4) Aulich Lajos
- (5) Láhner György
- (6) Poeltenberg Ernő
- (7) gróf Leiningen-Westerburg Károly
- (8) Török Ignác
- (9) gróf Vécsey Károly
- (10) Kiss Ernő
- (11) Schweidel József
- (12) gróf Dessewffy Arisztid

(13)Lázár Vilmos

-1849. október 6.: gróf Batthyány Lajos kivégzése Pesten

III. Haynau leváltása

-1850 tavaszáig kb. 130 kivégzés

-hosszú börtönbüntetések

-besorozás a császári-királyi hadseregbe

-az európai közvélemény és a kormányok felháborodása --> Haynau leváltása

4. A KIEGYEZÉS

I. Az önkényuralom válsága

-1850-es évek vége:

(1) önkényuralom fenntartása költséges à belpolitikai válság

(2) katonai kudarc (Észak-Itália)

-az abszolutizmus kudarca à Bach menesztése à reformkísérlet: „októberi diploma” (új „alkotmány” a birodalom népeinek)+ „februári pátens” (1861)

-1861 márciusa: magyar országgyűlés összehívása à eredménytelen (magyar ellenállás)

-visszatérés a korlátlan császári hatalomhoz (1861-65: Schmerling miniszterelnök provizórium (átmeneti állapot))

II. Magyarország útja a kiegyezéshez

-Kossuth és az emigráció eredménytelen

-az ország belefáradt az ellenállásba

-társadalmi béke szükséges a gazdasági fejlődéshez (rendezett viszonyok à külföldi tőke beáramlása)

-1865, Húsvéti cikk a Pesti Naplóban (Deák): hajlandóság a kiegyezésre

-osztrák vereségek a poroszoktól à tárgyalások (1865-67) megkezdése

-1867: kiegyezés törvénybe foglalása, Ferenc József magyar királlyá koronázása

III. A kiegyezés tartalma és értékelése

-kétközpontú (dualista) birodalom: Osztrák-Magyar Monarchia

-két egyenrangú ország: Osztrák Császárság (Bécs), Magyar Királyság (Pest-Buda)

-közös uralkodó („császár és király”) + közös ügyek (külügy, hadügy, pénzügy)

-gazdasági kiegyezés, közös vámterület

-teljes belső önállóság à magyar kormány (gróf Andrássy Gyula vezetésével)

-a Monarchia két legerősebb nemzetének reális megegyezése (kompromisszuma) à lehetőség az országnak a polgári fejlődés (társadalom + gazdaság) kibontakoztatására

-Kossuth véleménye a Magyar Újságban: „Kasszandra-levél” Deáknakà vízió a közeli bukásról

5. A DUALIZMUS KORÁNAK POLITIKAI VÁLTOZÁSAI

I. A rendszer kiépítése és megszilárdítása

- 1868: magyar-horvát kiegyezése (horvát önállóság a belügyekben)
- 1868: nemzetiségi törvény (anyanyelv használata a közigazgatásban és az oktatásban)
- az igazságszolgáltatás és a közigazgatás átalakítása (egységes megyerendszer)

II. Politikai pártok megalakulása

- az első modern politikai pártok megjelenése

-2 nagy tömörülés:

(1) Deák-párt + Balközép à 1875: Szabadelvű (Liberális) Párt (kormánypárt): a dualista rendszer támogatása (a kiegyezés elfogadása)

(2) Országos 48-as à Függetlenségi Párt (ellenzék): a dualizmus elvetése (a kiegyezés elutasítása)

- mindkét pártnak a társadalom minden rétegéből akadtak hívei

III. A korszak jelentős miniszterelnökei

- Tisza Kálmán (1875-1890):

(1) tekintélyelvű, rend és fegyelem („szürke generális”)

(2) gazdaságpolitika: az ipar támogatása

- Wekerle Sándor (1892-1895):

(1) Magyarország első nem nemesi származású miniszterelnöke

(2) állami anyakönyveztetés + polgári házasságkötés (egyházpolitikai reformok)

(3) 1892: korona bevezetése

(4) 1894: Kossuth temetése

IV. A dualizmus válságtünetei

- létező, de leplezett problémák felszínre kerülése

-Magyarország és Ausztria viszonyának kiéleződése (a közös hadügy és pénzügy problémái)

-feszültségek Magyarországon belül (társadalmi feszültségek, politikai ellentétek)

-Szabadelvű Párt gyengülése à Függetlenségi Párt előretörése (1905-ös választások) à

Szabadelvű Párt (Tisza István újjászervezte)

- komoly reformokra lett volna szükség - I. világháború...

6. AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚ KITÖRÉSE

I. A háború előzményei

-nagyhatalmi ellentétek további éleződése:

- (1) Németország ß à Franciaország (Elzász-Lotharingia)
- (2) Németország ß à Anglia (fegyverkezés, kereskedelem)
- (3) Osztrák-Magyar Monarchia ß à Oroszország (+ Szerbia, Balkán)

-két szembenálló katonai tömb (szövetségi rendszer):

- (1) központi hatalmak: Németország, Osztrák-Magyar Monarchia
- (2) antant hatalmak: Anglia, Franciaország (1904: entente cordiale (szívélyes megegyezés)), Oroszország

-fegyveres konfliktusok a 20. század elején à Európa a szakadék szélén állt

II. A háború kirobbanásának közvetlen oka

-1914. június 28., Sarajevó (Bosznia-Hercegovina): Gavrilo Princip (Fekete Kéz szerb nacionalista szervezet tagja) merénylete Ferenc Ferdinánd (osztrák-magyar trónörökös) ellen
-terrorcselekmény à indok a Monarchiának és szövetségeseinek, Németországnak (casus belli: háborús ürügy)

-1914. július 23.: a Monarchia ultimátuma (végső figyelmeztetés) Szerbiának

-1914. július 28.: a Monarchia hadüzenete Szerbiának

-1914. augusztus: a két katonai tömb tagjainak kölcsönös hadüzenetei à diplomáciai szakasz à a háború kezdete

III. A háború valódi okai

-az imperializmus erőszakos, területszerző politikája (harc a világ újrafelosztásáért)

-nacionalista légkör à a diplomácia csődje

IV. Miért világháború?

-helyi (regionális) konfliktus à európai háború à világháború

-Törökország, Bulgária à központi hatalmakhoz

-Japán, Olaszország, Románia, USA à antanthoz

-legfontosabbak az európai hadszínterek:

- (1) nyugati front
- (2) keleti front
- (3) balkáni front
- (4) olasz front

7. MAGYARORSZÁG AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚBAN

I. Támogatta-e Magyarország a háborút?

-Tisza István miniszterelnök először ellenezte (tartott Romániától), majd (német nyomásra is) megváltoztatta véleményét

-a kormánypárt és a politikai ellenzék is háborúpárti volt

II. Magyar katonák a frontokon

-a Monarchia hadseregében

-Szerbia elleni háború + keleti front (Oroszország feltartóztatása)

-óriási veszteségek már a háború elején

-1915-től: olasz front a hosszú, kimerítő állóháború (Piave, Isonzo, Doberdo)

-1916: siker az antant oldalán belépő Románia ellen (Bukarest elfoglalása)

-veszteségek folyamatos növekedése

III. A háborús hátország

-a Monarchia nem volt felkészülve az elhúzódó háborúra

-a kormány kényszermunkára kötelez(het)te a lakosságot

-nyersanyagok, élelmiszerek felvásárlásának központosítása

-jegyrendszer, ármaximalizálás

-életkörülmények folyamatos és rohamos romlása

IV. Útban az összeomlás felé

-1916: Ferenc József halála, I. Károly (IV. Károly) megkoronázása

-a Monarchia kimerült a különbéke kérése az antanttól a elutasítás

-sztrájkok, béketüntetések, nemzetiségi mozgalmak

-katonai összeomlás

8. I. VILÁGHÁBORÚ - A FRONTOK ÉS A HÁTORSZÁG

I. Az erőviszonyok

-kezdetben kiegyenlített katonai erőviszonyok

-az elhúzódó háború az antantnak kedvezett:

(1) szerencsésebb földrajzi fekvés („harapófogó”)

(2) hatalmas gazdasági tartalékok

(3) tengeri blokád (utánpótlás megakadályozása)

II. A haditervek

-támadó jellegű haditervek mindkét oldalon

-Németország: villámháborús haditerv (Blitzkrieg: gyors, egyfrontos háborúk)

-a valóság: elhúzódó, a végletekig kimerítő háború (1914-1918)

III. A háború jellege

- milliók hadseregek a tömegek háborúja
- új technikai eszközök, új fegyverek (gépfegyverek, harci gáz, tengeralattjáró, repülőgép, tank stb.) a gépek háborúja
- állóháború: lövészárk- és szögesdróttrendszerek

IV. Hírhedt ütközetek

- Ypern: harci gáz alkalmazása
- Somme: tankok alkalmazása
- Verdun: „vérszivattyú” (rengeteg halott)
- Jütland: tengeri csata (búvárhajók)

V. A hátszín

- nacionalista légkör a lelkes fogadtatás a elhúzódó háború a hatalmas teher, óriási veszteségek, végletes kimerültség a háborúellenes hangulat, békevágy (tüntetések)
- a hátszín élete teljesen átalakult:
  - (1) haditermelés
  - (2) hiány a legtöbb árucikkből a jegyrendszer a nélkülözés
  - (3) a sajtó cenzúrája
  - (4) tömeges női munka

9. AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚ BEFEJEZÉSE

I. A katonák a háború ellen

- katonabarátkozások a fronton (1917-től tömegesen)
- parancsmegtagadások
- láadások

II. Fordulat a háború menetében

- 1917: forradalom Oroszországban a kilépés a háborúból a különbéke Németországgal (1918. március, Breszt-Litovszk)
- 1917: az USA hadba lépése az antant oldalán:
  - (1) a háború kirobbanása óta támogatta az antantot
  - (2) német tengeralattjárók portyázásai zavarták (pl. 1915: Lusitania elsüllyesztése)
  - (3) gazdasági szempontok
- az erőviszonyok végérvényesen az antant felé billentek (+ friss haderő, hatalmas gazdasági potenciál)

III. A háború utolsó éve, 1918

- a központi hatalmak és szövetségeseik katonailag és gazdaságilag is végletesen kimerültek

- döntő jelentőségű antant győzelem 1918 nyarától
  - hatásos harcmodor az állóháború ellen
  - a központi hatalmak teljes katonai veresége à fegyverletételek (a háború katonai szakaszának vége)
  - 1918 novembere: a Monarchia és Németország is aláírta a fegyverszüneti egyezményt à a központi hatalmak veresége à az I. világháború vége
- IV. Győztesek és vesztesek
- óriási veszteségek mindkét oldalon (pl. kb. 10 millió halott...)
  - a társadalmak és a gazdaságok kimerülése
  - forradalmak kirobbanása à régi társadalmi rend felbomlása, zűrzavaros állapotok à új országok születése, régiak újjászületése à Európa térképének változásai
  - 1919-től Párizs környéki békerendszer à súlyos feltételek a vesztesek számára
  - az igazi győztes: USA

Történelem

8. évfolyam

1. EURÓPA AZ ELSŐ VILÁGHÁBORÚ UTÁN

I. A világháború következményei

- az I. világháború statisztikája:
  - (1) négyévnyi öldöklés (1914-1918)
  - (2) halottak száma: kb. 8 000 000 fő
  - (3) sebesültek száma: kb. 20 000 000 fő
  - (4) hadifoglyok száma: kb. 7 000 000 fő
- a hazug propaganda megjelenése
- gyűlölet Európa népei között
- a hadviselő országok gazdasága megroppant
- kereskedelmi kapcsolatok felbomlása
- az igazi győztes: az USA (óriási mértékű gazdasági fejlődés)

II. Az igazságos béke akadályai

- nacionalista szellem
- hisztérikus angol és francia németellenesség
- a vesztesek egyetlen reménye: az USA objektív, pártatlan lesz
- 1918. január: W. Wilson amerikai elnök 14 pontja a háború utáni nemzetközi rendezés elveiről (nemzetiségi elv: etnikai határok)
- Anglia és Franciaország: saját érdekek kíméletlen érvényesítése

III. Forradalmi hullám Európában

-hosszú, véres háború à nélkülözések

-kimerült lakosság + élelem- és fűtőanyaghiány à tiltakozó akciók à lázadások, forradalmak

-a társadalmi feszültségek enyhítésének lehetőségei: földosztás, választójog kiszélesítése (nők!)-ahol nem megoldás: egyes rétegek szembefordultak a demokratikus változásokkal

IV. Az olasz fasizmus

-Olaszország: csalódott győztes -hatalmas munkanélküliség à lázongások

-a szélsőséges, radikális mozgalmak megerősödése -a fasiszta mozgalom:

(1) szélsőjobboldali, nacionalista

(2) Fascio de Combattimento (Hadviselek Szövetsége, 1919) vagy fascies (ókori római felségjelvény)

(3) „vezérük” (Duce): Benito Mussolini

-1922. október 31.: menetelés Rómába (Marcia su Roma) à III. Viktor Emmanuel király kinevezi Mussolinit miniszterelnökké

-a fasiszta rendszer jellemzői: diktatúra, egypártrendszer, az állam mindenhatósága

2. A PÁRIZS KÖRNYÉKI BÉKÉK

I. A békekonferencia

-megnyitó: 1919. január 18., Versailles (a Német Császárság kikiáltásának 48. évfordulója)

-plenáris ülések: 27 győztes ország (összesen 70 delegált)

-érdemi döntések: Főtanács (Franciaország, Nagy-Britannia, USA, Olaszország, Japán 2-2 delegátusa)

-a „Nagy Négyes”: Lloyd George, angol miniszterelnök; Clemenceau, francia miniszterelnök; Wilson, amerikai elnök; Orlando, olasz miniszterelnök (a „Nagy Hármast”: (1), (2), (3))

-a vesztesek nem vehettek részt à ultimátumszerű békeszerződések (békediktátumok)

II. A versailles-i béke

-Németország (a „főbűnös”) békéje

-1919. június 28. (a szarajevói merénylet 5. évfordulója)

-főbb pontok:

(1) a terület kb. 1/10-ének elvesztése

(2) a lakosság kb. 1/10-ének elvesztése

(3) a gyarmatok elvesztése (a győztesek mandátumterületként megkapták a Népszövetségtől)

(4) lengyel korridor

(5) az Ausztriával való egyesülés (Anschluss) tiltása

(6) a Saar-vidék népszövetségi igazgatás alá került

(7) háborús jóvátétel (1920, boulogne-i konferencia: 269 milliárd aranymárka 42 év alatt)

- (8) a Rajna két partjának demilitarizálása
- (9) korlátozások a hadseregben
- (10) a kereskedelmi flotta kiszolgáltatása
- (11) kötelező legnagyobb vámkedvezmény az antant országoknak
- (12) a háborús bűnösök kiszolgáltatása (háborús felelősség a nemzetközi diplomáciában)
- túlzó békepontok
- súlyosan sértette a német nép érdekeit és önérzetét

III. Egyéb békeszerződések

-Párizs környéki békék:

- (1) Ausztria: Saint-Germain-en-Laye 1919
- (2) Bulgária: Neuilly 1919
- (3) Magyarország: Trianon 1920
- (4) Törökország: Sevres 1920

-általános feltételek:

- (1) terület- és népességvesztés
- (2) háborús jóvátétel fizetése
- (3) korlátozások a hadseregben

-török béke: több szempontból a legtúlzóbb a fegyveres török fellépés a új, kedvezőbb békeszerződés (Lausanne, 1923)

-osztrák béke: kevésbé szigorú (önkéntes lemondás az Anschlusról)

IV. Közép-Európa helyzete

-Osztrák-Magyar Monarchia felbomlása

-új államok születése: Szerb-Horvát-Szlovén Királyság (Jugoszlávia), Csehszlovákia

-Lengyelország újjászületése; Románia jelentős területgyarapodása

-francia „egészségügyi övezet” Németország és a Szovjetunió között

V. Szovjet-Oroszország határai

-független államok: Finnország és a balti államok (Észtország, Lettország, Litvánia)

-lengyel háború Oroszország ellen a hatalmas területek Lengyelországhoz („Európa megmentése a kommunizmustól”)

3. AZ ŐSZIRÓZSÁS FORRADALOM

2013.02.28

Fejezet: HAZÁNK A KÉT VILÁGHÁBORÚ KÖZÖTT

Lecke: AZ ŐSZIRÓZSÁS FORRADALOM

I. A forradalom győzelme

-1918 októbere: Magyarország (Mo.) az I. világháború (egyik) vesztese lesz (október 17., Tisza István: „ezt a háborút elvesztettük”)

-október 23-24.:

(1) az ellenzéki Magyar Nemzeti Tanács (MNT) megalakulása (Függetlenségi és 48-as (Károlyi) párt + Polgári Radikális Párt + Magyarországi Szociáldemokrata Párt (MSZDP); vezetője: gróf Károlyi Mihály)

(2) Wekerle Sándor miniszterelnök lemondása

-az MNT 12 pontból álló programja:

(1) a háború azonnali befejezése

(2) a német szövetség felbontása

(3) Mo. teljes függetlensége

(4) demokratikus választások

(5) demokratikus szabadságjogok

(6) szociális reformok

(7) földreform stb.

-cél: Károlyi legyen a miniszterelnök à tüntetések (pl. október 28.: „láncchidi csata”)

-IV. Károly király Hadik Jánost nevezte ki à október 30-31.: forradalom Budapesten à a katonák csatlakozása („őszirózsás”) à szinte véröntás nélküli győzelem (értelmetlen áldozat: gróf Tisza István)

-következmények:

(1) József főherceg kinevezte Károlyit miniszterelnökké

(2) új kormány az MNT tagjaiból: „koalíciós népkormány”

-november 3.: a Monarchia fegyverszünete Padovában

-Károlyi tárgyalása Belgrádban à Mo. fegyverszüneti egyezménye (november 13.)

-az államforma kérdése: IV. Károly lemondott „az államügyek gyakorlásáról” (november 13.) à november 16.: a népköztársaság kikiáltása Budapesten, Mo. függetlensége (I. számú néphatározat)

-1919 januárja: súlyos gazdasági és szociális helyzet + külpolitikai kudarcok à kormányválság à Károlyi köztársasági elnök (ideiglenesen) + Berinkey Dénes kormánya

II. A nemzetiségi kérdés

-az Osztrák-Magyar Monarchia szétesése

-a mo-i nemzetiségek sorra mondták ki függetlenségüket à cseh, román és szerb csapatok bevonulása à fenyegető helyzet

-kormányzati reakció:

(1) nincs katonai ellenállás

(2) terv egy közép-európai szövetségi államról (nemzetiségek önkormányzattal)

III. Törekvések a demokrácia megszilárdítására

-rendkívül súlyos helyzet 1918/19 fordulóján:

(1) a külpolitikai helyzet

(2) a nemzetiségek elszakadási vágya

(3) élelmiszer- és szénhiány (à nyomor)

(4) munkanélküliség

(5) infláció (à jegyrendszer)

(6) államadósság

(7) késtek a kormány megígért intézkedései

-nagyfokú elégedetlenség à szélsőséges mozgalmak előretörése, megerősödése:

(1) szélsőbal: a Kommunisták Magyarországi Pártjának (KMP) megalakulása (november 24., Kun Béla)

(2) szélsőjobb: a Magyar Országos Véderő Egyesület (MOVE) megalakulása (november 30.; Gömbös Gyula)

-1919 eleje: a kormány reakciója:

(1) kemény fellépés a szélsőségesekkel szemben

(2) nemzetgyűlési választások kiírása

(3) a hadsereg újjászervezése

(4) néptörvény a földosztásról

(5) tárgyalások a nemzetiségekkel

IV. A Vix-jegyzék

-az alapvető problémák nem oldódtak meg

-fenyegető külpolitikai helyzet

-1919. március 20.: Vix francia alezredes átadta az antant (De Lobit tábornok) jegyzékét:

(1) új magyar-román demarkációs vonal

(2) területek átengedése Romániának

(3) semleges zóna kijelölése

-a kormány döntésképtelen à lemondás à Károlyi az MSZDP-re bízta a helyzet megoldását

4. A TRIANONI BÉKE

I. Felkészülés a béketárgyalásokra

-szakértői anyagok a majdani béketárgyalásokra:

- (1) gróf Teleki Pál irányításával
- (2) alapvető cél: a történelmi Magyarország egységének megőrzése
- (3) gazdasági és földrajzi érvek
- (4) etnikai határok elutasítása

-a szomszédos országok álláspontja:

- (1) nemzetiségi elv (statisztikák hamisítása)
- (2) hamis vádak, alaptalan állítások a magyarsággal kapcsolatban

II. A békekonferencia a magyar határokról

-Mo. nem vehetett részt a tárgyalásokon

-döntés cseh, román és szerb követelések alapján

-sérült Wilson etnikai határokról szóló elve (pl. a Dunát nemzetközi vízi úttá nyilvánították)

-a határvonalak többségét 1919 márciusára (!) meghúzták

III. A magyar küldöttég a konferencián

-delegáció a békefeltételek átvételére

-vezetője: gróf Apponyi Albert

-érvelés a történelmi Mo. egészének meghagyása mellett (ß a etnikai elv!)

-gróf Teleki Pál „vörös térképe”

-a határokat nem módosították

IV. A békeszerződés

-1920. június 4.: Nagy-Trianon-palota (Versailles)

-364 cikkely (290 ugyanaz, mint Németorszáé és Ausztriáé)

-a Monarchia szétesésével létrejött államok elismerése

-területvesztés: 67,2% (történelmi Mo.: 71,5%)

-lakosságcsökkenés: 58,3% (63,6%)

-a hadsereg korlátozása (maximum 35 ezer fő; légierő tiltása)

-jóvátételi kötelezettség (200 millió aranykorona 20 évre)

V. Következmények

-katonai földrajzi szempontból nyílt határok

-3,4 millió magyar került a határokon túlra (a nemzeti önrendelkezés jogának sérülése) -
diplomáciai elszigetelődés -súlyos gazdasági helyzet:

- (1) nyersanyagforrások elvesztése

- (2) fogyasztópiacok elvesztése
- (3) utak, vasutak, települések kettévágása
- (4) a gazdasági kapcsolatok megszakadása
- revíziós magyar külpolitika (legfőbb cél: területek visszaszerzése)
- irredentizmus eszméje a társadalomban

5. A SZTÁLINI SZOVJETUNIÓ

I. A Szovjetunió létrejötte

- 1917-től bolsevik diktatórikus rendszer
- vörösteror
- 1922: a Szovjetunió megalakulása, 4 terület egyesítése (orosz vezetéssel):
  - (1) Oroszország
  - (2) Ukrajna
  - (3) Belorusz
  - (4) Kaukázusontúl

- szövetségi köztársaság
- 1924: Lenin halála à utóda J. V. Dzsugasvili („Koba”, „Sztálin”)
- súlyos elnyomás, diktatúra
- eszmrendszer: sztálinizmus

II. Sztálin önkényuralmának kiépülése

- szélsőséges diktatúra
- politikai ellenfelek eltávolítása: száműzetés (pl. Trockij), koncepciók perek (pl. Zinovjev, Kamenyev) à börtön, halál
- tisztogatások a Szovjet Kommunista Párt (SZKP) vezetésében és a hadsereg vezetésében
- végrehajtó: belügyi népbiztosság (NKVD)
- a terror az egész lakosságot rettegésben tartotta (besúgók)
- munkatáborok (Glavnoje Upravlenyije Lagerjami à „gulág”: központi irányítású táborok)
- személyi kultusz

III. A tervgazdálkodás bevezetése

- az 1920-as évek végétől
- központi tervek a gazdaság irányítására
- „tízéves terv”: erőltetett iparosítás (nehézipar)
- a gazdasági rendszer eltorzult

IV. A mezőgazdaság kollektivizálása

- a parasztság kiszípolozása (állami beszolgáltatások)

- a paraszti magántulajdon felszámolása (kollektivizálás)
- közös gazdaságok (termelőszövetkezetek) létrehozása
- paraszti ellenszegülés a brutális fellépés a gazdag parasztok (kulákok) a „fő ellenség”
- nagy mértékben csökkent a mezőgazdasági termelés a éhínségek

6. A NAGY GAZDASÁGI VÁLSÁG

I. A válság kezdete és elmélyülése

- USA: gyors gazdasági fejlődés az 1920-as években
- Európa: újra növekvő termelés, önellátó berendezkedés
- a túltermelés az USA iparában és mezőgazdaságában a nagy készletek felhalmozódása a csökkenő árak a kevesebb bevétel a veszteség, eladósodás a munkanélküliség a csökken a vásárlóerő a ... („ördögi kör”)
- kontraszt: a tőzsde szárnyalása, befektetési láz (részvények árának gyors növekedése)
- DE: „fekete napok” a New York-i tőzsdén (Wall Street):
  - (1) 1929. október 24.: „fekete csütörtök”
  - (2) 1929. október 28.: „fekete hétfő”
  - (3) 1929. október 29.: „fekete kedd”
- pánik, az árfolyamok tartós zuhanása
- bizalmatlanság a bankokkal szemben a csőd, a bankrendszer összeomlása
- láncreakció: a válság elterjedt a világon (gazdasági kapcsolatok, kereskedelmi szálak)
- 1931: az európai gazdasági rendszer összeomlása

II. A gazdasági válság leküzdésének módszerei

- hatalmas munkanélküliség, éhezés és nyomor
- a „felesleges” termékek megsemmisítése (részmegoldás)
- elkerülhetetlen, szükséges állami beavatkozás: óriási beruházások a munkanélküliség lassú csökkenése, fogyasztás lassú növekedése
- 1932: a lausanne-i konferencia eltörölte a vesztesek jóvátételi kötelezettségét
- 1933: a válság legpusztítóbb szakaszának vége
- 1936: J. M. Keynes angol közgazdász új gazdasági elmélete

III. Rooseveltt és a New Deal

- 1919-1929: „Big Business” („Nagy Üzlet”) korszaka az USA-ban
- 1929-1933: nagy gazdasági válság
- 1933-1945: F. D. Roosevelt elnöksége
- New Deal („Új Alku”, „Új Osztás”): a legismertebb válságkezelő program:
  - (1) pénzügyi válság leküzdése

(2) mezőgazdasági válság enyhítése

(3) munkanélküliség csökkentése az iparban és a szolgáltatásokban (közmunka-program, állami beruházások)

IV. A válság következményei Európában

-tömegessé váló munkanélküliség

-elszegényedés, éhezés

-társadalmi reakció: tüntetések, erőszakos megmozdulások

-politikai reakció: a felelőtlenül ígérgető, szélsőséges pártok előretörése a több országban a demokrácia felszámolása, diktatúra kiépítése

7. A VILLÁMHÁBORÚK IDŐSZAKA

2013.02.28

Fejezet: A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ

Lecke: A VILLÁMHÁBORÚK IDŐSZAKA

I. A második világháború kezdete

- kiprovokált német akció a gleiwitzi rádióadónál („konzervek” à ürügy a Lengyelország elleni támadás megindítására)
- 1939. szeptember 1.: Németország hadüzenet és ultimátum nélkül megtámadta L.o-t à angol és francia hadüzenet N.o-nak (szeptember 3.) à a II. világháború kezdete
- a Wehrmacht gyors előrenyomulása + a szovjet támadás megindulása (szeptember 17.) à Varsó elesett (szeptember 27.)
- szeptember 28.: a német-szovjet demarkációs vonal kijelölése (ß Molotov-Ribbentrop paktum)
- Sikorski tábornok lengyel emigráns kormánya Párizsban
- Nyugat-Európában nincs harci cselekmény: „furesa háború” (Sitzkrieg: „ülő háború”)
- Hitler átcsoportosította a német erőket nyugatra
- szovjet-finn háború à békekötés (1940 márciusa)

II. Hitler nyugat-európai hadjárata

- N.o.: Dánia elfoglalása (1940. április 9.); Norvégia lerohanása à Dániát protektorátussá alakították; Norvégiában fasiszta bábkormány alakult (Quisling ~ „hazaáruló”)
- francia védelmi erőrendszer Svájctól a belga határig (Maginot-vonal)
- 1940. május 10.: német támadás a Benelux államok és Franciaország ellen (von Mannstein tábornok: Fall Gelb (Sárga terv) à villámháborús harcmodor)
- Guderian tábornok páncélosai à Hollandia, Luxemburg és Belgium elsöprése à Fr.o. sorsa megpecsételődött
- a szövetséges katonák kimenekítése a dunkerque-i katlanból Angliába
- 1940. június 14.: német bevonulás Párizsba, Fr.o. térdre kényszerítése
- 1940. június 22.: francia fegyverszünet a compiegne-i erdőben (~ I. világháború)
- következmények:
  - (1) Elzász-Lotharingia német annektálása
  - (2) Észak- és Nyugat-Fr.o. megszállása
  - (3) Dél-Fr.o.-ban Petain marsall bábkormánya (központ: Vichy)
  - (4) Charles De Gaulle tábornok emigráns szervezkedése Londonban

III. Az angliai csata

-német győzelmek nyugaton → Anglia egyedül maradt → W. Churchill lett a miniszterelnök (1940. május 10.): „vért és gyötrelmet, könnyeket és verejtéket” ígért

-német terv:

(1) légiháború (Luftwaffe; vezetője: Göring)

(2) tengeri háború (tengeralattjáró-blokád)

-Seelöve (Oroszlánfőka): az angliai partraszállás terve

-Anglia kitart:

(1) királyi légierő (RAF)

(2) légvédelem (radar, ballonzár stb.)

-angol siker → N.o. első kudarca (!)

IV. A háború kiterjedése a Balkánra és Afrikára

-1940. szeptember 27.: Németország, Olaszország és Japán „háromhatalmi egyezménye” (kiegészítés decemberben)

-olasz offenzíva mindkét helyen (1940 ősze): Egyiptom és Görögország a célpont

-sorozatos olasz kudarcok → komoly német erők bevetése:

(1) Afrika-Korps (Rommel tábornok) → az angolok visszaszorítása Észak-Afrikában (1940 eleje)

(2) Jugoszlávia lerohanása (1941 áprilisa)

(3) Görögország lerohanása (1941 májusa) + ejtőernyős invázió Kréta szigetére (Merkúr-terv)

-Olaszország egyre inkább alárendelődött N.o-nak

V. Német támadás a Szovjetunió ellen

-1940. december: a támadás tervének (Barbarossa-terv) előkészítése

-1941. június 22.: a támadás megindulása:

(1) villámháborús módszer

(2) „keleti élettér”

(3) Sztálint meglepte

(4) 3 irány: északon (Leningrád; von Leeb), középen (Moszkva; von Bock) és délen (Odessza; von Rundstedt)

-orosz visszahúzóds, kemény időjárás

-1941. december: a moszkvai csatában a szovjetek (Zsukov marsall) megállították a német előrenyomulást + ellentámadás →

(1) a németek első szárazföldi veresége

(2) a villámháború korszakának lezárulása

8. A SEMLEGESSÉGTŐL A DONI KATASZTRÓFÁIG

2013.02.28

Fejezet:A MÁSODIK VILÁGHÁBORÚ

Lecke: A SEMLEGESSÉGTŐL A DONI KATASZTRÓFÁIG

I. A területi revízió sikerei

- a legfontosabb külpolitikai cél: Trianon területi revíziója
- német segítség --> az első sikerek (Felvidék, Kárpátalja)
- a II. világháború kitörése --> Teleki célja: semlegesség + területgyarapítás („fegyveres semlegesség”)
- magyar-román ellentét --> német-olasz döntőbíráskodás --> második bécsi döntés: Magyarország visszakapta Erdélyt és Székelyföldet (43 ezer km²; 2 200 000 lakos; 51,4% magyar)
- 1940. november: Teleki csatlakozott a háromhatalmi egyezményhez --> a fegyveres semlegesség feladása
- 1940. december: „örök barátsági szerződés” Jugoszláviával
- DE Hitler „kérése”: M.o. csatlakozzon a Jugoszlávia elleni támadáshoz (területi ígéretek) --> Teleki öngyilkossága (1941. április 3.)
- Bárdossy László új kormányfő + Werth Henrik vezérkari főnök: döntés a részvétel mellett --> 1941. április 11.: magyar megszállók Jugoszláviában (Bácska, baranyai háromszög, Mura-vidék)

II. Hazánk belépése a második világháborúba

- 1941. június 22.: német támadás a SZU ellen --> Románia csatlakozása --> magyar félelmek
- 1941. június 26.:
  - (1) ismeretlen gépek bombázása Kassán és Munkácson
  - (2) géppuskasorozat egy gyorsvonatra Rahó mellett--> ürügy a SZU elleni támadásra
- Horthy + Bárdossy: azonnali válaszcsepás elrendelése:
  - (1) június 27.: hadüzenet --> a hadiállapot beállása a SZU-val
  - (2) a magyar királyi légierő támadásai
  - (3) a Kárpát-csoport átlépte a határt--> M.o. belépett a háborúba (1941 decembere: hadüzenetváltás Angliával és az USA-val)

III. A belpolitikai helyzet

- erősödött a N.o-tól való függés
- 1941. augusztus 8.: a III. zsidótörvény (emberi jogok elvétele)
- 1941 ősze, 1942 tavasza: antifasiszta, háborúellenes tiltakozások

-1942 eleje: „újvidéki hideg napok” (magyar katonák és csendőrök mészárakciói a szerbek és a zsidók ellen)

-haditermelés a gazdaságban + szállítás N.o-nak --> ellátási gondok

-Bárdossy menesztése --> Kállay Miklós miniszterelnök „hintapolitikája”:

(1) megfelelő viszony N.o-gal

(2) titokban jó kapcsolat az angolokkal (a különbéke kísérletek irányítója: Bethlen István)

IV. Katasztrófa a Don-kanyarnál

-Hitler követelése (1942 eleje): a teljes magyar haderő bevetése

-a 2. magyar hadsereg (200 000) + munkaszolgálatosok (50 000) kivezénylése a frontra

-embertelen körülmények, embertelen feladatok + nincs utánpótlás és támogatás

-1943. január: megsemmisítő vereség a szovjetektől Voronyezs mellett (Jány Gisztáv parancsnok)--> óriási veszteségek („doni katasztrófa”)

V. A fegyverszüneti tárgyalások

-Kállay: elkerülhetetlen kilépés a háborúból

-félelem a bolsevizmustól --> fegyverszüneti tárgyalások titokban a nyugati hatalmakkal

-német értesülés --> fenyegető helyzet, M.o. német megszállásának réme

9. AZ ANTIFASISZTA KOALÍCIÓ GYŐZELME

I. A totális háború és az ellenállási mozgalmak

-sztálingrádi német vereség à a totális háború meghirdetése:

(1) minden gazdasági erőforrás mozgósítása

(2) minden emberi erőforrás mozgósítása

(3) kíméletlen harcmodor minden ellenséggel szemben (zsidóság is)

-az antifasiszta ellenállás megerősödése Európában

-fegyveres ellenállás (pl. Franciaország: Resistance): partizánok (Szovjetunió, Jugoszlávia, Franciaország stb.) à gerilla- és szabotázsakciók

-náci válasz: megtorlás az ártatlan lakosságon:

(1) Hitler: „Éjszaka és köd” parancsa

(2) népirtások, a lakosság terrorizálása

(3) pl. Lidice (Csehország), Oradour-sur-Glane (Fr.o.)

-hadigazdaság minden harcoló országban

II. Szovjet löretörés a keleti fronton

-győztes kurszki csata à szovjet lörenyomulás nyugat felé

-1944 januárja: Leningrád felszabadulása (900 napos ostrom, 1 millió éhhalál)

-1944 nyara: a SZU területe felszabadult

-folytatódó előrenyomulás Közép-Európába: Románia à Bulgária à Jugoszlávia à Magyarország

III. A nyugat-európai front megnyitása

-1943. július 10.: brit-amerikai partraszállás Szicíliában à Mussolini bukása à titkos olasz fegyverszüneti egyezmény

-a németek átvették Olaszország védelmét à lassú szövetséges előrenyomulás („csigaoffenzíva”)

-1943. november 28. – december 1.: teheráni konferencia:

(1) Churchill, Rooseveltt és Sztálin egyeztetése

(2) a háború utáni rendezés kérdései

(3) második front megnyitása Észak-Fr.o-ban (Overlord (Hűbérúr) hadművelet)

-elterelő szövetséges hadműveletek Dél-Fr.o-ban (Üllő hadművelet, Sárkány hadművelet)

-1944. június 6. (D-day: D-nap): angol-amerikai partraszállás Normandiában (Eisenhower, Montgomery tábornokok) à a német Atlanti Fal áttörése à Franciaország felszabadítása

-1944. júliusa: német tábornokok (von Stauffenberg ezredes) sikertelen merénylete Hitler ellen a rastenburgi főhadiszálláson

IV. A háború befejeződése

-német remény: „Megtörlófegyver” (V-1 és V-2) bevetése + fiatalok kivezénylése a frontra à nincs meg a remélt eredmény

-1945 eleje: a szövetségesek N.o. nyugati és keleti határainál

-németellenes felkelés Olaszországban à Mussolini kivégzése

-szövetséges terrorbombázások a német városok ellen (pl. Drezda)

-március 19.: Hitler „Nero” parancsa:

(1) az infrastruktúra teljes elpusztítása

(2) harc a végsőkig

(nem hajtották végre)

-a szövetségesek találkozása az Elba folyónál

-ostromgyűrű Berlin körül à Hitler öngyilkossága (április 30.)

-feltétel nélküli német fegyverletétel:

(1) május 7.: Jodl ezredes Eisenhower előtt

(2) május 9.: Keitel tábornok a szovjetek előtt

à N.o. totális veresége à az európai háború vége

-Japán ellenállás à az USA atombombái:

(1) 1945. augusztus 6.: Hiroshima ellen (Enola Gay B29-es bombázó)

(2) 1945. augusztus 9.: Nagaszaki

à óriási pusztítások à japán kapituláció (szeptember 2., a Tokiói-öbölben a Missouri amerikai hajón) à a világháború vége

V. Jalta, Potsdam és következményeik

-jaltai konferencia:

- (1) 1945. február 4-11.
- (2) Churchill, Roosevel, Sztálin
- (3) N.o. „náciizánítása” és demilitarizálása
- (4) Európa sorsa („Nyilatkozat a megszállt Európáról”)

-potsdami konferencia:

- (1) 1945. július 17. – augusztus 2.
  - (2) Churchill à Attlee, Roosevel à Truman, Sztálin
  - (3) N.o. és Berlin négyhatalmi katonai megszállása
  - (4) más országok német lakosságának kitelepítése N.o-ba
  - (5) német jóvátétel; a hadi- és a kereskedelmi flotta felosztása
  - (6) Lengyelország határai
  - (7) a háborús bűnösök perének előkészítése (à Nürnberg, 1946)
  - (8) öthatalmi Külügyminiszteri Tanács a békeszerzõdészek előkészítésére
- éles viták, ellentétek a gyõztesek között

2. MELLÉKLET

Angol

- Me and my family and my home (Én és a családom, az otthonom)
- Freetime and hobbies (Szabadidő és kedvenc elfoglaltságok)
- My school and schoollife (Iskolám és az iskolai élet)
- Entertainment (Szórakozás)
- Daily routines (Napi elfoglaltságok)
- Weather, clothes and seasons (Időjárás, ruházat és a divat)
- Festivals (Ünnepek)

Matematika

- Számhalmazok, halmazok
- Műveletek egész számokkal
- Műveletek törtekkel

- Műveletek tizedes törtekkel
- Oszthatóság
- Arányosság, százalékszámítás
- Algebrai kifejezések, Hatványazonosságok
- Egyenletek, egyenlőtlenségek
- Szöveges egyenletek
- Háromszögek
- Síkidomok kerülete, területe
- Testek felszíne, térfogata
- Egybevágósági transzformációk
- Függvények, Számtani sorozat

Történelem

Ókor

- ókori kelet:
- ókori Görögország:
- ókori Róma:

Magyar történelem az államalapítástól Mohácsig

- Árpád-ház:
- vegyesházi királyok:

Egyetemes történelem az újkor kezdetéig

Magyar történelem az újkorig

- török kor:
- Rákóczi szab. harc:

Irodalom

Kötelezők:

- elbeszélő költemény
- regény

1. Műfajok:

- epikai műfajok
- ballada

2. Elemzések a lírai műfajok köréből

- életrajz és elemzés:
- összehasonlító verselemzés
- rövidebb lírai művek

3. Életrajzok

- Arany János életrajza
- Petőfi Sándor életrajza

Memoriterek: Petőfi Sándor: Az alföld, Szeptember végén, Föltámadott a tenger

Arany János: A walesi bárdok, Toldi előhang

Csokonai: A Reményhez

Kölcsey Ferenc: Himnusz, Huszt

Nyelvtan ismeretek:

Az írásbeli az elmúlt három év nyelvtan tananyagát kéri számon feladatlapos formában. A feladatlap tipikus kérdései hangrend, ábécé, helyesírási alapelvek, mássalhangzó törvények, nyelvhelyesség, hangalak és jelentés, szófajok, mondatrészek témaköréhez igazodnak

Tartalom

1. A Pedagógiai Program jogi Háttere	2
2. Bevezetés	4
3. Jövőképünk.....	5
4. Hitvallásunk - Küldetésnyilatkozatunk	6
5. NEVELÉSI PROGRAM	6
5.1 Általános iskolai nevelő-oktató munkánk pedagógiai alapelvei	6
5.1.2 Az alapfokú művészetoktatásban folyó nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei	7
5. 1. 3 Nevelő-oktató munkánk pedagógiai céljai.....	8
5. 1. 4 Az alapfokú művészetoktatás pedagógiai céljai	9
5. 1. 5 Az egyes művészeti tevékenységek cél-és feladatrendszere.....	10
5. 1. 6 A színművészeti képzés célrendszere és funkciói	10
5. 1. 7 Az alapfokú táncművészeti oktatás célrendszere és funkciói	11
5. 1. 8 Nevelési feladataink	11
5. 1. 9 Az alapfokú művészetoktatás feladata.....	13
5. 1. 10 Az oktató-nevelő munka pedagógiai eszközei, eljárásai.....	14
5.2 A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok.....	16
5. 3 Az egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok.....	19
5. 4 Az elsősegély- nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv	20
5. 5 A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok.....	21
5. 6 A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai	24
5. 7 A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység	30
5.7.1 A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység	30
5.7.2 A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő pedagógiai tevékenység	31
5.7.3 A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program	32
5.7.4 A sajátos nevelési igényű és beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek, tanulók nevelését, oktatását segítő program.¹	34
5.7.5 A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység.....	35
5.8 A gyermek- és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok.....	37
5.9 A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje	38

5. 10 A szülő, tanuló és pedagógus együttműködésének formái, továbbfejlesztése és lehetőségei	39
5. 11 A tanulmányok alatti vizsgák és az alkalmassági vizsga szabályai	42
5. 11. 1 Vizsgaszabályzat	42
5. 11.2 A vizsgák eljárásrendje	43
5.11. 3 A vizsgatárgyak követelményrendszere.....	46
5. 12 Az iskolába jelentkező tanulók felvételének elvei, a felvétel és az átvétel helyi szabályai.....	50
5. 13 A pedagógiai program megvalósulásának feltételei.....	51
6. AZ ISKOLA HELYI TANTERVE	54
6.1 A választott kerettantervek megnevezése és az általa meghatározott órakeret.....	54
6.2 Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei.....	55
6.3 A Nemzeti alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok megvalósítása.....	57
6.4 A mindennapos testnevelés szervezése	58
6.5 A választható tantárgyak, foglalkozások és a pedagógusválasztás szabályai.....	59
6.6 Az egyéb foglalkozások szervezési elvei	61
6.7 Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái, a tanuló magatartása, szorgalma értékelésének és minősítésének követelményei, továbbá - jogszabály keretei között - a tanuló teljesítménye, magatartása és szorgalma értékelésének, minősítésének formája.....	62
6.8 Az iskola magasabb évfolyamára lépés feltételei	69
6.9 Az iskolai írásbeli beszámoltatások formái, rendje, korlátai, a tanulók tudásának értékelésében betöltött szerepe, súlya	69
6.10 Az otthoni (napközis, tanulószobai) felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai.....	69
6.11 A tanuló tevékenységének, munkájának pedagógiai értékelésével kapcsolatos szabályok.....	70
6.12 Egészségnevelés és környezet nevelési elvek.....	70
6.12.2 Egészségfejlesztési program	74
6.13 Esélyegyenlőség	79
6.14. A pedagógus továbbképzés helyi elvei.....	80
7. AZ ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA HELYI TANTERVE	80
7.1 . Színművészeti és bábművészeti ág.....	80
7.1.1 Az alapfokú színművészet cél és feladatrendszere	80

7.1.2 A képzés struktúrája.....	81
7.1.3 A színművészeti – oktatás általános fejlesztési követelményei	82
7.1.4 Dráma és színjáték.....	83
7.1.4.1. Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után	105
7.1.5 Beszéd és vers	106
7.1.5.1 Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után	116
7.1.6. Mozgás és tánc.....	117
7.1.6.1.Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után	125
7.2. Táncművészeti ág	125
7.2.1.Az alapfokú moderntáncoktatás célrendszere és funkciói	125
7.2.2 A képzés struktúrája.....	126
7.2.3. A moderntánc általános fejlesztési követelményei.....	127
7.2.4 Kreatív gyermektánc	128
7.2.5 Berczik-technika	132
7.2.6 Jazz-technika	139
7.2.6.1 Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után	145
7.2.7 Limón-technika	146
7.2.7.1 Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után	150
7.3.Az alapfokú néptáncoktatás célrendszere és funkciói	150
7.3.1 A képzés struktúrája.....	151
7.3.2. A néptáncoktatás általános fejlesztési követelményei	152
7.3.3. Népi játék.....	153
7.3.4 Néptánc	155
7.3.4.1.Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után	164
7.3.5 Folklorismeret	165
7.4. A művészeti alapvizsga általános követelményei	170
7.4.1. Színjáték tanszak	171
7.4.2. Moderntánc tanszak	174
7.4.3 Néptánc tanszak	175
7.5 Az iskola beszámoltatás , az ismeretek számonkérésének követelményei és formái a tanuló szorgalma és teljesítménye értékelésének minősítésének formája	177
8. Érvényességi rendelkezések	179
9. ZÁRADÉK.....	180
1. MELLÉKLET	181
2. MELLÉKLET	263

